ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

ΕΤΟΣ ΛΓ΄. — 1958 — ΤΕΥΧΟΣ Β΄.
ΑΠΡΙΛΙΟΥ - ΜΑΪΟΥ - ΙΟΥΝΙΟΥ 1958.

† ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

ΕΛΕΩ ΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ,
ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

ΠΑΝΤΙ ΤΩ ΙΕΡΩ ΚΛΗΡΩ ΚΑΙ ΤΩ ΕΥΣΕΒΕΙ ΠΛΗΡΩΜΑΤΙ
ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΙΝ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗΝ
ΠΑΡΑ ΤΟΥ ΕΝΔΟΞΩΣ ΑΝΑΣΤΑΝΤΟΣ ΣΩΤΗΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΧΡΙΣΤΟΥ θεασάμενοι, ἐν ταύτῃ τῇ κλητῇ καὶ ἁγίᾳ ἡμέρᾳ, δοξάσωμεν τὸν Κύριον, ὅτι καὶ αὖθις κατηξίωσε, διὰ τὴν ἄφατον Αὐτοῦ πρόνοιαν καὶ τὴν πολλὴν ἀγαθότητα, ἀγαγεῖν ἡμᾶς εἰς τὰς πανσέπτους ταύτας ἡμέρας, πρὸς καθαρισμὸν ψυχῶν καὶ σωμάτων, καὶ φθᾶσαι προσκυνῆσαι καὶ τὴν Ἁγίαν Αὐτοῦ Ἀνάστασιν.

Διεπλεύσαμεν τό τε πέλαγος τῆς Νηστείας καὶ ἅπαντα τὸν παρεληλυθότα χρόνον, ἐν τρικυμίαις καὶ συνοχῇ καρδιῶν. Ἀλλ' οὐκ ἀπέστημεν συμπορευόμενοι τῷ Κυρίῳ, ὅπου ἂν ἐβάδισε, κηρύττων τὸ Εὐαγγέλιον τῆς ἀπολυτρώσεως καὶ τῆς ἐλπίδος. Οὐδὲ ἐπαύσαμεν καιόμενοι τὰς καρδίας καὶ ὅταν, διὰ τῆς ἡμετέρας ἁμαρτίας, ἄφαντος ἐγίγνετο ἀφ' ἡμῶν. Κομισάμενοι τὰς ἐπαγγελίας, πρὸ δισχιλίων περίπου ἐτῶν, ἀποβλέπομεν ἀκλονήτως εἰς τὸν τῆς σωτηρίας Ἀρχηγόν, τὸν δυνάμενον σώζειν καὶ ἐξάγειν ἡμᾶς ἑκάστοτε εἰς ἀναψυχήν, γινώσκοντας ἔχειν ἐν ἑαυτοῖς κρείττονα ὕπαρξιν ἐν οὐρανοῖς καὶ μένουσαν.

Διὸ καὶ ἀγαλλόμεθα, Πάσχα νῦν κροτοῦντες αἰώνιον. Ἐπινίκιον ᾄδομεν, ἀκούοντες τῆς γλυκείας τοῦ Ἀναστάντος φωνῆς, «χαίρετε» φάσκοντος ταῖς Μυροφόροις Γυναιξί. Καὶ τὸ Χριστὸς Ἀνέστη ψάλλοντες, θανάτου ἑορτάζο-

μεν νέκρωσιν, ᾅδου τὴν καθαίρεσιν καὶ ἀπαρχὴν ἄλλης βιωτῆς.

Ὄντως ἡ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ κατακυροῖ τὴν ἐνανθρώπησιν Αὐτοῦ, τὴν διδασκαλίαν, τὸν βίον, τὰ θαύματα, λέξει μιᾷ, τὴν ἱστορικότητα τοῦ προσώπου τοῦ Κυρίου. Τὰ βέλη τῶν ἐχθρῶν κατὰ τοῦ Χριστοῦ βάλλονται, ἀπὸ τῆς Κυριακῆς ἐκείνης, παρὰ τῶν Φαρισαίων, τῶν αἱρετικῶν, τῶν ὀρθολογιστῶν, τῆς φιλολογικῆς κριτικῆς. Ἀλλὰ πάντων τούτων ἐθριάμβευσεν ἡ πίστις. Διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸν Ἀναστάντα Χριστὸν ὁ ἄνθρωπος συνήντησε τῷ Θεῷ ἐντὸς τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς. «Εἰσῆλθεν εἰς προσωπικὴν πρὸς τὸν Ἕνα καὶ Φιλάνθρωπον Πατέρα ἀναστροφὴν καὶ εἰς προσωπικὴν ἐξάρτησιν ἐξ Αὐτοῦ». Πιστεύων ἐλπίζει, καὶ ἐλπίζων ἀγαπᾷ, καὶ ἀγαπῶν ἀνήκει εἰς τοὺς ἄλλους. Ἀγαπᾷ δὲ «οὐχὶ ὡρισμένην τάξιν ἀνθρώπων, ἀλλὰ πάντα ἄνθρωπον καὶ ἰδίως τοὺς πλειόνως ταλαιπωρηθέντας, τοὺς πένητας, τοὺς ταπεινούς». Οὕτω δὲ ὁ ἄνθρωπος «ἀγαπῶν τὸν Θεὸν καὶ τὸν ἄνθρωπον, ἀπέκτησε πανίσχυρον ἐλατήριον ἠθικοῦ βίου, καὶ τὴν κατὰ Χριστὸν ζωὴν θεωρεῖ ὡς τὸ ὑπέρτατον ἀγαθόν». Καρδίᾳ γὰρ πιστεύεται, λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, καὶ «διὰ ταύτης συλλαμβάνεται ἡ βαθεῖα συνείδησις τῆς ἀξιοπρεπείας τῆς ὑπάρξεως ἡμῶν καὶ τοῦ ἀπολύτου ἰδεώδους». Ἀληθῶς ἡ ἐμφάνισις τοῦ Χριστοῦ, κατὰ νεώτερον ἱστορικόν, παραμένει τὸ μόνιμον θεμέλιον παντὸς ἠθικοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἐν τῷ μέτρῳ καθ' ὃ ἡ ἐμφάνισις αὕτη ἐπιβάλλει ἑαυτήν, αὐξάνει ἢ μειοῦται ὁ ἠθικὸς πολιτισμὸς τοῦ ἀνθρώπου. Σήμερον ὁ ἄνθρωπος ἀδυνατεῖ νὰ ζήσῃ χωρὶς Χριστοῦ καὶ ξένος τῆς Διαθήκης τῶν ἐπαγγελιῶν Αὐτοῦ, ἧς διακόνους κατέστησεν ὁ Διδάσκαλος τοὺς Μαθητὰς καὶ ἐκτελεστὴν προνομιοῦχον καὶ ἀποκλειστικὸν τὴν Ἐκκλησίαν Αὐτοῦ.

Λύπη ἐστὶν ἡμῖν μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ὀδύνη τῇ καρδίᾳ ἡμῶν δι' ἐκείνους, οἵτινες ἐξελθόντες τῆς οἰκογενείας τῶν ἐλευθέρων λαῶν καὶ μὴ καταυγαζόμενοι πλέον ὑπὸ τοῦ φωτὸς τῆς Ἀναστάσεως ἐπιδιώκουσιν ἐπιβαλεῖν εἰς τὸν κόσμον σύστημα παραδείσου ἐπὶ τῆς γῆς ἄνευ Χριστοῦ, ἄνευ τῶν ἁγίων Αὐτοῦ νόμων τῆς ταπεινώσεως, τῆς ἠθικῆς καὶ τῆς δικαιοσύνης.

Ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐτύθη Χριστὸς καὶ ἀνέστη. Καὶ αὐτῶν ἡ υἱοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθῆκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι. Διὸ καὶ ἐπ' ἐλπίδι δεόμενοι, ἵνα ὁ Κύριος ἐλεήσῃ αὐτούς, κατηχήσῃ τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας, ἀποκαλύψῃ τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ἑνώσῃ αὐτοὺς ἐκ νέου τῇ Ἁγίᾳ Αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ, ἀπευθύνομεν, ἐν παρηγορίᾳ πολλῇ, ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ τούτου Θρόνου, πρώτου μεταξὺ τῶν κατὰ Ἀνατολὰς ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν καὶ θεματοφύλακος μετ' αὐτῶν τῆς Καινῆς Διαθήκης, ὡς μήνυμα Πασχάλιον ,τὴν τελευταίαν τοῦ Χριστοῦ προσευχήν, ἐν τῷ Μυστικῷ Δείπνῳ ὑψωθεῖσαν, ὑπὸ τὴν ἀγωνίαν τῆς ἐγγιζούσης ὥρας καὶ τοῦ προβάλλοντος Σταυροῦ. Μήνυμα ἑνότητος καὶ εἰρήνης κηρύττομεν τῷ κόσμῳ παντὶ τὴν σήμερον Ἑορτὴν καὶ προοίμιον τῆς μεγάλης ἡμέρας, καθ' ἣν συμβοσκηθήσεται λύκος μετὰ ἀρνίων καὶ πάρδαλις ἐρίφῳ.

Ἄφθαστον καὶ ἀσύγκριτον κάλλος καὶ μεγαλεῖον τῆς ἑνότητος καὶ τῆς εἰρήνης ! Πῶς κρύπτεται ἀπὸ πολλῶν τὸ τόσον εὔκολον αὐτῶν μυστικόν ; Πῶς δ' ἀπέστησαν καὶ ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας ;Καὶ αὗται μὲν πολιτεύονται αἰωνίως. Ἀλλ' ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, διῃρημένη καθ' ἑαυτήν, δὲν δύναται νὰ ἐκτελέσῃ τὴν τελευταίαν διαθήκην Αὐτοῦ καὶ ὁμιλοῦσα, οὐδὲν φέρει ἀποτέλεσμα. Ἐδοκιμάσθησαν τὰ μίση, αἱ ἐχθρότητες, οἱ πόλεμοι, αἱ τόσαι ἀντιθέσεις. Ἂς ἀναζητήσωμεν νῦν τὰ ἀγαθὰ τῆς ἑνότητος καὶ μιᾶς διαρκοῦς εἰρήνης. Κάτωθεν τοῦ κατατεμαχισμοῦ τῆς ἐπιφανείας ἀντιστοιχεῖ μία οὐράνιος ἑνότης. Καὶ τὴν ἁρμονίαν τῶν ἡλιακῶν συστημάτων δέχεται ἀσιγήτως ὁ πλανήτης ἡμῶν. Ἀληθῶς ἡ τελευταία τοῦ Κυρίου θέλησις προσλαμβάνει, ὑπὸ τὰς σημερινὰς κρισίμους περιστάσεις, ἀξίαν ὑπερτάτην.

Ἐν ὀνόματι τοίνυν τῆς ἑνότητος, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, πόμα πίνοντες καινόν, ἀνταλλάσσομεν μετὰ τῶν σεβασμίων Ἀρχηγῶν πασῶν τῶν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἐν Χριστῷ Συλλειτουργῶν τὸν Ἀναστάσιμον ἀδελφικὸν ἀσπασμόν. Εὐχόμεθα τοῖς Ποιμέσι καὶ τῷ κόσμῳ παντί, ὅπως ὁ Θεὸς τῆς ἑνότητος καὶ τῆς εἰρήνης καὶ τῆς ἀγάπης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ

νεκρῶν τὸν Ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν, ἐν ὀνόματι Διαθήκης αἰωνίου, καταρτίσῃ πάντας ἡμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ. Καὶ ἀπονέμοντες τὴν Πατρικὴν καὶ Πατριαρχικὴν ἡμῶν εὐλογίαν πρὸς τὰ προσφιλῆ τῆς Ἐκκλησίας τέκνα, τὰ ἐγγὺς καὶ τὰ μακράν, προτρεπόμεθα ὑμᾶς, ὅπως μὴ ἐπιλάθησθε, ἰδίως τὰς ἡμέρας ταύτας, τῆς εὐποιΐας καὶ κοινωνίας πρὸς τοὺς ἐν περιστάσεσιν εὑρισκομένους ἀδελφοὺς ἡμῶν. Τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ ὑπὲρ ἡμῶν θυσιασθεὶς Σωτήρ, Οὗ ἡ Χάρις ἔσται μεθ' ἡμῶν πάσαις ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς ἡμῶν.

Χριστὸς Ἀνέστη, ἀγαπητοί !

Αὐτῷ ἡ δόξα, τὸ κράτος καὶ ἡ προσκύνησις εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ἅγιον Πάσχα τοῦ 1958.

† Ὁ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

διάπυρος πρὸς Θεὸν εὐχέτης πάντων ὑμῶν

ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ

ΠΑΣΧΑ, Η ΕΟΡΤΗ τῶν Ἑορτῶν, ἡ μεγάλη ἡμέρα, ἡ κλητὴ καὶ ἁγία, ἡ πανήγυρις τῶν πανηγύρεων. Εἰς τοὺς Ἑβραίους τὸ Πάσχα ἔδιδε τὴν ἐξήγησιν ὅλης τῆς ἱστορίας των. Ἡ λέξις Πάσχα σημαίνει διάβασιν. Ἀπὸ τὴν δουλείαν περνᾷ κανεὶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν, ἀπὸ τὴν πτῶσιν εἰς τὴν ἀνάστασιν, ἀπὸ τὰ σκοτάδια εἰς τὸ φῶς, ἀπὸ τὸν θάνατον εἰς τὴν ζωήν.

Χίλια τριακόσια ἔτη πρὶν νὰ ἔλθῃ ὁ Χριστὸς οἱ Ἑβραῖοι ἦσαν δοῦλοι εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ ὑφίσταντο τὰ πάνδεινα, ὅτε ἐνεφανίσθη ἕνας ὑπέροχος ἀρχηγός των, ὁ Μωϋσῆς, ὁ ὁποῖος ἀνέλαβε τὴν ἀπαλλαγήν των ἀπὸ τὴν δουλείαν, καὶ εἶναι γνωστὴ ἡ θαυμαστὴ αὐτὴ Ἱστορία. Εἶναι γνωστὴ ἡ θυσία ἀμνῶν, καὶ τὸ βάψιμο μὲ αἷμα τῶν θυρῶν, καὶ τὸ γεῦμα μὲ ἄρτον ἄζυμον, γνωσταὶ ὅλαι αἱ ἑτοιμασίαι διὰ τὴν ἀναχώρησιν, ἡ διάβασις ἀκολούθως τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ἡ φυγὴ ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον. Τὸ γεγονὸς τοῦτο, τὸ τόσον μεγάλο καὶ κεφαλαιῶδες διὰ τὴν φυλήν των, τὸ ἑώρταζον οἱ Ἑβραῖοι καθ' ἕκαστον ἔτος, καὶ τὴν Ἑορτὴν ταύτην τὴν ὠνόμαζον Πάσχα, διὰ νὰ τοὺς ὑπενθυμίζῃ τὴν λύτρωσίν των, νὰ φέρνῃ εἰς αὐτοὺς τὰς μεγάλας ἀναμνήσεις τοῦ παρελθόντος, ἔτι δὲ νὰ ἐξαγγείλῃ καὶ μίαν ἄλλην ἀπελευθέρωσιν, βαθυτέραν καὶ ὁριστικήν, μὲ τὸν μέλλοντα νὰ θυσιασθῇ Ἀμνὸν τοῦ Θεοῦ, τὸν Μεσσίαν, ὁ ὁποῖος θὰ τοὺς ὡδήγει εἰς ἕνα νέον κόσμον, μὲ καινοὺς οὐρανούς, καὶ νέον Πάσχα.

Τὸ Πάσχα τῶν Ἑβραίων ἑώρτασε καὶ αὐτὸς ὁ Χριστός, καὶ ἔθεσεν εἰς αὐτὸ τὰ θεμέλια τοῦ νέου Πάσχα. Ἔφαγε μὲ τοὺς Μαθητάς Του εἰς αἴθουσαν τὴν ὁποίαν πρὸς τοῦτο ἡτοίμασαν, καὶ παρετέθη ἀμνὸς εἰς ἐξεικόνισιν τῆς θυσίας τῆς ἰδικῆς Του, εἰς ἣν ἔβαινεν, ἄμωμος ἀμνός, αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου. Ἔθραυσε τὸν ἄρτον καὶ τὸν ἐμοίρασεν εἰς τοὺς Μαθητάς Του, καὶ προσέφερεν εἰς αὐτοὺς ἀπὸ τὸν οἶνον, μὲ τὰς ἐκφωνήσεις ἐκείνας : «Λάβετε, φάγετε, τοῦτό μού ἐστι τὸ σῶμα, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν.» «Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες, τοῦτό μού ἐστι τὸ αἷμα, τὸ τῆς Καινῆς Διαθήκης, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον, εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Ἐξήγγειλεν ἐκεῖ τὸ μεγάλο Πάσχα, τὴν διάβασιν πρὸς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, τὴν σμῖξιν τοῦ οὐρανοῦ μὲ τὴν γῆν, τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν. Δὲν εἶχεν εἰπῆ καὶ προηγουμένως εἰς τοὺς ἰδικούς Του : «Εἶμαι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς»; «Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων.» Καὶ

ὁ Ἰωάννης ὁ Πρόδρομος δὲν εἶχεν εἰπῆ δείχνοντάς Τον : «Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ»;

Ἀπὸ τὴν στιγμὴν αὐτὴν ὁμιλεῖ ἀνοικτὰ καὶ προλέγει τὰ σεπτά Του πάθη. Δύο ἡμέρες πρὸ τοῦ ἰουδ. Πάσχα ὁμιλεῖ διὰ τὴν σύλληψίν Του καὶ τὴν σταύρωσίν Του:«Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ Πάσχα γίνεται,καὶ ὁ Υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδεται εἰς τὸ σταυρωθῆναι»(Ματ. κστ', 1-5). Οἱ ἐχθροί Του ὅμως διστάζουν νὰ δράσουν, διότι φοβοῦνται τὸν λαόν, ὁ ὁποῖος ἠγάπα τὸν Ἰησοῦν, καί, λόγῳ τῆς Ἑορτῆς, τὸ πλῆθος ἦτο πολύ. Καθ' ὃν χρόνον θυσιάζουν τοὺς ἀμνούς των οἱ Ἰουδαῖοι εἰς τὸν Ναόν, ἀνεβαίνει Ἐκεῖνος εἰς τὸν Σταυρόν, ἵνα σφαγιασθῇ καὶ χύσῃ τὸ ἱλαστήριόν Του αἷμα. Ἠκολούθησε τὸ μεγάλο καὶ ὑπερφυὲς γεγονὸς τῆς Ἀναστάσεώς Του. Μὲ τὸν Σταυρὸν καὶ τὴν Ἀνάστασιν συντρίβει τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὸν θάνατον, ὄχι μονάχα διὰ τὸν ἑαυτόν Του, ἀλλὰ καὶ δι' ὅσους θὰ πιστεύσουν εἰς Αὐτόν.

Μὲ τὴν Ἀνάστασίν Του, μᾶς δίδει τὴν δύναμίν Του, τὸ φῶς Του, καὶ τὴν χαράν Του. Μᾶς στέλνει τὸ Ἅγιόν Του Πνεῦμα, διὰ νὰ κατορθώσωμεν νὰ γίνωμεν «σύμμορφοι τῆς εἰκόνος Του». Τοὺς κουρασμένους μᾶς ἀνακουφίζει, τοὺς ἀπογοητευμένους μᾶς γεμίζει ἀπὸ ἐλπίδα, τοὺς τεθλιμμένους ἀπὸ χαράν, τοὺς ἀδυνάτους ἀπὸ δύναμιν, τοὺς πεπτωκότας μᾶς ἀναστήνει. Κρύπτει χίλιους θησαυροὺς δι' ἡμᾶς, μᾶς ὑπόσχεται τὴν αἰωνιότητα, ὄχι μονάχα εἰς ἡμᾶς, ὄχι μονάχα εἰς ἕνα λαόν, ἀλλὰ εἰς κάθε ἄνθρωπον. Ἡ δύναμις εἶναι Ἐκείνου, ὅλα θὰ τὰ ἐπιτύχωμεν μὲ Αὐτόν, ἀπὸ ἡμᾶς μόνον ἀπαιτεῖ ὑπακοήν, ταπεινοφροσύνην, πίστιν καὶ ἀγάπην. Θέλει δὲ νὰ συμπράξωμεν μαζύ Του διὰ τὴν σωτηρίαν καὶ τῶν ἄλλων, θέλει νὰ ἐργασθῶμεν ὄχι μονάχα διὰ τὸν ἑαυτόν μας, ἀλλὰ καὶ δι' ὅσους χάνονται.

Θὰ γίνωμεν συνεργάται Του, παρ' ὅλην τὴν ἀδυναμίαν μας καὶ τὴν ἀπιστίαν μας, αἱ ὁποῖες καὶ αὐτὲς θὰ νικηθοῦν μὲ τὴν Ἀνάστασίν Του. Θὰ ἔλθῃ ὥρα ποὺ ἡ ἀδυναμία μας, καὶ ὁ φόβος μας, καὶ ὁ ἐγωϊσμός μας, θὰ ἐκλείψουν, ὅπως ἐξέλιπον εἰς τοὺς Ἀποστόλους, καὶ ὅλα θὰ γίνουν δύναμις, ζωή, ἀγάπη, χαρά, δόξα. Ὅλα θὰ ἀνανεωθοῦν καὶ θὰ μεταμορφωθοῦν μὲ τὴν Ἀνάστασίν Του, διότι μὲ αὐτὴν ἤλλαξαν τὰ πεπρωμένα τῆς ἀνθρωπότητος.

Πολῖται τοῦ νέου πνευματικοῦ κόσμου, ἑορτάζομεν καὶ ἐφέτος τὸ Πάσχα, τὴν πρώτην ἡμέραν τῶν νέων χρόνων. Εἶναι ἡ Ἑορτὴ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, μὲ τὴν ὁποίαν ἠνώθημεν οἱ Χριστιανοὶ εἰς μίαν μεγάλην Κοινότητα, διότι εἴμεθα ἠνωμένοι μαζύ Του. Πανταχοῦ σήμερον χαρμόσυνα κρούουν οἱ κώδωνες τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅλα συνεορτάζουν μα-

ζύ μας, μέσα εἰς τὸ πλαίσιον τῆς ἀφυπνιζομένης φύσεως. Εἰς ὅλους, καὶ μικροὺς καὶ μεγάλους, καὶ νέους καὶ γέροντας, καὶ ἀσθενεῖς καὶ ὑγιεῖς, καὶ πλουσίους καὶ πένητας καὶ καλοὺς καὶ κακούς, ἀπευθύνεται τὸ μήνυμα Χριστὸς Ἀνέστη.

Τὸ μήνυμα τοῦτο τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, μὲ τὴν γλυκεῖαν πνοὴν τῆς Ἀνοίξεως, καὶ τὴν χαρὰν τὴν ἰδικήν του, καὶ τὴν μυστικὴν συντριβὴν καὶ χάριν τῶν Ἀκολουθιῶν μας, μὲ τὴν ποιητικὴν διάθεσιν, ἡ ὁποία γεννᾶται εἰς τὴν ψυχήν μας, καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἄλλους ἐκδηλουμένην φιλικὴν θερμότητα, καὶ μὲ τὰς τόσας ἀναμνήσεις μας καὶ ἀναπολήσεις, μᾶς πλημμυρίζει ἀπὸ χαράν. Τὸ δεχόμεθα, ὡσὰν Ἀλληλούϊα ἀρρήτου εὐφροσύνης, τὸ ἀπορροφῶμεν, ὅπως ἡ διψασμένη γῆ τὴν βροχήν. Αἱ ἡμέρες μεγαλώνουν καὶ αἱ νύχτες μικραίνουν, διὰ νὰ κρούουν αἱ καμπανέλες τῶν ἀνοιξιάτικων λουλουδιῶν, μὲ τὴν πνοὴν τῆς Δημιουργίας καὶ νὰ ψιθυρίζουν εἰς τὰ ὦτά μας, ὅτι τὸ σιτάρι δὲν θὰ ἀργήσῃ νὰ θερισθῇ καὶ νὰ συναχθῇ εἰς τὰς ἀποθήκας, καὶ ὅτι τὸ ὡρίμασμα τῆς σταφυλῆς, μὲ τὸ χρυσάφι της, θὰ ἀκολουθήσῃ. Τὸ φῶς, ὁ ἥλιος, ὁ Χριστός, μᾶς φέρνουν τὴν νίκην, τὴν ζωήν, τὴν χαράν, τὴν αἰωνιότητα. Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ Λόγος, ὁ ὁποῖος ἦτο εἰς τὴν ἀρχήν, κατὰ τὴν ὑπερφυᾶ ἔκφρασιν ἦτο Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου : «Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος.» Αὐτὸς ποὺ διαπερᾷ τὸ πᾶν, καὶ δὲν ὑπάρχει τίποτε ποὺ νὰ μὴ εἶναι Αὐτός. Ὑπάρχει ἐντὸς τῶν ὁρατῶν, καὶ ὑπεράνω αὐτῶν, καὶ διαποτίζει τὸ σύμπαν μὲ τὴν πνοὴν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὅλα ἔχουν γίνῃ μὲ Αὐτόν, καὶ χωρὶς Αὐτὸν δὲν ἔγινε τίποτε ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα ἔγιναν. Καὶ εἰς Αὐτὸν θὰ ἐπιστρέψωμεν ὅλοι.

Μὲ τὸν Σταυρὸν καὶ τὴν Ἀνάστασίν Του ἦλθε νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ νὰ καταγάγωμεν καὶ ἡμεῖς νίκην ἐπάνω εἰς τὴν κατώτερη φύσιν, θρίαμβον ἐπάνω εἰς τὴν ὕλην, ἐπάνω ἀπὸ τὰ σκοτάδια τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς ἀμαθείας, διὰ μίαν ἀνωτέραν καὶ ἁγνοτέραν ζωήν. Ἤδη ἀπὸ τὴν Δημιουργίαν ὁ Θεὸς μᾶς ἔβαλε μέσα μας τὴν Θείαν σπίθαν, τὴν ὁποίαν ὁ Χριστός, μὲ τὴν Ἀνάστασίν Του, τὴν ἀνάπτει ἐκ νέου, διότι ἤρχισε νὰ σβύνει, μόλις ἐσιγόκαιε. Τὴν ἀνάπτει μὲ τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεώς Του, διὰ νὰ μᾶς ἑνώσῃ μὲ τὸν Πατέρα Του, ὁ ὁποῖος εἶναι ἡ μεγάλη φλόγα, τὸ πᾶν ἐν παντί. Ὁ ἀναστὰς Κύριος μᾶς ἀνυψώνει ἀπὸ προόδου εἰς πρόοδον, ἀπὸ τὸ κατώτερον εἰς τὸ ὑψηλότερον, μᾶς ζωοποιεῖ. Τὸ Πάσχα δι' ἡμᾶς εἶναι μιὰ πραγματικότης, δὲν εἶναι σύμβολον, δὲν εἶναι ἁπλῶς μία ἀναμνηστικὴ Ἑορτὴ διὰ κάτι εἰς τὸ μακρυνὸ παρελθόν, εἶναι ἀληθινὸς πανηγυρισμός, ἡμέρα εὐχαριστιῶν διὰ τὴν μεγάλην νίκην μας. Ψέλνομεν

τὴν προσωπικήν μας δυνατότητα διὰ τὴν νίκην ταύτην. Δὲν εἶναι σχῆμα λόγου, δὲν εἶναι ἕνα τραγοῦδι, ἕνας ὕμνος, ἀλλὰ εἶναι κραυγὴ τοῦ θριάμβου μας, μιὰ σημερινὴ πραγματικότης. Ἄλλοι προχωροῦμε σιγά, καὶ ἄλλοι ἀργά, ἡ τελικὴ ὅμως νίκη εἶναι μαζύ μας. Θὰ θριαμβεύσῃ τὸ ἀγαθόν, διότι ὁ Χριστὸς ἀνέστη. Ἔχομεν ἕνα μεγάλο ἐπιχείρημα, μιὰ ἐσωτερικὴ διαίσθησι, μιὰ ἀποστολικὴ προειδοποίησι : «Εἰ Χριστὸς ἀνέστη. πάντες ζωοποιηθήσονται.» Ἡ Ἀνάστασίς Του εἶναι ὁ ἀρραβὼν καὶ τῆς ἰδικῆς μας Ἀναστάσεως.

† Ὁ Πριγκηποννήσων **ΔΩΡΟΘΕΟΣ**.

ΤΟ ΒΟΥΝΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ (ΚΑΪΣ ΝΤΑΓ)

ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΑΝ περίπου δεκαετίαν τοῦ πέμπτου μ.Χ. αἰῶνος νέος «ἄρτι τελῶν εἰς ἡβῶντας καὶ πρὸς τὸν ἴουλον βαίνων κατὰ τὸ πρῶτον ἄνθος τῆς φύσεως» ἔρχεται εἰς τὴν Πόλιν ἐκ Συρίας ἵνα εἰσαχθῇ εἰς τὴν ἀνακτορικὴν φρουράν, ἔνθα ὑπηρέτει ὡς ἀξιωματικὸς (ὡς στρατηγὸς κατὰ ἓν χειρόγραφον) ὁ θεῖός του. Δυστυχῶς οὗτος εἶχεν ἀποθάνει πρὶν ἢ ὁ νέος φθάσῃ εἰς τὴν Πόλιν. Ἀλλὰ χάρις εἰς τὴν ἀρτίαν του σωματικὴν διάπλασιν ἐγένετο δεκτὸς εἰς τὴν ἀνακτορικὴν φρουράν. Τακτικὸς εἰς τὰ θρησκευτικά του καθήκοντα συνεδέθη μετὰ τριῶν φίλων, τοῦ Σίττα, τοῦ Μαρκιανοῦ καὶ τοῦ Ἀνθίμου, μετὰ τῶν ὁποίων μετέβαινε τακτικώτατα εἰς τὰς λειτουργίας καὶ κυρίως εἰς τὰς ἀγρυπνίας, αἱ ὁποῖαι ἐτελοῦντο εἰς τὰς διαφόρους ἐκκλησίας τῆς Ἰσταμπούλ. Ὁ Αὐξέντιος συνεδέθη ἰδιαιτέρως μετὰ τοῦ Ἰωάννου, ὁ ὁποῖος διῆγε βίον μονήρη περὶ τὸ Ἕβδομον (Μπακὶρ — κιοϊ) ὡς στυλίτης κατὰ τὸν Ψελλόν, καὶ κατὰ τὸν Συμεὼν τὸν μεταφραστὴν ὡς ζῶν ὄρθιος ἐντὸς κλουβοῦ, ἐντὸς δηλονότι κελλίου στενοῦ. Ὁ Αὐξέντιος μέγας θαυμαστὴς τοῦ ἀναχωρητοῦ τούτου, δὲν ἤργησε νὰ μιμηθῇ τὸ παράδειγμά του. Καὶ πράγματι παραιτηθεὶς ἀπὸ τῆς φρουρᾶς, μετέβη εἰς Καδήκιοϊ καὶ εἰς ἀπόστασιν δέκα περίπου μιλλίων ἔπηξε τὸν κλουβόν του εἰς τὰς ὑπωρείας τοῦ ὄρους Ὀξείας. Ἐνδεδυμένος μὲ τρίχινα ἐνδύματα ἐξελήφθη ὡς ἄγριον θηρίον ὑπὸ βοσκῶν, οἱ ὁποῖοι ἀνεζήτουν τὰ ἀπολεσθέντα ζῶά των. Ἀντιληφθεὶς τοῦτο ὁ Αὐξέντιος τοὺς ἐκάλεσε καὶ ἔδειξεν εἰς αὐτοὺς τὸ μέρος ἔνθα εἶχον καταφύγει τὰ ζῶά των. Ἰδόντες οἱ βοσκοὶ ὅτι πρόκειται περὶ ἁγίου ἀναχωρητοῦ ἔκτοτε μετέβαινον συχνὰ μετὰ τῶν οἰκογενειῶν των καθὼς καὶ μετὰ τῶν χωρικῶν τῶν περιχώρων πρὸς τὸν ἅγιον ἵνα ἐπικαλεσθῶσι τὰς εὐχὰς καὶ τὴν εὐλογίαν του. Δέκα περίπου ἔτη μετὰ τὴν εἰς Ὀξεῖαν ἐγκατάστασίν του συνεκλήθη ἡ Δ΄. Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἐν Χαλκηδόνι ἐπὶ Μαρκιανοῦ κατὰ τοῦ Εὐτυχοῦς ἀπὸ τῆς 8ης Ὀκτωβρίου μέχρι τῆς 1ης Νοεμβρίου. Ὁ Αὐξέντιος κατηγορήθη ὡς δοξάζων τὰ τοῦ Εὐτυχοῦς καὶ πρὸς τοῦτο ἐκλήθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος. Κατελθὼν ἀπὸ τοῦ κλουβοῦ του ὁ Αὐξέντιος διῆλθεν ἐφ' ἁμάξης διὰ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ μάρτυρος Θαλελαίου καὶ ἔφθασεν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ. Μετὰ ἀρκετῶν ἡμερῶν ἀνάπαυσιν ἐν αὐτῇ ὁ Αὐ-

ξέντιος μετεφέρθη εἰς τὴν Μονὴν τοῦ ἁγίου Ὑπατίου πλησίον τοῦ ναοῦ τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου εἰς Ρουφινιανάς. Μετά τινας ἑβδομάδας δρόμων, αὐτοκρατορικὸς μετέφερε τὸν Αὐξέντιον εἰς τὸ Ἕβδομον παρὰ τῷ αὐτοκράτορι. Οὗτος μετέβαινεν ἀπὸ τῆς 8ης τοῦ μηνὸς Μαΐου εἰς τὸ Ἕβδομον μετὰ τῆς Συγκλήτου ἵνα παραστῇ κατὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τοῦ ὁποίου ἡ Ἐκκλησία εὑρίσκετο ἐκεῖ κτισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου καὶ περιέχουσα σὺν ἄλλοις καὶ τὴν κάραν Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ τὴν ὁποίαν ὁ Θεοδόσιος ὁ Μέγας εἶχε καταθέσει ἐν αὐτῇ. Συναντηθεὶς μετὰ τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ εἶτα μετὰ τοῦ Πατριάρχου Ἀνατολίου ἀπέδειξεν εἰς τοῦτον ὅτι πιστεύει ἀκριβῶς ὅ,τι ὥρισεν ἡ Δ΄ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος. Ἀπαλλαγεὶς τῆς κατηγορίας μεταβαίνει ὄχι πλέον εἰς τὴν Ὀξεῖαν, ἀλλ' εἰς τὸ ὄρος, τὸ ὁποῖον ὠνομάζετο Σκοπός, διότι τοῦτο ἦτο τὸ τελευταῖον πρὸς τὴν Ἰσταμποὺλ ὄρος, ἀπὸ τοῦ ὁποίου διὰ πυρκαϊᾶς, ὡς δι' ὀπτικοῦ τηλεγράφου εἰδοποίουν τὸν ἐπὶ τοῦ φάρου τῶν ἀνακτόρων φυλάσσοντα φρουρόν, ὅτι οἱ ἐχθροὶ παρεβίασαν τὰ σύνορα τῆς Συρίας. Τὸ ὄρος δὲ τοῦτο εἶναι τὸ Καΐσνταγ, τὸ ὁποῖον ἔχει ὕψος 430 μ., φημίζεται δὲ διὰ τὸ ἐξαίρετον ὕδωρ του. Ἄπειρον πλῆθος πληροφορηθὲν τὴν νέαν κατοικίαν τοῦ Αὐξεντίου μετέβαινε πρὸς αὐτὸν ἵνα ἐπικαλεσθῇ τὴν εὐλογίαν του, ἱκανοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν ἐφόρουν τὸ τρίχινον καλογηρικὸν ἔνδυμα καὶ κατασκευάζοντες μικρὸν κελλίον ὄχι μακρὰν τοῦ Αὐξεντίου ἔζων ἐκεῖ. Μεταξὺ αὐτῶν ἦσαν καὶ ἀρκεταὶ γυναῖκες, διὰ τὰς ὁποίας ἐδέησε νὰ κατασκευάσῃ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους Μονὴν ὀνομασθεῖσαν Μονὴν τῶν Τριχινῶν διὰ τὰ τρίχινα ἐνδύματα τὰ ὁποῖα ἐφόρουν αἱ μοναχαί. Ἀποθανὼν ὁ Αὐξέντιος μετὰ δεκαήμερον ἀσθένειαν ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Λέοντος, εἰς ἡλικίαν λίαν προχωρημένην, τὴν 14ην Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους 473, ἐτάφη εἰς τὴν ἐν λόγῳ Μονήν. Καίτοι οἱ μοναχοὶ τῶν Ρουφινιανῶν ἤγειραν ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ λειψάνου τοῦ Ἁγίου Αὐξεντίου, αἱ μοναχαὶ τῆς Μονῆς τῶν Τριχινῶν κατώρθωσαν νὰ τὸ κρατήσωσι καὶ ὁ Ἅγιος Αὐξέντιος ἀνεπαύθη εἰς τὴν Μονήν των. Πολὺ βραδύτερον ὅμως διὰ τὸν ἐκ τῶν ἐπιδρομῶν φόβον, μετεκομίσθη ἐντὸς τῆς Ἰσταμπούλ, ὅπου κατὰ τὸν ιβ΄ αἰῶνα ὁ ἀρχιεπίσκοπος Νοβγορὸδ Ἀντώνιος εἶδεν εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἀναστάσεως τὰ ἅγια λείψανα τοῦ Ἁγίου Αὐξεντίου «ὁ ὁποῖος ἔζησεν ἐν τῷ βουνῷ». Ἐν κώδικι δὲ λειτουργικῷ ὑπάρχει ἡ ἑξῆς σημείωσις «τελεῖται δὲ ἡ αὐτοῦ σύναξις ἐν τῇ Μονῇ τῆς Ἁγίας Ἀναστάσεως, ἔνθα καὶ τὸ ἅγιον αὐτοῦ σῶμα ἀνακομισθὲν ἀπόκειται». Διάδοχος τοῦ Ἁγίου Αὐξεντίου ἐν τῷ ὄρει Σκοπῷ ὑπῆρξεν ὁ Σέργιος, ὁ ὁποῖος ἔζησεν ἐν τῷ Σπηλαίῳ ὅπου μετὰ τὴν καταστροφὴν

τοῦ κλουβοῦ του μετεκόμισεν ὁ Αὐξέντιος. Ὁ Σέργιος φαίνεται ὅτι ἦτο ὁ ἠγαπημένος μαθητὴς τοῦ Αὐξεντίου, ὅστις καὶ τὸν κατέστησε διάδοχόν του. Ἀλλ' ὁ Σέργιος ἔζησε μόνον πέντε ἔτη ἐν τῷ Σπηλαίῳ, τοῦτον δὲ ἀποθανόντα διεδέχθη ὁ Βενδιδιανός. Κατὰ τὸν ἁγιογράφον του ὁ Βενδιδιανὸς ἐγεννήθη εἰς τὴν Μεγάλην Μυσίαν ὑπὸ πλουσίων γονέων. Ἀδιαφορῶν διὰ τὰ τοῦ κόσμου, ἔρχεται εἰς Ἰσταμποὺλ καὶ ζητεῖ μοναχὸν παρ' ᾧ νὰ ὑπηρετήσῃ καὶ νὰ καρῇ μοναχός. Ὑποδειχθέντος αὐτῷ τοῦ Αὐξεντίου, μεταβαίνει παρ' αὐτῷ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς οἰκογενείας του καὶ μετὰ μικρὰν δοκιμασίαν γίνεται ἐρημίτης ἐν τῷ βουνῷ Σκοπῷ.

Κατά τινα σημείωσιν τοῦ Βενδιδιανοῦ, ἐν τῷ βασιλειανῷ λεγομένῳ μηνολογίῳ, οὗτος προσέφερεν ἀρκετὰς ὑπηρεσίας εἰς τὸν Αὐξέντιον. Ἀποθανόντος μετ' ὀλίγον τοῦ Αὐξεντίου, τὸν διαδέχεται ὁ Σέργιος, τοῦτον δὲ ὁ Βενδιδιανός, ὁ ὁποῖος ἐπὶ τεσσαράκοντα καὶ δύο ἔτη ἐπολλαπλασίασε καὶ διηύθυνε τοὺς ἀναχωρητὰς τοῦ ὄρους Σκοποῦ. Περὶ τὰ τέλη τῆς ζωῆς του ἐξηκολούθει ἔτι διδάσκων. Ἡμέραν τινὰ ὅμως μεταβάντες οἱ ἀναχωρηταὶ εἰς τὸ κελλίον του καὶ κρούσαντες τὴν θύραν δὲν ἔλαβον ἀπάντησιν. Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ τὴν ἑπομένην καὶ τὴν μεθεπομένην. Ὑποπτευθέντες παρεβίασαν τὴν θύραν καὶ εὗρον τὸν Βενδιδιανὸν νεκρὸν γονατιστὸν εἰς στάσιν προσευχῆς. Κατὰ τὴν κηδείαν του λόγῳ τῆς πυκνῆς χιόνος καὶ τοῦ ψύχους προσῆλθον ὀλίγοι μόνον μοναχοί. Ἡ μνήμη του τελεῖται τὴν 1ην Φεβρουαρίου.

Περὶ τοῦ τετάρτου διαδόχου τοῦ Αὐξεντίου λέγεται ἐν τῷ βίῳ τοῦ Ἁγίου Στεφάνου τοῦ Νέου μόνον ὅτι «τέταρτος ὑπῆρξεν ὁ Γρηγόριος ὁ ἐγκρατὴς καὶ τῆς ἱερᾶς πολιάδος ἀνάπλεως». Τοῦτον διαδέχεται «ὁ Ἰωάννης ὁ νέος Ἀβραὰμ καὶ τοῦ διορατικοῦ χαρίσματος μετασχών». Καὶ μετά τινας ἄλλους τοὺς ὁποίους δὲν ἀναφέρει ἡ ἱστορία τὸ ἐρημιτήριον τοῦ Ἁγίου Αὐξεντίου καταλαμβάνει ὁ Ἅγιος Στέφανος ὁ Νέος. Οὗτος κατὰ τὸν βιογράφον του Στέφανον τὸν Ἁγιοσοφίτην, διάκονον δηλ. τῆς Ἁγίας Σοφίας, ὑπῆρξε τὸ τρίτον τέκνον τῶν εὐσεβῶν καὶ εὐπόρων γονέων Γρηγορίου καὶ Ἄννης. Ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας ἐπεδίδετο εἰς τὴν ἀνάγνωσιν βίων ἁγίων καὶ πρὸ πάντων εἰς τὰ ἔργα Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Δεκαεξαετὴς μεταβαίνει τῇ συγκαταθέσει καὶ τῶν γονέων του εἰς τὸ ὄρος τοῦ Ἁγ. Αὐξεντίου καὶ ἐνδύεται τὸ ἔνδυμα τοῦ μοναχοῦ. Μετὰ δεκαετίαν περίπου καταλαμβάνει τὸ σπήλαιον τοῦ Ἁγίου Αὐξεντίου καὶ ἀνακηρύσσεται αὐτὸς διάδοχος. Ὁ ἅγιος αὐτοῦ βίος γίνεται γνωστὸς εἰς τοὺς περιοίκους πολλοὶ τῶν ὁποίων ζητοῦσι παρ' αὐτοῦ τὸ μοναχικὸν ἔνδυμα. Ἀναγκάζεται λοιπὸν ὁ Στέφανος διὰ τοὺς νέους μοναχοὺς

νὰ κτίσῃ πλησίον τοῦ Σπηλαίου του Μονήν, τῆς ὁποίας ἀνακηρύσσεται ἡγούμενος. Ἐκ τῶν δύο ἀδελφῶν του ἡ μὲν πρώτη ἦτο ἤδη μοναχὴ ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Μονοκιονίου, μετὰ τὸν θάνατον δὲ τοῦ πατρός των ἡ μήτηρ καὶ ἡ ἑτέρα ἀδελφή του εἰσέρχονται ὡς μοναχαὶ εἰς τὴν Μονὴν τῶν Τριχινῶν πλησίον τοῦ ἀδελφοῦ των. Ἀλλ' ἤδη εἶχε κηρυχθῆ ὁ πόλεμος κατὰ τῶν εἰκόνων καὶ τῶν μοναχῶν. Ἁρπάζεται ὁ Στέφανος ἐκ τῆς Μονῆς του καὶ περιορίζεται εἰς τὴν ἐν Σκουτάρει Μονὴν τοῦ Φιλιππικοῦ, ὅθεν μετὰ δέκα καὶ ἑπτὰ ἡμέρας ἐξορίζεται εἰς Προικόννησον. Εὑρίσκων ἐνταῦθα μικρόν τι σπήλαιον πλησίον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἁγίας Ἄννης, ἐγκαθίσταται ἐκεῖ. Πλησίον του προσέρχονται καὶ ἡ μήτηρ καὶ ἡ ἀδελφή του, αἱ ὁποῖαι ὅμως μετὰ ἓν περίπου ἔτος ἀποθνήσκουσιν ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην.

Ἐν Προικοννήσῳ ὁ Στέφανος θεραπεύει νέον Ἀρμένιον στρατιώτην, ὅστις ἐξ εὐγνωμοσύνης λατρεύει τὰς εἰκόνας ὡς ὁ εὐεργέτης του. Πληροφορηθεὶς τοῦτο ὁ αὐτοκράτωρ διέταξεν ἁλυσσόδετον νὰ τὸν ρίψουν εἰς μίαν τῶν φυλακῶν τῆς Πόλεως ὅπου καὶ κακοποιηθεὶς ἀπέθανε τῇ 28ῃ Νοεμβρίου τοῦ ἔτους 767. Τὸ σῶμά του παραληφθὲν ὑπὸ τῶν εἰκονοφίλων ἐτάφη, τὸ εἶδον δὲ καὶ τὸ ἠσπάσθησαν ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀντώνιος κατὰ τὸν ιβ´ αἰῶνα καὶ ὁ Ἰγνάτιος ὁ ἐκ Σμολένσκης κατὰ τὸν ιδ´.

Ἡ Μονὴ τὴν ὁποίαν ἵδρυσεν ὁ Στέφανος κατὰ τὸ ἔτος 750 εἶχε ζωὴν 10 μόνον ἐτῶν, διότι ὁ αὐτοκράτωρ Κοπρώνυμος διέταξε τὴν καταστροφήν της κατὰ τὸ ἔτος 760. Μετὰ πάροδον τριῶν περίπου αἰώνων καὶ δὴ περὶ τὸ ἔτος 1050 κτίζεται πάλιν ἡ Μονὴ ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ ὑπὸ εὐλαβῶν ἐνοριτῶν, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔπαυσαν νὰ μεταβαίνουν εἰς τὸ ὄρος τοῦ Αὐξεντίου εὐθὺς μετὰ τὴν καταστροφήν της καὶ δὴ μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς αὐτοκρατείρας Εἰρήνης δοθεῖσαν ἐλευθερίαν εἰς τοὺς μοναχούς. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Μονῆς, ἥτις κατὰ τὸν Πατριάρχην Κωνστάντιον κτισθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Αὐξεντίου διὰ τοὺς ἐρημίτας εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους ἦτο ἀφιερωμένη εἰς τοὺς 12 Ἀποστόλους ,κατὰ τὸ ἔτος 1190 ἦτο ἑτοιμόρροπος ὁ δὲ πάππος τοῦ Μιχαὴλ Παλαιολόγου ὁ μέγας δοὺξ Ἀλέξης Παλαιολόγος, γαμβρὸς τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξίου Γ´. τοῦ Κομνηνοῦ (1195—1203) ἀνεκαίνισεν αὐτὴν καὶ τὴν ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Ἀρχάγγελον Μιχαήλ. Ταύτην δὲ πάλιν ἐξωραΐσας καὶ ἐφοδιάσας διὰ σχετικοῦ Τυπικοῦ ὁ Μιχαὴλ Παλαιολόγος κατέστησε μίαν ἐκ τῶν περιφανῶν Μονῶν τῆς Ἰσταμπούλ, ἐκ τῶν ἡγουμένων τῆς ὁποίας ἐξελέγησαν καὶ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι ὅπως ὁ Θεοδόσιος καὶ ὁ Λεόντιος. Ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ιδ´ αἰῶνος ἤρχισαν αἱ ἐπιθέσεις τῶν Σουλτάνων κατὰ τῆς Βιθυνίας, οἱ ὁ-

ποῖοι μάλιστα καὶ κατέλαβον τὴν Νίκαιαν τῷ 1328 καὶ τὴν Νικομήδειαν τῷ 1337. Ὅπως δὲ ἀναφέρει Τοῦρκος ἱστορικός, ὁ Σουλτάνος ἐστρατοπέδευσε κατὰ τὰ ἔτη ἐκεῖνα εἰς τὸ Καΐς — ντάγ. Φαίνεται ὅτι οἱ μοναχοὶ τότε ἐγκατέλειψαν τὴν Μονήν των καὶ διεσκορπίσθησαν ἀλλαχοῦ. Ἱκανὰ ἐρείπια τῶν Μονῶν τοῦ τε Ἀρχαγγέλου Μιχαὴλ καὶ τῶν Τριχινῶν σώζονται ἀκόμη εἰς τὸ ἐν λόγῳ βουνόν.

† Ὁ Εἰρηνουπόλεως ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ

ΤΟ ΘΕΜΑ·

Ὁ ἄνθρωπος, ἡ δημιουργία του, ἡ ἐξέλιξίς του εἰς ἠθικὴν καὶ πνευματικὴν προσωπικότητα, ἡ τελείωσίς του, ἡ λύτρωσίς του, ἡ σωτηρία του καὶ ἡ θέωσίς του, εἶναι τὸ κατ' ἐξοχὴν θέμα τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας. Ἐὰν διὰ τὸν Σωκράτην λέγεται, ὅτι κατεβίβασε τὴν φιλοσοφίαν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν γῆν καὶ μετέτρεψε τὴν πορείαν τῆς φιλοσοφίας ἀπὸ ὀντολογικήν, ποὺ ἦτο, εἰς ἀνθρωπολογικήν, διὰ τὸν Χριστιανισμὸν δύναται νὰ λεχθῇ κάτι περισσότερον : ὅτι κατεβίβασε τὸν Θεὸν εἰς τὴν γῆν, διὰ νὰ ὑψώσῃ κατόπιν μαζύ Του καὶ τὸν ἄνθρωπον.

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Ἡ δημιουργία τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸν Χριστιανισμὸν ἀποτελεῖ τὴν κορωνίδα ἢ τὸ ἐπισφράγισμα τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου. Ἐγένετο δὲ ἀπὸ τὸν Θεὸν ὄχι ἁπλῶς μὲ ἕνα λόγον Του, ἀλλὰ μὲ προσωπικὴν τρόπον τινὰ ἐνέργειαν τοῦ Θεοῦ, ὁ Ὁποῖος ἔλαβε χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τὸν ἔπλασε, δίδοντάς του πρῶτον π ν ο ὴ ν ζ ω ῆ ς καὶ δεύτερον τὴν δυνατότητα νὰ ἐξελιχθῇ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν ἰδικήν Του.

Εἰς τὴν δημιουργίαν τοῦ ἀνθρώπου, περιγραφὴν τῆς ὁποίας εὑρίσκομεν εἰς τὸ πρῶτον καὶ δεύτερον κεφάλαιον τῆς Γενέσεως, ἀξίζει νὰ προσέξωμεν τρεῖς σπουδαιοτάτας λεπτομερείας :

α) ὅτι ὁ Θεὸς ἐποίησεν ἄρσεν καὶ θῆλυ·

β) ὅτι ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς τὴν δυνατότητα τοῦ ἄρχειν ἐπὶ τῶν ἰχθύων καὶ τῶν πετεινῶν καὶ τῶν κτηνῶν καὶ πάσης τῆς γῆς, καὶ

γ) ὅτι τοὺς ηὐλόγησε μὲ τὴν δύναμιν τοῦ αὐξάνεσθαι καὶ τοῦ πληθύνεσθαι.

Αἱ τρεῖς αὐταὶ λεπτομέρειαι, τὰς ὁποίας ὠνόμασα σπουδαιοτάτας, μᾶς δίδουν τρεῖς βασικὰς ἀνθρωπολογικὰς διδασκαλίας τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας, ποὺ ἔχουν καθαρῶς ἱστορικὴν ἀξίαν.

Ἐκεῖνο, ποὺ ἐννοῶ, εἶναι τοῦτο : αἱ τρεῖς αὐταὶ πληροφορίαι, ποὺ μᾶς δίδει ὁ συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου τῆς Γενέσεως, μᾶς ὁμιλοῦν πρῶτον περὶ τῆς ἑνότητος τοῦ γενάρχου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· δεύτερον περὶ τῆς ἀδιαμφισβητήτου ἀνωτερότητος τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ πάντων τῶν ζώων πάσης τῆς κτίσεως· καὶ τρίτον περὶ τῆς κοινῆς καταγωγῆς πάντων τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ ἓν ζεῦγος.

Η ΣΥΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ. ΥΛΗ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑ.

Ἂς ἐξετάσωμεν ἤδη τὰ συστατικὰ τοῦ ἀνθρώπου.

Κατὰ τὴν Ὀρθόδοξον Χριστιανικὴν ἄποψιν, στηριζομένην εἰς τὴν Παλαιὰν καὶ τὴν Κ. Διαθήκην, τὰ συστατικὰ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι δύο : τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ ἢ τὸ πνεῦμα. Καὶ τὸ μὲν σῶμα εἶναι ὑλικόν, ὁρατόν, αἰσθητὸν ἐνῷ ἡ ψυχὴ ἢ τὸ πνεῦμα εἶναι πνευματική, ἀόρατος οὐσία, ἡ ὁποία δὲν ὑποπίπτει εἰς καμμίαν τῶν αἰσθήσεων, καθ' ὅτι ὅλαι εἶναι ὑλικαί, ἑπομένως ἀνίκανοι νὰ συλλάβουν, νὰ ἀντιληφθοῦν ἢ νὰ προσδιορίσουν τὸ πνεῦμα. Πλὴν αἱ δύο αὗται ὀντότητες ἀποτελοῦν ἓν εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ ἀνθρώπου. Δὲν δύναται νὰ νοηθῇ ζῶν ἄνθρωπος εἰμὴ μόνον ὁ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος ἀποτελούμενος.

Καὶ τὰ δύο αὐτὰ συστατικά, ὡς θεοδημιούργητα, ἦσαν καὶ εἶναι κατ' ἀρχὴν ἀθάνατα. Δηλαδὴ ἠδύναντο καὶ δύνανται κατ' ἀρχὴν νὰ μὴ ὑπόκεινται εἰς θάνατον. Ὁ θάνατος ἐμφανίζεται εἰς τὴν Ἁγίαν Γραφὴν ὄχι ὡς τὸ φυσικὸν τέρμα τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, ἀλλ' ὡς τιμωρία. Τιμωρία, τὴν ὁποίαν ἠδύνατο ὁ ἄνθρωπος νὰ ἀποφύγῃ. Ἠδύνατο δὲ νὰ ἀποφύγῃ τὴν τιμωρίαν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἑπομένως καὶ τὸν θάνατον, ἐὰν ἐχρησιμοποίει τὴν ἐλευθερίαν του εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ καλοῦ καὶ ἐὰν εἰς τὴν ἐλευθέραν θέλησίν του ἔδιδε τὴν δύναμιν νὰ μὴ νικᾶται ἀπὸ τὸ ἠθικὸν κακόν.

Αὐτὸ τὸ βλέπομεν λ.χ. εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ θεανθρώπου Ἰησοῦ. Ἄνθρωπος ὢν τέλειος Ἐκεῖνος κατώρθωσε κατόπιν θετικῆς ἀντιμετωπίσεως τοῦ κακοῦ νὰ νικήσῃ τὸν θάνατον καὶ νὰ ἀναστῇ.

Τὰ συστατικὰ ἑπομένως τοῦ ἀνθρώπου ἐδημιουργήθησαν, ὅπως ὅλα τὰ κτίσματα, «καλὰ λίαν» καὶ ἔχοντα ἐν ἑαυτοῖς τὴν δυνατότητα τῆς ἀθανασίας, κατὰ τὸν συλλογισμὸν ὅμως τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου : **posse non mori** καὶ ὄχι **non posse mori.**

ΣΩΜΑΤΙΚΑΙ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΙ.

Μολονότι ἐπὶ τῶν ζώων δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν σωματικὰς καὶ τὰς λεγομένας σκοτεινὰς ἢ ἐνστικτώδεις λειτουργίας, ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου τοῦτο εἶναι ἀδύνατον. Καὶ ναὶ μὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ὁμιλῶμεν διὰ σωματικὰς λειτουργίας ἢ λειτουργίας τῶν αἰσθήσεων καὶ διὰ ψυχικὰς ἢ συναισθηματικάς, ὅπως ἡ χαρὰ καὶ ἡ λύπη, καὶ διὰ νοητικὰς λειτουργίας, ὅπως η κρίσις, ἡ μνήμη καὶ ἡ φαντασία, ἀλλὰ ὄχι κεχωρισμένως. Αἱ λειτουργίαι αὗται εἶναι ἀνθρώπινοι λειτουργίαι. Εἶναι αἱ ἐκφράσεις τῶν δύο ὑποστάσεων τοῦ ἀνθρώπου, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀσυγχύτως ἡνωμέναι ἐν αὐτῷ. Σκεπτόμεθα, κινούμεθα, ἐργαζόμεθα, ἐνεργοῦμεν, ἀγαθοποιοῦμεν ἢ ἁμαρτάνομεν ἡνωμένως : καὶ σωματικῶς καὶ ψυχικῶς. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀμοιβὴ καὶ ἡ τιμωρία (μακαρία ἀθανασία εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἢ θάνατος εἰς τὴν δευτέραν) ἀναφέρονται καὶ εἰς τὰ δύο : καὶ εἰς τὸ σῶμα δηλαδὴ καὶ εἰς τὴν ψυχήν.

Καὶ ὑπάρχουν μὲν λειτουργίαι καθαρῶς ὀργανικαὶ ἢ καθαρῶς νοητικαί, ἀλλὰ δὲν παύουν νὰ εἶναι ἀ ν θ ρ ώ π ι ν ο ι ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐκ ψυχῆς καὶ σώματος ἀποτετελεσμένου ἀνθρώπου. Αἱ σωματικαὶ καὶ ψυχικαὶ λειτουργίαι νοοῦνται ἡνωμένως ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ ὅταν ἀκόμη ἡ ψυχὴ τελῇ τὰς φυτικὰς καὶ τὰς ἀμέσως πρὸς τὸ σῶμα συνδεδεμένας λειτουργίας. Ἡ θέσις αὕτη τῆς Ὀρθοδόξου Χριστιανικῆς ἀνθρωπολογίας ἀποκλείει τόσον τὰ ὑπὸ τῶν ὑλιστῶν, ὅσον καὶ ὑπὸ τῶν πνευματιστῶν πρεσβευόμενα. Οἱ πρῶτοι, ὡς γνωστόν, ἐκλαμβάνουν ὡς σωματικὰς λειτουργίας καὶ τὰ ψυχικὰ φαινόμενα.

Οἱ δεύτεροι, οἱ πνευματισταί, ἐξ ἀντιθέτου ἀρνοῦνται τὴν ὕπαρξιν τοῦ σώματος, τὸ ὀνομάζουν δὲ ὁμοίωμα τῆς ψυχῆς. Πειστικώτατον παράδειγμα ἀσυγχύτως ἡνωμένων σωματικῶν καὶ ψυχικῶν λειτουργιῶν εὑρίσκομεν εἰς τὰς ἀπαντήσεις τοῦ Θεανθρώπου πρὸς τὸν διάβολον κατὰ τὸ τεσσαρακονθήμερον διάστημα τῶν πειρασμῶν Του. Αὗται δὲν εἶναι ἄλλο τι εἰ μὴ ἡ ἔκφρασις τῶν ἡνωμένως ἐνεργουσῶν σωματικῶν καὶ ψυχικῶν «ἀνθρωπίνων» λειτουργιῶν Του.

Ἐξ ἄλλου ὁ ἀνταγωνισμὸς μεταξὺ καλοῦ καὶ κακοῦ, περὶ τοῦ ὁποίου ὁμιλεῖ ὁ Ἀπ. Παῦλος εἰς τὸ Ζ' κεφ. τῆς πρὸς Ρωμαίους ἐπιστολῆς του, δὲν εἶναι ἀνταγωνισμὸς σωματικῶν καὶ ψυχικῶν λειτουργιῶν, ἀλλ' ἀνταγωνισμὸς ἡνωμένων σωματικῶν καὶ ψυχικῶν λειτουργιῶν πρὸς τὴν ἁμαρτίαν.

Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΒΡΑΧΥ ΤΙ ΠΑΡ' ΑΓΓΕΛΟΥΣ

Πολὺ προτοῦ ἀνακαλυφθοῦν αἱ νέαι θεωρίαι τῆς «ἐξελίξεως», τοῦ «ὑλισμοῦ» καὶ τοῦ «ἀνθρωπισμοῦ», ποὺ ἀνεκαλύφθησαν ὄχι πράγματι διὰ νὰ θεμελιώσουν νέον τι, ἀφοῦ σήμερον θεωροῦνται παλαιωμέναι καὶ ἀπόβλητοι, ὁ θεόπνευστος συγγραφεὺς τοῦ βιβλίου τῆς Γενέσεως ἠσχολήθη μὲ τὸν ἄνθρωπον καὶ δὴ μὲ [illegible] δυνάμεων, ποὺ ἐνεργοῦν ἐντὸς τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ θέμα αὐτό, ποὺ εἶναι βεβαίως θέμα τῆς ἀνθρωπολογίας, ἡ Ὀρθόδοξος Χριστιανικὴ Θεολογία τὸ ὀνομάζει «ἡ ἀρχέγονος κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου». Ἡ θεολογικὴ ἔρευνα ἤρχισεν ἀπὸ τὸ ἐρώτημα : «πῶς ἦτο ἄρά γε εἰς τὴν ἀρχὴν ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος δὲν φαίνεται νὰ ἔχῃ πολλὰ θεϊκὰ στοιχεῖα εἰς τὰς ἡμέρας μας ;». Εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτὸ ὁ Μωϋσῆς, ὁ συγγραφεὺς τῆς Γενέσεως, λαμβάνει τὴν ἀπάντησιν ἀπὸ αὐτὸν τὸν Θεόν, τὸν Ὁποῖον ἀκούει νὰ λέγῃ : «ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν» (Γέν. α' 26). Ὁ δὲ ψαλμῳδὸς Δαυῒδ ἐρωτᾷ τὸν Θεὸν μὲ τοὺς ἑξῆς λόγους : «Κύριε, ὁ Κύριος ἡμῶν... τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν ;» (Ψαλμ. 8, 5). Καὶ λαμβάνει τὴν ἑξῆς ἀπάντησιν : «Ἠλάττωσα αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσα αὐτὸν καὶ κατέστησα αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν μου» (Ψαλμ. 8, 6—7). Αὐτὴ λοιπὸν ἦτο ἡ ἀρχέγονος κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου. Ἐπλάσθη «κατ' εἰκόνα» καὶ «καθ' ὁμοίωσιν», «βραχύ τι παρ' ἀγγέλους». Τὸ «κατ' εἰκόνα» ἀναφέρεται εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου. Τὸ «καθ' ὁμοίωσιν» εἰς τὴν ἐπὶ τῆς φύσεως κυριαρχίαν καὶ τὴν ἀθανασίαν. Καὶ τὸ «βραχύ τι παρ' ἀγγέλους» εἰς τὴν θεογνωσίαν καὶ εἰς τὴν φορὰν ἢ κατεύθυνσιν πρὸς τὸ θεῖον, πρὸς ὅ,τι θεῖον, καὶ πρὸς τὸν Θεόν.

Ἡ ἀρχέγονος ὅμως αὐτὴ κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἦτο καὶ τελεία ἢ ἀποτετελεσμένη. Καὶ ἡ πνευματικὴ καὶ ἡ ἠθική του φύσις, καθὼς καὶ ἡ φορά του πρὸς τὸ θεῖον εἶχεν ἀνάγκην σταθεροποιήσεως. Ἐπίσης τὸ σῶμά του. Ἦτο μὲν σχετικῶς ἄφθαρτον καὶ ἠδύνατο μὴ ἀποθανεῖν, ἀλλ' ἔπρεπε νὰ γίνῃ καὶ ἐνεργείᾳ — ὄχι μόνον δυνάμει — ἄφθαρτον καὶ ἀθάνατον. Ἐν τῷ συνόλῳ του, ὁ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν καὶ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους πλασθεὶς ἄνθρωπος ἔπρεπε νὰ ἐξελίξῃ τὴν γνῶσιν τὴν ὁποίαν εἶχε περὶ Θεοῦ εἰς πίστιν, τὴν τάσιν πρὸς τὸν Θεὸν εἰς ἀφοσίωσιν, τὴν ἐλευθερίαν τῆς θελήσεως εἰς ἐκλογὴν καὶ προτίμησιν τοῦ καλοῦ, τὴν ἠθικότητά του εἰς ἁγιότητα, τὴν δύναμίν του

νὰ κυριαρχήσῃ ἐπὶ τοῦ κόσμου, εἰς αὐτοκυριαρχίαν, τὴν ὁρμὴν πρὸς τὴν τελείωσιν εἰς ταπείνωσιν, νέκρωσιν τῆς σαρκός, ὑπακοὴν καὶ θέωσιν. Τὰς ἀντιλήψεις της αὐτὰς καὶ γνώμας της ἡ Ὀρθόδοξος Χριστιανικὴ ἀνθρωπολογία ἀντλεῖ ἀπὸ αὐτὴν τὴν Ἁγίαν Γραφήν. (Γέν. 1, 31. 2, 25).

ΚΑΙ ΟΜΩΣ ΕΠΕΣΕΝ

Ἡ πορεία τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν τελείωσιν καὶ τὴν θέωσιν δὲν ὑπῆρξεν ὁμαλή. Ἀνεκόπη ἀπὸ τὸν πειρασμόν, τὴν ἁμαρτίαν, τὴν πτῶσιν, τὴν ἔκπτωσιν ἐκ τῆς καταστάσεως τῆς εὐδαιμονίας ἢ τὴν ἀπομάκρυνσιν ἐκ τοῦ παραδείσου καὶ τὸν θάνατον. Τὰ στάδια αὐτὰ τὰ ἀπέφυγεν ὁ νέος Ἀδάμ, ὁ Χριστός. Ὄχι ὅμως ὁ παλαιὸς Ἀδάμ, ὁ πρῶτος ἄνθρωπος. Ἠδύνατο ἐν τούτοις νὰ τὰ ἀποφύγῃ. Τὸ ἀπέδειξεν ὁ Χριστός, ὁ Ὁποῖος μολονότι ἔχων πλήρη τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, ὅμως κατώρθωσε νὰ ὑποτάξῃ τὴν κατωτέραν ἀνθρωπίνην φύσιν εἰς τὴν ἀνωτέραν· τὸν πειρασμόν, εἰς τὴν δύναμιν τοῦ πνεύματός Του· τὴν ἁμαρτίαν, εἰς τὴν ἐλευθέραν ἐκλογὴν καὶ προτίμησιν τοῦ καλοῦ· τέλος κατώρθωσε νὰ ὑποτάξῃ τὸν θάνατον εἰς τὴν ἀθανασίαν, καὶ τὴν φθορὰν εἰς τὴν ἀφθαρσίαν, μὲ τὸ νὰ παραμείνῃ ἡνωμένος πάντοτε πρὸς τὸν Πατέρα. Τὰς ἰδίας δυνάμεις εἶχε καὶ ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, ἀλλὰ δὲν τὰς ἐχρησιμοποίησε διὰ τὴν θεμελίωσίν του εἰς τὸ ἀγαθόν· ἐκλέγων ὁ πρῶτος ἄνθρωπος, καθ' ὃ εἶχε δικαίωμα ὡς ἐλεύθερος, τὸν εὔκολον δρόμον τῆς θεοποιήσεώς του, αὐτόν, ποὺ τῷ ὑπέδειξεν ὁ διάβολος, ἀντὶ τοῦ δυσκόλου «τοῦ ἐργάζεσθαι καὶ φυλάσσειν» (Γέν. 2, 15) ποὺ τῷ ἐχάραξεν ὁ Θεός, ἔπεσε, καὶ ἡ πτῶσίς του ὑπῆρξε τραγικωτάτη δι' αὐτόν. Ὡς συνέπειαν ᾐσθάνθη εἰς τὴν θέσιν τῆς ἠθικῆς γαλήνης, τὴν ταραχὴν τῆς ἐνοχῆς· εἰς τὴν θέσιν τῆς πνευματικῆς εὐθύτητος τὴν ἀγωνίαν τοῦ ψεύδους· εἰς τὴν θέσιν τῆς ἀπολύτου εὐδαιμονίας τὴν καταιγίδα τῆς ἁμαρτίας· εἰς τὴν θέσιν τῆς ὑψηλῆς θέσεώς του πλησίον τοῦ Θεοῦ τὴν πτῶσίν του εἰς τὸ χῶμα, ἐπάνω εἰς τὸ ὁποῖον ἐσύρετο ὁ ὄφις· εἰς τὴν θέσιν τῆς παραδεισιακῆς τρυφῆς τὸν ἱδρῶτα, τὰς ἀκάνθας καὶ τοὺς τριβόλους καὶ ἐπὶ πλέον τὴν φλογίνην ρομφαίαν, ποὺ ἐχώρισε τὸν ἑαυτόν του εἰς δύο : τὸν ἀναμάρτητον ἑαυτόν του, τὸν πρὸ τῆς πτώσεως, καὶ τὸν ἁμαρτωλὸν ἑαυτόν του, μετὰ τὴν πτῶσιν.

Ἡ πτῶσις, ἡ ὁποία δὲν ἦτο ἀναπόφευκτος, ὅπως μαρτυρεῖ καὶ σήμερον ἀκόμη ὁ ἔλεγχος τῆς συνειδήσεώς μας ὁσάκις ἁμαρτάνομεν, ἔκαμεν ἐν τούτοις ἀναπόφευκτον ἕνα μεγάλο κακόν. Ὁ Θεὸς ὁ ἴδιος βλέπει

ὅτι κατήντησαν οἱ πρωτόπλαστοι ἁπλῶς σάρξ. (Γέν. 6, 3). Ἐπιπροσθέτως παρατηρεῖ, ὅτι ἐπληθύνθησαν αἱ κακίαι... «καὶ πᾶς τις διανοεῖται ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ πάσας τὰς ἡμέρας» (Γέν. 6, 5). Ὁ προφήτης Δαυῒδ θρηνεῖ ἐπάνω εἰς τὸ κακὸν αὐτὸ μὲ τοὺς ἑξῆς πονεμένους λόγους : «ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὢν οὐ συνῆκε· παρεσυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς» (Ψαλμ. 48, 13). Ἀλλαχοῦ δὲ συντετριμμένος ἀναφωνεῖ «ἄνθρωπος ματαιότητι ὡμοιώθη» (Ψαλμ. 143, 4). Ὁ Ἐκκλησιαστὴς μελαγχολικώτατα μονολογεῖ : «εἶπα ἐγὼ ἐν καρδίᾳ μου περί... τῶν υἱῶν τοῦ ἀνθρώπου, ὅτι διακρινεῖ αὐτοὺς ὁ Θεός, καὶ τοῦ δεῖξαι, ὅτι αὐτοὶ κτήνη εἰσί». Ὁ Ἀπ. Παῦλος ὁμιλῶν περὶ τοῦ ἀναποφεύκτου κακοῦ, τὸ ὁποῖον ἠκολούθησεν, ὡς συνέπεια τὴν μὴ ἀναπόφευκτον ἁμαρτίαν, ἀποφαίνεται μὲ πολλὴν θλῖψιν, ὅτι «δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον» (Ρωμ. 5, 12).

Ἡ πτῶσις λοιπὸν ἀνέτρεψε τὴν φυσικὴν τάξιν τῶν πραγμάτων καὶ ἐγένετο ἀφορμή, ὥστε ὄχι μόνον ὁ ἄνθρωπος νὰ ὑποταγῇ εἰς τὴν ματαιότητα, ἀλλὰ καὶ ἡ κτίσις (Ρωμ. 8, 20), καὶ ἐπὶ πλέον νὰ δημιουργηθῇ μία νέα τάξις πραγμάτων, τὴν ὁποίαν χαρακτηρίζει ὁ στεναγμὸς καὶ ἡ ὠδίνη (Ρωμ. 8, 22). Ὁ στεναγμὸς καὶ ἡ ὠδίνη τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος βλέπει τὴν πτῶσίν του καὶ ὅμως δὲν δύναται νὰ ἐγερθῇ· τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὁποῖος παλαίει πρὸς τὴν ἀκατανίκητον ἀντινομίαν νὰ θέλῃ νὰ πράττῃ τὸ καλόν, καὶ νὰ εὑρίσκηται πάντοτε πράττων τὸ κακόν. (Ρωμ. 7, 19).

ΠΑΡΑ ΤΑΥΤΑ ΔΥΝΑΤΑΙ ΝΑ ΟΡΘΩΘΗ.

Ἀπὸ τὴν κατάστασιν τῆς πτώσεως καὶ ἀπὸ τὰ τραύματα, ποὺ ὑπέστη κατ' αὐτὴν καὶ τὰ ὁποῖα τὸν κάμουν νὰ στενάζῃ καὶ νὰ ὠδίνῃ, δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ λυτρωθῇ ἐν μέρει καὶ μόνος του, ἐξ ὁλοκλήρου ὅμως μόνον μὲ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνο, ποὺ βοηθεῖ τὸν ἄνθρωπον μερικῶς νὰ συνέλθῃ, νὰ σταθῇ εἰς τὰ πόδια του καὶ νὰ ὀρθοποδήσῃ εἶναι ἡ συναίσθησις, ἡ μετάνοια καὶ ἡ ἀπόφασις τῆς ἐπιστροφῆς. Τὰ τρία αὐτὰ στάδια ἢ τὰς τρεῖς αὐτὰς σταδιακὰς προσπαθείας πρὸς τὴν ἀνόρθωσιν, τὰς εὑρίσκομεν εἰς τὴν παραβολὴν τοῦ ἀσώτου. Εἰς τὴν φρᾶσιν «εἰς ἑαυτὸν ἐλθὼν» εὑρίσκομεν τὴν συναίσθησιν. Εἰς τὸ «ἀναστὰς» εὑρίσκομεν τὴν μετάνοιαν. Εἰς τὴν φρᾶσιν «πορεύσομαι πρὸς τὸν Πατέρα μου» εὑ-

[illegible] τὴν ἀπόφασιν ἐπιστροφῆς. Πλὴν δὲν ἀρκοῦν αὐταὶ αἱ προσπάθειαι αἱ ὁποῖαι πολλὰς φορὰς δύνανται νὰ ἔχουν καὶ μόνον αἰσθηματικὸν χαρακτῆρα. Διὰ τὸν ἄσωτον ἐχρειάσθη ὁ Πατέρας του. Ἐκείνου ἡ ἀγάπη ὡλοκλήρωσε τὴν ἀνόρθωσιν τοῦ ἀσώτου. Τοῦ Θεοῦ ἡ χάρις εἶναι ἐκείνη, ποὺ ὁλοκληρώνει τὴν ἀνόρθωσιν. Τὸ θέμα δὲ τοῦτο τῆς Θείας χάριτος δὲν εἶναι ἁπλῶς θεολογικόν. Εἶναι καὶ ἀνθρωπολογικόν. Ἡ χάρις ἀνασυνδέει τὸν ἄνθρωπον μὲ τὸν Θεόν, μὲ τὸ «κατ' εἰκόνα», μὲ τὸ «καθ' ὁμοίωσιν» καὶ μὲ τὸ «βραχύ τι παρ' ἀγγέλους». Ὁ ἄνθρωπος δηλ. τῆς χάριτος ἀνακτᾷ τὴν δυνατότητα τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἐξελίξεως καὶ τελειώσεως. Αἱ γνωσταὶ ἁγιογραφικαὶ ἐκφράσεις «κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ» (Α´ Κορ. 3, 10) : «ἵνα δευτέραν χάριν ἔχητε» (Β´ Κορ. 1, 15)· «ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐφ' ὑμᾶς» (Β´ Κορ. 9, 14)· «ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου» (Β´ Κορ. 12, 9)· «χάριτί ἐστε σεσωσμένοι» (Ἐφ. 2, 5 καὶ 8)· «ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Β´ Τιμ. 2, 1)· «χάριν ἔχομεν» (Ἑβρ. 4, 16)· «αὐξάνεσθε δὲ ἐν χάριτι» (Β´ Πέτρου 3, 18) καὶ ἄλλαι ὅμοιαι ἀναφέρονται εἰς αὐτὴν τὴν νέαν δυνατότητα, τὴν ὁποίαν ἐξησφάλισεν εἰς τὸν ἄνθρωπον ἡ ἀνακαίνισις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως ἐν τῷ Χριστῷ. Αὐτὴν τὴν νέαν κατάστασιν τὴν χαιρετίζει ὁ Ἀπόστ. Παῦλος μὲ τὰς πανηγυρικὰς λέξεις : «εἴ τις ἐν Χριστῷ καινὴ κτίσις» (Β´ Κορ. 5, 17). Τὸν δὲ ἄνθρωπον, ὁ ὁποῖος ἐκαθάρθη καὶ ἀνεγεννήθη ἐν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ, περίχαρις ὁ Ἀπ. Παῦλος τὸν ὀνομάζει «καινὸν ἄνθρωπον» (Ἐφ. 2, 15). Ὁμοίως τὴν κτίσιν, ἡ ὁποία εἶχεν ὑποταγῇ εἰς τὴν ματαιότητα, τὴν βλέπει καὶ αὐτὴν ἀνακαινισμένην καὶ ἀναφωνεῖ : «ἰδοὺ γέγονε καινὰ πάντα» (Β´ Κορ. 5, 17).

Ἡ ἐνανθρώπισις τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ ἀρχὴ τῆς δευτέρας δημιουργίας. Οἱ Χριστιανοὶ δὲν εἶναι οἱ υἱοὶ τοῦ Ἀδάμ. Εἶναι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Χριστὸς δίδει τὴν ἐξουσίαν καὶ τὸ μεγάλο αὐτὸ προνόμιον εἰς τὸν ἄνθρωπον, ποὺ πιστεύει: «Ὅσοι δὲ ἔλαβον Αὐτὸν (τὸν [illegible], μᾶς πληροφορεῖ ὁ Εὐαγγ. Ἰωάννης, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν [illegible] Θεοῦ γενέσθαι». Διὰ τὸν ἑαυτόν του καὶ τοὺς ἄλλους πιστούς, ὁ Ἀ[illegible] λέγει, «ὅτι αὐτὸ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ συμμαρτυρεῖ τῷ [illegible] ὅτι ἐσμὲν τέκνα Θεοῦ» (Ρωμ. 8, 16). Αὐτὸ τὸ προνόμι[illegible] ὁ Χριστιανὸς ὄχι ἐξ ἔργων ἢ ἐπιτευγμάτων ἰδικῶν του, ἀλλὰ «κατ' ἐκλογὴν χάριτος» (Ρωμ. 11, 5).

Κατὰ τὴν διδασκαλίαν λοιπὸν τῆς Ὀρθοδόξου Χριστιανικῆς ἀνθρωπολογίας, ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔμεινεν εἰς τὴν πτῶσιν, ἀλλ' ἀνωρθώθη διὰ νὰ ζήσῃ μίαν νέαν ζωὴν ἐν χάριτι.

ΚΑΙ ΝΑ ΒΑΔΙΣΗ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΕΛΕΙΩΣΙΝ ΚΑΙ ΘΕΩΣΙΝ

Ὁ ἄνθρωπος ἐδημιουργήθη, εἴπομεν, ἀπὸ τὸν Θεὸν κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν καὶ βραχύ τι παρ' ἀγγέλους, ἀρετὰς καὶ ἰδιότητας, τὰς ὁποίας ἔπρεπε νὰ ἐξελίξῃ μέχρι τοῦ βαθμοῦ τῆς πλήρους τελειώσεως καὶ τελειότητος. Αὐτὸν τὸν ἴδιον προορισμὸν τοῦ νὰ ἐξελίξῃ δηλ. καὶ ἐνεργείᾳ ὅ,τι ἔχει δυνάμει, αὐτὸν χαράσσει καὶ ὁ Χριστός, ὁ δεύτερος δημιουργὸς τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τὸν πιστόν Του, διὰ τὸν Χριστιανόν.

Ἀπὸ τὰ πρῶτα θέματα, ποὺ ἐτόνισεν ὁ Χριστὸς εἰς τὰς ὁμιλίας Του, ἦτο τὸ θέμα τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς τελειώσεως τοῦ Χριστιανοῦ. Ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ γίνῃ τέλειος, ἅγιος καὶ δίκαιος, ὅπως ὁ Θεός. Αὐτὸ ἠννόει, ὅταν ἔθεσεν ὡς ἐπισφράγισμα τῆς περιφήμου ἐπὶ τοῦ Ὄρους ὁμιλίας Του, τὴν ἐπιτακτικὴν φράσιν : «ἔσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὥσπερ ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τέλειός ἐστι» (Ματθ. 5, 48).

Ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει ἀφ' ἑτέρου νὰ ἀναπτύξῃ τὴν πνευματικότητά του, τὴν διανόησίν του μέχρι τοῦ τελειοτάτου βαθμοῦ γνώσεως καὶ σοφίας δηλ. μέχρι τῆς ἀληθείας. Ὅρος ὅμως ἀπαραίτητος διὰ τὸν Χριστιανὸν εἶναι τὸ νὰ ὁδηγῆται εἰς τὰς ἐπιστημονικάς του ἐρεύνας ἀπὸ τὴν πίστιν του καὶ τὴν ἐμμονήν του εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ. «Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, εἶπεν ὁ Χριστὸς πρὸς τοὺς μαθητάς Του, τότε γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς» (Ἰωάν. 7, 31—32).

Προορισμὸς τοῦ Χριστιανοῦ εἶναι ἐπίσης νὰ ἐξουσιάσῃ ἐπὶ πάντων, καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ βαθμηδὸν καὶ ἀφοῦ κατορθώσῃ προηγουμένως νὰ ἐξουσιάσῃ ἑαυτόν. Ἐκεῖνος δὲ ἐξουσιάζει ἑαυτόν, ὅστις ἀπαρνεῖται ἑαυτὸν καὶ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθεῖ τὸν Χριστόν. (Μτ. 16, 24). Εἰς τὴν ἀξιοζήλευτον αὐτὴν κατάστασιν ἔφθασε φθάσει ὁ Ἀπ. Παῦλος, ὁ ὁποῖος ἔγραφε πρὸς τοὺς Κορινθίους ἀποφασιστικώτατα «ἐγὼ οὐκ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος» (Α' Κορ. 6, 12).

Γράφων ἀφ' ἑτέρου πρὸς τοὺς Φιλιππησίους καὶ ἐλέγχων προφανῶς τὴν τάσιν τοῦ ἐξουσιάζειν καὶ ὑπερέχειν φέρει ὡς παράδειγμα τὸν Χριστόν, ὁ Ὁποῖος «οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβὼν ... καὶ ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος

μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ» (Φιλ. 2, 7—8). Κατὰ τὸ χωρίον λοιπὸν τοῦτο ὁ Χριστιανὸς θὰ κατορθώση νὰ ἐξουσιάση, ἀφοῦ προηγουμένως μάθη τὴν ταπείνωσιν καὶ τὴν ὑπακοὴν πρὸς τὸν Θεόν. Τὸν ταπεινωθέντα καὶ γενόμενον ὑπήκοον μέχρι θανάτου Υἱόν Του, τὸν ὑπερύψωσεν ὁ Θεὸς καὶ ἐχαρίσατο Αὐτῷ ὄνομα, τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψη ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων» (Φιλ. 2, 9—10). Συμφώνως δὲ πρὸς ἓν ἄλλο χωρίον (τὸ Α´ Κορ. 15, 27) ὁ Θεὸς «ὑπέταξεν αὐτῷ (τῷ Ἰησοῦ) τὰ πάντα», τὸ ἀναφέρει δὲ μὲ ἰδιαιτέραν ἔμφασιν αὐτὸ ὁ Παῦλος ὡσὰν νὰ θέλη νὰ τονίση, ὅτι ὁ Χριστιανὸς δύναται νὰ ἐξουσιάση καὶ νὰ κυριαρχήση μόνον, ἐφ' ὅσον ὁ Θεὸς παραχωρήση εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα τοῦτο.

Τέλος ὁ Χριστιανὸς ὀφείλει νὰ τείνη καὶ νὰ κατευθύνηται πάντοτε πρὸς τὴν θέωσιν. Ἤδη ὁ Δαυῒδ παρουσιάζει τὸν Θεὸν νὰ λέγη πρὸς τοὺς ἀνθρώπους : «ἐγὼ εἶπα· θεοί ἐστε καὶ υἱοὶ Ὑψίστου πάντες· Ὑμεῖς δὲ ὡς ἄνθρωποι ἀποθνήσκετε» (Ψαλμ. 82, 6—7). Ὑπενθυμίζει δὲ τὸν λόγον τοῦτον τοῦ Θεοῦ ὁ Χριστὸς πρὸς τοὺς συζητητάς Του Ἰουδαίους λέγων, ὅτι «οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφὴ» (Ἰωάν. 10, 35). Διὰ τοῦτο καὶ ὑποδεικνύει τὸν τρόπον τῆς θεώσεως, λέγων «ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μού τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ» (Ἰωάν. 6, 56).

Ἡ ἕνωσις κατὰ ταῦτα τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τοῦ Θεοῦ, τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴν ζωὴν τοῦ Θεοῦ, τοῦ πνεύματος τοῦ Θεοῦ μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, τοῦ θελήματος τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, εἶναι ὅ,τι ἀποτελεῖ τὴν θέωσιν. Ὁ Ἀπ. Παῦλος, ὁ ὁποῖος εἶχε φθάσει εἰς τὸ εὐτυχὲς τοῦτο στάδιον τῆς θεώσεως, τὴν περιγράφει ὡς ἑξῆς : «Ζῶ δὲ οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῷ τῇ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἑαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ» (Γαλ. 2, 20).

Ἡ τελείωσις λοιπὸν καὶ ἡ θέωσις εἶναι ἡ φυσικὴ τρόπον τινὰ ἐξέλιξις τοῦ Χριστιανοῦ.

ΠΟΙΟΣ ΛΟΙΠΟΝ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝ. ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑΣ

Τὸν ἀνωτέρω τύπον τοῦ ἀνωτέρου, τοῦ ἐξιδανικευμένου ἀνθρώπου, τοῦ ἐξουσιαζομένου ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ,ἀλλ' ὑπὸ οὐδενὸς ἄλλου, τοῦ ἁγίου, τοῦ δικαίου, τοῦ σοφοῦ, τοῦ θείου, αὐτὸν τὸν τύπον μᾶς προβάλλει ἡ Ὀρθόδοξος Χριστιανικὴ ἀνθρωπολογία πρὸς μελέτην, ἀνάλυσιν, μίμησιν καὶ κἄτι περισσότερον : πρὸς βίωσιν.

Ὁ ἄνθρωπος τῆς Ὀρθοδόξου Χριστιανικῆς ἀνθρωπολογίας δὲν εἶναι μία ἁπλῶς, ἔστω καὶ ἡ τελειοτέρα ζωϊκὴ μορφή, ἀλλ' ἡ μοναδική, κατ' εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, μορφή, ἡ ὁποία ἔχει νόησιν, ἐλευθερίαν ἢ αὐτεξούσιον, κρίσιν, καὶ ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν συνείδησιν.

Ὡς τοιοῦτον δὲ καὶ τὸν μελετᾷ : ὡς πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν δηλ. προσωπικότητα καὶ ὄχι ἁπλῶς, ὡς ζωϊκὴν μορφήν.

Ἐνδιαφέρεται οὐχ' ἧττον ἡ Ὀρθόδοξος Χριστιανικὴ ἀνθρωπολογία καὶ δι' ὅσα ἐνδιαφέρεται κατὰ πρῶτον καὶ κύριον λόγον ἡ φυσιολογικὴ καὶ βιολογικὴ ἀνθρωπολογία, ἀλλ' ὄχι μὲ ἀποκλειστικῶς ὀρθολογιστικὰ ἢ μεμονωμένα κριτήρια. Ἐνδιαφέρεται λ.χ. διὰ τὸν σκελετόν, διὰ τὸ κρανίον, διὰ τὸ χρῶμα, διὰ τὸν πολιτισμόν, διὰ τὴν τέχνην, διὰ τὰ ἤθη, διὰ τὰ πορίσματα τῆς συγκριτικῆς γλωσσολογίας, μυθολογίας καὶ ἠθικολογίας, ἀλλ' ὄχι ἐπιπολαίως. Ἐγκύπτει εἰς αὐτὰ μετ' ἐπιστημονικότητος, ἐμβαθύνσεως καὶ ἀντικειμενικότητος. Δὲν καταδικάζει καμμίαν ἀνθρωπολογικὴν ἔρευναν. Οὔτε τὰ συμπεράσματά της. Τὰ παρακολουθεῖ, τὰ μελετᾷ, τὰ συγκρίνει, ἀλλὰ μέχρι τοῦδε τοὐλάχιστον δὲν εἶδε νὰ ἀνατρέπωνται τὰ δεδομένα της οὔτε ἀπὸ τὴν θεωρίαν τῆς ἐξελίξεως, οὔτε ἀπὸ τὴν θεωρίαν τῆς ἀπομυθοποιήσεως.

Ἡ ἁγιογραφικὴ ἀνθρωπολογία δὲν ὑπεκατεστάθη ἀκόμη ἀπὸ καμμίαν ἐπιστημονικωτέραν ἢ πειστικωτέραν ἀνθρωπολογίαν, τὸ δὲ ἐνδιαφέρον της περὶ τὴν πνευματικὴν καὶ ἠθικὴν πορείαν καὶ ἐξέλιξιν τοῦ ἀνθρώπου παραμένει μοναδικόν. Οὔτε ὁ Φροϋδισμός, οὔτε ἡ νεωτέρα ψυχανάλυσις ἐνδιεφέρθησαν πράγματι διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ἐμελέτησαν καὶ μελετοῦν ὡρισμένα μόνο φαινόμενα ψυχικῶν ἢ ψυχοπαθολογικῶν ἐκδηλώσεων.

Τὸν ἄνθρωπον, τὸν ὠνόμασε τὸ δεινότερον τῶν ὄντων, ἡ ἀρχαία κλασσική μας φιλολογία. Τὸν ὠνόμασεν αἴνιγμα — σφίγγα ἡ Αἰγυπτιακὴ διανόησις. Τὸν ὠνόμασεν «αὐτὸ τὸ ἄγνωστον» ὁ Ἀλέξις Καρὲλλ εἰς τὸ γνωστὸν ἔργον του. Καὶ μόνον ὁ Θεὸς τὸν ὠνόμασεν υἱόν Του. Καὶ μόνον ἡ Ἁγία Γραφή, Βασιλέα τῆς κτίσεως. Καὶ μόνον ὁ Χριστός, φίλον Του. Ὡς τοιοῦτον τὸν διαπτύσσει ἡ Ὀρθόδοξος Χριστιανικὴ ἀνθρωπολογία. Καὶ ὡς τοιοῦτον προσεπάθησα νὰ τὸν παρουσιάσω, ἀνοίγοντας τὸ τρίπτυχον τῆς εἰκόνος του : τὴν πτυχήν, ποὺ τὸν δεικνύει «κατ' εἰκόνα» τοῦ Θεοῦ, τὴν πτυχὴν ποὺ τὸν παρουσιάζει «καθ' ὁμοίωσιν» τοῦ Δημιουργοῦ του καὶ τὴν πτυχήν, ὅπου ἐμφανίζεται ὡς τὸ τελειότερον κτίσμα «βραχύ τι παρ' ἀγγέλους» : ὀλίγον μόνον κατώτερον ἀπὸ τοὺς ἀγγέλους.

† Ὁ Μ. Μ. Ι.

Γενεύη, 7 Μαρτίου 1958.

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΟΥ ΛΑΜΠΕΘ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Προσεχῶς μέλλει νὰ συνέλθῃ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ δὴ ἐν τῇ ἕδρᾳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας, ἀπὸ 3 Ἰουλ.—10 Αὐγ., τὸ τακτικὸν συνέδριον τοῦ Λάμπεθ, εἰς ὃ μετέχουν οἱ ἀνὰ τὸν κόσμον Ἐπαρχιοῦχοι Ἐπίσκοποι τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὁμολογίας. Τὸ ἐφετεινὸν συνέδριον, ἔνατον κατὰ σειράν, ἀποτελεῖ σημαντικὸν ἐκκλησιαστικὸν γεγονός, οὐχὶ μόνον ἀπὸ Ἀγγλικανικῆς ἀπόψεως, ἀλλὰ καὶ γενικώτερον ὡς ἐκ τῆς διαχριστιανικῆς φύσεως ὡρισμένων θεμάτων τοῦ συνεδρίου, ἀναφερομένων εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν καὶ τὰ σύγχρονα κοινωνικὰ προβλήματα. Ἔχει καθιερωθῆ ὡς θεσμὸς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1867. Τὸ συνέδριον τοῦ Λάμπεθ εἶναι ἓν πεδίον, ἐν τῷ ὁποίῳ συναντῶνται ἐν ἀπολύτῳ ἰσότητι αἱ ἐπὶ μέρους αὐτόνομοι Ἀρχιεπισκοπαὶ καὶ ἀποτελεῖ «ἀπόδειξιν ὅτι ἡ Ἀγγλικανικὴ Ὁμολογία εἶναι μοναδικὴ ἐν τούτῳ ὅτι ἐξασφαλίζει ἐλευθερίαν ἀπὸ πάσης αὐθεντίας, μὴ ἐνδιαφερομένη διὰ μηχανικήν τινα ἑνότητα, ἀλλ' ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ἁρμονίαν». (1) Αἱ ἀνὰ τὸν κόσμον διεσπαρμέναι δέκα τρεῖς Αὐτόνομοι Ἐκκλησίαι περιλαμβάνουσαι τὴν Ἀγγλικανικὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις Ἐπισκοπιανήν, τὰς ἐν Ἰαπωνίᾳ, Κίνᾳ, Καναδᾷ καὶ τὴν νεωστὶ ἱδρυθεῖσαν ἐν Ἀφρικῇ, ἔχουν ἐν τῷ συνεδρίῳ τὴν αὐτὴν καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἀγγλίας θέσιν καὶ αὐθεντίαν. Τὸ συνέδριον δὲν ἀσκεῖ οὐδεμίαν δικαιοδοσίαν, ἀλλὰ συγκαλεῖται δι' ἀμοιβαίας συζητήσεις ἐν χριστιανικῇ κοινωνίᾳ. Καθ' ὃν τρόπον ἐν τῷ Ἀγγλικανισμῷ παρέχεται εἰς τὸν κλῆρον καὶ τοὺς πιστοὺς ἡ δυνατότης νὰ κινῶνται ἐλευθέρως ἐντὸς τῆς Ὑψηλῆς λεγομένης Ἐκκλησίας καὶ τῆς μᾶλλον προτεσταντιζούσης ἢ τῆς Εὐαγγελικῆς, οὕτω καὶ ἐν τῷ συνεδρίῳ τοῦ Λάμπεθ συζητοῦνται μὲν ἀπὸ κοινοῦ πάντα τὰ θεολογικὰ καὶ πρακτικὰ θέματα· ἑκάστη ὅμως ἐπὶ μέρους αὐτόνομος Ἐκκλησία εἶναι ἐλευθέρα ν' ἀποδεχθῇ ἢ μὴ τὰς ἀποφάσεις, αἵτινες ἰσχύουσι διὰ τὰς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίας, ἐφ' ὅσον καὶ ὅταν ἐπικυρωθῶσιν ὑπ' αὐτῶν. Παρὰ ταῦτα τὸ συνέδριον τοῦ Λάμπεθ ἔ-

1) Dewi Morgan : The Bishops come to Lambeth, p. 10.

χει μέγα κῦρος καὶ ἐπιβαλλομένην αὐθεντίαν, ἀφ' ἑνὸς μὲν διότι μετέχουν τούτου Ἐπίσκοποι πασῶν τῶν ἐπὶ μέρους Ἀγγλικανικῶν Ἐκκλησιῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ διότι καταβάλλεται πάντοτε προσπάθεια ὅπως αἱ λαμβανόμεναι ἀποφάσεις στηρίζωνται ἐπὶ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν παραδόσεων τοῦ Ἀγγλικανισμοῦ. Ἐνταῦθα προτίθεμαι ν' ἀναπτύξω δι' ὀλίγων, τὴν προϊστορίαν τοῦ συνεδρίου, τοὺς ὑπαγορεύσαντας τὴν σύγκλησιν τοῦ πρώτου συνεδρίου λόγους, τὴν σχέσιν τοῦ συνεδρίου πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ τὰ θέματα τοῦ ἐφετεινοῦ συνεδρίου. (2)

ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

Τὸ συνέδριον τοῦ Λάμπεθ ὑπῆρξε μία ἀνάγκη, ἐπιβληθεῖσα ἐκ τοῦ γεγονότος τῆς ἀνὰ τὸν κόσμον ἐξαπλώσεως τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὁμολογίας. Κατ' ἀρχὰς οἱ θαλασσινοὶ καὶ οἱ μετανάσται ἐγκαθίσταντο εἰς τὰς ἀπομεμακρυσμένας περιοχὰς τοῦ νέου κόσμου, στερούμενοι Ἐκκλησιῶν καὶ ἱερέων. Ἀρχὰς τοῦ 17ου αἰῶνος ἡ ἐν Ἀμερικῇ κατάστασις ἐπεδεινοῦτο συνεχῶς. Οἱ ἐκεῖ ἐγκατασταθέντες μετανάσται, ἀποκοπέντες τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας των, ἐξέπεσαν πολὺ ἠθικῶς. Τῷ 1676 ὁ ἱερεὺς Γέο ἔγραψεν εἰς Ἀγγλίαν ὅτι ἡ ἐπαρχία Μέριλαντ εὑρίσκετο εἰς ἀθλίαν κατάστασιν, ἐλλείψει ἱερέων. Τότε ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Λονδίνου Compton ἐνεθυμήθη ὅτι ὁ νέος κόσμος εἶχε σχέσιν πρὸς τὴν Ἐπισκοπήν του καὶ ἀνεζήτησε τοὺς καταλλήλους ἱερεῖς. Μεταξὺ τούτων κατελέγοντο ὁ Δρ. Blair καὶ ὁ Δρ. Bray, πρὸς ὃν τὸ συνέδριον τοῦ Λάμπεθ ὀφείλει ὅσα εἰς οὐδένα ἕτερον ὡς ἄτομον. Οὗτος ἐθεμελίωσε τὴν γέφυραν, ἥτις ἥνωσε τὸν κόσμον τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὁμολογίας. Διορισθεὶς ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Μέριλαντ καὶ διαβλέπων τὴν ἀνάγκην τῆς ἠθικοθρησκευτικῆς μορφώσεως τῶν πιστῶν, ἐπεδόθη εἰς ἓν ἔξοχον ἔργον, τὸ ὁποῖον ἔσχεν ὡς καρπὸν τὴν ἵδρυσιν τῆς Ἑταιρίας διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς χριστιανικῆς γνώσεως (Society for Promoting Christian Knowledge). Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἐπώλησε τὰ ὑπάρχοντά του, δεδομένου ὅτι ὁ ὁρισθεὶς μισθὸς οὐδέποτε τῷ κατεβλήθη. Βραχεῖα ἐν Ἀμερικῇ παραμονὴ ἔπεισε τὸν Bray, ὅτι ἐκτὸς τῆς ὡς ἄνω Ἑταιρίας ἐχρειάζετο καὶ ἑτέρα διὰ τὴν συλλογὴν χρημάτων καὶ τὴν ἐξεύρεσιν ἱερέων. Οὕτω ἐν ἔτει 1701 ἱδρυ-

2) Σύντομον ἱστορίαν τῶν συνεδρίων τοῦ Λάμπεθ μέχρι τοῦ 1930 ἔγραψεν ὁ ἀείμνηστος Μητροπ. Θυατείρων Γερμανός, ἐν «Ὀρθοδοξίᾳ» τοῦ 1930, σελ. 112 κ. ἑ.

σε τὴν Ἑταιρίαν πρὸς διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου Society for the Propagation of the Gospel). Αἱ δύο αὗται Ἑταιρίαι διεδραμάτισαν ἔκτοτε μέχρι σήμερον σπουδαῖον ρόλον καὶ ἀπετέλεσαν δυνάμεις πνευματικὰς ἐξαιρετικοῦ κύρους καὶ βαθείας ἐπιδράσεως, αἵτινες συνετέλεσαν τόσον εἰς τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ ἱεραποστολικοῦ ἔργου ὅσον καὶ εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ συνδέσμου τῶν ἑκασταχοῦ ἱδρυθεισῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς τὴν Μητρόπολιν. Ὅσον ὅμως καὶ ἂν ἡ Ἑταιρία ἐξησφάλισε περὶ τοὺς τριακοσίους ἱεραποστόλους κατὰ τὰ πρῶτα ὀγδοήκοντα ἔτη, οὐχ ἧττον ἡ ὀργάνωσις τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ ἦτο ἐλλιπής, ἐφ' ὅσον δὲν περιελαμβάνοντο μεταξὺ τῶν ἱεραποστόλων Ἐπίσκοποι διὰ τὸ χρῖσμα, τὴν χειροτονίαν καὶ τὴν καθόλου διοίκησιν καὶ χειραγωγίαν. Παρὰ τὰς προσπαθείας τῆς Ἑταιρίας, ἡ ἀποστολὴ Ἐπισκόπων προσέκρουεν ἄλλοτε εἰς τὴν ἄρνησιν τοῦ Ἐπισκόπου Λονδίνου καὶ ἄλλων παραγόντων καὶ ἄλλοτε εἰς τὴν ἄρνησιν τῆς ἀποικιακῆς κυβερνήσεως. (3). Ἡ κατάστασις αὕτη συνεχίσθη μέχρι τῆς Ἀμερικανικῆς ἐπαναστάσεως, ὁπότε ἡ ὕπαρξις Ἐπισκόπων κατέστη πλέον ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη. Τὸν Μάρτιον τοῦ 1783 ὁ κλῆρος τῆς Κονεκτικούτης προέκρινε τοὺς Samuel Seabury καὶ Dr White ὡς ὑποψηφίους Ἐπισκόπους. Ἠγέρθη ὅμως ἀμέσως τὸ πρόβλημα τῆς χειροτονίας των, καθότι δὲν ἠδύναντο νὰ χειροτονηθῶσιν ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅπου οἱ νέοι Ἐπίσκοποι ὤφειλον νὰ δώσουν ὅρκον ὑπακοῆς εἰς τὸν ἀνώτατον ἄρχοντα. Ἡ λύσις εὑρέθη διὰ τῆς προσφυγῆς εἰς τὴν Ἐπισκοπιανὴν Ἐκκλησίαν τῆς Σκωτίας, τῆς ὁποίας οἱ Ἐπίσκοποι εἶχον παύσῃ νὰ δίδουν ὅρκον ὑπακοῆς εἰς τὸ στέμμα. Οὕτω χειροτονηθέντες ἐν Σκωτίᾳ τῷ 1784, ἐπιστρέφοντες διῆλθον ἐκ Λονδίνου, ἔνθα ἔσχον ἐγκάρδιον συνομιλίαν μετὰ τῶν δύο Ἀρχιεπισκόπων. Ἡ ἐν Ἀμερικῇ Ἐπισκοπιανὴ Ἐκκλησία ἱδρύθη πλέον ἐπισήμως. Μὲ τὴν πρᾶξιν δὲ ταύτην τῆς ἱδρύσεως Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἐκτὸς τῆς Μητροπόλεως, ἐγένετο τρόπον τινὰ τὸ πρῶτον βῆμα ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς τὸ συνέδριον τοῦ Λάμπεθ, τὸ ὁποῖον ἐπέβαλε σὺν τῷ χρόνῳ αὐτή· αὕτη ἡ σύνθεσις τῆς ἀνὰ τὸν κόσμον διεσπαρμένης Ἀγγλικανικῆς Ὁμολογίας. (4) Τροποποιηθέντος ἀργότερον τοῦ σχετικοῦ νόμου, Ἄγγλοι Ἐπίσκοποι ἠδύναντο νὰ χειροτονῶσιν ὑπηκόους ξένης χώρας καὶ οὕτω δύο ἕτεροι Ἀμερικανοὶ ἐχειροτονήθησαν ἐν Λάμπεθ τῷ 1787. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἄλλαις χώραις Ἐπισκόπων ηὔξανε, συνάμα δὲ ὁ δεσμὸς μεταξὺ τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὁμολογίας παρέμενε στενός.

---

3) D. Morgan, ἔνθ. ἀν. σελ. 27.

4) D. Morgan, σελ. 37.

Ἡ ἀναβίωσις τοῦ θρησκευτικοῦ αἰσθήματος ἐν Ἀγγλίᾳ, τῆς ὁποίας μία ἐκδήλωσις ὑπῆρξεν ἡ Ὀξφόρδειος κίνησις, ἐπηύξησε τὴν ἱεραποστολικὴν δρᾶσιν καὶ τὴν ἵδρυσιν νέων Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Τῷ 1841 ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας δι' ἐγκυκλίου συνεκάλεσε κληρικολαϊκὴν συνέλευσιν πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως, λαμβάνουσα ὑπ' ὄψιν τὰς ἀνάγκας τῶν ἀποικιῶν, μεριμνήσῃ διὰ τὴν ἵδρυσιν νέων Ἐπισκοπῶν καὶ τὴν ἐξεύρεσιν τῶν ἀπαραιτήτων πόρων. Εἰς ὁμιλίαν του πρὸς τὰ μέλη τῆς συνελεύσεως ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εἶπε μεταξὺ ἄλλων ὅτι Ἐκκλησία στερουμένη Ἐπισκόπου εἶναι ὡσὰν νὰ στερῆται νοῦ πρὸς διοίκησιν καὶ αὐθεντίας πρὸς πρόληψιν τῶν καταχρήσεων, παρηγορίαν καὶ ἐνθάρρυνσιν. Ἐντὸς ὀλίγων ἑβδομάδων ἐξελέγησαν οἱ ἓξ πρῶτοι Ἐπίσκοποι διὰ τὸ ἐξωτερικὸν καὶ συγκεκριμένως διὰ τὴν περιοχὴν τῆς Μεσογείου, Νοτίου Ἀφρικῆς καὶ Αὐστραλίας. Μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1841 καὶ 1850 ὠργανώθησαν 14 νέαι Ἐπισκοπαί.

Ἕτερον σημαντικὸν γεγονός, ὅπερ ὑπεβοήθησε μεγάλως τὴν ἐξάπλωσιν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὁμολογίας καὶ τὴν ἐνίσχυσιν τῶν νεοϊδρυθεισῶν Ἐπισκοπῶν διὰ καταλλήλων στελεχῶν ὑπῆρξεν ἡ ἵδρυσις ἐν ἔτει 1848 τοῦ Κολλεγίου τοῦ Ἁγίου Αὐγουστίνου. Οὕτω χάρις εἰς τὸν ἱεραποστολικὸν ἐνθουσιασμόν, τὴν ἔντονον δρᾶσιν καὶ τὰς προσπαθείας τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ἱδρύθησαν βαθμηδὸν αἱ ἐπὶ μέρους θυγατέρες αὐτόνομοι Ἐκκλησίαι ἐν Ἀμερικῇ, Καναδᾷ, Ἀφρικῇ, Ἀσίᾳ καὶ Αὐστραλίᾳ.

ΤΟ ΠΡΩΤΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΟΥ ΛΑΜΠΕΘ

Ὅσον καὶ ἂν ἱδρυθεῖσαι ἐπὶ μέρους αὐτόνομοι Ἀγγλικανικαὶ Ἐκκλησίαι εἶχον κοινὴν παράδοσιν, εὐχολόγιον καὶ ἐκκλησιαστικὴν ὀργάνωσιν, ἅτινα ἀπετέλουν τὸν ἐσωτερικὸν αὐτῶν σύνδεσμον, οὐχ ἧττον ὅμως ἦτο ἀναγκαία ἡ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν συνάντησις τῶν Ἐπισκόπων αὐτῶν πρὸς ἀπὸ κοινοῦ μελέτην καὶ ἐξέτασιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν προβλημάτων. Ἡ ἰδέα ἐρρίφθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ προεδρεύοντος Ἀμερικανοῦ Ἐπισκόπου τῷ 1851 κατὰ τὸν ἑορτασμὸν ἐν Λονδίνῳ τῆς 150ετίας ἀπὸ τῆς ἱδρύσεως τῆς Ἑταιρίας πρὸς διάδοσιν τοῦ Εὐαγγελίου. Τότε ὁ προεδρεύων Ἐπίσκοπος ἐξέφρασε τὴν γνώμην ὅτι μία σύνοδος τῶν Ἐπισκόπων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὁμολογίας θὰ ἤσκει μεγάλην ἠθικὴν ἐπιρροήν. Αἰτία ὅμως πρὸς σύγκλησιν τοῦ πρώτου συνεδρίου τοῦ Λάμπεθ ὑπῆρξεν ἡ διάστασις τοῦ Ἐπισκόπου τοῦ Natal Colenso πρὸς τὸν Ἀρχιεπίσκο-

πον τοῦ Capetun Gray κατὰ τὸ 1861. Τὸ ζήτημα κατέστη σοβαρὸν διότι ὁ μὲν Ἀρχιεπίσκοπος ἔπαυσε τὸν Ἐπίσκοπον Colenso λόγῳ τῶν παραδόξων θεωριῶν του, τὸ δὲ ἐν Ἀγγλίᾳ Ἀνώτατον δικαστήριον ὑπεστήριξε τὸν Ἐπίσκοπον. (5) Κατὰ τὸ 1865 ἡ Ἐπαρχιακὴ Σύνοδος τῆς ἐν Καναδᾷ Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, λαβοῦσα γνῶσιν τῆς ὑποθέσεως Colenso καὶ τῆς εἰς αὐτὴν ἀναμίξεως τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ ἀνωτάτου δικαστηρίου, ἐξέφρασε τὸν φόβον μήπως αἱ ἐν Καναδᾷ καὶ ἀλλαχοῦ Ἀγγλικανικαὶ Ἐκκλησίαι ἀποξενωθῶσι καὶ παρεκάλεσε τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας Longley νὰ συγκαλέσῃ ἄνευ ἀναβολῆς «γενικὴν σύνοδον τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἔν τε τῇ Ἀγγλίᾳ καὶ τῷ ἐξωτερικῷ». Μολονότι ἡ παράκλησις αὕτη προὐκάλεσε πολλὰς ἐπιφυλάξεις καὶ ἀντιρρήσεις ἐν Λονδίνῳ, ἡ δὲ ἄνω Βουλὴ τῶν Ἐπισκόπων ἐξεφράσθη ἀρνητικῶς, οὐχ ἧττον ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας κατώρθωσε τελικῶς νὰ ἐπιβληθῇ, ἀφοῦ διεβεβαίωσεν ὅτι ἡ Σύνοδος δὲν ἐπρόκειτο νὰ συντάξῃ κανόνας ἢ νὰ διατυπώσῃ ὅρους, ἀλλ' ἁπλῶς θὰ συνεκαλεῖτο «δι' ἀδελφικὴν συζήτησιν καὶ ἐνθάρρυνσιν». Οὕτω κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1867 ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Longley ἀπέστειλεν ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς 144 Ἐπισκόπους τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὁμολογίας, καλῶν αὐτοὺς νὰ προσέλθωσιν εἰς Λάμπεθ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ ἰδίου ἔτους. Ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ προδιέγραφε τὰ πλαίσια τοῦ συνεδρίου, ἀναφέρων ὅτι μετὰ τὰς θρησκευτικὰς τελετὰς καὶ τὰς κοινὰς προσευχάς, θὰ ἐπακολουθήσωσι συσκέψεις ἐπὶ πρακτικῶν ζητημάτων κοινοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ παρακαλῶν τοὺς Ἐπισκόπους νὰ ὑποβάλωσι κατάλογον θεμάτων, ἅτινα θὰ ἐπεθύμουν νὰ συζητηθῶσιν ἐν τῷ συνεδρίῳ.

Εἰς τὸ Λάμπεθ προσῆλθον 76 Ἐπίσκοποι ἐξ Ἀγγλίας, Ἰρλανδίας, Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ ἀλλαχοῦ. Αἱ θρησκευτικαὶ τελεταὶ ὑπῆρξαν λίαν ἐπιβλητικαί, κατὰ τὴν προηγηθεῖσαν δὲ ἐν τῷ Παλατίῳ τοῦ Λάμπεθ λειτουργίαν ἐκοινώνησαν πάντες οἱ παρόντες Ἐπίσκοποι. Ἡ ὑπόθεσις τοῦ Colenso καὶ τὸ τεθὲν ἐρώτημα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Κεπτάουν περὶ τοῦ κύρους τῶν Ἐπισκοπικῶν, Ἐπαρχιακῶν καὶ Πατριαρχικῶν συνόδων ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὁμολογίας, ἀπησχόλησαν κατὰ μεῖζον μέρος τόσον τὰς προκαταρκτικὰς ὅσον καὶ τὰς κυρίως συνεδρίας, χωρὶς ὅμως νὰ ληφθῇ τελικῶς ὁριστικὴ ἀπόφασις.

Οὕτως ἐνεφανίσθη τὸ πρῶτον τὸ συνέδριον τοῦ Λάμπεθ. Τὸ συνέδριον ὅμως ἐκεῖνο δὲν ἐλησμονήθη ὡς ἓν ἁπλοῦν γεγονός, ἀλλ' ἐνεσάρκω-

5) Οὗτος ἀσπαζόμενος τὰς θεωρίας τοῦ Δαρβίνου, ἀπέρριπτε τὴν Γένεσιν, ἔτι δὲ ὑπεστήριξε τὴν πολυγαμίαν.

σε μίαν ἰδέαν καὶ ἱκανοποίησε μίαν ἀνάγκην, ἀποφασισθέντος κατὰ τὸ 1878 ὅπως τοῦτο συνέρχηται ἀνὰ δεκαετίαν. Σὺν τῷ χρόνῳ διεμορφώθη τὸ πρόγραμμα καὶ οἱ σκοποὶ τοῦ συνεδρίου, ὁρισθέντες ὅπως τὰ θέματα ἀναφέρωνται εἰς τὴν πρακτικὴν ζωὴν καὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας.

V. ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΟΥ ΛΑΜΠΕΘ ΚΑΙ Η ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑ.

Τὰς ἀπὸ τοῦ 17ου αἰῶνος ἀρξαμένας σχέσεις καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 18ου αἰῶνος γενομένας ἀποπείρας ἑνώσεως μετὰ τῆς Ὀρθοδοξίας τῶν Ἀγγλικανῶν Ἀνωμότων (6), ἐνίσχυσε μεγάλως τὸ συνέδριον τοῦ Λάμπεθ. Αὐτὸ τοῦτο τὸ πρῶτον συνέδριον εἰς τὴν ἀπολυθεῖσαν ἐγκύκλιον ἐξεδήλωσε τὸν ὑπὲρ τῆς ἑνώσεως μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας πόθον τῆς Ἀγγλικανικῆς. Τὸ β΄ συνέδριον ἔθεσε προγραμματικώτερον τὰ θέματα τῆς ἑνώσεως, τὸ δὲ δ΄ τοῦ 1897 εἰσηγήθη τὴν ἔναρξιν ἐπισήμων διαπραγματεύσεων πρὸς ἕνωσιν μετὰ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, καταρτίσαν μάλιστα καὶ εἰδικὴν ἐπὶ τούτῳ Ἐπιτροπήν. Τὸ ἑπόμενον ἔτος 1898 ὁ Ἐπίσκοπος Σαλισβουρίας Ἰωάννης ἀπεστάλη πρὸς τοὺς Ὀρθοδόξους Πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς καὶ δὴ πρῶτον πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Κωνσταντῖνον τὸν Ε΄, διεξαγαγὼν συζητήσεις ἐν τοῖς Πατριαρχείοις. Ὡσαύτως ὁ Πατριάρχης Κωνσταντῖνος συνέστησεν ἐνταῦθα Μικτὴν ἐξ Ὀρθοδόξων καὶ τοῦ Ἀγγλικανοῦ Ἀρχιδιακόνου Dowling Ἐπιτροπὴν πρὸς ἀναζήτησιν τῶν μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ὑφισταμένων διαφορῶν. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης αἱ σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν καθίστανται ἄκρως φιλικαί, συνεχιζόμεναι ὡς τοιαῦται μέχρι σήμερον. Ἐνῷ μέχρι τοῦ 1920 ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία ἤρχετο τὰς περισσοτέρας φορὰς εἰς τὰς Ὀρθοδόξους Ἀνατολικὰς Ἐκκλησίας, ἀπὸ τοῦ 1920 ἤρξαντο αἱ μεταβάσεις Ὀρθοδόξων ἀντιπροσωπειῶν εἰς τὸ Λάμπεθ. Οὕτω προσκλήσει τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας Ράνταλλ Ντάβιτσον Ἀντιπροσωπεῖαι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν Σερβίας, Ρουμανίας καὶ Ἑλλάδος μετέβησαν εἰς Λονδῖνον, ἵνα συζητήσωσι μετὰ τῶν δύο Ἐπιτροπῶν, ὧν τὴν μίαν εἶχεν ὁρίση ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας, τὴν δὲ δευτέραν τὸ Συνέδριον τοῦ Λάμπεθ, ἐπὶ τῶν σχετικῶν πρὸς τὴν Ἕνωσιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν θεμάτων. Ὅσον καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχεν ἐκ τῶν προ-

6) Ἰωάννου Καρμίρη «Ὀρθοδοξία καὶ Προτεσταντισμός», σελ. 310 καὶ ἑξῆς.

τέρων πρόγραμμα καὶ προετοιμασία διὰ τὰς συζητήσεις, οὐχ' ἧττον αὗται, ὡς προκαταρκτικαὶ οὕτως εἰπεῖν, ὑπῆρξαν ἑκατέρωθεν διαφωτιστικαὶ καὶ χρήσιμοι,ὡς φαίνεται καὶ ἐκ τῆς Ἐκθέσεως τῆς ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Μητροπολίτου Διδυμοτείχου Φιλαρέτου Ἀντιπροσωπείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἔκθεσιν. (7)

Ἓν γενναῖον προσέτι βῆμα προωθήσεως τῶν μεταξὺ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν σχέσεων ὑπῆρξε τὸ Λαμπεθιανὸν Συνέδριον τοῦ 1930, εἰς ὃ ἡ ὑπὸ τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Μελέτιον Ὀρθόδοξος ἀντιπροσωπεία κατῆλθεν εἰς ἐπισήμους συζητήσεις, ἀποδεχθεῖσα γενομένην πρότασιν ἀπὸ μέρους τῶν Ἀγγλικανῶν περὶ συστάσεως μικτῆς Δογματικῆς Ἐπιτροπῆς πρὸς Θεολογικὴν ἐξέτασιν τῶν δογματικῶν ζητημάτων. Ἡ Μικτὴ αὕτη Ἐπιτροπὴ συνεδριάσασα ἐν Λονδίνῳ τὸ φθινόπωρον τοῦ ἔτους 1931, ἐξήτασεν ἀπὸ κοινοῦ τὰ θεμελιώδη ζητήματα τῆς χριστιανικῆς πίστεως ἀπὸ Ὀρθοδόξου καὶ Ἀγγλικανικῆς ἀπόψεως, καταρτίσασα ἅμα καὶ κοινὴν ἔκθεσιν. (8) Τὰ συμπεράσματα τῶν συζητήσεων ἐκείνων ἐκρίθησαν ἑκατέρωθεν ἐνθαρρυντικὰ διὸ καὶ ἐξεφράσθη ἡ εὐχὴ ὅπως ἡ Ἐπιτροπὴ συνεχίσῃ καὶ ἀργότερον τὸ ἀρξάμενον ἔργον αὐτῆς. Ὁ μεσολαβήσας ὅμως Παγκόσμιος πόλεμος ἠμπόδισε τοῦτο, διό, καὶ κατὰ τὸ Συνέδριον τοῦ Λάμπεθ τοῦ 1948, λόγῳ τῶν πολλαπλῶν δυσχερειῶν καὶ ἐλλείψεως πάσης προετοιμασίας, δὲν διεξήχθησαν συζητήσεις μεταξὺ τῶν Ἀγγλικανῶν καὶ τῶν Ὀρθοδόξων ἀντιπροσώπων, τῶν τελευταίων παραστάντων ἁπλῶς εἰς τὰς ἐναρκτηρίους θρησκευτικὰς τελετὰς τοῦ Συνεδρίου.

Ἐν τῷ καταρτισμῷ τοῦ προγράμματος τοῦ Λαμπεθιανοῦ Συνεδρίου τοῦ 1958, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας Τζώφφρεϋ ἠθέλησε νὰ παρουσιάσῃ εἰς αὐτὸ νεώτερα στοιχεῖα ἐπὶ τῶν σχέσεων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, διὸ διὰ γράμματος κατ' ἀρχὰς καὶ εἶτα δι' ἐπὶ τοῦτο ἀποσταλείσης εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον κατὰ Μάϊον 1956 Ἀντιπροσωπείας ἐκ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Γιβραλτὰρ κ. Θωμᾶ καὶ τοῦ Αἰδεσιμ. κ. Ἐμβέρτου Οὐάδδαμς, Γενικοῦ Γραμματέως τῆς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν σχέσεων Ἐπιτροπῆς τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας, ἐξέφρασε τὴν ἐπιθυμίαν ὅπως αἱ ἀμέσως μετὰ τὸ ἐν ἔτει 1930 συνέδριον τοῦ Λάμπεθ ἀρξάμεναι δογματικαὶ μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Μικτῆς Δογματικῆς Ἐπιτροπῆς συζητήσεις συνεχισθῶσιν καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1957, ἵνα δυνηθῇ ἡ Α. Χάρις νὰ ὑποβάλῃ εἰ στὸ Συνέδριον τὸ ἐκ τῶν συζητήσεων πόρισμα. Ὅσον δὲ

7) Νέος Ποιμὴν 1921, σελ. 518.

8) «Ὀρθοδοξία» 1932, σελ. 227.

καὶ ἂν κατεβλήθη ἑκατέρωθεν προσπάθεια πρὸς συνέχισιν τῶν συζητήσεων εἴτε κατὰ τὸ 1957 εἴτε καὶ πρὸ τοῦ Λαμπεθιανοῦ Συνεδρίου. τοῦτο ἐφάνη ἐκ τῶν πραγμάτων δύσκολον, καθότι τὸ ἐνδιαμέσον βραχὺ χρονικὸν διάστημα δὲν ἐπήρκει διὰ τὰς ἀπαραιτήτους προετοιμασίας. Διὰ τοὺς λόγους τούτους, κατὰ τὸ ἐφετεινὸν Συνέδριον οἱ Ὀρθόδοξοι Ἀντιπρόσωποι θὰ παραστῶσιν ἁπλῶς εἰς τὰς ἐναρκτηρίους τελετὰς αὐτοῦ, ἀνταλλάσσοντες ὅλως ἀνεπισήμως σκέψεις ἐπὶ τοῦ ἀνακαταρτισμοῦ τῆς Μικτῆς Δογματικῆς Ἐπιτροπῆς.

ΤΟ ΕΦΕΤΕΙΝΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ.

Κατὰ τὸ προηγούμενον ἐν ἔτει 1948 συνέδριον, κατηρτίσθη ἐξ Ἐπισκόπων διαφόρων Ἐπαρχιῶν συμβουλευτικὴ Ἐπιτροπή, πρὸς τὸν σκοπὸν ὅπως, συνερχομένη ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας ἓν ἔτος πρὸ τοῦ συνεδρίου τοῦ 1958 καταρτίσῃ, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διαφόρων εἰσηγήσεων καὶ τῶν συγχρόνων ἐκκλησιαστικῶν προβλημάτων καὶ ἀναγκῶν, τὴν ἡμερησίαν διάταξιν. Ἡ πρᾶξις τοῦ παρελθόντος ἔχει προσδιορίσῃ τὰ πλαίσια καὶ τὴν φύσιν τῶν θεμάτων ὡς ἑξῆς : 1) ἓν θεολογικὸν θέμα, 2) ἡ ἑνότης τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ παγκόσμιος Ἐκκλησία, 3) πρόοδος ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ὁμολογίᾳ, 4) ἡ ἐξομάλυνσις τῶν ἀντιθέσεων μεταξὺ καὶ ἐντὸς τῶν ἐθνῶν, 5) ἡ οἰκογένεια ἐν τῇ συγχρόνῳ κοινωνίᾳ.

Ὡς θεολογικὸν θέμα ἔχει ὁρισθῇ ἡ Βίβλος καὶ δὴ ἡ αὐθεντία καὶ τὸ μήνυμα αὐτῆς. Ὁ κυριώτερος λόγος διὰ τὴν ἐκλογὴν τοῦ θέματος τούτου εἶναι ἡ ἀναβίωσις τῶν διαφόρων ἀνὰ τὸν κόσμον θρησκειῶν καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ αὔξησις τοῦ ἐνδιαφέροντος τῶν ἐπὶ μέρους λαῶν περὶ τῶν κειμένων τῶν ἑαυτῶν θρησκειῶν. Τὸ θέμα λοιπὸν τῆς αὐθεντίας τῶν κειμένων τούτων καὶ τῆς Βίβλου κατέχει σήμερον ἰδιάζουσαν σημασίαν καὶ σπουδαιότητα. Πολλοὶ διανοούμενοι μεταξὺ τῶν νεωτέρων Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς ἐνδιαφέρονται περὶ τῆς θέσεως τῆς Π. Διαθήκης ἐν σχέσει πρὸς τὰ θρησκευτικὰ βιβλία τῶν ἰδίων αὐτῶν χωρῶν καὶ περὶ τῆς αὐθεντίας τῆς Π. Διαθήκης ἐν σχέσει πρὸς τὴν Καινήν.

2) Ἡ ἑνότης τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ παγκόσμιος Ἐκκλησία :

Τὸ θέμα τῶν σχέσεων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ὁμολογίας πρὸς τὰς λοιπὰς Ἐκκλησίας ἀπασχολεῖ ἑκάστοτε τὸ συνέδριον τοῦ Λάμπεθ, δεδομένου ὅτι οἱ Ἀγγλικανοὶ γειτνιάζουν ἢ ζοῦν εἰς διαφόρους χώρας ἐν πλει-

σφηψις ἢ μετοχηψία μετὰ Καθολικῶν καὶ ἄλλων Προτεσταντικῶν Ὁμολογιῶν. Ὡσαύτως πολλαὶ ἐπὶ μέρους Ἀγγλικανικαὶ Ἐκκλησίαι εἶναι μέλη τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ζήτημα τῶν διομολογιακῶν σχέσεων θὰ ἐξετασθῶσιν ἐφέτος τὰ ἑξῆς θέματα : α) ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις, β) τὰ ὑποβληθέντα ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας Ἰνδιῶν, Πακιστάν, Μπούρμας καὶ Κεϋλάνης πρὸς ἐξέτασιν σχέδια ἑνώσεως. Τὰ καταρτισθέντα σχέδια προβλέπουν τὸν σχηματισμὸν Ἐκκλησιῶν, ἐν ταῖς ὁποίαις οἱ Ἀγγλικανοὶ νὰ συναντῶνται μέτα τῶν Μεθοδιστῶν, Πρεσβυτεριανῶν, Κογκρεγκασιοναλιστῶν καὶ Βαπτιστῶν. Συναφὴς πρὸς συζήτησιν, ἐὰν ἐγκριθῶσι τὰ σχέδια, θὰ εἶναι ἡ σχέσις τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτῶν πρὸς τὴν Ἀγγλικανικὴν Ὁμολογίαν. Ἡ ἀντιμετώπισις τοῦ προβλήματος τούτου, τὸ ὁποῖον προκαλεῖ συνεχῶς πολλὰς συζητήσεις καὶ διαφορὰς ἀπόψεων τῶν δύο ἐν τῷ Ἀγγλικανισμῷ παρατάξεων, τῆς συντηρητικῆς ἢ καθολικῆς λεγομένης καὶ τῆς Εὐαγγελικῆς, ἀναμένεται μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος, καθότι αἱ ἐπ' αὐτοῦ ἀποφάσεις θὰ εἶναι δηλωτικαὶ τῶν ἐπικρατεστέρων ρευμάτων, καὶ γ) θὰ γίνουν ἀνακοινώσεις πρὸς τὸ συνέδριον περὶ τῶν σχέσεων μετὰ τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1948 καὶ ἐντεῦθεν. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο θὰ γίνῃ ἀσφαλῶς μνεία καὶ περὶ τῶν σχέσεων μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ δι' ἐπικοινωνιῶν καὶ ἀλληλογραφίας μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου κατεβλήθη, ὡς ἐλέχθη, προσπάθεια πρὸς ἐπανάληψιν τῶν θεολογικῶν συζητήσεων καὶ ἀντηλλάγησαν ἑκατέρωθεν ἐπισκέψεις μετὰ τῆς Ρωσσικῆς Ἐκκλησίας, μεθ' ἧς, ὡς γνωστόν, ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία διεξήγαγεν ἐν Μόσχᾳ θεολογικὰς συζητήσεις κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1956.

3. Πρόοδος ἐν τῇ Ἀγγλικανικῇ Ὁμολογίᾳ :

Τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι ἐσωτερικὴ ὑπόθεσις, τὴν ὁποίαν θὰ ἐξετάσουν οἱ Ἐπίσκοποι. Συναφῶς πρὸς τὸ κεφάλαιον τοῦτο θέματα ὡρίσθη νὰ ἐξετασθῶσι τὰ ἑξῆς : α) ἡ σύγχρονος ἱεραποστολὴ καὶ τὰ μέσα ἐπιτυχίας, β) τὸ Εὐχολόγιον καὶ δὴ 1) ἀρχαὶ ἀναθεωρήσεως αὐτοῦ καὶ 2) ἀναγνώρισις τοπικῶν ἁγίων καὶ ὑπηρετῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ γ) διακονίαι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Ἡ ἐξομάλυνσις τῶν ἀντιθέσεων μεταξὺ καὶ ἐντὸς τῶν ἐθνῶν :

Ὅσον καὶ ἂν ἡ Ἐκκλησία ἔχῃ ἀποκλειστικῶς θρησκευτικὴν καὶ πνευματικὴν ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολήν, ἐν τούτοις ἐπειδὴ εὑρίσκεται ἐντὸς τοῦ κόσμου, τὰ δὲ μέλη αὐτῆς ὑφίστανται τὰς κοσμικὰς ἐπιδράσεις, δὲν

δύναται ν' ἀγνοήσῃ τὸ περιβάλλον ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται. Οἱ 'Αγγλικανοὶ 'Επίσκοποι καὶ μάλιστα οἱ προερχόμενοι ἐκ Νοτίου 'Αφρικῆς, 'Ασίας καὶ Κίνας, θὰ παρουσιάσωσι τὰ ἀφορῶντα εἰς τὴν πολιτικὴν καὶ διεθνῆ ζωὴν τῶν περιοχῶν των προβλήματα.

5. Ἡ οἰκογένεια ἐν τῇ συγχρόνῳ κοινωνίᾳ :

Ἡ σοβαρὰ ἀπειλή, ἥτις διαφαίνεται παγκοσμίως κατὰ τῆς οἰκογενείας, ὡς μονάδος ἀσφαλείας καὶ θρησκευτικῆς πίστεως, ἀνησυχεῖ πάσας ἐν γένει τὰς 'Εκκλησίας. 'Επὶ πλέον 'Επαρχίαι τινὲς τῆς 'Αγγλικανικῆς Ὁμολογίας ἐζήτησαν ὅπως ἐξετασθῶσιν ὑπὸ τοῦ συνεδρίου ὡρισμένα προβλήματα, προκύπτοντα ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ εἰς τινας περιοχάς. Αἱ ὑφιστάμεναι μεταξὺ τῶν διαφόρων χωρῶν καὶ πολιτισμῶν διαφοραὶ ἀναγκάζουν τὰς 'Εκκλησίας τῶν ἐπὶ μέρους χωρῶν νὰ ἐξετάσουν τὰς σημερινὰς μεταβολὰς ἐν σχέσει πρὸς τὰς τοπικὰς παραδόσεις. Διὰ τοῦτο θὰ ὑποβληθῶσιν ἀπὸ μέρους διαφόρων 'Αγγλικανικῶν 'Εκκλησιῶν κεχωρισμέναι ἐκθέσεις, ἀναφερόμεναι εἰς τὰς διαφορὰς ταύτας. Τὸ ζήτημα τῆς πολυγαμίας παραμένει εἰσέτι φλέγον ἐν 'Αμερικῇ, ἐνῷ ἡ αὔξησις τῶν διαζυγίων ἐν Εὐρώπῃ καὶ 'Αμερικῇ θὰ συζητηθῇ ζωηρῶς ἀπὸ μέρους τῶν οἰκείων ἀντιπροσώπων. Θὰ συζητηθῶσιν ὡσαύτως οἱ κυριώτεροι παράγοντες, οἵτινες ἐπιδροῦν ἐπὶ τῆς οἰκογενείας, οἷοι τὸ κοινωνικὸν πρόβλημα, ἡ βιομηχανοποίησις καὶ τὸ κοσμικὸν πνεῦμα.

'Εκ τῶν ὡς ἄνω καθίσταται πρόδηλον ὅτι πάντα τὰ ἀναλυθέντα θέματα κέκτηνται πολλὴν σημασίαν, ἀπό γε θεολογικῆς καὶ πρακτικῆς ἀπόψεως διὰ τὴν 'Αγγλικανικὴν 'Εκκλησίαν. 'Εν τῇ ἐπιθυμίᾳ δὲ αὐτῆς ὅπως διαφωτίσῃ καταλλήλως καὶ τὸ πλήρωμα ἐπὶ τῶν προβλημάτων τούτων, κατευθύνουσα τοῦτο συμφώνως πρὸς τὰς ἀπόψεις αὐτῆς, ἐξέδωκε μέσῳ τῆς Ἑταιρίας καὶ ἔθηκεν εἰς κυκλοφορίαν φυλλάδια ἐπὶ τῶν κυριωτέρων ἐκ τῶν ὡς ἄνω θεμάτων, μὲ προλόγους τοῦ 'Αρχιεπισκόπου Καντουαρίας.

Μὲ τοιαύτην συστηματικὴν ὀργάνωσιν καὶ ἐπιστημονικὴν προετοιμασίαν, τὸ ἐφετεινὸν συνέδριον τοῦ Λάμπεθ θ' ἀποτελέσῃ μίαν ἐπὶ πλέον προσπάθειαν ἀποκρυσταλλώσεως τῶν θεολογικῶν κατευθύνσεων καὶ ἀντιμετωπίσεως τῶν συγχρόνων προβλημάτων.

† Ὁ Φιλαδελφείας ΙΑΚΩΒΟΣ.

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΙ ΚΑΤΑΛΟΓΟΙ

ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΤΩΝ ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΙΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ (*)

ΕΤΟΣ 1877 (συνέχεια).

1057) ΧΙΟΥ ΑΜΒΡΟΣΙΟΥ — ΜΑΚΡΗΣ — (ἀπὸ Σισανίου) «Γρηγορίου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπόλεως Σερρῶν».

24 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 202).

1058) ΣΙΣΑΝΙΟΥ ΑΓΑΘΑΓΓΕΛΟΥ (Ἐπισκ. Μυρέων). «Μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος Ἀμβροσίου εἰς τὴν Ἰ. Μ. Χίου».

3 Σεπτεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 203).

1059) ΑΓΚΥΡΑΣ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ — Ο ΕΚ ΜΟΥΤΑΛΑΣΚΗΣ — (ἀπὸ Χαλεπίου). «Χρυσάνθου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

3 Σεπτεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 204).

Σημ. : Ὁ Ἀγκύρας Γεράσιμος ἀπέθανε κατὰ τὸ 1899. (Ἐφημερὶς «Κων)πολις», 8 Φεβρ. 1899). (Ἐκ. Ἐπιθ. VI 158).

1060) ΑΙΝΟΥ ΑΝΘΙΜΟΥ — ΤΣΑΤΣΟΣ — (Ἐπισκ. Παραμυθίας). «Δωροθέου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

11 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 205).

1061) ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ — ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ — (Πρ. Μ. Ἰωαννίνων). «Ἀνθίμου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπόλεως Αἴνου».

25 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 206).

1062) ΠΑΜΦΙΛΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ — ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ — (Ἀρχιμ.) «πρὸς πνευματικὴν ἐπίσκεψιν τῶν ἐνοριτῶν Χριστιανῶν τῆς ἐν Γαλατᾶ Ἰ. Ἐκκλησίας τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ».

*) Συνέχεια ἐκ τῆς 35ης σελίδος τοῦ ἔτους ΛΓ΄. (1958).

25 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 207)

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἡ χειροτονία τοῦ Παμφίλου ἐγένετο ἐν τῷ Ἰ. Ναῷ Σωτῆρος Χριστοῦ Γαλατᾶ. (Ἐκκλ. Ἐπ. VII. 30).

1063) ΧΡΙΣΤΟΥΠΟΛΕΩΣ — ΕΠΙΣΚ. — ΚΥΡΙΛΛΟΥ (Ἱερομ.) Τιτουλάριος τοῦ Μ. Σμύρνης Μελετίου.

27 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 208).

1064) ΣΥΝΑΔΩΝ ΠΑΝΑΡΕΤΟΥ — ΜΟΣΧΙΔΗΣ — (Ἀρχιδιάκονος Σηλυβρίας). Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος τοῦ Προέδρου Σηλυβρίας Κυρίλλου.

27 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 209).

1065) ΞΑΝΘΗΣ ΦΙΛΟΘΕΟΥ — ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ — (Ἱεροδιάκονος). «Καλλινίκου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

12 Δεκεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 210).

Σημ. : (Ἐν τῇ Ἐκκλησ. Ἐπιθεωρήσει VII 30, ἔτος 1877. «Ἀντὶ τοῦ ἀποβιώσαντος Θαυμακοῦ Χρυσάνθου, ἑνὸς τῶν βοηθῶν Ἐπισκόπων τοῦ Μ. Λαρίσσης, διωρίσθη Θαυμακοῦ ὁ Πρ. Γαρδικίου Ἱερόθεος (1 Ὀκτωβρ. 1877). Ἐπίσκοπος Γαρδικίου διωρίσθη ὁ Πρωτοσύγκελλος τοῦ Λαρίσσης Γρηγόριος, ὅστις καὶ ἐχειροτονήθη τὴν 4ην Ὀκτωβρίου 1877. Ἐπειδὴ δὲ οἱ διορισμοὶ οὗτοι ἐγένοντο ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ Πατριάρχου, ἐθεωρήθησαν ἄκυροι καὶ ἀντικανονικοί.» (Ἐκκλησ. Ἐπιθ. 1877, VII, 30).

ΕΤΟΣ 1878.

1066) ΜΕΛΙΤΟΥΠΟΛΕΩΣ ΕΥΓΕΝΙΟΥ — ΝΙΚΗΦΟΡΙΔΗΣ — (Ἀρχιμ.) «Πρὸς πνευματικὴν ἐπίσκεψιν τῶν εὐλογημένων Χριστιανῶν τῆς ἐν Βλάγκᾳ Ἐνορίας τῶν Ἁγ .Θεοδώρων».

Ἰανουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 211).

1067) ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΥ (ἀπὸ Νικαίας) «ἅτε δὴ τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

Σημ. : Ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο «ἐν τῇ ἡμετέρᾳ κατὰ Χάλκην Σταυροπηγιακῇ Μονῇ τῆς Ἁγ. Τριάδος».

12 Μαΐου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 212).

1068) ΝΙΚΑΙΑΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ — ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ — (ἀπὸ Διδυμοτείχου) «τοῦ τέως ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύονος — Ἰωαννικίου — προαχθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπόλεως Ἡρακλείας».

12 Μαΐου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 213).

1069) ΔΙΔΥΜΟΤΕΙΧΟΥ ΜΕΘΟΔΙΟΥ — ΑΡΩΝΗΣ — (ἀπὸ Καισαρείας) «Σωφρονίου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπόλεως Νικαίας».

Μάϊος (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 215).

1070) ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΙΩΑΝΝΟΥ — ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ — ('Αρχιμ. — Διευθυντὴς Μ. Σχολῆς). «Μεθοδίου προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μ. Διδυμοτείχου».

Σημ. 'Αρχειοφ. : Διετέλεσε 1886—1887 Τοποτηρητὴς τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου.

Μάϊος (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 216).

1071) ΧΑΛΕΠΙΟΥ ΔΩΡΟΘΕΟΥ ('Αρχιμ.) «Γερασίμου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μ. 'Αγκύρας».

Σημ. 'Αρχειοφ. : Ἡ τέλεσις τῶν κανονικῶν ψήφων ἐγένετο «ἐν τῇ ἡμετέρᾳ κατὰ Χάλκην Ἰ. Σταυρ. Μονῇ τῆς Ἁγ. Τριάδος».

18 Μαΐου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ', σελ. 217).

1072) ΙΩΑΚΕΙΜ ΤΟΥ Γ'. ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ (ἀπὸ Θεσσαλονίκης), ὑπόμνημα ἐκλογῆς.

4 'Οκτωβρίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 218—219).

1073) ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ — ΦΩΤΙΑΔΗΣ — (Μ. Πρωτοσύγκελλος). «Ἰωακεὶμ προαχθέντος καὶ ἀποκατασταθέντος ἀξιοπρεπῶς εἰς τὸν ἁγ. Πατριαρχικὸν Ἀποστολικὸν καὶ Οἰκουμενικὸν Θρόνον».

6 Νοεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 220).

1074) ΕΡΥΘΡΩΝ — ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ — ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ — (Πρωτοσύγκελλος Ἰ. Μ. Ἐφέσου) «πρὸς πνευματικὴν ἐπιστασίαν τῶν εὐλογημένων Χριστιανῶν τῆς ἐπαρχίας Ἐφέσου». Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος.

16 Νοεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 221).

ΕΤΟΣ 1879

1075) ΦΙΛΙΠΠΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΜΑΣ ΓΕΡΜΑΝΟΥ — ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ — (Ἀρχιδιάκονος). «Ἰωαννικίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

25 Ἰανουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 222).

1076) ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ — ΠΑΥΛΙΔΗΣ — (ἀπὸ Σερρῶν). «Ἰωαννικίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

27 Ἰανουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 223).

1077) ΣΕΡΡΩΝ ΝΑΘΑΝΑΗΛ — ΠΑΠΑΝΙΚΑΣ (Πρωτοσύγ. Μητροπ. Δέρκων). «Γρηγορίου προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητρ. Ἡρακλείας».

27 Ἰανουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 224).

1078) ΠΟΛΥΑΝΗΣ — ΕΠΙΣΚ. ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ — ΠΑΠΑΙΩΑΝΝΟΥ — (Πρ. Ἱερισσοῦ καὶ ἁγ. Ὄρους). «Μελετίου ἕνεκα εὐλόγων αἰτίων παραιτηθέντος. (Ἀντίγραφον τοῦ ὑπομνήματος). Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τοῦ Μεγαλομάρτ. Δημητρίου Θεσσαλονίκης.

Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 225).

1079) ΙΕΡΙΣΣΟΥ ΚΑΙ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΕΠΙΣΚ. ΜΕΛΕΤΙΟΥ (ἀπὸ πρ. Πολυανῆς). «Θεοκλήτου εἰς τὴν θεόσωστον ἐπισκοπὴν Πολυανῆς προαχθέντος».

Μάρτιος (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 226)

('Αντίγραφον τοῦ ὑπομνήματος).

1080) ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ — ΚΑΛΛΙΔΗΣ — (ἀπὸ ἐπισκ. Ναζιανζοῦ). «Κωνσταντίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς μεταστάντος».

12 Μαΐου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 227).

1081) ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ — ΕΠΙΣΚ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ — ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΩΤΗΣ — (ἀπὸ 'Επισκ. Ροδοπόλεως). «'Ιερεμίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

Αὔγουστος (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 228).

1082) ΜΕΤΡΩΝ ΚΑΙ ΑΘΥΡΩΝ — ΕΠΙΣΚ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ — ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ — (ἀπὸ 'Επισκ. 'Αργυρουπόλεως). «Δοσιθέου παραίτησιν οἰκειοθελῆ ὑποβαλόντος τῷ κανονικῷ αὐτοῦ κυριάρχῃ Πανιερ. καὶ θεοπροβλήτῳ Μητροπολίτῃ 'Ηρακλείας κυρίῳ Γρηγορίῳ».

Νοέμβριος (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 229).

ΕΤΟΣ 1880.

1083) ΑΜΙΔΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (ἀπὸ πρ. 'Ιερισσοῦ καὶ ἁγίου Ὄρους). «'Ιακώβου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

14 'Ιανουαρίου (Κῶδ. Π. 'Αρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 230).

Σημ. 'Αρχειοφ. : 'Η ἐκλογὴ ἐγένετο τῇ παρακλήσει τοῦ 'Αντιοχείας 'Ιεροθέου διὰ γράμματος πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην 'Ιωακεὶμ τὸν Γ'.

1084) ΔΡΥΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΔΕΛΒΙΝΟΥ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ (ἀπὸ Ἐπισκ. Σταγῶν). «Ἀνθίμου παραίτησιν οἰκειοθελῆ ὑποβαλόντος τῇ Ἐκκλησίᾳ».

Ἀπρίλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 231).

1085) ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ — ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΑΣ — (Πρωτοσύγκ. Μ. Χαλκηδόνος). «πρὸς πνευματικὴν ἐπίσκεψιν τῶν εὐλογημένων Χριστιανῶν τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Χαλκηδόνος κυρίου Καλλινίκου».

8 Ἀπριλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 232).

1086) ΣΤΑΓΩΝ — ΕΠΙΣΚ. ΜΕΛΕΤΙΟΥ (ἀπὸ Μ. Πρεσπῶν καὶ Ἀχριδῶν) «τῇ γνώμῃ καὶ συγκαταθέσει καὶ τοῦ κανονικοῦ κυριάρχου τῆς Ἐπισκ. Ἱερωτάτου Μ. Λαρίσσης κυρίου Νεοφύτου, ἵνα ἀναλάβῃ προεδρικῶς τὴν ἀρχιερατικὴν προστασίαν τῆς Ἐπαρχίας ταύτης».

11 Ἀπριλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 233).

1087) ΠΡΕΣΠΩΝ ΚΑΙ ΑΧΡΙΔΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ — ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ — (ἀπὸ Ἐπισκ. Λαμψάκου). «Μελετίου μετατεθέντος προεδρικῶς εἰς τὴν ἁγ. Ἐπισκοπὴν Σταγῶν».

11 Ἀπριλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 234).

1088) ΦΑΝΑΡΙΟΦΕΡΣΑΛΩΝ ΙΛΑΡΙΩΝΟΣ (ἀπὸ Μ. Καστορίας). «Κωνσταντίου παραίτησιν οἰκειοθελῆ ὑποβαλόντος».

30 Ἀπριλίου (Κῶδ. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 235).

Αὐτόθι αὐτόγραφος καὶ ἐνυπόγραφος παραίτησις τοῦ Κωνσταντίου.

1089) ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ — ΙΣΑΑΚΙΔΗΣ — (ἀπὸ πρ. Φαναριοφερσάλων). «Ἱλαρίωνος μετατεθέντος εἰς τὴν Μ. Φαναριοφερσάλων».

30 Ἀπριλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 236).

1090) ΔΕΒΡΩΝ — ΒΕΛΙΣΣΟΥ ΑΝΘΙΜΟΥ — ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ —

(ἀποκατάστασις ἀπὸ πρ. Δρυϊνουπόλεως — καὶ ἀπὸ πρ. Δεβρῶν) «ὡς καὶ ἄλλοτε εὐδοκίμως ἀρχιερατεύσαντα ἐν αὐτῇ καὶ θεαρέστως ποιμάναντα... συγχρόνως ἐνεκρίθη ἵνα προσαρτηθῇ προσωρινῶς ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ὑπὸ τὴν ποιμαντορίαν τῆς αὐτοῦ ἱερότητος καὶ ἡ Ἐπαρχία Βελισσοῦ».

Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 237).

Αὐτόθι ἐνυπόγραφος παραίτησις Μ. Δεβρῶν Καλλινίκου.

1901) ΜΥΡΕΩΝ ΕΠΙΣΚ. ΑΜΒΡΟΣΙΟΥ — ΚΟΝΤΟΣ. — (Ἀρχιμ. ἐν τῇ Ἱ. Μ. Χαλκηδόνος) «πρὸς ἐπιτροπικὴν ἐπίσκεψιν τῶν εὐλογημένων Χριστιανῶν τῆς Ἐπαρχίας Ἀδριανουπόλεως». Τιτουλάριος.

23 Ἰουνίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 238).

1092) ΠΙΣΣΙΔΕΙΑΣ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ — ΠΡΟΔΡΟΜΙΔΗΣ — (ἀπὸ Ἐπισκ. Λαοδικείας). «Καισαρίου παυθέντος διὰ λόγους διανοητικῆς καταστάσεως».

Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 239).

1093) ΣΚΟΠΕΛΟΥ ΠΑΥΛΟΥ — ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ — (Ἀρχιμ.) «πρὸς ἐπιτροπικὴν ἐπίσκεψιν τῶν εὐλογημένων Χριστιανῶν τῆς Ἐπαρχίας Ἀδριανουπόλεως». Τιτουλάριος.

Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 240).

1094) ΒΟΣΝΙΙΣ ΣΑΒΒΑ (Ἀρχιμ.) «Ἀνθίμου οἰκειοθελῶς παραιτηθέντος».

Νοέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 241).

1095) ΝΙΚΑΙΑΣ — ΠΡΟΕΔΡΟΥ — ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ — (ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως). «Σωφρονίου παραίτησιν οἰκειοθελῆ ὑποβαλόντος... ἐνεκρίθη ἵνα ἀναλάβῃ προεδρικῶς τὴν ἀρχιερατικὴν προστασίαν τῆς Ἐπαρχίας ταύτης ὁ Ἱερώτατος Μητροπολίτης Ἀδριανουπόλεως Διονύσιος».

14 Νοεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 242).

1096) ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΝΕΟΦΥΤΟΥ — ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (ἀπὸ Φιλιππουπόλεως). «Διονυσίου μετατεθέντος προεδρικῶς εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Νικαίας».

14 Νοεμβρίου (Κῶδιξ Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 243).

1097) ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΕΩΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ — ΓΙΑΝΝΑΡΟΣ — (ἀπὸ Ἐπισκ. πρ. Καμπανίας). «Νεοφύτου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μ. Ἀδριανουπόλεως».

14 Νοεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 244).

ΕΤΟΣ 1881

1098) ΣΩΖΟΥΑΓΑΘΟΥΠΟΛΕΩΣ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ — ΠΑΠΑ—ΦΩΤΕΙΝΟΣ — (ἀπὸ Γάνου καὶ Χώρας). «Θεοφίλου παραίτησιν οἰκειοθελῆ καὶ τελείαν ὑποβαλόντος».

11 Φεβρουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 245).

1099) ΓΑΝΟΥ ΚΑΙ ΧΩΡΑΣ ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΥ — ΑΔΑΜΑΝΤΙΔΗΣ — (ἀπὸ Ἀγχιάλου). «Παρθενίου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν ἁγιώτατον θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπ. Σωζουαγαθουπόλεως».

11 Φεβρουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 246).

1100) ΑΓΧΙΑΛΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ — ΑΣΤΕΡΙΑΔΗΣ — (πρ. Ἀγχιάλου) «ἀποκατάστασις, Βενεδίκτου μετατεθέντος εἰς τὴν Ἱ. Μητρ. Γάνου καὶ Χώρας».

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ὁ Ἀγχιάλου Βασίλειος διετέλεσε Μ. Ἀγχιάλου δὶς (1865—1877 καὶ 1881—1884 ὁπότε μετετέθη εἰς Σμύρνην).

11 Φεβρουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 247).

1101) ΜΗΘΥΜΝΗΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ — ΓΛΥΚΑΣ — (ἀπὸ Ἴμβρου). «Παϊσίου παραίτησιν οἰκειοθελῆ ὑποβαλόντος».

Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 248).

Σημ. : Ὁ Νικηφόρος ἀπεβίωσε τὴν 22αν Φεβρουαρίου 1896.

1102) ΙΜΒΡΟΥ ΠΑΪΣΙΟΥ — ΚΟΥΡΕΝΤΗΣ — (πρ. Μηθύμνης καὶ πρ. Ἴμβρου). «Ἀποκατάστασις διὰ ὑπομνηματιστικῆς πράξεως. «Νικηφόρου προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητρ. Μηθύμνης».

23 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 249).

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ὁ Ἴμβρου Παΐσιος Κουρέντης δὶς διετέλεσε Μ. Ἴμβρου : α) 1863—1873 καὶ β) 1881—1902, ὅτε ἐτέθη ἐν διαθεσιμότητι. «ἅτε γέροντος ἤδη καὶ χωλοῦ τὸν πόδα».

1103) ΛΙΤΗΣ ΕΠΙΣΚ. — ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ — ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ — (Ἀρχιμ.) «πρὸς ἐπιτροπικὴν ἀντίληψιν καὶ ἐπίσκεψιν τῶν εὐλογημένων Χριστιανῶν τοῦ Πανιερωτάτου Μητροπολίτου Βοδενῶν κυρίου Ἱεροθέου». Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος.

23 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 250).

1104) ΣΙΩΝ — ΕΠΙΣΚ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ — ΦΩΤΕΙΝΟΣ — (Ἀρχιμ.) «πρὸς ἐπιτροπικὴν ἀντίληψιν τοῦ Ἱερωτ. Μ. Χίου Ἀμβροσίου». Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος.

23 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 251).

1105) ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΑΜΒΡΟΣΙΟΥ — ΜΑΚΡΗΣ — (ἀπὸ Χίου. «Ἡ Πρέβεζα καὶ πᾶσαι αἱ πέριξ αὐτῆς (τῆς Μ. Ἄρτης) χῶραι, ἐν τῇ ἁγιωτάτῃ Μητροπόλει πρότερον ὑποκείμεναι, ἐδέησε κατ' Ἐκκλησιαστικὴν πρόνοιαν ἵνα ἀπατελέσωσιν ἰδίαν Μητρόπολιν, ὑποκειμένην πνευματικῶς τῷ ἁγιωτάτῳ Πατριαρχικῷ Οἰκουμεν. Θρόνῳ, πρὸς δὴ καὶ ἐγκριθέντος Συνοδικῶς δοθῆναι αὐτῷ τὴν ἀρχαίαν προσηγορίαν καὶ κλῆσιν τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Νικοπόλεως».

Σημ. Ἀρχειοφ. : Οὗτος ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Μητροπ. Κυζίκου Νι-

κοδήμου.
Αὔγουστος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 252).

1106) ΧΙΟΥ ΑΜΒΡΟΣΙΟΥ — ΚΟΝΤΟΣ — (ἀπὸ Ἐπισκ. Μυρέων) «Ἀμβροσίου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως.»

26 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 253).

1107) ΣΗΛΥΒΡΙΑΣ ΓΕΡΜΑΝΟΥ — ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΗΣ — (ἀπὸ Μογλενῶν). «Τοῦ ἐν αὐτῇ Προεδρικῶς ἀρχιερατεύοντος κὺρ Κυρίλλου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους Μονὰς μεταστάντος».

31 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 254).

1108) ΜΟΓΛΕΝΩΝ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ (ἀπὸ πρ. Δεβρῶν). «Γερμανοῦ μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπόλεως Σηλυβρίας».

11 Νοεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 255).

ΕΤΟΣ 1882

1109) ΜΥΡΙΟΦΥΤΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΩΣ — ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ — ΦΩΤΕΙΝΟΣ — (ἀπὸ Ἐπισκ. Σιών). «Γρηγορίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

17 Ἰανουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 256).

1110) ΣΙΣΑΝΙΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ — ΜΕΓΑΚΛΗΣ — (ἀπὸ Μ. Πρωτοσυγκέλλου). «Τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος κὺρ Ἀγαθαγγέλου τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς μεταστάντος».

9 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 263).

1111) ΜΟΣΧΟΝΝΗΣΙΩΝ — ΕΠΙΣΚ. ΙΑΚΩΒΟΥ — ΛΕΒΕΝΤΙΝΟΣ — (ἀπὸ Ἀμφιπόλεως). «Παϊσίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαν-

τος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους Μονὰς μεταστάντος».

25 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 264).

1112) ΚΡΗΤΗΣ ΤΙΜΟΘΕΟΥ — ΚΑΣΤΡΙΝΟΓΙΑΝΑΚΗΣ — (ἀπὸ Χερρονήσου). «Μελετίου τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος».

20 Σεπτεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 265).

1113) ΔΙΣΚΑΤΗΣ ΙΩΑΝΝΙΚΙΟΥ — ΓΡΑΜΜΑΤΙΔΗΣ — (ἀπὸ Μ. Ἀρχιμανδρίτης).

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἡ κωμόπολις Δισκάτη, τὰ πέριξ αὐτῆς χωρία πρῶτον νῦν ἀποτελοῦσιν Ἀρχιεπισκοπὴν ὑποκειμένην τῷ κατ' αὐτὴν ἁγιωτάτῳ Πατριαρχικῷ Ἀποστολικῷ καὶ Οἰκουμενικῷ Θρόνῳ καὶ κυβερνωμένην ὑπὸ Ἀρχιεπισκόπου, διχοτομηθείσης τῆς Ἐπισκοπῆς Σταγῶν. Πατριαρχικὸς καὶ Συνοδικὸς Τόμος. (Κῶδ. Ὑπομνημάτων ΞΖ΄, σελ. 266—267, Ὀκτώβριος 1882).

Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 268).

1114) ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ ΙΓΝΑΤΙΟΥ (Πρωτοσύγκελλος Ἰ. Μητρ. Νικομηδείας).

Σημ. Ἀρχειοφ. : Πρότερον οὖσα Ἐπισκοπὴ νῦν ἀνυψώθη τὸ πρῶτον εἰς Ἀρχιεπισκοπὴν (Πατρ. Συνοδ. Τόμος Κῶδ. Ὑπομνημάτων ΞΖ΄., σελ. 270—271, ἔτος 1882 Ὀκτωβρ.).

Ὀκτώβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 272).

1115) ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ ΚΥΡΙΛΛΟΥ — ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ — (ἀπὸ Βάρνης). «Κωνσταντίου διὰ λόγους ἀπαραιτήτους, ὡς ἐν τοῖς Συνοδικοῖς Πρακτικοῖς φαίνεται, παυθέντος Συνοδικῇ διαγνώσει καὶ ἀπομακρυνθέντος ἀπ' αὐτῆς».

27 Νοεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 273).

1116) ΒΑΡΝΗΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ — ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑΣ — (ἀπὸ Ἐπισκ. Ἀργυρουπόλεως). «Κυρίλλου μετατεθέντος εἰς τὴν ἁγιω-

τάτην Μητρόπολιν Καστορίας».

27 Νοεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 274).

ΕΤΟΣ 1883.

1117) ΚΡΗΝΗΣ ΕΠΙΣΚ. ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ — ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ — (ἀπὸ Ἐρυθρῶν). «Τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος κὺρ Ἀμβροσίου ἀπαλλαγέντος τῶν ποιμαντορικῶν αὐτοῦ καθηκόντων διὰ τοὺς ἐν τῇ αἰτήσει τοῦ κανονικοῦ κυριάρχου αὐτῆς Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Ἐφέσου περισπουδάστου ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ κυρίου Ἀγαθαγγέλου, ἀναφερομένους καὶ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἱ. Συνόδου ἐκτεθειμένους λόγους».

9 Μαΐου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 277).

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἡ Ἐπισκοπὴ Κρήνης καὶ Ἀνέων οὖσα ἐσχάτως (1807), συνημμένη, ἀπὸ τοῦ νῦν ἡ μὲν Κρήνη ἀποτελεῖ καὶ αὖθις ἰδίαν Ἐπισκοπὴν ἑδρεύουσαν ἐν Κρήνῃ, ἰδίαν δὲ τὰ Ἄνεα, ἑδρεύουσαν ἐν Σωκίοις, ὡς ἦν ἀπ' ἀρχῆς. (Σύστασις εἰς μίαν τῷ 1807. (Κῶδιξ Ι. 256). Διχοτόμησις τῆς Ἐπισκοπῆς Κρήνης καὶ Ἀνέων. (Κῶδιξ 67,, σελ. 275—276).

1118) ΑΝΕΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (ἀπὸ Ἐπισκ. Μυρίνης)'

Σημ. Ἀρχειοφ. : Αἰτήσει τοῦ Μ. Ἐφέσου Ἀγαθαγγέλου, ἡ Ἐπισκοπὴ Ἀνέων, ἐχωρίσθη ἀπὸ τῆς Κρήνης. (1882 κατὰ Μάϊον).

9 Μαΐου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 278).

Περὶ τῆς διχοτομήσεως τῆς Ἐπισκ. Κρήνης — Ἀνέων, (βλ. τὴν ἀνωτ. Σημ. Ἀρχειοφ.).

1119) ΔΑΦΝΟΥΣΙΑΣ ΜΕΘΟΔΙΟΥ — ΠΑΠΑ — ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ— (Ἱεροδιάκονος) — Ἐπισκ. τοῦ Μ. Μελενίκου Προκοπίου «πρὸς

ἐπιτροπικὴν ἐπίσκεψιν τῶν ἐν τῷ τμήματι Δεμὶρ Ἰσαρίῳ εὐλογημένων ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ Χριστιανῶν».

30 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 279).

1120) ΑΡΚΑΔΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΑΝΘΙΜΟΥ — ΧΕΙΜΩΝΙΟΣ — (Ἱεροδιάκονος). Τιτουλάριος. Ἐπίσκ. τοῦ Μ. Ἐφέσου Ἀγαθαγγέλου «πρὸς ἐπιτροπικὴν ἐπίσκεψιν τῶν εὐλογημένων ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ Χριστιανῶν». Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος.

11 Ἰουνίου (Κῶδ. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 280).

1121) ΕΡΥΘΡΩΝ — ΣΜΥΡΝΙΟΤΟΠΟΥΛΟΣ — (Ἀρχιμ.) «Ἀξιώσεως γενομένης πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν παρὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἐφέσου, περισπουδάστου ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ κυρίου Ἀγαθαγγέλου χειροτονηθῆναι τὸν ἄξιον ἐπὶ ψιλῇ μόνῃ προσηγορίᾳ τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἁγιωτάτης Ἐπισκοπῆς Ἐρυθρῶν πρὸς ἐπιτροπικὴν ἐπίσκεψιν τῶν εὐλογημένων ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ Χριστιανῶν». Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος τοῦ Μ. Ἐφέσου Ἀγαθαγγέλου.

13 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 281).

1122) ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΙΝΕΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ — ΙΣΑΑΚΙΔΗΣ — (Μ. πρ. Καστορίας). «Ἱεροθέου τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος».

3 Σεπτεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 282).

1123) ΧΕΡΡΟΝΗΣΟΥ ΕΠΙΣΚ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ — ΚΑΣΤΡΙΝΟΓΙΑΝΑΚΗΣ — (ἀπὸ Ἐπισκ. Ρεθύμνης). «Τιμοθέου προβιβασθέντος εἰς τὴν ἁγ. Μητρόπολιν Κρήτης».

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο ὑπὸ τῆς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Κρήτης ἐν τῷ Μητρ. Ναῷ ἁγίου Μηνᾶ. (Ἀντίγραφον Ὑπομνήματος).

Δεκέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 283).

Σημ. : Ὁ Ρεθύμνης καὶ Αὐλοποτάμου Διονύσιος Καστρινογιανάκης ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Μ. Κρήτης Τιμοθέου, ὅστις τὸν ἐχειροτόνησε μόλις εἰκοσιπενταετῆ.

1124) ΡΕΘΥΜΝΗΣ ΚΑΙ ΑΥΛΟΠΟΤΑΜΟΥ ΙΕΡΟΘΕΟΥ — ΠΡΑΟΥΔΑΚΗΣ — (ἀπὸ Ἐπισκ. Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου). «Διονυσίου προβιβασθέντος εἰς τὴν ἁγιωτάτην Ἐπισκοπὴν Χερρονήσου.

Σημ. : Ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο ὑπὸ τῆς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Κρήτης ἐν τῷ Μητροπ. Ναῷ ἁγίου Μηνᾶ.

Δεκέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 284).

ΕΤΟΣ 1884.

1125) ΙΩΑΚΕΙΜ ΤΟΥ Γ΄. ΠΑΡΑΙΤΗΣΙΣ. (ἐνυπόγραφος). (Ἐγράφη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις τῇ τριακοστῇ Μαρτίου τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ ὀγδοηκοστοῦ τετάρτου ἔτους).

30 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 285).

1126) ΙΩΑΚΕΙΜ — ΚΟΥΡΣΟΥΛΟΥΔΗΣ — ΤΟΥ Δ΄. ΕΚΛΟΓΗ (ἀπὸ Δέρκων) παραιτηθέντος Ἰωακεὶμ τοῦ Γ΄.

1 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 286—288).

1127) ΔΕΡΚΩΝ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ — ΦΩΤΙΑΔΗΣ — (ἀπὸ Θεσσαλονίκης), «Ἰωακεὶμ προχθέντος καὶ ἀποκατασταθέντος εὐκλεῶς εἰς τὸν ἁγιώτατον Πατριαρχικὸν Ἀποστολικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον».

20 Δεκεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 299).

1128) ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ — ΚΑΛΛΙΔΗΣ — (ἀπὸ Τραπεζοῦντος). «Καλλινίκου προβιβασθέντος εἰς τὸν Θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπόλεως Δέρκων».

22 Δεκεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 300).

1129) ΣΜΥΡΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ — ΑΣΤΕΡΙΑΔΗΣ — (ἀπὸ Ἀγχιάλου). «Μελετίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους Μονὰς μεταστάντος».

22 Δεκεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 301).

1130) ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ —ΓΙΑΝΝΑΡΟΣ—Ο ΛΕΣΒΙΟΣ — (ἀπὸ Φιλιππουπόλεως). «Γρηγορίου προβιβασθέντος εἰς τὸν Θρόνον τῆς Ἁγ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης».

29 Δεκεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 302).

1131) ΦΙΛΙΠΠΟΥΠΟΛΕΩΣ ΙΩΑΚΕΙΜ — ΕΥΘΥΒΟΥΛΗΣ — (ἀπὸ Μ. Πρωτοσυγκέλλου). «Γρηγορίου προβιβασθέντος εἰς τὸν Θρόνον τῆς Ἁγ. Μητρ. Τραπεζοῦντος».

29 Δεκεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 303).

ΕΤΟΣ 1885.

1132) ΑΓΧΙΑΛΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ — ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ — (ἀπὸ Ἐπισκ. Παραμυθίας). «Βασιλείου προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπόλεως Σμύρνης».

22 Ἰανουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 304).

1133) ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ — ΑΡΧΙΕΠΙΣΚ. — ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ (ἀπὸ Ἐπισκ. Ἀβύδου). «Ἰγνατίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους μονὰς μεταστάντος».

29 Ἰανουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 305).

1134) ΠΑΡΑΜΥΘΙΑΣ ΙΩΑΝΝΟΥ — ΧΑΤΖΗ — ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ— (ἀπὸ Μ. Ἀρχιδιακόνου). «Γρηγορίου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπόλεως Ἀγχιάλου».

Ἰανουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 306).

1135) ΠΡΟΙΚΟΝΝΗΣΟΥ ΝΙΚΟΔΗΜΟΥ — ΑΓΓΕΛΙΔΗΣ — (Ἀρχιμ.) «Διονυσίου παυθέντος καὶ ἀπομακρυνθέντος».

12 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 307).

1136) ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΙΕΡΩΝΥΜΟΥ — ΓΟΡΓΙΑΣ — (ἀπὸ Μαρωνείας). «Ἀμβροσίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

5 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 308).

1137) ΙΚΟΝΙΟΥ ΔΩΡΟΘΕΟΥ (ἀπὸ Κορυτσᾶς). «Ἀγαθαγγέλου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

26 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 309).

1138) ΚΟΡΥΤΣΑΣ ΦΙΛΟΘΕΟΥ — ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ — (ἀπὸ Ξάνθης). «Δωροθέου μετατεθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπόλεως Ἰκονίου».

26 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 310).

1139) ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ — ΒΑΦΕΙΔΗΣ (Ἀρχιμ.) «Ἱερωνύμου προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπόλεως Νικοπόλεως».

2 Σεπτεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 311).

1140) ΞΑΝΘΗΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (ἀπὸ Ἐπισκ. Ἐλευθερουπόλεως). «Φιλοθέου μετατεθέντος εἰς τὴν Μητρ. Κορυτσᾶς».

2 Σεπτεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 312)'

1141) ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΑΚΑΡΙΟΥ (ἀπὸ πρ. Λέρνης) «Διονυσίου προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγιωτ. Μητροπόλεως Ξάνθης».

16 Σεπτεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 313).

1142) ΚΩΟΥ ΠΑΥΛΟΥ — ΣΥΜΕΩΝΙΔΗΣ. (ἀπὸ Ἐπισκ. Σκοπέλου). «Μελετίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος καὶ εἰς τὰς οὐρανίους Μονὰς μεταστάντος».

14 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 314).

1143) ΠΕΤΡΑΣ ΘΕΟΚΛΗΤΟΥ (ἀπὸ Ἐπισκ. Πολυανῆς). «Ἀθανασίου ἀποδημήσαντος πρὸς Κύριον». (Ἀντίγραφον Ὑπομνήματος).

Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 317).

Σημ. Ἀρχειοφ.: Ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο ὑπὸ τῆς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Θεσσαλονίκης ἐν τῷ Πανσ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ τοῦ ἁγ. Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου.

1144) ΚΙΤΡΟΥΣ ΛΕΟΝΤΙΟΥ — ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ — (Πρωτοσύγ. Θεσσαλονίκης Γρηγορίου). «Ἰωαννικίου οἰκειοθελῶς καὶ ἀπαραβιάστως παραιτησαμένου». (Ἀντίγραφον Ὑπομνήματος).

Σεπτέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 318).

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο ὑπὸ τῆς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Θεσσαλονίκης ἐν τῷ Πανσ. Μητρ. Ναῷ ἁγ. Δημητρίου τοῦ Μυροβλήτου.

1145) ΛΑΜΨΑΚΟΥ — ΕΠΙΣΚ. — ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ — ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗΣ — (Πρωτοσύγκελλος Μ. Κυζίκου Νικοδήμου), «ἀξιώσει τοῦ Μ. Κυζίκου Νικοδήμου, πρὸς ἐπιτροπικὴν ἐπίσκεψιν τῶν εὐλογημένων ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ Χριστιανῶν». Βοηθὸς Ἐπίσκοπος Μ. Κυζίκου.

30 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 319).

1146) ΒΟΣΝΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ — ΝΙΚΟΛΑΓΕΒΙΤΣ — (Ἀρχιμ.) «Σάββα οἰκείᾳ βουλήσει παραιτησαμένου».

Δεκέμβριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 320).

ΕΤΟΣ 1886.

1147) ΠΡΟΥΣΗΣ ΝΑΘΑΝΑΗΛ — ΠΑΠΑΝΙΚΑΣ — (ἀπὸ Σερρῶν) «Νικοδήμου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

Ἰανουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 321).

Σημ. : «Ὁ Ναθαναὴλ ἐτελεύτησεν ὡς Μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης ἐν ἔτει 1910.»

1148) ΣΕΡΡΩΝ ΛΟΥΚΑ — ΠΕΤΡΙΔΗΣ — (ἀπὸ Μ. Ἀρχιδιάκονος). «Ναθαναὴλ μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητρ. Προύσης.»

Ἰανουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 322).

1149) ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ (ἀπὸ Προέδρου Νικαίας) ἀποκατάστασις διὰ Ὑπομνηματιστικῆς πράξεως. «Νεοφύτου παραίτησιν οἰκειοθελῆ ὑποβαλόντος τῇ Ἐκκλησίᾳ...».

23 Ἰανουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 323).

1150) ΝΙΚΑΙΑΣ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ—ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΗΣ (ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ) — (ἀπὸ πρ. Νικαίας). Ἀποκατάστασις διὰ Πράξεως Ὑπομνηματιστικῆς.

23 Ἰανουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 324).

1151) ΠΙΣΣΙΔΕΙΑΣ ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΥ — ΑΔΑΜΑΝΤΙΔΗΣ — (ἀπὸ Μ. Γάνου καὶ Χώρας). «Παρθενίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

Φεβρουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 325).

1152) ΓΑΝΟΥ ΚΑΙ ΧΩΡΑΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΥ — ΧΩΡΗΝΟΣ (Ἀρχιμ.) «Βενεδίκτου προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μ. Πισιδείας».

Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 326).

1153) ΛΕΥΚΗΣ — ΕΠΙΣΚ. — ΛΕΟΝΤΙΟΥ — ΧΟΥΤΟΥΡΙΩΤΗΣ — (Μ. Συγκελ. Μ. Ἐκκλησίας.) «Δι' αἰτήσεως Μ. Νικαίας κὺρ Σωφρονίου .... πρὸς ἐπιτοπικὴν ἐπίσκεψιν τῶν εὐλογημένων ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ Χριστιανῶν.» Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος.

Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 327).

1154) ΚΑΡΠΑΘΟΥ ΚΑΙ ΚΑΣΟΥ ΝΕΙΛΟΥ — ΣΜΥΡΝΙΟΤΟΠΟΥΛΟΣ — (ἀπὸ Ἐπισκ. Ἐρυθρῶν). «Γερασίμου μετατεθέντος εἰς τὴν ἁγιωτάτην Ἐπισκοπὴν Πολυανῆς».

23 Ἰουνίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 328).

1155) ΑΜΙΣΟΥ — ΕΠΙΣΚ. — ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ — ΝΗΣΤΟΠΟΥΛΟΣ — (Ἱεροδιάκονος). «Ἀξιώσεως γενομένης τῇ Ἐκκλησίᾳ παρὰ

τοῦ ἐν Χριστῷ περισπουδάστου ἡμῖν ἀδελφοῦ Μ. Ἀμασείας κυρίου Σωφρονίου πρὸς ἐπιτροπικὴν ἐπίσκεψιν τῶν εὐλογημένων ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ Χριστιανῶν». Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος.

14 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 329).

1156) ΑΡΓΥΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΧΑΡΙΤΩΝΟΣ — ΕΥΚΛΕΙΔΗΣ — (Ἀρχιμ.) Ἀρχιερατικῶς Προϊστάμενος τῆς ἐν Ὑψωμαθείοις Ἱ. Ἐκκλησίας τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης.

18 Σεπτεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 330).

1157) ΕΡΥΘΡΩΝ ΑΝΘΙΜΟΥ — ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ — (Ἀρχιδιάκονος τοῦ Ἐφέσου Ἀγαθαγγέλου), «πρὸς ἐπιτροπικὴν ἐπίσκεψιν τῶν εὐλογημένων ἐπαρχιωτῶν αὐτοῦ.» Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος.

30 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 331).

1158) ΛΑΜΠΗΣ ΚΑΙ ΣΦΑΚΙΩΝ ΕΥΜΕΝΙΟΥ — ΞΗΡΟΥΧΑΚΗΣ — (Ἀρχιμ.) «Παϊσίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

Σημ. : «Ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο ἐν τῷ ἐν Κρήτῃ Μητροπολ. Ἱ. Ναῷ τοῦ ἁγ. Μηνᾶ». (Ἀντίγραφον Ὑπομνήματος).

30 Νοεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 332).

1159) ΚΙΣΣΑΜΟΥ ΚΑΙ ΣΕΛΙΝΟΥ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ — ΜΠΙΤΣΑΚΗΣ. — (Ἱερομ.) «Παναρέτου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος». (Ἀντίγραφον Ὑπομνήματος).

30 Νοεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 332).

1160) ΙΩΑΚΕΙΜ — ΚΟΚΚΩΔΗΣ — ΤΟΥ Δ΄. ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ. Αὐτόγραφος καὶ ἐνυπόγραφος παραίτησις. «... δηλωτικὸν τῇ οἰκείᾳ βουλῇ καὶ γνώμῃ παραιτήσεως ἡμῶν.........».

14 Νοεμβρίου 1886. (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 333).

ΕΤΟΣ 1887.

1161) ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ — ΧΑΡΙΤΩΝΙΔΗΣ — ΤΟΥ Ε'. ΟΙΚΟΥΜ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ (ἀπὸ Ἀδριανουπόλεως). Ὑπόμνημα ἐκλογῆς. «Πατριάρχου πρώην Κων)πόλεως Ἰωακεὶμ τοῦ Δ'. Παραίτησιν ὑποβαλόντος......».

23 Ἰανουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 334—336).

1162) ΑΔΡΙΑΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΜΑΤΘΑΙΟΥ (ἀπὸ Πελαγωνείας). «Διονυσίου ψήφῳ κοινῇ τοῦ Ἱ. Κλήρου καὶ τῶν λογάδων... ἀναχθέντος εἰς τὸν ἁγιώτατον Πατριαρχικὸν καὶ Ἀποστολικὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον.»

Φεβρουάριος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 337).

1163) ΠΕΛΑΓΩΝΕΙΑΣ ΝΕΟΦΥΤΟΥ— ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ— (ἀπὸ πρώην Ἀδριανουπόλεως). «Ματθαίου προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπόλεως Ἀδριανουπόλεως».

7 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 338).

1164) ΕΛΑΣΣΩΝΟΣ ΑΝΘΙΜΟΥ — ΑΠΟΛΛΩΝΙΟΣ — (ἀπὸ Δεβρῶν καὶ Βελισσοῦ». «Κυρίλλου τὸ ζῆν ἐκμετρήσαντος».

16 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 339).

1165) ΔΕΒΡΩΝ ΚΑΙ ΒΕΛΙΣΣΟΥ ΜΕΘΟΔΙΟΥ —ΠΑΠΑ—ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ — (ἀπὸ Ἐπισκ. Δαφνουσίας). «Ἀνθίμου μετατεθέντος εἰς τὴν Μ. Ἐλασσῶνος.

16 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 340).

1166) ΔΑΦΝΟΥΣΙΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ — Χ'' ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ— (Ἱεροδιάκ.) Τιτουλάριος Μ. Μελενίκου Προκοπίου.

Ἰούνιος (Κῶδ Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 341).

1167) ΑΜΑΣΕΙΑΣ ΑΝΘΙΜΟΥ — ΑΛΕΞΟΥΔΗΣ — (ἀπὸ Βελεγράδων), θανόντος Σωφρονίου.

22 Ἰουλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 342).

1168) ΒΕΛΕΓΡΑΔΩΝ ΔΩΡΟΘΕΟΥ — ΧΡΗΣΤΙΔΗΣ — (ἀπὸ Ἰκονίου). «Ἀνθίμου μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὴν Ἱ. Μ. Ἀμασείας».

22 Ἰουλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 343).

1169) ΙΚΟΝΙΟΥ ΑΜΒΡΟΣΙΟΥ — ΚΟΝΤΟΣ — (ἀπὸ Χίου). «Δωροθέου μετατεθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μ. Βελεγράδων».

22 Ἰουλίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 344).

Σημ. : «Ἀπεβίωσεν ἐν Ἰκονίῳ τῇ 20ῇ Μαρτίου 1989. (Ἐκκλησ. Ἀλήθεια, ἔτος Θ'., σελ. 162).

1170) ΧΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ — ΔΕΛΗΓΙΑΝΝΗΣ — (Ἀρχιμ. Ἀρχιγραμμ. τῆς Ἱ. Συνόδου). «Ἀμβροσίου προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπόλεως Ἰκονίου».

Ἰούλιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 345).

1171) ΜΥΡΕΩΝ — ΕΠΙΣΚ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ — ΖΕΡΒΟΥΔΑΚΗΣ — (Πρωτοσύγκελ. Μ. Ρόδου). Τιτουλάριος Ἐπισκ. Μ. Ρόδου Γερμανοῦ.

1 Αὐγούστου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 346).

1172) ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ ΣΤΕΦΑΝΟΥ — ΣΟΥΛΙΔΗΣ (ἀπὸ Μ. Ἀρχιδιακόνου). «Διονυσίου διὰ τοὺς ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς Ἱ. Συνόδου ἐκτεθειμένους λόγους παυθέντος».

1 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 347).

1173) ΣΤΡΩΜΝΙΤΣΗΣ ΚΑΙ ΤΙΒΕΡΙΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ — ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑΣ — (ἀπὸ Βάρνης). «Ἀγαθαγγέλου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

13 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 350).

1174) ΒΑΡΝΗΣ ΓΑΒΡΙΗΛ — ΙΑΤΡΟΥΔΑΚΗΣ — (ἀπὸ Μ. Πρωτοσυγκέλλου). «Καλλινίκου μετατεθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπόλεως Στρωμνίτσης».

15 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 351).

ΕΤΟΣ 1888.

1175) ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ ΓΕΡΜΑΝΟΥ — ΚΑΒΑΚΟΠΟΥΛΟΣ — (ἀπὸ Ρόδου). «Τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος κὺρ Γρηγορίου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

8 Φεβρουαρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 352).

1176) ΡΟΔΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΟΣ — (Ο ΛΕΣΒΙΟΣ) (ἀπὸ Τραπεζοῦντος). «Γερμανοῦ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπόλεως Ἡρακλείας».

17 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 353).

1177) ΠΟΛΥΑΝΗΣ ΙΩΑΚΕΙΜ — ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ — (ἀπὸ Μ. Ἀρχιμ. Μ. Ἐκκλ.). «Τοῦ τέως ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος κυρίου Γερασίμου οἰκειοθελῶς παραιτηθέντος». Τιτουλάριος τοῦ Μ. Θεσσαλονίκης Γρηγορίου.

Σημ. Ἀρχειοφ. : Ἡ ἐκλογὴ ἐγένετο ὑπὸ τῆς Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Θεσσαλονίκης.

21 Μαρτίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 354).

1178) ΕΡΣΕΚΙΟΥ ΛΕΟΝΤΙΟΥ — ΡΑΔΟΥΛΟΒΙΤΣ — (Ἀρχιμ.) «Ἰγνατίου παραίτησιν ὑποβαλόντος».

(Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 354).

1179) ΣΥΝΑΔΩΝ ΑΝΘΙΜΟΥ — ΠΕΛΤΕΚΗΣ — (Ἀρχιμ.) Τιτουλάριος Ἐπίσκοπος Μ. Μογλενῶν.

Μάρτιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ'., σελ. 355).

1180) ΤΡΑΠΕΖΟΥΝΤΟΣ ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ — ΒΑΦΕΙΔΗΣ — (Ἀρχιμ.). «Γρηγορίου μετατεθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπόλεως Ρόδου».

14 Μαΐου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 356).

1181) ΓΡΕΒΕΝΩΝ ΚΛΗΜΕΝΤΟΣ (ἀπὸ Δρυϊνουπόλεως). «Κυρίλλου πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

14 Μαΐου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 357).

1182) ΔΡΥΪΝΟΥΠΟΛΕΩΣ ΚΟΣΜΑ — ΕΥΜΟΡΦΟΠΟΥΛΟΣ — — (ἀπὸ Μ. Πρωτοσύγκελλος). «Κλήμεντος μετατεθέντος καὶ προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μ. Γρεβενῶν».

9 Ἰουνίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 358).

1183) ΚΩΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ — ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ — (ἀπὸ Ἐπισκ. Μετρῶν καὶ Ἀθύρων). «Τοῦ ἐν αὐτῇ ἀρχιερατεύοντος κὺρ Παύλου διὰ τοὺς ἐν τοῖς Πρακτικοῖς τῆς Ἱ. Συνόδου ἐκτιθεμένους λόγους παυθέντος...».

Ἰούνιος (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 359).

1184) ΛΗΜΝΟΥ ΚΥΡΙΛΛΟΥ — ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ — (ἀπὸ Καστορίας). «Ἰωακεὶμ πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

11 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 363).

1185) ΚΑΣΤΟΡΙΑΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ — ΔΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ — (ἀπὸ Ἀγχιάλου). «Κυρίλλου προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπόλεως Λήμνου».

11 Ὀκτωβρ. (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 364).

1186) ΑΓΧΙΑΛΟΥ ΑΝΘΙΜΟΥ — ΤΣΑΤΣΟΣ —(ἀπὸ Αἴνου). «Γρηγορίου μετατεθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μ. Καστορίας».

15 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 365).

1187) ΑΙΝΟΥ ΛΟΥΚΑ — ΠΕΤΡΙΔΗΣ — (ἀπὸ Σερρῶν). «Ἀνθίμου μετατεθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μ. Ἀγχιάλου».

15 Ὀκτωβρίου. (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 366).

1188) ΣΕΡΡΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ (ἀπὸ Μαρωνείας). «Λουκᾶ μετατεθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μ. Αἴνου».

18 Ὀκτωβρίου. (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 367).

1189) ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ ΕΠΙΣΚ. ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ — ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ — (ἀπὸ Μ. Ἀρχιδιάκονος). «Μακαρίου παραίτησιν ὑποβαλόντος τῇ Ἐκκλησίᾳ».

18 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 368).

Σημ. Ἀρχειοφ. : Κατὰ Φεβρουάριον τοῦ 1889 ἡ Ἐπισκοπὴ Ἐλευθερουπόλεως προήχθη εἰς ὁμώνυμον Μητρόπολιν. (Κῶδιξ ΝΘ΄., σελ. 43).

1190) ΜΑΡΩΝΕΙΑΣ ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ — ΙΕΡΟΚΛΗΣ — (Ἀρχιμ.) «Κωνσταντίνου προβιβασθέντος εἰς τὸν θρόνον τῆς ἁγ. Μητροπόλεως Σερρῶν».

20 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 369).

1191) ΛΕΡΝΗΣ ΕΠΙΣΚ. ΧΡΥΣΑΝΘΟΥ (ἀπὸ Μ. Νευροκοπίου). «Δανιὴλ πρὸς Κύριον ἐκδημήσαντος».

20 Ὀκτωβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 370).

1192) ΑΓΧΙΑΛΟΥ ΣΩΦΡΟΝΙΟΥ — ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΣ — (ἀπὸ Ἐπισκ. Παμφίλου). «Τοῦ εἰς αὐτὴν μετατεθέντος Μητροπολίτου κυρίου Ἀνθίμου παυθέντος».

17 Νοεμβρίου (Κῶδ. Π. Ἀρχειοφ. ΞΖ΄., σελ. 371).

(Συνεχίζεται)

ΤΕΧΝΗΤΗ ΓΟΝΙΜΟΠΟΙΗΣΙΣ

ΚΑΙ

ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Εἰς ταῦτα συνοψίζεται ἐν ὀλίγοις ἡ ἐντὸς τοῦ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἀντιμετώπισις τοῦ ζητήματος τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως.

Ἐλλείπουσι δυστυχῶς αἱ παρὰ ταῖς ἄλλαις Χριστιανικαῖς Ἐκκλησίαις καὶ Ὁμολογίαις γενικώτεραι ἀντιδράσεις ἐπὶ τοῦ θέματος. Αἱ ὑπάρχουσαι εὐρύτεραι στατιστικαὶ ἢ ἄλλαι πληροφορίαι κατὰ χώρας περὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως ἐν αὐταῖς, δὲν δύνανται δυστυχῶς νὰ ἀποτελέσωσι ἀληθὲς κριτήριον διὰ τὴν στάθμισιν καὶ τὸν καθορισμὸν τῆς ἐπισήμου θέσεως τῶν κατὰ τόπους Ἐκκλησιῶν ἔναντι τοῦ ζητήματος τούτου. Οὕτω, αἱ ἁπλαῖ ἐπὶ παραδείγματι πληροφορίαι ἐξ Ἡνωμένων Πολιτειῶν Ἀμερικῆς, στηριζόμεναι ἐπὶ τῶν ἀκριβῶν στατιστικῶν δεδομένων τῆς Ἡνωμένης Ὀργανώσεως Νοσοκομείων, Κλινικῶν καὶ εἰδικῶν Γονιμολόγων τῆς χώρας ἐκείνης, καθ' ἃς περὶ τὸ ἔτος 1950 μόνον, ἠριθμοῦντο ἐκεῖ 100.000 τέκνα ἐκ τεχνητῆς γονιμοποιήσεως διὰ δοτῆρος, ἢ αἱ ἀνάλογοι πληροφορίαι ἐκ Σουηδίας, καθ' ἅς, ἐπὶ συνολικοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας, κατωτέρου, ὡς γνωστόν, τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Νέας Ὑόρκης, ἀριθμοῦνται κατ' ἔτος πλέον τῶν 13.000 γεννήσεις ἐκ τεχνητῆς γονιμοποιήσεως διὰ δοτῆρος, δὲν προδικάζουσι οὐδὲ μαρτυροῦσί πως ὑπὲρ τῆς θετικῆς ἢ ἀρνητικῆς θέσεως τῶν κρατουσῶν ἐν ταῖς χώραις ταύταις Ἐκκλησιῶν ἢ Ὁμολογιῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, ὅπως ἄλλωστε τὸ γεγονὸς τῆς ἀριθμήσεως 6.000 περιπτώσεων ἐν αὐτῇ τῇ πόλει τοῦ Λονδίνου μόνον κατὰ τὸ ἔτος 1950, καὶ ἡ ἔκτοτε σημειωθεῖσα μεγάλη αὔξησις τῶν περιπτώσεων ἐν ὅλῃ τῇ Ἀγγλίᾳ, δὲν προεδίκασε τὴν ἀρνητικὴν

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 79 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

στάσιν τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας ἀπέναντι τοῦ ζητήματος (24).

Τὸ μόνον ὅπερ θὰ ἠδυνάμεθα ἴσως νὰ εἴπωμεν ἀναφορικῶς πρὸς τὰς λοιπὰς τῆς Δύσεως Ὁμολογίας εἶναι, ὅτι παρ' αὐταῖς διαπιστοῦται ἡ παράδοξος ἐπιφύλαξις, ὅπως ὁ δοτὴρ ἐν τῇ τεχνητῇ γονιμοποιήσει ἢ τοῦ αὐτοῦ δόγματος ἢ τῆς αὐτῆς Ὁμολογίας μετὰ τοῦ κατὰ νόμον πατρὸς τοῦ γεννηθησομένου τέκνου, ὡσεὶ τὸ ὅλον ζήτημα νὰ ἦτο ζήτημα θρησκευτικῆς ὁμολογιακῆς στατιστικῆς (25).

Ὅ,τι εἰδικώτερον προβάλλει ἐνώπιον ἡμῶν, ἀπέναντι κυρίως τῆς ὀγκουμένης προσφυγῆς πολλῶν συζύγων εἰς τὴν μέθοδον τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως ἐν ταῖς χριστιανικαῖς κοινωνίαις τῆς Δύσεως, εἶναι νὰ καθορίσωμεν, ἐὰν καὶ κατὰ πόσον εἰς τὰς οὕτωσὶ καθορισθείσας ἐν τούτῳ τῷ μεταξὺ ἐπισήμους θέσεις τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας εἶναι δυνατὸν ἢ οὐ νὰ ἐπέλθωσι μελλοντικῶς χαλαρώσεις ἢ καὶ τροποποιήσεις τινές. Καὶ ἀπὸ μὲν Ἀγγλικανικῆς πλευρᾶς εἶναι πρόσφατος ἡ καταδίκη ὑπὸ τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας ταύτης τῆς διὰ δοτῆρος τεχνητῆς γονιμοποιήσεως καὶ ἄγνωσται εἶναι εἰσέτι αἱ ἐκ ταύτης ἀντιδράσεις παρὰ τῷ Ἀγγλικανικῷ κλήρῳ καὶ τῇ κοινωνίᾳ. Ἀπὸ δὲ Ρωμαιοκαθολικῆς πλευρᾶς αἱ ὑπάρχουσαι ἐνδείξεις μᾶλλον εἶναι ἐκφραστικαὶ τοῦ διακατέχοντος τὴν σκέψιν τοῦ Προκαθημένου αὐτῆς Πίου τοῦ ΙΒ' πνεύματος ἐμμονῆς εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ 1949 διατυπωθεῖσαν γνώμην αὐτοῦ. Οὕτω, δὲν δυνάμεθα, ἐπὶ παραδείγματι, νὰ θεωρήσωμεν ὡς ἄμοιρον σημασίας τὸ γεγονός, ὅτι οὗτος, ἐν πλήρει ἀκμῇ τῆς περὶ τὸ θέμα συζητήσεως ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, ἐδράξατο ἔτι ἅπαξ τῆς εὐκαιρίας, ἵνα τὴν 19ην Μαΐου 1956, ἐν ὁμιλίᾳ αὐτοῦ πρὸς τὰ μέλη τοῦ ἐν Νεαπόλει τῆς Ἰ-

(24) Journal Suisse de Médecine, no: 26, 1950, Nazione Italiana, Settembre, 1950, New York Herald Tribune, 7 January 1955, κατὰ VALENSIN G., La fécondation artificielle et naturelle de la femme (Paris 1957) pp. 310)311. Ὁ αὐτὸς ἰατρὸς Valensin, εἰς τὸ περισπούδαστον αὐτοῦ ἔργον τοῦτο, τὸ ἐκδοθὲν μόλις πρό τινων μηνῶν καὶ ἀποτελοῦν τὴν τελευταίαν λέξιν τῆς ἐπιστημονικῆς ἐνημερότητος, ὅπερ καὶ ἔχομεν νῦν ὑπ' ὄψιν ἡμῶν, ἀναφέρει ὅτι εἰς μίαν δίκην διαζυγίου ἐν Σικάγῳ τῶν Ἡ. Π. Ἀ., κατὰ τὴν δικάσιμον τῆς 13ης Σεπτεμβρίου τοῦ 1954, οἱ παραστάντες ὡς μάρτυρες ἰατροὶ ἐβεβαίωσαν, ὅτι 7.000 τέκνα ἐκ τεχνητῆς διὰ δοτῆρος γονιμοποιήσεως ἠρίθμει ἡ μεγαλούπολις ἐκείνη κατὰ τὸ ἔτος ἐκεῖνο.

(25) VALENSIN G., La fécondation artificielle et naturelle de la femme (Paris 1957) pp. 344)345.

ταλίας συνελθόντος Β΄ Διεθνοῦς Συνεδρίου ἐπὶ τῆς Γονιμότητος καὶ Στειρότητος, ἀποφανθῇ ρητῶς καὶ πάλιν ἐναντίον τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, ὡς μέσου αὐξήσεως τῆς γονιμότητος εἰς τὸν κόσμον, καθορίσας ὅτι «ἡ μητρότης ἐν τῇ χριστιανικῇ κοινωνίᾳ δὲν νοεῖται εἰμὴ μόνον ἐντὸς τοῦ γάμου, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ εἶναι καὶ ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ τοῦ μυστηρίου τούτου», ἅτε καὶ συζυγιῶν, ἀτέκνων διαμενουσῶν δι' ἕνα οἱονδήποτε λόγον μέχρι τέλους, μὴ θεωρουμένων ποσῶς ὡς ἀτελῶν ἀπὸ ἀπόψεως τετελειωμένου μυστηρίου. «Τὸ συνάπτειν γάμον, εἶπε, δὲν συνεπάγεται ἀναγκαστικῶς καὶ τὴν ἀπόκτησιν τέκνου, διότι ὁ γάμος δὲν ἀποβλέπει εἰς τὸ τέκνον ὡς πρὸς ἄμεσον ἀντικείμενον, ἀλλ' ἀποβλέπει εἰς τὰς φυσικὰς ἐκείνας πράξεις, αἵτινες εἶναι ἱκαναί. ἵνα παραγάγωσι μίαν νέαν ζωήν» (26).

Πλὴν καὶ παρὰ τὴν οὑτωσὶ ἐπαναληφθεῖσαν ἄρνησιν τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως ἀπὸ Ρωμαιοκαθολικῆς πλευρᾶς, δὲν νομίζομεν, ὅτι νέαι περὶ τὸ θέμα τοῦτο ἐξελίξεις, περισσότερον προσαρμόσιμοι πρὸς τὸ καθόλου πνεῦμα καὶ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας ταύτης — μὴ παραβλαπτομένου, ἐννοεῖται, κατ' ἀρχὴν τοῦ οὐσιώδους ἐν τῇ περὶ ἀνθρώπου καὶ ἀναπαραγωγῆς καὶ γεννήσεως αὐτοῦ διδασκαλίᾳ ἀποκαλυπτικοῦ στοιχείου — δὲν θὰ καθίστων τὴν στάσιν τῆς Ἐκκλησίας ταύτης ὀλιγώτερον ἄκαμπτον ἢ ὅσον εἶναι σήμερον. Τοῦτο τοὐλάχιστον παρετηρήθη ἐν τῇ κεκτημένῃ μέχρι τοῦδε πείρᾳ ἐπὶ ἀρκετῶν ἀναλόγων ζητημάτων. Οὕτω, ἐνῷ μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἀκόμη, ἐν τῇ Ρωμαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ ποσῶς λόγος περὶ τῆς ἀποδοχῆς καὶ ἐφαρμογῆς τῶν θετικῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν γονίμων ἡμερῶν ἐν τῷ μηνιαίῳ κύκλῳ τῆς συζύγου, κατὰ τὸ γνωστὸν σύστημα τῶν **Origo - Knaus**, καὶ τῆς ἀποχῆς ἐκ τῆς ἐπιτελέσεως τῶν συζυγικῶν καθηκόντων κατὰ τὰς γονίμους ταύτας ἡμέρας, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ περιορισμοῦ τῶν συλλήψεων ἐντὸς τῆς οἰκογενείας, καὶ τοῦτο διότι τὸ σύστημα ἐκεῖνο καθ' ἑαυτὸ ἐθεωρεῖτο ὑπὸ τῆς Σχολαστικῆς περιπτωσιολογίας τῆς Ἠθικῆς τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας ὡς ἓν ἐκ τῶν καταδικαστέων μέσων ἀνακοπῆς τοῦ θεόθεν ηὐλογημένου ἔργου τῆς ἀναπαραγωγῆς τῆς ζωῆς (καίτοι τὸ σύστημα τοῦτο οὐδὲν τὸ κοινὸν εἶχε μετὰ τῶν ἄλλων τυχὸν τεχνητῶν μέσων ἀνακοπῆς τοῦ ἔργου τούτου, μέσων χριστιανικῶς ἀποβλήτων), σήμερον ἡ νοοτροπία καὶ αἱ κατευθύνσεις τῆς Λατινικῆς Ἐκκλησίας ἤλλαξαν, τοῦ

(26) Herder - Korrespondenz, 10 (1956), Heft 10, Juli, pp. 462) 465, Uber Fruchtbarkeit und Sterilitaet in der Ehe, ἔνθα τὸ πλῆρες κείμενον τοῦ λόγου.

ὑπολογισμοῦ τῶν γονίμων ἡμερῶν καὶ τῆς κατὰ ταύτας ἀποχῆς μὴ θεωρουμένων ὡς ἁμαρτωλῶν πράξεων ἐντὸς τῆς συγχρόνου διαρθρώσεως τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας, τῆς μὴ δυναμένης δεδικαιολογημένως νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὸ βάρος πλειόνων τέκνων. Ὡσαύτως καὶ περὶ τὸ ἐπίμαχον θέμα τοῦ ἀνωδύνου τοκετοῦ, ἀρκεῖ νὰ σημειωθῇ, ὅτι ἐν τῇ Λατινικῇ Ἐκκλησίᾳ οὗτος καὶ ὡς σκέψις ἀκόμη κατεδικάζετο, ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1847, δι' ἀποφάσεως τοῦ Saint - Office ἐν Ρώμῃ, διότι ἐθεωρεῖτο παράβασις τῶν σαφῶν ἐκφράσεων τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως, τῶν περιληφθεισῶν κατὰ τρόπον κατηγορηματικὸν εἰς τοὺς στίχους τῆς Γενέσεως, 3, 16, ἔνθα ἡ γνωστὴ κατάρα πρὸς τὴν γυναῖκα ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ἐν λύπαις τίκτειν τὰ τέκνα αὐτῆς, μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Εὔας. Σήμερον ὁ αὐτὸς Πάπας Πῖος ὁ ΙΒ´ καὶ συνιστᾷ καὶ εὐλογεῖ τὸν ἀνώδυνον τοκετόν, αἱ δὲ ἐπίσημοι ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐκφράσεις αὐτοῦ ἐνεθάρρυναν τοὺς ἐπιστήμονας καὶ ηὔξησαν, ὡς γνωστόν, τὰς περιπτώσεις ἐφαρμογῆς τῶν τοιούτων ἀνωδύνων τοκετῶν.

Πάντα ταῦτα, νομίζομεν, ἀποδεικνύουσιν, ὅτι τὸ θέμα τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, τοὐλάχιστον ὑπὸ τὴν ἁπλουστέραν αὐτοῦ ὄψιν καὶ πλευράν, ἥτις εἶναι ἡ διὰ τοῦ συζυγικοῦ σπέρματος γενομένη, δὲν θὰ πρέπῃ νὰ θεωρῆται ὡς λῆξαν ἢ ὡς ὁριστικῶς ἐπιλυθὲν ἐν τῇ Ρωμαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ (27).

∴

Γ´ — Η ΤΕΧΝΗΤΗ ΓΟΝΙΜΟΠΟΙΗΣΙΣ ΚΑΘ' ΕΑΥΤΗΝ ΚΑΙ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΚΟΠΟΥΣ ΑΥΤΗΣ.

Ὁρίζεται σήμερον ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις, κατὰ συντομώτατον

(27) Ὡς πρὸς τὴν ἐντὸς τῶν λοιπῶν θρησκειῶν, καὶ δὴ τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ καὶ τοῦ Μουσουλμανισμοῦ, ἀντιμετώπισιν τοῦ ζητήματος τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, θὰ ἠθέλομεν νὰ εἴπωμεν παρεμπιπτόντως ὀλίγα τινὰ ἐνταῦθα, λόγῳ τοῦ ἐνδιαφέροντος, ὅπερ παρουσιάζει τὸ θέμα καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης. Καὶ ἀπὸ μὲν Ἰουδαϊκῆς πλευρᾶς τὸ ὅλον θέμα ἀντιμετωπίζεται ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὴν περὶ ἀτεκνίας διδασκαλίαν τῆς Π. Δ., καθ' ἣν ἡ μὴ ἀπόκτησις τέκνων θεωρεῖται ὡς κατάρα τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ, πρὸς ἣν πάντες, καὶ κυρίως πᾶσαι, ὀφείλουσι μεθ' ὑποταγῆς νὰ κύψωσιν, ὡς καὶ αἱ πρὸ χιλιετηρίδων πρόγονοι αὐτῶν Σάρρα καὶ Ἐλισάβετ. Οὕτω κρινομένης τῆς ἀτεκνίας, αὐτονόητον ὅτι ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις δὲν δύναται εἰμὴ νὰ ἀπορρίπτηται, κατὰ τὸ γράμμα τοῦ Νόμου. Μετὰ ταύτης ἄλλωστε ἀπορρίπτεται, κατὰ τὸν

ἐπιστημονικὸν ὁρισμόν, ὡς «ἡ παρὰ τῇ γυναικὶ ἐπιτυγχανομένη σύλληψις διὰ τῆς εἰσόδου τοῦ ἀνδρώου σπέρματος εἰς τὸν κόλπον αὐτῆς κατὰ τρό-

---

Νόμον, καὶ πᾶσα ἄλλη μορφὴ συνδρόμου διὰ τὴν τεχνητὴν γονιμοποίησιν πράξεως, καὶ δὴ καὶ ἐκεῖναι, ἐπὶ παραδείγματι, ὅσαι ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν λῆψιν τοῦ ἀνδρώου σπέρματος, τοῦ χρησιμοποιουμένου ἐν τῇ τεχνητῇ γονιμοποιήσει (Γεν. 38, 8)10). Ἐὰν δὲ πρὸς τούτοις ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν καὶ αἱ αὐστηρόταται διατάξεις τῆς Ταλμουδικῆς ἰδίᾳ παραδόσεως τῶν μεταγενεστέρων αἰώνων, αἵτινες μετὰ καταπληκτικῆς ἀκριβολογίας καθορίζουσι τὰ ἐπιτρεπτὰ καὶ κολάσιμα ἐν τῇ καθόλου σεξουαλικῇ ζωῇ τοῦ Ἰουδαίου, ἐξικνούμεναι πολλάκις μέχρι καὶ τῶν ὑπερβολικωτέρων καὶ πλέον ἀπιθάνων ἀπαγορεύσεων περὶ τὰ σεξουαλικὰ ἤθη, ἀντιλαμβάνεται πᾶς τις μετὰ πάσης αὐστηρότητος δέον νὰ κρίνηται ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις καθ' ἑαυτὴν ἐντὸς τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ. Οὐχ ἧττον ὅμως, καὶ παρὰ ταῦτα, στατιστικαὶ πληροφορίαι ἐκ τοῦ Κράτους τοῦ Ἰσραὴλ ἀναφέρουσιν, ὅτι ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις ἐφαρμόζεται εὐρέως ὁπωσοῦν ἐκεῖ, ἓν δὲ ἐκ τῶν κυριωτέρων προβλημάτων, ἅτινα ἀντιμετωπίζει ἡ Δικαιοσύνη τῆς χώρας ἐκείνης εἶναι νῦν αἱ περιπτώσεις συνάψεως γάμων μεταξὺ τέκνων τὸν αὐτὸν δοτῆρα ἐχόντων ὡς πατέρα, δημιουργουμένων οὕτω ἐπικινδύνων περιπτώσεων αἱμομιξίας, ἀναποφεύκτων ἐν τῷ ἄλλως στενῷ περιβάλλοντι τῆς χώρας, ἀπαγορευομένων δὲ πάντως, ὡς γνωστόν, ρητῶς ὑπὸ τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου. (VALENSIN G., La fécondation artificielle et naturelle de la femme (Paris 1957) p. 340.

Ὡς πρὸς τὸν Μουσουλμανισμόν, δέον νὰ εἴπωμεν, ὅτι καὶ οὗτος κατ' ἀρχὴν ἀντιτίθεται πρὸς τὴν τεχνητὴν γονιμοποίησιν, καίτοι μὴ ὑπαρχούσης, ὡς οἴκοθεν νοεῖται, ἐν τῷ Κορανίῳ, ἀλλ' οὐδὲ καὶ ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ Μουσουλμανικῇ παραδόσει, οἱασδήτινος διατάξεως ἢ ἐνδείξεως ἀπαγορευτικῆς, ἅτε τῶν παλαιοτέρων καὶ συγχρόνων «Οὐλεμάδων» τοῦ Μουσουλμανισμοῦ μὴ ἐπιληφθέντων πώσως τῆς ἐξετάσεως καὶ μελέτης τοιούτου ζητήματος. Πλὴν ὁμολογητέον ἐνταῦθα καὶ τοῦτο, ὅτι τὸ ζήτημα τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως δὲν δύναται κατ' ἀρχὴν νὰ τεθῇ ἀπὸ Μουσουλμανικῆς πλευρᾶς, τοὐλάχιστον ἐν ταῖς περιοχαῖς ἐκείναις ἔνθα ἐπικρατεῖ τὸ Μουσουλμανικὸν γαμικὸν Δίκαιον, τὸ ἐπιτρέπον τὴν πολυγαμίαν, ἥτις καὶ ἀναπληροῖ ἢ τοὐλάχιστον ἀμβλύνει τὸ θέμα τῆς ἀτεκνίας ἐν τῇ Μουσουλμανικῇ κοινωνίᾳ. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς Μουσουλμανικὰς ἐκείνας χώρας, ἔνθα ἰσχύει ὁ πολιτικὸς γάμος καὶ διὰ τούτου τὸ μονογαμικὸν δίκαιον, ἡ ἐντὸς τοῦ γάμου ἀτεκνία, κρινομένη, ὡς καὶ ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ἐν πνεύματι φαταλιστικῷ, ὡς θέλημα Θεοῦ, ἀναπληροῦται διὰ τοῦ θεσμοῦ τῆς υἱοθεσίας μᾶλλον, περὶ ἧς ὑπάρχουσι πολλαὶ καὶ λεπτομερεῖς δι-

πον τεχνητόν» (28). Ἐν εὐρυτέρᾳ δὲ ἐννοίᾳ ὁρίζεται αὕτη, καθ' ἃ καὶ ἀνωτέρω εἴπομεν (29), ὡς «ἡ πρᾶξις ἐκείνη γονιμοποιήσεως καὶ πολλαπλασιασμοῦ τῶν ἀνθρώπων, ἡ γενομένη ἄνευ τῆς φυσιολογικῶς ἀπαραιτήτου ἐπαφῆς καὶ τῆς γονιμοποιοῦ πράξεως τοῦ ἄρρενος ἐπὶ τοῦ θήλεως, ἀλλὰ διά τινος τεχνητοῦ μέσου, ἀποβλέποντος εἰς τὴν ἔμμεσον εἰσαγωγὴν τοῦ γονιμοποιοῦντος σπέρματος τοῦ ἀνδρὸς εἰς τὸν κυοφοροῦντα χῶρον τῆς γυναικός». Ὡς τοιαύτη ὅθεν ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις εἶναι σύστημα ἀναπαραγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου, ὑποπίπτον ἀπ' εὐθείας εἰς τὸν κύκλον δράσεως εἰδικῶν τῆς συγχρόνου ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης κλάδων, καὶ δὴ ἀμεσώτερον μὲν τῆς Ἰατρικῆς, ὑπὸ τὴν εὐρυτάτην ποικιλίαν τῶν εἰδικοτήτων ἐν αὐτῇ, ἀπὸ τῆς Χειρουργικῆς καὶ τῆς Γυναικολογίας μέχρι καὶ τῆς Σεξουολογίας καὶ τῆς νεωτέρας Γονιμολογίας, ἐμμεσώτερον δὲ τῆς Βιολογίας, τῆς Βιοχημείας καὶ τῶν λοιπῶν μορφῶν ἐργαστηριακῆς ἐρεύνης, ἐξ ὧν καὶ προέρχεται καὶ προωθεῖται ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις, ὡς σύστημα πολύπλοκον, ἀποτελοῦν τὴν συνισταμένην πλειόνων δεδομένων καὶ

στάξεις, προτιμωμένων συνήθως πρὸς υἱοθεσίαν τῶν ἐκ τῶν οἰκογενῶν τοῦ ἀνδρὸς προερχομένων βλαστῶν. Ὁ Μουσουλμάνος σύζυγος, χρώμενος τοῖς κυριαρχικοῖς αὐτὸ τοῦτο δικαιώμασιν αὐτοῦ ἐπὶ τῆς συζύγου, δὲν δύναταί πως ἵνα ἀντιληφθῇ τὴν δυνατότητα τεχνητῆς γονιμοποιήσεως τῇ συγκαταθέσει αὐτοῦ, ἥκιστα βεβαίως τὴν τεχνητὴν γονιμοποίησιν ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν ἄλλην μορφὴν ἀναμίξεως τῆς συγχρόνου τεχνικῆς τῆς Ἰατρικῆς ἐπιστήμης εἰς τὰς ἰδιαιτάτας αὐτοῦ σχέσεις μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ. Θεωρεῖ τὴν τεχνητὴν γονιμοποίησιν ὡς μοιχείαν, κατὰ τὸν ἁπλοῦν τῆς θρησκείας αὐτοῦ συλλογισμόν, ὅτι ἡ ἀπόκτησις τέκνου ἐξ ἄλλου ἀνδρός, ἔστω καὶ ἁπλῶς τεχνητὴ οὖσα, ἐμφανίζει τὴν μὲν σύζυγον προδίδουσαν τὴν ὀφειλομένην συζυγικὴν πίστιν, τὸν δὲ σύζυγον μειούμενον κατὰ τὰ κυριαρχικὰ ἐπὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ δικαιώματα. Καίτοι δὲ ἐν ταῖς περὶ τὸ θέμα τοῦτο ἐρεύναις ἡμῶν, ὡς καὶ ἐν ταῖς προσωπικαῖς συνομιλίαις ἡμῶν μετὰ θεολογούντων Μουσουλμάνων δὲν συνηντήσαμεν τὴν ἔν τε τῷ Ἰουδαϊσμῷ καὶ κυρίως ἐν τῷ Χριστιανισμῷ ὑπάρχουσαν ἔννοιαν τῆς ἱερότητος τοῦ ἀνδρώου σπέρματος, ὅμως καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης, τῆς ἐναντίον δηλονότι τῶν ὅρων τῆς φύσεως λήψεως τοῦ σπέρματος, κρίνεται ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις ὡς ἀποτελοῦσα ἁμαρτίαν ἐν τῷ Μουσουλμανισμῷ.

(28) BERNHARD J., La fécondation artificielle et le contrat de mariage, : Nouv. Rev. Théologique, 80 (1948) p. 853.

(29) Ἴδε ἀνωτέρω, σελ. 67.

συμπερασμάτων θετικῶν ἐρευνῶν καὶ παρατηρήσεων καὶ πειραμάτων τῆς Ἐπιστήμης.

Θεωρεῖται δὲ ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις ὑπὸ τῶν ἐπιστημονικῶν κύκλων τῆς σήμερον ὡς τὸ σύστημα ἐκεῖνο, ὅπερ μέλλει νὰ διαδραματίσῃ ἀνυπολόγιστον ρόλον ἐν τῇ ἀναμενομένῃ ἐξελίξει τῶν περὶ τὴν ζωὴν τῆς ἀνθρωπότητος τολμηρῶν προβλέψεων καὶ προσδοκιῶν καὶ νὰ ἀποτελέσῃ «ἐπανάστασιν», κυριολεκτικῶς, εἰς τὰ περὶ τὸν ἀνθρώπινον βίον προβλήματα τοῦ κόσμου.

Δὲν λείπουσι δὲ καὶ οἱ περὶ τὸ θέμα Ἰούλιοι Βέρν, τολμηροὶ καὶ ἀσύλληπτοι εἰς τοὺς ἐπιστημονικοὺς καὶ ἄλλους, μέχρι παραδοξότητος, ὁραματισμοὺς αὐτῶν περὶ τὰ μελλοντικὰ ἐπιτεύγματα τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως. Διακηρύττεται δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι θέματά τινα, εὐρύτατα σήμερον μελετώμενα θεωρητικῶς ἅμα καὶ πειραματικῶς, ὡς ἐπὶ παραδείγματι ἡ ἀντίληψις τῆς συνολικῆς εὐγονίας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐπὶ τῆς γῆς (30), αἱ γεννήσεις ἄνευ πατρὸς καὶ κυρίως αἱ συλλήψεις ἄνευ μητρός, ἐντὸς τῶν ἐργαστηριακῶν σωλήνων (31), ἡ πολλὴ παρθενογέννησις (32), ἢ καὶ πρακτικώτερόν πως, ὁ προκαθορισμὸς τοῦ φύλου ἐν τοῖς τοκετοῖς καὶ ἄλλα, θεωροῦνται ὡς πλησιάζοντα σημαντικῶς πλέον πρὸς τὰς λύσεις αὐτῶν διὰ τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως.

Αὐτονόητον ὅμως, ὅτι ἀνεξαρτήτως τοῦ πνέοντος τούτου ἀνέμου ἐνθουσιασμοῦ παρὰ τοῖς θύραθεν ἐπιστήμοσι, τὸ θέμα τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως ὁδηγεῖ φυσικῶς τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου καὶ πρός τινα σκεπτικισμόν, ὅστις καὶ καθιστᾷ σήμερον τὴν τεχνητὴν γονιμοποίησιν σύστημα μετὰ περισκέψεως, φόβου καὶ λελογισμένης ἀνησυχίας ἐφαρμοζόμενον, τοὐλάχιστον ἐκεῖ ἔνθα ἡ ἐπιπολαιότης δὲν ἐσάρωσεν ἔτι τὰς ἠθικὰς ἀρχὰς τῆς ζωῆς καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια τοῦ ἀτόμου εἶναι εἰσέτι νόμισμα ἰσχυρὸν ἐν τῇ ἀγορᾷ τῶν ἠθικῶν ἀξιῶν τῆς ἀνθρωπότητος.

---

(30) AUDIT et TISSERAND, L'Eugénique et l'Euthénique (Paris 1953)passim., PITTARD Eug., Qu'est - ce que l'Eugénique ? (Paris 1931) pp. III κ. ἑξ., 10 κ. ἑξ..

(31) ROSTAND J., La Biologie et l'avenir humain (Paris 1950) pp. 60 κ. ἑξ., ἔνθα καὶ εἰδικὸν κεφάλαιον περὶ «Ectogenèse, ou grossesse en bocal».

(32) ROSTAND J., La Parthénogenèse dans le règle animal (Paris, Presses Universitaires) passim., καὶ ΙΔΙΟΥ, La Biologie et l'avenir humain (Paris 1950) pp. 37 κ. ἑξ..

Πλήν, ὅπως ποτ' ἂν ᾖ, ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις ἐφαρμόζεται πλέον σήμερον ἐν τῷ κόσμῳ καὶ καθοριστέαι ἄρα ἐνταῦθα αἱ περιπτώσεις ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος τούτου. Οἱ περὶ τὸ θέμα τοῦτο εἰδικῶς ἀσχοληθέντες καθώρισαν λεπτομερῶς τὰς περιπτώσεις ταύτας, καὶ ἄλλοι μὲν γενικῶς ἐνδιέτριψαν περὶ τὰς αἰτίας ἐκείνας, αἵτινες εἴτε παρὰ τῷ ἀνδρὶ εἴτε παρὰ τῇ γυναικὶ συναντώμεναι, ἀποτελοῦσι τὰς βασικὰς ἀνωμαλίας ἢ ἐλλείψεις ἢ καὶ διαστροφὰς ἐνίοτε, δι' ἃς ὁ ἄνθρωπος στρέφεται πρὸς τὴν τεχνητὴν γονιμοποίησιν αὐτοβούλως ἢ ἀναγκαστικῶς (33), ἄλλοι δὲ ἐκτενῶς καὶ ἐμπεριστατωμένως ἐτέθησαν ἐπὶ τὸ ἔργον τοῦ καθορισμοῦ τῶν αἰτίων, φυσιολογικῶν, ψυχικῶν ἢ ψυχολογικῶν, κοινωνικῶν, πολιτειακῶν καὶ ἄλλων, τῶν προκαλούντων ἢ δικαιολογούντων τὴν ἐφαρμογὴν τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως.

Ἐκ τῶν τελευταίων τούτων εἶναι καὶ ὁ προμνημονευθεὶς ὑφ' ἡμῶν G. Valensin, ὅστις διακρίνων τὰ αἴτια ταῦτα εἰς αἴτια παρὰ τῇ γυναικὶ («causes féminines»), εἰς αἴτια παρὰ τῷ ἀνδρὶ («causes masculines») καὶ εἰς αἴτια γενικωτέρας φύσεως, ἀριθμεῖ λεπτομερῶς περὶ τὰς 20 ὅλας περιπτώσεις, συνεπαγομένας, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς γυναικός, τὴν τεχνητὴν γονιμοποίησιν, ἀκολούθως ὀλιγαριθμοτέρας πλὴν καὶ πολλῷ σοβαροτέρας περιπτώσεις, ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ ἀνδρός, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὴν σπουδαιοτέραν θέσιν κατέχει ὁ περὶ τὴν στειρότητα καὶ τὸ ἄγονον τοῦ ἀνδρικοῦ σπέρματος παράγων, τέλος δὲ καὶ τὰς λοιπὰς περιπτώσεις κοινωνικωτέρας ὑφῆς (34).

Ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι αἱ περιπτώσεις ἐφαρμογῆς τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως δύνανται νὰ συνοψισθῶσιν εἰς τὰς κάτωθι ἐκτιθεμένας πέντε κυριωτέρας κατηγορίας. Πρὶν ἢ εἰσέλθωμεν ὅμως εἰς τὴν ἐξέτασιν τούτων, ὀφείλομεν νὰ κάμωμεν τὴν ἑξῆς βασικὴν διάκρισιν ἐν ταῖς ἐφαρμοζομέναις περιπτώσεσι τεχνητῆς γονιμοποιήσεως : πρῶτον μὲν τὴν ἐκτὸς τοῦ γάμου γενομένην τεχνητὴν γονιμοποίησιν, δεύτερον δὲ τὴν ἐντὸς τοῦ γάμου γενομένην τοιαύτην. Ἡ διάκρισις αὕτη εἶναι ἀναγκαιοτάτη, διότι τελείως διάφοροι εἶναι αἱ ἠθικαί, νομικαί, κοινωνικαί, ψυχολογικαὶ καὶ δὴ καὶ θεολογικαὶ συνέπειαι τούτων, ὑπάρχει δὲ ἐπὶ πλέον καὶ βαθυτάτη καὶ οὐσιώδης διαφορὰ αἰτίων, δυναμένων νὰ προκαλέσωσι ἢ δικαιολογή-

---

(33) AMANIEU A., L'insémination artificielle, : L'Ami du Clergé, 57 (1947) p. 822.

(34) VALENSIN G., La fécondation artificielle et naturelle de la femme (Paris 1957) pp. 30 κ. ἑξ.

σωσιν ἑκατέραν τῶν περιπτώσεων τούτων. Οὕτω τεχνητὴ γονιμοποίησις γενομένη ἐκτὸς τοῦ γάμου, ὑπὸ οἱασδήποτε γυναικὸς συλλαμβανούσης καὶ τικτούσης τεχνητῶς, φέρει χαρακτῆρας ποικίλους καὶ ἐν πολλοῖς ἀσταθμίτους, δυναμένους, ὡς εἰκός, νὰ κυμαίνωνται ἐκ τῆς πολιτικῆς βίας (ὡς συμβαίνει εἰς τὰ ὁλοκληρωτικὰ καθεστῶτα) μέχρι καὶ τῆς ἄκρας ψυχικῆς καὶ ἠθικῆς ἀνωμαλίας καὶ διαστροφῆς. Ἀντιθέτως ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις, ἡ γενομένη ἐντὸς τοῦ γάμου, προέρχεται ἐξ αἰτίων, καίτοι γε οὐχὶ δεδικαιολογημένων, ὅμως σαφῶν ἐν πολλοῖς καὶ καθορισίμων ἐπιστημονικῶς καὶ ἄλλως.

Τῆς βασικῆς ταύτης διακρίσεως ἐν ταῖς περιπτώσεσι τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως γενομένης, αἱ πέντε προμνημονευθεῖσαι κατηγορίαι ἐφαρμογῆς τοῦ συστήματος τούτου δύνανται καθ' ἡμᾶς νὰ συνοψισθῶσιν ἐν τοῖς ἑξῆς :

α) Ἡ ἐκτὸς τοῦ γάμου γενομένη τεχνητὴ γονιμοποίησις, καθ' ἣν ἡ προσφερομένη εἰς γονιμοποίησιν εἶναι οἱαδήτις ἄγαμος γυνή, εἴτε διαθέτουσα ἑαυτὴν ἐλευθέρως πρὸς τοῦτο κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτῆς, εἴτε ἀναγκαζομένη κατά τινα τρόπον εἰς τοῦτο. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, τὰ αἴτια εἶναι πολλὰ καὶ ποικίλα, ἀναγόμενα ὅμως ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς λόγους, εἴτε ἀτομικῆς ὑφῆς καὶ ψυχολογίας, εἴτε πολιτικοῦ χαρακτῆρος.

β) Ἡ ἐντὸς τοῦ γάμου γενομένη τεχνητὴ γονιμοποίησις διὰ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ τοῦ ἰδίου συζύγου. Τὴν περίπτωσιν ταύτην οἱ συνεργασθέντες ἐν τῇ συντάξει τῆς περιφήμου Ἐκθέσεως τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἔτους 1948, ἀπεκάλεσαν διὰ τοῦ ὅρου «ὁμολόγος» («homologous»), εἰς τὴν διεθνῆ δὲ γλῶσσαν παρίσταται διὰ τῆς συγκεκομμένης γραφῆς «A. I. H» (= «Artificial Insemination, Husband») (35). Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ αἱ αἰτίαι εἶναι μᾶλλον φυσιολογικῆς φύσεως, προερχόμεναι ἀμεσώτατα ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ συζύγου, βαρυνομένου εἴτε ὑπὸ μερικῆς ἀνικανότητος, εἴτε ὑπὸ καταστάσεων κατατεινουσῶν πως πρὸς ἀζωοσπερμίαν, εἴτε καὶ ὑπὸ ἀνατομικῶν, ψυχολογικῶν, σεξουαλικῶν, ἀφροδισιακῶν ἢ κληρονομικῶν παθήσεων ἢ ἀνωμαλιῶν ἢ ἐλλείψεων, μὴ δυναμένων νὰ ἐξουδετερωθῶσι ἢ ἀναπληρωθῶσι ἰατρικῶς, φαρμακευτι-

(35) Artificial Human Insemination. The Report of a Commission appointed by His Grace the Archbishop of Canterbury (London 1948) p. 7.

κῶς ἢ ἄλλως. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις ἀποβαίνει τὸ μέσον ἐκεῖνο, δι' οὗ τὸ κατά τινα λόγον ἢ τρόπον μὴ δυνάμενον νὰ ἀποβῇ γονιμοποιὸν διὰ τὴν ὑγιῶς καὶ ὁμαλῶς ἔχουσαν σύζυγον σπέρμα τοῦ συζύγου τοποθετεῖται τεχνητῶς ἐντὸς τῶν δυνατοτήτων καὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἐπιτεύξεως τοῦ πραγματικοῦ αὐτοῦ προορισμοῦ, ὅστις εἶναι τὸ ἀποβαίνειν ἀναπαραγωγὸν τοῦ ἰδίου γένους.

γ) Ἡ ἐντὸς τοῦ γάμου καὶ αὖθις γενομένη τεχνητὴ γονιμοποίησις, τῇ συγκαταθέσει ἀμφοτέρων τῶν μερῶν καὶ μάλιστα τοῦ συζύγου, ἡ ἔχουσα αἰτίας καὶ προϋποθέσεις ἀποκλειστικῶς καὶ μονομερῶς προερχομένας ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῆς συζύγου, βαρυνομένης αὐτῆς μόνης — τοῦ συζύγου ὄντος κατὰ πάντα ἀρτίου — ὑπὸ καταστάσεων παθολογικῶν, ἀνατομικῶν καὶ κυρίως ψυχολογικῶν, καθ' ἃς ὁ κυοφορῶν χῶρος αὐτῆς καθίσταται φυσικῶς ἀφιλόξενος διὰ τὸ συζυγικὸν σπέρμα, εἴτε ἐξ αἰτίας ψυχολογικῆς, ἐκ μίσους π. χ. ἢ ἀδιαφορίας πρὸς τὸν σύζυγον κλπ., εἴτε ἐκ λόγων πολυπλοκωτέρων, ὡς ὁ ἀλκοολισμός, ἡ χρῆσις ναρκωτικῶν, αἱ περὶ τὴν δίαιταν ἀνωμαλίαι, αἱ περὶ τὰς ἐκκρίσεις ἀνωμαλίαι κ. ἄλλ. Καὶ ἡ περίπτωσις αὕτη ἀνάγεται, ὡς εἰκός, εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ὁμολόγων γονιμοποιήσεων.

δ) Ἡ ἐντὸς τοῦ γάμου γενομένη τεχνητὴ γονιμοποίησις, διὰ σπέρματος ὅμως τρίτου, τοῦ δοτῆρος, πλὴν τῇ ῥητῇ συγκαταθέσει τοῦ συζύγου. Τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἔκθεσις ἀποκαλεῖ «ἑτερολόγον» («heterologous»), ἀναφέρεται δὲ διεθνῶς μὲ τὸν συγκεκομμένον τύπον «A.I.D.» (= «Artificial Insemination, Donor») (36). Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ αἱ αἰτίαι εἶναι πρωτίστως καὶ ἀποκλειστικῶς αἱ ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τοῦ συζύγου προερχόμεναι, καὶ δὴ ἡ ἀπόλυτος καὶ ἐπιστημονικῶς καὶ ἐργαστηριακῶς βεβαιωμένη ἀνικανότης αὐτοῦ πρὸς γονιμοποίησιν τῆς ἰδίας αὐτοῦ συζύγου, σὺν ταύτῃ δὲ καὶ ὅλαι αἱ λοιπαὶ ἐν τῇ ὡς ἄνω δευτέρᾳ περιπτώσει ἀναφερόμεναι αἰτίαι, ὑπὸ τὴν δριμυτάτην ὅμως, ὡς εἰκός, μορφὴν καὶ ὄψιν αὐτῶν. Εἰς τὰς αἰτίας τῆς κατηγορίας ταύτης δύνανται νὰ προστεθῶσι καὶ περιπτώσεις ψυχολογικωτέρας τινας ὑφῆς, ὡς π.χ. ἡ ἐπιθυμία τῶν συζύγων, ὅπως ἀποκτήσωσιν ὑγιέστερον ἢ ἀρτιώτερον σωματικῶς, ψυχικῶς καὶ πνευματικῶς γόνον (περίπτωσις οἰκογενειακῆς εὐγονίας), ἡ ἐπιθυμία, ἡ παθολογικὴ πολλάκις καὶ οὐχὶ ἁπλῶς ψυχολογική, τῆς γυναικὸς πρὸς μητρότητα, ἡ ἐνστικτώδης ἢ καὶ ἐκ θρη-

(36) Artificial Human Insemination. The Report..., (London 1948) p. 7.

σκευτικῆς πεποιθήσεως ἀντίληψις περὶ τοῦ ἀπαραιτήτου ἐν τῷ γάμῳ τῆς τεκνοποιΐας κλπ. Πάντως ἐν ταῖς περιπτώσεσι ταύταις ζητεῖται ἡ συγκατάθεσις ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, μάλιστα δὲ καὶ κυρίως τοῦ συζύγου, καίτοι γε τὸ στοιχεῖον τοῦτο ἀπὸ θεολογικῆς πλευρᾶς, ὡς θὰ ἴδωμεν ἐν τοῖς κατωτέρω, δὲν ἀπαλλάσσει τὴν ὅλην πρᾶξιν ἀπὸ τὸν χαρακτῆρα ἁμαρτίας, ὃν κέκτηται, τόσον ἐν ταῖς περιπτώσεσιν αὐταῖς ὅσον καὶ εὐρύτερον ἐν πάσαις ταῖς δυναταῖς περιπτώσεσι τεχνητῆς γονιμοποιήσεως.

ε) Ἡ ἐντὸς τοῦ γάμου γενομένη καὶ πάλιν τεχνητὴ γονιμοποίησις, ἄνευ ὅμως τῆς συγκαταθέσεως τοῦ συζύγου, διὰ δοτῆρος βεβαίως, ἥτις καὶ ὡς τοιαύτη ἀκριβῶς καθιστᾷ τὸ ὅλον σύστημα μειζόνως πρὸς τὴν μοιχείαν ἐμπλεκόμενον. Αἱ αἰτίαι τῶν περιπτώσεων τῆς κατηγορίας ταύτης εἶναι αἱ αὐταὶ κατ' ἀρχὴν ὡς καὶ ἐν τῇ ἀμέσως προηγουμένῃ, μετὰ μόνης τῆς διαφορᾶς, ὅτι βαρύτεραι εἶναι αἱ ψυχολογικαὶ ἐν ταύταις προϋποθέσεις, παρὰ τῇ συζύγῳ ἐννοεῖται, ἐφ' ὅσον ἀποβαίνουσιν αὗται δυνάμεις ἐξωθοῦσαι αὐτὴν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως ἄνευ πλέον τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἰδίου αὐτῆς συζύγου.

Οὕτω καθοριζομένων τῶν περιπτώσεων, ἐν αἷς ἐφαρμόζεται ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις, καὶ τῶν αἰτίων, τῶν δυναμένων νὰ προκαλέσωσι ἢ καὶ νὰ δικαιολογήσωσιν ἐκ τῶν ὑστέρων ταύτην, εἶναι εὔκολον νὰ καθορισθῶσιν ἐν τοῖς ἐφ' ἑξῆς καὶ οἱ σκοποί, δι' οὓς οἱ ὑπὲρ ταύτης συνηγοροῦντες ἐπιστήμονες, συνιστῶσι καὶ ἐφαρμόζουσιν αὐτήν. Οἱ σκοποὶ οὗτοι, πρὸς οὓς δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς κατατείνουσα ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις, εἶναι οἱ ἑξῆς :

1— Ἡ θεραπεία μιᾶς περὶ τὸν γάμον κοινωνικῆς πληγῆς, προερχομένης ἐκ τῆς ἀτεκνίας, τῆς ὀφειλομένης εἰς πλείστους λόγους, ἀπὸ τῆς στειρότητος ἢ ἀνικανότητος τοῦ συζύγου μέχρι καὶ τῶν πολυπλοκωτέρων λεπτομερειῶν περὶ τὴν σύλληψιν καὶ κυοφορίαν, πληγῆς ἀποβαινούσης ἀποσυνθετικῆς τοῦ γάμου καὶ τῆς συζυγικῆς ζωῆς καὶ εὐτυχίας καὶ κλονιζούσης τὰ θεμέλια τῆς κοινωνίας.

Ὄντως ὁμολογητέον, ὅτι μία ἐκ τῶν σοβαροτέρων ἀφορμῶν τῆς συγχρόνου περὶ τὸν γάμον καὶ τὴν οἰκογένειαν κρίσεως εἶναι ἡ ἀτεκνία. Εἶναι δὲ βεβαιωμένον πρακτικῶς, ὅτι ἡ εἴσοδος ἑνὸς τέκνου εἴς τινα συζυγίαν ἀποτελεῖ τὸν ἐπανασυνδετικὸν πολλάκις κρίκον τῆς ἀγάπης τῶν συζύγων ἐν τῷ γάμῳ, ὅστις ἄλλως θὰ ἐκινδύνευε νὰ διαλυθῇ. Ἡ διακριτικότης τοῦ ἰατρείου ἢ τοῦ δικηγορικοῦ γραφείου καὶ τὸ μυστικὸν τοῦ ἐξομολογητηρίου ἔχουσιν ἀσφαλῶς συχνάκις ἀναγράψῃ καταθέσεις συ-

ζύγων, διεκτραγωδούντων τὰ κατὰ τὸν γάμον αὐτῶν, ἀτέκνων παραμενόντων, ἰατροὶ δὲ καὶ ἱερεῖς ἐξομολόγοι ἀσφαλῶς κατὰ τρόπον θετικὸν συνέβαλον εἰς τὴν οἰκοδομὴν χριστιανῶν, συνιστῶντες εἰς αὐτοὺς τὴν ἀπόκτησιν τέκνων χάριν τῆς συζυγικῆς αὐτῶν εὐτυχίας. Ἐκεῖ ὅμως ἔνθα ἡ ἁπλῆ σύστασις μένει ἀτελέσφορος, εἰσακτέα ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις, λέγουσιν οἱ συνήγοροι αὐτῆς.

Ὡρισμέναι διαπιστώσεις, ἐνθουσιώδεις καὶ κατηγορηματικαί, ἐκ τῶν ἐφαρμοσάντων ἐπιτυχῶς ἐντὸς τῆς χριστιανικῆς αὐτῶν συζυγίας τὴν τεχνητὴν γονιμοποίησιν διὰ τοῦ συζυγικοῦ ἢ ξένου σπέρματος, δὲν εἶναι ἀσφαλῶς στοιχεῖα δυνάμενα νὰ παραθεωρηθῶσιν. Ἡ πολλὴ Ἔκθεσις τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἔτους 1948, ᾐσθάνθη τὴν ἀνάγκην, ἵνα μὴ παραλείψῃ καὶ αὐτὴν ἔτι τὴν κατὰ γράμμα ἀναγραφὴν ἐνίων ἐπιστολῶν, ληφθεισῶν ἐκ πιστῶν τῆς Ἐκκλησίας ἐκείνης τέκνων, ἐκφραζομένων μεθ' ἱκανοποιήσεως ὑπὲρ τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἔπεισε τοὺς συντάκτας τῆς Ἐκθέσεως, ὅτι ὑπάρχει πάντως ὑπολογίσιμός τις σκοπιμότης ἐν τῇ τεχνητῇ γονιμοποιήσει (37). Κυ-

---

(37) Ἰδοὺ ἐν μεταφράσει ἀποσπάσματά τινα ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τούτων : «.. Ἀμφότεροι, ὁ σύζυγός μου καὶ ἐγώ, λέγει μία ἐκ ἐφαρμοσασῶν τὴν τεχνητὴν γονιμοποίησιν, εἴχομεν ἀκριβῆ καὶ πεπολιτισμένην ἀντίληψιν τῆς στειρότητος τοῦ ἀνδρός μου. Ἐν τούτοις ὑπῆρχον στιγμαί, καθ' ἃς ἐκεῖνος εἶχε κατάπτωσιν καὶ ᾐσθάνετο ἑαυτὸν «ὄχι καλά». Καίτοι καταφεύγοντες εἰς τὴν τεχνητὴν γονιμοποίησιν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀπατήσωμεν ἐνσυνειδήτως τὸν κόσμον, ὅμως ἐλπίζω ὅτι ἐκ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἀπέκτησα τέκνον θὰ κατορθωθῇ νὰ ὑπερνικηθῇ τὸ τρομερὸν τοῦτο αἴσθημα». Μία ἄλλη γυνὴ γράφει : «... Κατόπιν πολλῆς σκέψεως καὶ συζητήσεως ἐπὶ τοῦ θέματος ἐξ ὅλων τῶν πλευρῶν, ἀπεφασίσαμεν νὰ κάμωμεν τὸ ἐγχείρημα, οὐδέποτε δέ, οὔτε κατὰ τὸ διάστημα τῆς κυοφορίας, οὔτε ἄλλοτε ἔκτοτε, ᾐσθάνθημεν ὅτι ἐλάβομεν μίαν λελανθασμένην ἀπόφασιν... Τὸ μέγα πλεονέκτημα τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως εἶναι, ὅτι καθιστᾷ τὴν σύζυγον ἱκανὴν νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν φυσικὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐπιθυμιῶν της κατὰ τελείως φυσικὸν τρόπον, οὐδεὶς δὲ ἑτέρου, ἐκτὸς τοῦ ἰατροῦ, ἔχοντος γνῶσιν, ὅτι ἔλαβε χώραν ἀηθές τι... Πολὺς ἀριθμὸς ἀνθρώπων δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ ἀντιμετωπίσῃ τὰς ἐπικινδύνους συνεπείας τῆς υἱοθεσίας, ἐν τῇ ὁποίᾳ τὸ παιδίον εἶναι ἀγνώστου χαρακτῆρος καὶ ἱκανοτήτων δι' ἀμφοτέρους ἐκ τῶν νέων γονέων αὐτοῦ. Ἄρα διατί νὰ μὴ λάβωσι ὑπ' ὄψιν τὸν πολὺ περισσότερον ἱκανοποιητικὸν κίνδυνον νὰ φέρωσιν εἰς τὸν κόσμον παιδίον, τὸ ὁποῖον γνωρίζει κανεὶς ἐπὶ τέλους, ὅτι εἶναι κατὰ

ρίως διαπιστοῦται, ὅτι εἰσαγομένου διὰ τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως τοῦ τέκνου εἰς τὴν οἰκογένειαν, στηρίζεται ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ ὁ θεσμὸς τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας καὶ καταπαύουν αἱ ἐκ ψυχολογικῶν κρίσεων προερχόμεναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μεμψιμοιρίαι, κατηγορίαι καὶ εἰρωνίαι πολλάκις τῆς συζύγου πρὸς τὸν ἄνδρα, ἐξ ὧν προκαλοῦνται συνήθως τὰ μεγαλείτερα δράματα συζυγικῆς ἀπιστίας, αὐτοκτονιῶν ἢ καὶ στυγερῶν ἐγκλημάτων, ἅτινα δὲν ἐξουδετεροῦνται ἄλλως, οὐδὲ καὶ διὰ τοῦ συνήθους θεσμοῦ τῆς υἱοθεσίας, ἥτις δὲν εἶναι ἀσφαλῶς ἡ εὐτυχεστέρα λύσις τῶν προβλημάτων τοῦ ἀτέκνου γάμου.

Δέον νὰ λαμβάνηται σοβαρῶς ὑπ' ὄψιν ὁ παράγων οὗτος τῶν ψυχολογικῶν κρίσεων τῆς μὴ τικτούσης γυναικός, καὶ τῶν ἠθικῶν, καὶ ἐν συνεχείᾳ, καὶ παθολογικῶν κρίσεων αὐτῆς, αἵτινες συνήθως ἀκολουθοῦσι τὰς ψυχολογικὰς τοιαύτας καὶ συνταράσσουσι τὴν οἰκογένειαν καὶ διαλύουσιν αὐτήν, καὶ αἵτινες πάντως δὲν ἐξουδετεροῦνται, ὡς ἔφθημεν εἰπόντες, διὰ τῆς ἁπλῆς υἱοθεσίας, ἥτις ἔν τινι μέτρῳ μόνον ἀναπληροῖ τὴν ἔλλειψιν τοῦ διὰ ταύτης τοποθετουμένου πως μητρικοῦ φίλτρου.

Ἄλλωστε καὶ μόνη ἡ σκέψις, ὅτι διὰ τῆς υἱοθεσίας εἰσάγεται ἐν τῇ οἰκογενείᾳ ξένος πάντη βλαστός, ἄγνωστος ἑκατὸν τοῖς ἑκατὸν καὶ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν γονέων αὐτοῦ — τοῦθ' ὅπερ συνεπάγεται θεωρητικῶς ὅσον καὶ πρακτικῶς τὴν ἐνδεχομένην εἰσκομιδὴν ἐν τῇ οἰκογενείᾳ καὶ παθο-

50 % ἰδικόν του ;». Καὶ εἰς ἑτέραν περίπτωσιν μία μήτηρ, ἀποκτήσασα τέκνον διὰ τεχνητῆς γονιμοποιήσεως κατόπιν ἀγωνίας καὶ ἀναμονῆς τεσσάρων ἐτῶν, γράφει : «Τί σημαίνει τοῦτο ἠμπορεῖ νὰ ἐκτιμήσῃ μόνον ἐκεῖνος, ὅστις ἐστερήθη τέκνων... Ἀμφότεροι ἡμεῖς αἰσθανόμεθα ὅτι τὸ ἔχειν τέκνον, ὅπερ κατὰ τὸ ἥμισυ εἶναι ἰδικόν μας, καθ' ἣν στιγμὴν γνωρίζομεν ὅτι ἀμφότεροι ἔχομεν μείνῃ πιστοὶ πρὸς ἀλλήλους, εἶναί τι τὸ ἀπείρως καλλίτερον ἢ ἡ υἱοθεσία... Θὰ εὕρωμεν εὐκολώτερον δι' ἡμᾶς τὸ νὰ ἀγαπήσωμεν καὶ κατανοήσωμεν τὸ τέκνον μας, γνωρίζοντες ὅτι τοῦτο ὄντως ἀνήκει εἰς ἡμᾶς, καὶ ἐὰν ἔτι ἐδόθη εἰς ἡμᾶς διὰ μιᾶς τόσον ἀπροσώπου μεθόδου, πλὴν καὶ ἄνευ στενοχωρίας ἢ αἰσχύνης ἐπὶ τῇ συλλήψει αὐτοῦ». Καὶ ὁ σύζυγος τῆς αὐτῆς περιπτώσεως γράφει : «Νομίζω ὅτι εἶναι ὀλιγώτερον πιθανὸν ἵνα ὁ σύζυγος ὑποφέρῃ ἐκ συμπλέγματος κατωτερότητος διὰ τὸ ἔχειν ἀποκτήσῃ οἰκογένειαν κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον, παρὰ νὰ ὑποφέρῃ διὰ τὸ μὴ ἔχειν οὐδόλως τέκνα, ὅτε καὶ ἀμφότεροι οἱ σύζυγοι ἀποβαίνουσι πικροὶ καὶ δύστροποι...». Artificial Human Insemination. The Report of a Commission appointed by His Grace the Archbishop of Canterbury (London 1948) pp. 15)16.

λογικῆς ἢ ψυχολογικῆς τινος κληρονομικότητος, ἀσταθμίτου καὶ ἀνεξελέγκτου βαρύτητος καὶ ἐκτάσεως — ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐκ τεχνητῆς γονιμοποιήσεως τέκνον, ὅπερ κατὰ τὸ ἥμισυ μὲν ἀνήκει εἰς τὴν συζυγίαν, ὡς προερχόμενον ἐκ τῆς συζύγου, κατὰ δὲ τὸ ἕτερον ἥμισυ ἐκ σπέρματος δυναμένου νὰ τύχῃ ἐπιλογῆς, καὶ δὴ ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν, καὶ μόνη ἡ σκέψις αὕτη εἶναι ἱκανή, ἵνα ἀποδείξῃ μετὰ πόσης ἐπιφυλακτικότητος εἶναι φυσικὸν νὰ φέρωνται οἱ σύζυγοι πρὸς τὰ ἐξ υἱοθεσίας τέκνα.

2— Καὶ ἐὰν ἔτι αἱ συνέπειαι τῆς ἀτεκνίας δὲν εἶναι τόσον τραγικαί, οἱ δὲ σύζυγοι ὑπομένουσι τὴν πικρίαν τῆς ἀτεκνίας αὐτῶν ἀγογγίστως, ἐν τούτοις λέγουσιν οἱ συνήγοροι τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, ὅτι ἐξυπηρετεῖται διὰ ταύτης ὁ θεσμὸς τοῦ χριστιανικοῦ γάμου, ἐπιστεγαζομένου διὰ τῆς τεκνοποιΐας, ἥτις καὶ ἀποτελεῖ ἕνα ἐκ τῶν κυριωτέρων σκοπῶν τοῦ μυστηρίου τούτου. Συνεξυπηρετοῦνται δέ, λέγουσι, καὶ οἱ σκοποὶ τῆς Πολιτείας καὶ τῆς Ἀνθρωπότητος εὐρύτερον, αἵτινες ἐνδιαφέρονται διὰ τὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἰσορροπίαν καὶ τὴν αὔξησιν τοῦ πληθυσμοῦ.

Ὁ δικαιολογητικὸς οὗτος συλλογισμός, ἰσχύων διὰ τὰς περιπτώσεις τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, ἐν αἷς ὑπάρχει ἡ ἑκατέρωθεν συγκατάθεσις καὶ χρησιμοποιεῖται τὸ συζυγικὸν μόνον σπέρμα, εἶναι ὁ περισσότερον σήμερον ἐπαναλαμβανόμενος καὶ προβαλλόμενος ἐν τῇ Δύσει εἰς τὴν καθόλου ὑπὲρ τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως ἐπιχειρηματολογίαν.

3— Ὡς τρίτος σκοπὸς προβάλλεται οὗτος, καθ' ὃν θὰ περιωρίζοντο κατά τινα τρόπον καὶ ἔν τινι μέτρῳ διὰ τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως ὡρισμένα ἄτοπα περὶ τὴν ἰδιαιτέραν συζυγικὴν ζωὴν καὶ περὶ τὸν γάμον γενικῶς, ὡς π. χ. ὁ ὑπέρμετρος καὶ ἀρνητικὸς διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κοινωνίας ἔλεγχος ἐπὶ τῶν γεννήσεων καὶ μάλιστα διὰ μέσων ἐπικινδύνων καὶ καταστρεπτικῶν, ὡς γίνεται σήμερον, ἡ χρῆσις μέσων τεχνητῶν ἐν τῇ ἀνακοπῇ τοῦ θεόθεν ηὐλογημένου ἔργου τῆς ἀναπαραγωγῆς, αἱ ἑκούσιαι ἢ ἀκούσιαι ἀποβολαί, αἱ ὀργανικαὶ στειρώσεις, θὰ ἠλαττοῦντο δὲ τὰ ἀφροδίσια νοσήματα καθ' ἑαυτά, ὡς καὶ ἡ μετάδοσις καὶ ὁ πολλαπλασιασμὸς αὐτῶν κλπ.

4— Ὁ μείζων καὶ ἑλκυστικώτερος σκοπὸς τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, ὃν ἰδιαζόντως προβάλλουσι καὶ ὑπογραμμίζουσιν οἱ συνήγοροι ταύτης, εἶναι ἡ πολλὴ ε ὑ γ ο ν ί α, ἡ ἐξαγγελλομένη δηλ. βελτίωσις τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, χάρις εἰς τὴν διὰ μόνης ἐν τῇ τεχνητῇ γονιμοποιήσει ἐπιτυγχανομένης χρησιμοποιήσεως ἐπιλελεγμένου σπέρ-

ματος «τελειοτάτων» κατὰ βούλησιν ἀνθρώπων, οἵτινες καὶ θὰ ἔχωσι διὰ τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως ἀπογόνους συνεχῶς βελτιουμένους καὶ ἀπεκδυομένους τὰς οἱασδήποτε αὐτῶν περὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν ἐλλείψεις.

Ἐὰν λάβῃ τις κατ' ἀρχὴν ὑπ' ὄψιν τὸ γεγονός, ὅτι ὁ ἑκάστοτε γονεὺς ὀφείλει, διὰ λόγους φίλτρου, ἀλλὰ καὶ ἠθικῆς ὑποχρεώσεως, νὰ ἐνδιαφέρηται διὰ τὴν ὑγιείαν καὶ τὴν καθόλου ἀρτιότητα τοῦ γόνου αὐτοῦ, ἐξάγεται σαφῶς ἡ πρώτη καὶ βασικωτέρα δικαιολόγησις τῆς εὐγονίας, ἣν δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀγνοήσῃ οὐδὲ ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ ἰδικῆς της πλευρᾶς, ἐφ' ὅσον καὶ δι' αὐτὴν οἱ ἄρτιοι καὶ τελειότεροι κατὰ τὸ δυνατὸν ἐν τῇ ψυχοσωματικῇ αὐτῶν κατασκευῇ ἄνθρωποι, ἀποτελοῦντες τὰ μέλη αὐτῆς, ἐξασφαλίζουσιν ἀρτιωτέραν τὴν λειτουργίαν καὶ τὴν ἀκμὴν αὐτῆς ὡς θεσμοῦ θεοσυστάτου ἐπὶ τῆς γῆς (38).

Εἶναι ὄντως ἀληθές, ὅτι ἡ περὶ τὴν τεχνητὴν γονιμοποίησιν συζήτησις περισσότερον παντὸς ἄλλου τὴν εὐγονίαν ἐτόνισε καὶ τονίζει πάντοτε. Δοκιμασθεῖσα αὕτη ἐπιτυχῶς ἐπὶ τῶν ζώων, μετὰ ἀποτελεσμάτων θετικωτάτων, ὡς καὶ προλαβόντως εἴπομεν, ἦτο φυσικὸν νὰ κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς ἐπὶ τῶν ἀνθρώπων ἐφαρμογῆς ταύτης. Ἀντίθετος τῆς σπαρτιατικῆς εὐγονίας, ἥτις ἀρνητικῶς, διὰ τῆς ἐξαφανίσεως τῶν ἀτελῶν τύπων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, ἀπέβλεπεν εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν ἐπιβιούντων, ἡ ἐν τῇ τεχνητῇ γονιμοποιήσει εὐγονία θὰ εἶναι θετική, ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἀναπαραγωγήν, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων συμβαίνει, βεβελτιωμένων βλαστῶν. Ὁ ἄνθρωπος, ὁ τελειότερον τοῦτο «κατοικίδιον ζῷον», κατὰ τὴν παρακεκινδυνευμένην ἔκφρασιν τῶν φυσιολόγων (39), θὰ ἦτο παράλογον, κατὰ τοὺς συνηγόρους τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, «νὰ μὴ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν κτηθεῖσαν πεῖραν ὑπὸ τῶν ἀσχολουμένων μὲ τὴν κτηνοτροφίαν» (!) καὶ θὰ ἀπετέλει αὐτοκτονίαν δι' αὐτὸν ἐὰν δὲν ἐπεδίωκε νὰ ἐποικίσῃ κυριολεκτικῶς τὸν πλανήτην του διὰ τύπων ἀνθρώπων ἐπιθυμητῶν ἐν τῷ πολιτισμῷ ἡμῶν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον θὰ ἀπουσίαζον πάντως, ἵνα προχείρως εἴπωμεν, «οἱ ἐγκληματίαι, οἱ φρενοβλαβεῖς, οἱ βλάκες καὶ ἠλίθιοι, οἱ ψυχοπαθεῖς, οἱ ἐκ γενετῆς πάσχοντες, οἱ ἀνάπηροι σωματικῶς καὶ ψυχικῶς, οἱ κωφοί, οἱ

(38) BIOT R., Génération et amour,: Nouv. Rev. Théologique, 79 (1947) p. 47.

(39) Κατὰ AMANIEU A., L'insémination artificielle, : L'Ami du Clergé, 57 (1947) p. 814.

τυφλοὶ κλπ. κλπ.», καὶ γενικῶς «πάντες ὅσοι μὴ δυνάμενοι νὰ συμβαδίσωσι μεθ' ἡμῶν εἰς τὸ ὕψος τοῦ συγχρόνου ἐπιπέδου τοῦ πολιτισμοῦ ἡμῶν» δὲν θὰ ἀπετέλουν τοὺς ζηλευτὰς «ὑπερανθρώπους», οὓς ὡραματίσθη ποτὲ καὶ Nietzsche.

Ἡ τοιαύτη φιλολογία, ἐνθουσιώδης ὑπὲρ τῆς εὐγονίας, καὶ κατὰ συνέπειαν καὶ ὑπὲρ τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως,δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς πρόχειρος καὶ ἐπιπολαία, οὔτε ὡς μυθιστορηματικὴ ἢ ἔστω ἁπλῶς ὡς ἀκαδημαϊκή. Ἀντιθέτως. Ἀποτελεῖ τὴν γλῶσσαν τῶν ἐπισημοτέρων πολλάκις κειμένων τῆς διεθνοῦς πολιτικῆς, οὐχὶ δὲ ἅπαξ ἢ δὶς ἠκούσθησαν ἀνάλογοι ἐκφράσεις καὶ διατυπώσεις ἐν περιστάσεσι αὐτὸ τοῦτο κοσμοϊστορικαῖς τῆς συγχρόνου ἀνθρωπότητος. Ἐπιτραπείτω ἡμῖν νὰ ἀναφέρωμεν, ἀντὶ πάσης ἄλλης μαρτυρίας, ἀπόσπασμά τι Ἐκθέσεως, κειμένης ἐνώπιον τῆς Ἐπιτροπῆς Στρατιωτικῶν Ὑποθέσεων τοῦ Κογκρέσου τῶν Η. Π. Α.„ ἐν ἔτει 1945, ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν χρῆσιν τῆς ἀτομικῆς βόμβας ἐν Ἰαπωνίᾳ. Ἰδοὺ τοῦτο : «... Μία ὑπερ-φυλὴ ἐκ τέκνων προερχομένων ἐκ τεχνητῆς γονιμοποιήσεως («tesi - tube babies») θὰ ἀποβῶσιν οἱ φύλακες τῶν μυστικῶν τῆς ἀτομικῆς βόμβας, ἐὰν ἡ πρότασις ἡ παρουσιασθεῖσα σήμερον πρὸς τὸν Πρόεδρον Τρούμαν καταστῇ νόμος. Οἱ πατέρες θὰ ἐκλέγωνται ὑπὸ εἰδικῶν εὐγονολόγων ἐξ ὅλων τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν. Αἱ μητέρες θὰ εἶναι ἐκλελεγμέναι ὡς πρὸς τὴν ὑγιείαν αὐτῶν, τὴν ὡραιότητα, τὸ οἰκογενειακὸν παρελθὸν καὶ τὰς ἐπιτυχίας αὐτῶν ἐν τῷ σχολείῳ καὶ τῷ πανεπιστημίῳ. Ἡ σκέψις εἶναι νὰ ἀποκτηθῶσιν οἱ καλλίτεροι δυνατὸν ἐγκέφαλοι ἐν τῷ κόσμῳ, ἐλέγχοντες τὴν μελλοντικὴν ἀτομικὴν ἐνέργειαν.... Συνιστᾶται ὅπως ἀνατραφῶσιν ἑκατοντάδες ἐκ τούτων τῶν ἐκ τεχνητῆς γονιμοποιήσεως τέκνων. Θὰ ἀναπτυχθῶσι δὲ ὑπὸ δοκίμων εἰδικῶν τοῦ κόσμου...» (40).

Πάντα ταῦτα ἀποδεικνύουσιν, ὅτι σοβαρῶς ἡ ἀνθρωπότης ἐξετάζει τὴν εὐγονίαν, ὡς μίαν ἐπιτευκτὴν ἢ τοὐλάχιστον εὐκταίαν πραγματικότητα τῆς αὔριον. Στηρίζει δὲ τὴν ἐπιτυχίαν ταύτης ἐπὶ τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεως, ἧς καὶ θεωροῦσιν αὐτὴν τὸν σπουδαιότερον σκοπὸν οἱ θύραθεν συνήγοροι αὐτῆς.

Ἄλλωστε καὶ ὑπὸ τὴν στενωτέραν αὐτῆς προοπτικὴν ἐκλαμβανομένη ἡ εὐγονία, ὡς κατάστασις δηλονότι ἐν ᾗ, χάρις εἰς τὴν τεχνητὴν

(40) Sunday Despatch, 21.10.1945, Artificial Human Insemination. The Report..., (London 1948) p. 33.

γονιμοποίησιν, ἀποφεύγονται αἱ ἀνεπιθύμητοι καὶ ὀλέθριοι διὰ τὸ γενικὸν καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος μολυσματικαὶ ἐκ κληρονομικότητος ἀσθένειαι, ἀπηλλαγμένοι τῶν ὁποίων δύνανται νὰ γεννηθῶσι, ὡς λέγεται, οἱ νεώτεροι διὰ τεχνητῆς γονιμοποιήσεως γόνοι, ἀρκεῖ ἵνα ἐμφανίσῃ δεδικαιολογημένον τὸν ζῆλον τῶν εὐγονιστῶν συνηγόρων τῆς τεχνητῆς γονιμοποιήσεώς.

5— Σοβαρὸς ἀκολούθως σκοπός, πρὸς ὃν λέγεται, ὅτι κατατείνῃ ἡ τεχνητὴ γονιμοποίησις, εἶναι ἡ περίφημος θεωρία τοῦ καθορισμοῦ τοῦ φύλου ἐν ταῖς συλλήψεσι, θέμα ὅπερ μεγάλως ἀπασχολεῖ, εἴπερ ποτὲ ἄλλοτε, καὶ νῦν, σύμπασαν τὴν ἀνθρωπότητα.

Δὲν θὰ ἀσχοληθῶμεν ἐνταῦθα μὲ τὴν ἐπιστημονικὴν καὶ φυσιολογικὴν ἀνάλυσιν τοῦ πράγματος καὶ μὲ τὰς ὑπαρχούσας θεωρητικὰς καὶ ἐργαστηριακὰς δυνατότητας καθορισμοῦ τοῦ φύλου (41). Ἀρκούμεθα νὰ ἐπαναλάβωμεν ὁμοῦ μετὰ τῶν εἰδικῶν, ὅτι αἱ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐργασίαι ἔχουσι προχωρήσῃ ἐπαρκῶς, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ λεχθῇ, ὅτι «τὸ πρόβλημα τοῦ διακρίνειν τὰ καθορίζοντα τὸ ἀνδρῷον καὶ γυναικεῖον φῦλον σπέρματα, θεωρητικῶς τοὐλάχιστον, θεωρεῖται ὡς ἀποβᾶν ἁπλῶς πρακτικὸν πλέον μόνον ζήτημα· Ἡ λύσις αὐτοῦ διὰ φυσικῶν, χημικῶν ἢ ἄλλων τρόπων θὰ ἐξησφάλιζε τὸν τεχνικὸν ἔλεγχον ἐπὶ τῆς ἀναλογίας τῶν φύλων» (42).

Ἐὰν ὁ ἔλεγχος οὗτος θὰ ἐξυπηρέτει ἢ οὐ τὴν χριστιανικὴν κοινωνίαν, τοῦτο εἶναι ἄλλο ζήτημα· Πάντως ἐὰν ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν αἱ πολλαπλαῖ ἀναστατώσεις, ἠθικαὶ καὶ ἄλλαι, αἱ προκληθεῖσαι ἀπὸ τὴν δημιουργηθεῖσαν ἀνωμαλίαν ἐν τῇ ἰσορροπίᾳ τῶν φύλων διὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γυναικῶν, εἰς τὰς εὐθὺς μετὰ τοὺς δύο διαγενομένους παγκοσμίους πολέμους περιόδους, καταονεῖ πᾶς τις πόσον δεδικαιολογημένον εἶναι τὸ ἐνδιαφέρον τῆς ἀνθρωπότητος περὶ τὸ θέμα τοῦτο. Δὲν δύναται ἡ Ἐκκλησία νὰ ἀρνηθῇ, ὅτι ὁ θεσμὸς τοῦ γάμου ἐν αὐτῇ δύναται ὑπερμέτρως νὰ ταλαιπωρηθῇ ἢ καὶ ἐπικινδύνως νὰ κλονισθῇ ἐντὸς κοινωνίας τῆς αὔριον, ἐπὶ παραδείγματι, ἥτις θὰ παρουσίαζεν ἔναντι ἑκάστου ἄρρενος μέλους αὐτῆς δύο ἢ καὶ περισσότερα θήλεα καὶ τἀνάπαλιν.

(41) VALENSIN G., La fécondation artificielle et naturelle de la femme (Paris 1957) pp. 332 κ. ἑξ..

(42) Artificial Human Insemination. The Report..., (London 1948) p. 33.

Η ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΗ ΣΧΟΛΗ
ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΩΡΙΓΕΝΗ (*)

Ρ Ο Δ Ω Ν

Τελευταῖος διδάσκαλος τῆς Σχολῆς, κατὰ Φίλιππον τὸν Σιδίτην, ὑπῆρξεν ὁ Ρόδων. Οὗτος κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ μ. Θεοδοσίου μετέφερε τὴν Σχολὴν εἰς Σίδην καὶ εἶχεν ὡς μαθητὴν αὐτοῦ τὸν Φίλιππον, ὁ ὁποῖος καὶ διέσωσε τὸν γνωστὸν κατάλογον τῶν διδασκάλων τῆς Ἀλεξανδρινῆς Σχολῆς. . . . .

Γ΄. ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 7. Η ΑΓΙΑ ΓΡΑΦΗ.

Διονύσιος ὁ Ἀλεξανδρείας. Εἰς τὴν διάθεσίν μας δὲν ἔχομεν δυστυχῶς ἀρκετὸν ὑλικὸν ἐκ τῶν ἔργων τοῦ ἱεροῦ τούτου ἀνδρός, δυνάμενον νὰ διαφωτίσῃ πλήρως τὰς ἐπὶ τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἀπόψεις του. Τὰ διασωζόμενα τεμάχια ἐκ τοῦ περὶ Ἐπαγγελιῶν ἔργου, ἡ πρὸς τὸν Βασιλείδην Ἐπιστολὴ καὶ ὀλίγα τμήματα ἐκ τῶν Ἐξηγητικῶν αὐτοῦ, ἀμφιβαλλομένου ὅμως γνησιότητος, θίγουν θέματά τινα συνδεόμενα πρὸς τὴν μελέτην καὶ ἐξέτασιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

Ὁ Διονύσιος, ὡς καὶ οἱ ἄλλοι Πατέρες τῆς Γ΄ Ἑκατονταετηρίδος, δέχεται τὴν θεοπνευστίαν τῶν Ἁγίων Γραφῶν. Ὑπὸ τὴν προοπτικὴν ταύτην χρησιμοποιεῖ τὰ ἱερὰ Βιβλία καὶ ἀντλεῖ ἐξ αὐτῶν. Εἰς χωρίον τι ἐκ τῶν Ἐξηγητικῶν εἰς τὸν Λουκᾶν λέγεται ἀπεριφράστως «Τὸ οὖν πνεῦμα τὸ ἅγιον εἰς τοὺς εὐαγγελιστὰς κατανεμηθὲν τὴν πᾶσαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν διάθεσιν ἐκ τῆς ἑκάστου φωνῆς συντίθησιν». 1)

Εἰς τὴν Ἱστορίαν τοῦ Κανόνος τὸ ὄνομα τοῦ Διονυσίου συνδέεται πρὸς τὸ πρόβλημα τοῦ συγγραφέως τοῦ βιβλίου τῆς Ἀποκαλύψεως. Ἡ μελέτη τῶν σχετικῶν συζητήσεων μᾶς βοηθεῖ οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν κατανό-

---

*) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου.

1) σ. 234.

ησιν τῶν ἑρμηνευτικῶν ἀρχῶν αὐτοῦ. Προϋπόθεσιν διὰ τὴν κανονικότητα τῶν βιβλίων τῆς Κ. Δ. ἀποτελεῖ ὄχι μόνον ὁ Ἀποστολικὸς χαρακτήρ, συγγραφέως θεωρουμένου Ἀποστόλου τινὸς ἢ προσώπου ἀμέσως συνδεομένου πρὸς τὸ Περιβάλλον τῶν Ἀποστόλων, ἀλλὰ καὶ τὸ περιεχόμενον τῶν ἱερῶν βιβλίων καὶ ὁ σεβασμός, ὁ ὁποῖος ἀπονέμεται εἰς αὐτὰ ὑπὸ τῆς Χριστιανικῆς συνειδήσεως.

Ἐγὼ δὲ ἀθετῆσαι μὲν οὐκ ἂν τολμήσαιμι τὸ βιβλίον, πολλῶν αὐτὸ διὰ σπουδῆς ἐχόντων ἀδελφῶν, μείζονα δὲ τῆς ἐμαυτοῦ φρονήσεως τὴν ὑπόληψιν τὴν περὶ αὐτοῦ λαμβάνων, κεκρυμμένην εἶναί τινα καὶ θαυμασιωτέραν τὴν καθ' ἕκαστον ἐκδοχὴν ὑπολαμβάνω. 2)

Συμφώνως λοιπὸν πρὸς τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα συγκαταλέγει ὁ Διονύσιος καὶ τὴν Ἀποκάλυψιν εἰς τὸν κατάλογον τῶν Κανονικῶν βιβλίων τῆς Κ. Δ.

Ὁ Ἀπόστολος Ἰωάννης, ὁ υἱὸς τοῦ Ζεβεδαίου θεωρεῖται ὁ συγγραφεὺς τοῦ Δ' Εὐαγγελίου, τῆς Καθολικῆς Ἐπιστολῆς καὶ τῆς δευτέρας φερομένης Ἰωάννου καὶ τρίτης, 3) οὐχὶ ὅμως καὶ τῆς Ἀποκαλύψεως. Αἱ ὑπάρχουσαι ἱστορικαὶ μαρτυρίαι καὶ οἱ λόγοι ἐσωτερικῆς ὑφῆς προβάλλονται διὰ τὴν ἐπιστήριξιν τῆς ἀναφερθείσης γνώμης. Δὲν εἶναι ὅμως ὀρθὸν νὰ παροραθοῦν καὶ οἱ δογματικοὶ λόγοι. 4) Ὁ Διονύσιος, ὑπέρμαχος τῆς ἀλληγορικῆς ἑρμηνείας τῆς Ἀλεξανδρινῆς Σχολῆς, ἀνέλαβε τὸν ἀγῶνα ἐναντίον τῶν Χιλιαστῶν, τῶν ἐκλαμβανόντων κατὰ γράμμα τὴν περὶ Χιλιετοῦς Βασιλείας τοῦ Κυρίου διδασκαλίαν τῆς Ἀποκαλύψεως καὶ ἀποδιδόντων εἰς τὸν Θεὸν ἀνθρωπομορφισμούς. Ἐπὶ τριῶν κυρίως ἐπιχειρημάτων βασίζει τὴν ἄποψίν του. Παραδεχόμενος τὸν Ἀπόστολον Ἰωάννην ὡς συγγραφέα τῶν ῥηθέντων κειμένων καὶ ἕτερον Ἰωάννην τῆς Ἀποκαλύψεως λέγει : «τεκμαίρομαι γὰρ ἔκ τε τοῦ ἤθους ἑκατέρων καὶ τοῦ τῶν λόγων εἴδους καὶ τῆς τοῦ βιβλίου διεξαγωγῆς λεγομένης μὴ τὸν αὐτὸν εἶναι». 5) Εἶναι ἀξιοσημείωτον ὅτι ἡ ἐπακολουθοῦ-

2) Περὶ Ἐπαγγελιῶν, σ. 115—6.

3) σ. 117, 119.

4) «Ἡ δὲ περὶ τὰ μέσα τούτου — τοῦ Γ' αἰῶνος — μνημονευθεῖσα πολεμικὴ τοῦ Διονυσίου τοῦ Ἀλεξανδρείας ὀφείλεται εἰς δογματικοὺς λόγους καὶ εἶναι χαρακτηριστικὸν ὅτι διεξάγεται δι' ἐπιχειρημάτων εἰλημμένων ἐκ τοῦ περιεχομένου τοῦ βιβλίου καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς παραδόσεως καὶ συνδυάζεται μετὰ σεβασμοῦ πρὸς τὴν θεοπνευστίαν τοῦ βιβλίου. . .» Παν. Μπρατσιώτου, Ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου, Ἀθῆναι, 1950, σ. 27.

5) Περὶ Ἐπαγγελιῶν, σ. 117.

σα σύγκρισις μεταξὺ τῶν τεσσάρων Ἰωαννείων κειμένων ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς Ἀποκαλύψεως ἀφ' ἑτέρου μᾶς φέρει πρὸ τῶν καὶ σήμερον χρησιμοποιουμένων γνωστῶν ἐνστάσεων κατὰ τῆς γνησιότητος τῆς Ἀποκαλύψεως. 6) Ὁ Διονύσιος, προσπαθῶν νὰ ἀποδώσῃ τὴν συγγραφὴν τῆς Ἀποκαλύψεως εἰς ἕτερον Ἰωάννην, παραθέτει τὴν γνωστὴν παρ' Εὐσεβίῳ ἀναφερομένην παράδοσιν περὶ τῆς ὑπάρξεως ἐν Ἐφέσῳ δύο προσώπων ὑπὸ τὴν ἰδίαν ὀνομασίαν τοῦ Ἰωάννου καὶ τῶν μνημάτων αὐτῶν. 7)

Καὶ ὁ Διονύσιος εἰς τὴν Ἑρμηνείαν τῶν Ἁγίων Γραφῶν ἀκολουθεῖ τὸ ἴδιον ρεῦμα τῆς Ἀλεξανδρινῆς Σχολῆς. Ἠπίου χαρακτῆρος ὅμως ἄνθρωπος καὶ βαδίζων πάντοτε τὴν μέσην ὁδὸν δὲν φαίνεται νὰ φθάνῃ εἰς τὰ ἄκρα, εἰς ἃ κατέληξαν οἱ προγενέστεροί του, καὶ δὴ ὁ Ὠριγένης. Παραδέχεται τὴν γραμματικὴν ἢ ἱστορικὴν ἔννοιαν καὶ τὴν κεκρυμμένην καὶ θαυμασιωτέραν. Ἀναλόγως τῶν ἐννοιῶν τούτων ἐφαρμόζει τὴν γραμματικὴν ἢ τὴν ἀλληγορικὴν ἑρμηνείαν. Ὡς καὶ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς Ἀποκαλύψεως θέτει εἰς ἐφαρμογὴν τὴν ἰδίαν ἔλλογον κριτικὴν καὶ διὰ τὰ ἄλλα βιβλία τῆς Κ. Δ. Συγκρίνων τὰ Εὐαγγέλια ἀνευρίσκει ἐνίοτε διαφορὰς εἰς τὴν ἔκθεσιν τῶν αὐτῶν γεγονότων. Καὶ ἐνταῦθα ὅμως ὡς γνώμονα ἔχει τὸν σεβασμὸν πρὸς τὸ ἱ. Κείμενον «καὶ μηδὲ διαφωνεῖν μηδὲ ἐναντιοῦσθαι τοὺς εὐαγγελιστὰς πρὸς ἀλλήλους ὑπολάβωμεν». 8)

Συνοψίζοντες θεωροῦμεν σκόπιμον ὅπως παραθέσωμεν τοὺς λόγους τοῦ Feltoe.

Κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν ὁ Διονύσιος ἐστράφη εἰς τὰς μεθόδους ἑρμηνείας, αἵτινες ἐκυριάρχουν ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του εἰς τὴν Ἐκκλησίαν γενικῶς, μολονότι ἀπέβλεπεν εἰς τὰς θεωρίας τοῦ Διδασκάλου αὐτοῦ μετὰ συμπαθείας καὶ ἔκαμνε κτῆμά του ὅτι δήποτε πολύτιμον ὑπῆρχεν ἐν αὐταῖς. 9)

Π έ τ ρ ο ς ὁ Ἀ λ ε ξ α ν δ ρ ε ί α ς. Ἐκ τῶν καταλοίπων τοῦ Πέτρου τοῦ Ἀλεξανδρείας ἀρυόμεθα τὴν πληροφορίαν ὅτι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἐφέσου διεσώζετο καὶ ἰδιαιτέρως ἐτιμᾶτο τὸ αὐτόγραφον τοῦ Δ' Εὐαγγελίου.

... αὐτό τε τὸ ἰδιόχειρον τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ὅπερ μέχρι τοῦ νῦν πεφύλακται χάριτι Θεοῦ ἐν τῇ Ἐφεσίων ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ὑπὸ τῶν πιστῶν ἐκεῖσε προσκυνεῖται.

---

6) σελ. 117—125. Ἴδε εὐρυτέραν ἀνάπτυξιν παρὰ Παν. Μπρατσιώτη, αὐτ. Εἰσαγωγή, σελ. 1—62.

7) Περὶ Ἐπαγγελιῶν, σ. 121. Εὐσεβίου, Ε. Ι., III, XXXIX, 4—6.

8) Ἐπ. πρὸς Βασιλείδην, σ. 96.

9) σ. XXVIII.

Ἡ εἴδησις αὕτη δὲν γνωρίζομεν ἐὰν θὰ πρέπῃ νὰ θεωρηθῇ ὡσὰν τὰς μεταγενεστέρας καὶ περὶ τῶν ἄλλων βιβλίων τῆς Κ. Δ., αἵτινες δὲν χαρακτηρίζονται ὡς ἀξιόπιστοι. 10)

Δίδυμος ὁ Τυφλός. Ὁ Δίδυμος, καθὼς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν διασωθέντων ἔργων αὐτοῦ, συνεχίζει τὴν φωτεινὴν πορείαν τῶν μεγάλων διδασκάλων τῆς Ἀλεξανδρινῆς Σχολῆς, οἵτινες χαρακτηρίζονται διὰ τὴν προσήλωσίν των καὶ γνῶσιν τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τὴν συχνὴν αὐτῆς χρῆσιν δι' ὅλα τὰ ὑπὸ μελέτην ζητήματα καὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ὀρθῶν ἑρμηνευτικῶν μεθόδων κατὰ τῶν αἱρετικῶν.

Ἕνεκα τούτου καὶ οὗτος εἶναι ὀρθὸν νὰ κληθῇ Βιβλικὸς Θεολόγος. Ὁ μελετητὴς τῶν ἔργων του πρέπει νὰ γνωρίζῃ καλῶς τὴν Ἁγίαν Γραφὴν καὶ τὰς συναφεῖς πρὸς αὐτὴν ἐπιστήμας διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ παρακολουθήσῃ τὴν διαδοχὴν τῶν νοημάτων καὶ τὴν διαλεκτικὴν δεινότητα, μεθ' ἧς ὁλόκληρα τεμάχια ἐκ τῶν Γραφῶν παρεντίθενται καὶ ἀναλύονται.

Ὡς βάσις διὰ τὰς συζητήσεις λαμβάνονται αἱ Ἅγιαι Γραφαί. Ὁ Δίδυμος στρέφεται πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον διδάσκουν ἢ ἐδίδαξαν αἱ Γραφαί, αἵτινες φέρονται μὲ τὴν ὀνομασίαν ταύτην ἢ μετ' ἐπιθέτου εἴτε καὶ ὡς αἱ «ἱεραὶ βίβλοι» ἢ τὰ «θεῖα γραφία». 11)

Μία ἀπὸ τὰς ἐνεργείας τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, τὸ ὁποῖον τόσον ἀριστοτεχνικῶς διασαφηνίζεται ὑπὸ τοῦ Διδύμου, εἶναι καὶ ὁ φωτισμός, ὅστις παρέχεται πρὸς τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἰδίᾳ τοὺς ἱ. συγγραφεῖς πρὸς κατανόησιν καὶ ἔκφρασιν τῶν μυστηρίων τοῦ Θεοῦ. Τὰ ὑπ' αὐτῶν συγγραφέντα ἔργα φέρουν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, εἶναι θεόπνευστα, ὅπως διαρκῶς ἐπαναλαμβάνεται ὑπὸ τοῦ Διδύμου.

Κέκληται δὲ καὶ θεόπνευστος, καὶ θεία Γραφή, ὡς τοῦ πνεύσαντος αὐτὴν ἁγίου Πνεύματος Θεοῦ καθεστῶτος, κατὰ Παῦλον γράφοντα Τιμοθέῳ τὸ δεύτερον. «Πᾶσα Γραφὴ θεόπνευστος, καὶ ὠφέλιμος». 12)

Ἡ Ἁγία Γραφὴ χωρίζεται εἰς δύο μεγάλας συλλογάς, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ πρώτη καλεῖται Πρεσβυτέρα, Παλαιὰ Διαθήκη καὶ Παλαιὰ Γραφή. 13) Ὡς συνήθως αὕτη ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν Νόμον καὶ τοὺς Προφή-

10) Μάρκου Α. Σιώτου, Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Κριτικὴν τοῦ Κειμένου τῆς Κ. Δ., Θεσσαλονίκη, 1951, σελ. 54—56.

11) Περὶ Τριάδος, I, 18. II, 7. II, 10. ΕΠΜ., 39, 360, 573, 645.

12) Περὶ Τριάδος, II, 10. ΕΠΜ., 39, 644. Εἰς Ψαλμούς, 17. 39. 41. ΕΠΜ., 39, 1248, 1353, 1357.

13) Περὶ Τριάδος, I, 15., 18. ΕΠΜ., 39, 313, 348. Εἰς Ψαλμούς, 41. ΕΠΜ., 39, 1360.

κας. «Πύλαι πάλαι ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται, δι' ὧν εἰσήει πρὸς Θεὸν ὁ Ἰσραήλ». 14) Ἐνίοτε ὅμως καὶ μόνη ἡ λέξις Νόμος σημαίνει ἅπασαν τὴν Παλαιὰν Διαθήκην. 15)

Ὁ Δίδυμος πιθανῶς νὰ ἐγνώριζε τὴν Ἑβραϊκὴν γλῶσσαν, διότι ζητεῖ πολλάκις νὰ ἀνεύρῃ τὴν ὀρθὴν σημασίαν τῶν λέξεων καὶ νοημάτων τοῦ Ἑβραϊκοῦ πρωτοτύπου. Εἰς τὴν παράθεσιν χωρίων ἐκ τῆς Παλαιᾶς δὲν ἀρκεῖται μόνον εἰς τὴν μετάφρασιν τῶν Ο', τὴν ὁποίαν καὶ ὀνομάζει, ἀλλὰ χρησιμοποιεῖ καὶ τὰς μεταφράσεις τῶν τριῶν ἄλλων, τοῦ Ἀκύλα, τοῦ Συμμάχου καὶ τοῦ Θεοδοτίωνος. 16) Οὗτοι πάντες καλοῦνται ἑρμηνευταί. Ἐπίσης ὀνομάζει καὶ τὴν περίφημον συλλογὴν τῶν Ἑξαπλῶν καὶ ἕτερα ἀντίγραφα, ἅτινα ὅμως δὲν γνωρίζομεν. 17)

Ὁ Δίδυμος ἀρύεται τὸ ὑλικόν του σχεδὸν ἀπὸ ὅλα τὰ βιβλία τῆς Π. Δ., τὰ Ἱστορικά, τὰ Διδακτικὰ καὶ τὰ Προφητικά. Συμφώνως πρὸς τὴν τάσιν του ὅπως δίδῃ ἐπίθετα καὶ ὁμιλῇ ἐπὶ τὸ ποιητικώτερον, τὸν Μωϋσέα ἀποκαλεῖ κοσμογράφον, ὅρος, καθὼς καὶ τοὺς ἄλλους Προφήτας, λογιώτατον, 18) τὸν Δαυῒδ ἱεροψάλτην, μεγαλογράφον, ὑμνολόγον, μελῳδόν. 19) Ὅσον ἀφορᾷ τοὺς Ψαλμοὺς λέγει : «Ὠδή ἐστιν ἐπινίκιος ἢ χαριστήριος αἶνος μόνῃ φωνῇ προφερόμενος· ψαλμὸς δὲ ὕμνος ὀργάνῳ τῷ καλουμένῳ ψαλτηρίῳ ἢ κιθάρᾳ κρουόμενος». 20)

Τὸ δεύτερον μέρος τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὀνομάζεται Νέα ἢ Καινὴ Διαθήκη. 21) Ἐὰν ἡ Π. Δ. ἢ ὁ Μωσαϊκὸς Νόμος χαρακτηρίζεται ὡς γράμμα, ἡ Κ. Δ. εἶναι Πνεῦμα. Ἡ Κ. Δ. συνεπλήρωσε καὶ τετελείωκε τὴν Π Δ. «Τετελείωκεν γοῦν τὴν Παλαιὰν Διαθήκην ἡ Νέα, διὰ τὴν εἰς τὸν Υἱὸν καὶ τὸ Θεῖον Πνεῦμα πίστιν». Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ἐδόθη ἕως «καιροῦ διορθώσεως», ἐνῷ τὸ Εὐαγγέλιον τῆς Καινῆς Διαθήκης διαμένει ἀδιάδοχον.

---

14) Εἰς Ψαλμούς, 117. 39. ΕΠΜ., 39, 1561, 1353.

15) Εἰς Ψαλμούς, 77. ΕΠΜ., 39, 1476.

16) Εἰς Ψαλμούς, 23. 49. ΕΠΜ., 39, 1297, 1388

17) Εἰς Ψαλμούς, 23 ,26. ΕΠΜ., 39, 1293, 1304.

18) Περὶ Τριάδος, II, 7. ΕΠΜ., 39, 565. Εἰς Ἰώβ, 9. ΕΠΜ., 39, 1141. Εἰς Ψαλμούς, 72. ΕΠΜ., 39, 1469.

19) Περὶ Τριάδος, I, 24, 27. II, 11, 12. ΕΠΜ., 39, 377, 396, 661, 673.

20) Εἰς Ψαλμούς, 4. ΕΠΜ., 39, 1164—5.

21) Περὶ Τριάδος, I, 15. II, 7. ΕΠΜ., 39, 313, 560.

«... ἡ Παλαιὰ Διαθήκη, τύπον φέρουσα τῆς Νέας, μυστικῶς καὶ προμηθεστάτως διαλέγεται· αἰνιττομένη μᾶλλον ἐν πολλοῖς, ἢ φράζουσα ἐν ταὐτῷ· καὶ φράζουσα πλέον, ἤ περ αἰνισσομένη τὸ ὕστερον ἐκφανθὲν μυστήριον·... ἡ δὲ Νέα οὐκ ἔτι ὡς ἐν σκιᾷ καὶ παραπετάσματι, ἀλλὰ σαφῶς καὶ διαρρήδην φράζει,... 22)

Ὁ Κανὼν τῆς Κ. Δ. ἔχει πλέον ὁριστικῶς διαμορφωθῆ εἰς τὰς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, ὅπως μᾶς τὸν παρουσιάζει ὁ Μ. Ἀθανάσιος. Ὁ Δίδυμος ἀκολουθεῖ τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ, ἀρυόμενος ἐξ ὅλων τῶν Βιβλίων τῆς Καινῆς καὶ ὀνομάζων τοὺς συγγραφεῖς αὐτῶν. Οὗτοι, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, χαρακτηρίζονται ἐπὶ τὸ ποιητικώτερον ὡς ἱεροφάνται, οἱ τῶν θείων μύσται, ἱερομάνται, θεολόγοι, θεηγόροι ἄνδρες κ.τ.λ.

Ἐκ τῶν Εὐαγγελιστῶν ὁ Ἰωάννης, ὁ τῆς βροντῆς Υἱός, ὁ Θεολόγος, εἶναι ὁ συγγραφεὺς ὄχι μόνον τοῦ Δ' Εὐαγγελίου, τῶν Καθολικῶν Ἐπιστολῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀποκαλύψεως. 23)

Αἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων ἢ καὶ «Ἀποστολικαὶ Πράξεις», συνεγράφησαν ὑπὸ τοῦ Λουκᾶ, τοῦ καὶ συγγραφέως τοῦ Γ' Εὐαγγελίου. «Καὶ αἱ Πράξεις φασίν· «Τὸν μὲν πρῶτον λόγον...» Εἶπε δὲ «πρῶτον» τὸ Εὐαγγέλιον τὸ κατὰ Λουκᾶν· αὐτὸς γὰρ καὶ τὰς Ἀποστολικὰς Πράξεις συνέγραψεν». 24)

Πολλάκις ἐπαινεῖται ὁ ζῆλος τοῦ Παύλου καὶ τὰ ὑψηλὰ νοήματα ἅτινα παραθέτει εἰς τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῦ. «Παῦλος ὁ πρῶτον γενόμενος νομομαθὴς καὶ διώκτης, καὶ ὕστερον αὐτῆς τῆς ἀφθέγκτου οἰκονομίας ἀναδειχθεὶς μυσταγωγὸς» συνέγραψε τὰς ἐπ' ὀνόματι αὐτοῦ φερομένας Ἐπιστολάς, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς πρὸς Ἑβραίους. 25)

Ἐκ τῶν Καθολικῶν Ἐπιστολῶν ἐκτὸς τοῦ Ἰωάννου ἀναφέρονται αἱ δύο τοῦ Πέτρου, ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ ἡ τοῦ Ἰούδα, ὅπως καὶ ἡ Ἀποκάλυψις.

---

22) Περὶ Τριάδος, I, 18, 30. II, 7. ΕΠΜ., 39, 348, 416, 560. Εἰς Β' Κορ., ΕΠΜ., 39, 1696—7. Εἰς Ψαλμούς, 110. ΕΠΜ., 39, 1541.

23) Περὶ Τριάδος, I, 15, 27. II, 2. III, 2. ΕΠΜ., 39, 297, 405, 461, 792.

24) Περὶ Τριάδος III, 23. ΕΠΜ., 39, 933.

Ὁ Δίδυμος καταναλίσκει σελίδας ὁλοκλήρους ἐν τῇ προσπαθείᾳ του ὅπως ἀναιρέσῃ τὰ ἐπιχειρήματα τῶν αἱρετικῶν, τῶν Ἀρειανῶν, τῶν Εὐνομιανῶν, τῶν Πνευματομάχων, κ. ἄ., οἵτινες λαμβάνοντες αὐτὰ ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς ἐξηγοῦν ἐσφαλμένως τὸ ἱερὸν τοῦτο κείμενον. «Οἱ τῶν αἱρετικῶν ἐξηγηταὶ» δὲν μένουν ἄνευ ἀπαντήσεως. Πρὸς τοῦτο ὅμως ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρα ἱκανότης πρὸς ἑρμηνείαν τῶν Γραφῶν, τὴν ὁποίαν καὶ κατέχει ὁ διδάσκαλος οὗτος τῆς Ἀλεξανδρινῆς Σχολῆς.

Ἡ Ἁγία Γραφή, λόγῳ τῶν ἐν αὐτῇ περιεχομένων σπουδαίων διδαγμάτων, κέκτηται μεγάλην σημασίαν δι' ἕνα ἕκαστον ἐκ τῶν Χριστιανῶν. Ἡ κατανόησις ὅμως καὶ ἑρμηνεία αὐτῆς δὲν εἶναι ἔργον παντὸς ἀνθρώπου. Πρὸς τοῦτο χρειάζεται ἡ βοήθεια καὶ ἡ συμπαράστασις τοῦ Θεοῦ, ἡ θεία Χάρις.

Πολλοὶ γὰρ ἑρμηνεύειν ἐπιχειροῦσι τὰς Θείας Γραφάς, καὶ τῶν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τῶν ἔξω ταύτης αἱρετικῶν τε καὶ Ἰουδαίων ἢ Σαμαρειτῶν· ἀλλ' οὐ πάντες λέγουσι καλῶς. Σπάνιος γὰρ ὁ ἔχων ἀπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς τοῦτο χάριν, πολλῶν ἀδολεσχία καὶ φλυαρία· οὐ γὰρ δύναται λόγος εὔτονος καὶ ἐρρωμένος καὶ σωτήριος εἶναι ἐν ψυχῇ τοῦ παρανόμου. 26)

Οἱ αἱρετικοί, ἔχοντες ὡς γνώμονα τὸν ἐγωϊσμὸν αὐτῶν, ἀδυνατοῦν νὰ δώσουν τὴν ὀρθὴν ἑρμηνείαν εἰς τὰ ἱ. Κείμενα, διὰ τοῦτο καὶ τὰ διαστρεβλώνουν. Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Παράδοσις ἀποτελεῖ τὸ σπουδαιότερον κριτήριον διὰ τὴν ὀρθὴν ἑρμηνείαν ὑπὸ τῶν Ὀρθοδόξων, ὡς ἀποκαλοῦνται οἱ Χριστιανοὶ τῆς Καθολικῆς παρατάξεως. Οἱ αἱρετικοὶ διὰ τῆς εὑρεσιολογίας αὐτῶν ἐκτελοῦν ἔργον σοφιστείας. Ἐνῷ θὰ πρέπῃ νὰ πλησιάζωμεν πρὸς τὰς Ἁγίας Γραφὰς μετὰ σοφίας ἀκολουθουμένης ὑπὸ τῆς βαθυτάτης ταπεινοφροσύνης. «Σοφίας δὲ τὸ μετ' αἰδοῦς καὶ τῆς ἐναρμοττούσης ἀποδοχῆς διερευνᾶν τὰς Γραφάς». 27)

Ὁ Δίδυμος δὲν ἀγνοεῖ τὴν πρώτην καὶ γραμματικὴν ἔννοιαν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Γραφῇ. Πολλάκις χρησιμοποιῶν τὰς πλουσίας αὐτοῦ γνώσεις τῆς Ἑλληνικῆς, Γραμματικῆς, Ρητορικῆς καὶ Ἱστορίας προσπαθεῖ νὰ ἀνεύρῃ τὴν ἔννοιαν τοῦ σημαινομένου. Ἐνίοτε ὅμως εἰς μέρη ὅπου ὑπάρχει ἡ ἀσάφεια ζητεῖ νὰ ἀνεύρῃ τὰ θειότερα νοήματα, τὴν θειοτέραν νόησιν, τὰ πνευματικὰ νοήματα ἢ τὴν πνευματικὴν καὶ μυστικὴν τῶν Γραφῶν δι-

25) Περὶ Τριάδος, I, 15, 31. II, 8. ΕΠΜ., 39, 308, 424, 624.
26) Εἰς Ψαλμούς, 118. ΕΠΜ., 39, 1573.
27) Περὶ Τριάδος, I, 18. ΕΠΜ., 39, 341.

άνοιαν. Τοιουτοτρόπως παραδέχεται τὴν Β΄ ἔννοιαν τὴν πνευματικὴν ἢ μεταφορικήν, τὴν ὁποίαν ἐκτὸς τῶν προαναφερθέντων ὀνομάτων, ἀποκαλεῖ τυπικήν, ἐν εἰκόνι, μυστικήν, μεταφορικὴν ἢ ἀλληγορικήν, μὲ σχετικὰς διαφορὰς ἀναμεταξύ των. Πολλὰ χωρία εἶναι δυνατὸν νὰ ἔχουν μίαν ἢ καὶ πολλὰς ἐκ τῶν ἐννοιῶν τούτων. Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη κυρίως, ἐν μέρει ἢ ἐν ὅλῳ, ἐκτὸς τῆς ἁπλῆς ἐννοίας ἔχει σημασίαν τυπικὴν ἢ μυστικήν.

Εὑρίσκομεν δέ, ὅτι, καθάπερ τὴν τῶν Ἀζύμων ἡμέραν εἰς τιμὴν καὶ δόξαν τοῦ ἁγίου καὶ τριποθήτου Πάσχα τοῦ Χριστοῦ τυπικῶς ἐπετέλουν Ἰσραηλῖται· οὕτω καὶ τὴν παρ' ἐκείνοις ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς εἰς τιμὴν καὶ δόξαν τῆς σωτηρίου καὶ σεπτῆς ἐπιδημίας τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐν εἰκόνι ἑορτάζοντες ἐτύγχανον. Καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ μυστικῶς διὰ τῆς ἑορτῆς τῶν Σκηνοπηγιῶν τὰς συνάξεις προηγόρευον τῶν ἁγίων Ἐκκλησιῶν καὶ μαρτυρίων... 28)

Δυνάμεθα νὰ ἀνεύρωμεν πολλὰ τοιαῦτα παραδείγματα διεσπαρμένα τῆδε κακεῖσε εἰς τὰ ἔργα τοῦ Διδύμου. Ἡ ἑρμηνεία τοῦ Προλόγου τοῦ Δ΄ Εὐαγγελίου καὶ τεμαχίων τῆς πρὸς Κολ. Ἐπιστολῆς δεικνύει καὶ τὴν μεμαρτυρημένην αὐτοῦ δεινότητα περὶ τὰ δόγματα .29)

Εἰς τὴν ἑρμηνείαν τοῦ ἱ. Κειμένου πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν καὶ ἡ ἐναλλαγὴ τῶν χρόνων τῶν ῥημάτων.

Πολλὰ γάρ, τοῦτο μὲν μέλλοντα γίνεσθαι, ὡς ἤδη γενόμενα· τοῦτο δὲ καὶ γενόμενα, ὡς ἔτι γινόμενα, ἢ ἐσόμενα, προλέγειν εἴωθε τὸ πάντα εἰδὸς καὶ δυνάμενον Πνεῦμα Ἅγιον. 30)

Ὡς καὶ παρὰ τοῖς προγενεστέροις Ἀλεξανδρινοῖς, δίδεται σημασία καὶ εἰς τοὺς ἀριθμούς. Οὗτοι ἐγκλείουν μυστικὰς ἐννοίας διὰ τὴν λύσιν προβλημάτων καὶ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Εἰς τὴν ἑρμηνείαν του εἰς τὴν Γένεσιν προκειμένου περὶ τῆς Δ΄ ἡμέρας τῆς Δημιουργίας, ὁ Δίδυμος λέγει :

Ἡ γὰρ τετράς, δυνάμει οὖσα δεκάς, τιμία ὑπάρχει· μονὰς γάρ, καὶ δυάς, καὶ τριάς, καὶ τετράς, ἀλλήλοις συντεθεῖσαι τὴν δεκάδα ποιοῦσι· διὰ πάσης γὰρ τῆς Γραφῆς ἡ δεκὰς ὑμνεῖται· καὶ γὰρ δέκα λόγους Μωσῆς δέδωκε, καὶ δεχάται παρέχονται. 31)

28) Περὶ Τριάδος, ΙΙ, 16. ΕΠΜ., 39, 721.

29) Περὶ Τριάδος, Ι, 15. ΙΙΙ, 4. ΕΠΜ., 39, 296—309. 828—840.

30) Περὶ Τριάδος, ΙΙΙ, 3. ΕΠΜ., 39, 820.

31) Εἰς Γένεσιν, ΕΠΜ., 39, 1112, κ. ἀλλ.

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ
ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ (*)

ΤΟΜΟΣ Γ'.

«ΤΜΗΜΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ Ι. ΘΕΟΛΟΓΙΚΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΧΑΛΚΗΣ».

(31) ΑΡΙΘΜ. 35.

Ὀνομασία

Πανηγυρικὸν Νοεμβρίου

Ἐποχή

ΙΣΤ'. αἰῶνος (1561).

Χαρακτηρισμοί

Χάρτης βομβύκινος 0,32Χ0,22. φ. 540. Στίχοι σελ. 28. Διατήρησις καλή. Γραφὴ εὐανάγνωστος. Διήρηται εἰς ὀκτάδια ἑξήκοντα ὀκτώ, ἀπὸ τοῦ α—ξη' σεσημασμένα ἔν τε τῇ ἀρχῇ καὶ τῷ τέλει τοῦ ὀκταδίου κάτωθεν. Ἐκ τούτων τὰ μὲν α'. ξ' καὶ ξη' ἑπτάδια, τὸ δὲ λγ' ἑξάδιον καὶ τὰ λα', λθ' καὶ θγ' ἐννεάφυλλα. Στάχωσις διὰ ξυλίνων πλακῶν.

Περιεχόμενον

Χειρόγραφον ἄνευ ἀρχῆς τοῦ σωζομένου ἀρχομένου ἀπὸ τῶν λέξεων : «... ται γὰρ οὕτως ἠσπάσαντο μετριότητα...». εἰς τοὺς ἁγ. Κοσμᾶν καὶ Δαμιανόν.

1) φ. 5—19 α : «Ἄθλησις τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων μαρτύρων ἀκινδύνου, πηγασίου, ἀνεμποδίστου, ἀφθονίου καὶ ἐλπιδοφόρου». 27)
Ἀρχ. : «Εἰ καὶ πρῶτοι πέρσαι Χριστὸν ἐκ παρθένου γεννώμενον προσεκύνησαν.........».

2) φ. 20—36 β : «Ἄθλησις τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων μαρτύρων ἀκεψιμᾶ, ἰωσὴφ καὶ ἀειθαλᾶ». 28)

*) Συνέχεια ἐκ τῆς 61ης σελίδος τοῦ ἔτους ΛΓ' (1958).

27) Πανομοιότυπον μὲ τὸ ὑπ' ἀριθμ. 81 (φ. 4 β—14 β). Χειρόγραφον τῆς Ἱ. Μονῆς ἁγ. Τριάδος Χάλκης.

28) Ὅμοιον τῷ ἐν τῷ Χειρογράφῳ Ἱ. Μ. ἁγ. Τριάδος ὑπ' ἀριθμ. 81 (φ. 26 α—49 β).

Ἀρχ. : «Ἐλύττα κατὰ Χριστιανῶν, σαβώριος ὁ περσῶν βασιλεύς...

3) φ. 36 β—69 α : «Βίος καὶ πολιτεία καὶ ἀγῶνες τοῦ ὁσίου πατρὸς μῶν ἰωαννικίου τοῦ μεγάλου». 29)

Ἀρχ. : «Τὴν πρὸς ἀρετὴν ὁδὸν φέρουσαν, τραχεῖαν εἶναι καὶ ἀνά την καὶ δυσχερῆ......».

4) φ. 69 α—77 β : «Βίος καὶ πολιτεία καὶ μαρτύριον τῶν ἁγίων μα τύρων γαλακτίωνος καὶ ἐπιστήμης». 30)

Ἀρχ. : «Τῆς πρὸς τῷ λιβάνῳ ὄρει φοινίκης, πολλαὶ μὲν πόλεις...».

5) φ. 77 β—85 α : «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παύλ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ ὁμολογητοῦ». 31)

Τοῦ βίου τούτου, ἐλλείπει ὅτε τίτλος καὶ ἡ ἀρχή, διὰ τὸ εἶναι κεκο μένον τὸ σχετικὸν φύλλον κατὰ τὸ ἥμισυ.

6) 85 α—91 α : «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Ἱέρ νος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἁγίων τῶν ἐν μελιτινῇ ἀθλησάντων».

Ἀρχ. : «Ἱέρωνι τῷ γενναίῳ πατρὶς μέν, ἡ δευτέρα τῶν καππαδ κῶν πόλις δὲ τύανα, μήτηρ στρατονίκη........».

7) 91 α—110 β : «Βίος καὶ πολιτεία καὶ ἄσκησις τῆς ὁσίας ματρ νης». 32)

Ἀρχ. : Τοὺς σώφρονας τῶν βίων καὶ Φιλαρέτους, κατὰ δύναμιν παινεῖν ὁσιόν τε ὁμοῦ καὶ ὠφελιμώτατον......».

29) Ὅμοιον τῷ ἐν τῷ Χειρογράφῳ Ἰ. Μ. ἁγ. Τριάδος ὑπ' ἀριθμ. (φ. 26 α—49 β).

30) Ὡς καὶ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 81 (φ. 49 β — 55 β). Χειρογράφῳ ἁ Τριάδος.

31) Ὡς καὶ ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 81 (φ. 56 — 64 β). Χειρογράφῳ ἁ Τριάδος.

32) Ὡς ἐν τῷ Χειρογράφῳ ὑπ' ἀριθμ. 81 (φ. 96 α — 101 α), ἁγί Τριάδος Χάλκης.

8) φ. 110 β—121 α : «Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας καὶ ἀειμνήστου θεοκτίστης τῆς Λεσβίας». 33)

'Αρχ. : «'Επαινεῖν μὲν τὰ χρηστὰ καὶ πρὸς ἀρετὴν καὶ εὐσέβειαν ἄγοντα..........».
'Εν τῇ κάτω ὤᾳ τοῦ φ. 110 β σεσημείωται δι' ἐρυθρᾶς μελάνης : «+ ὁ παρὸν (sic) λόγος ἀναγινώσκεται ἐν τῇ δεκάτῃ τοῦ νοεμβρίου».

9) φ. 121 α—127 α : «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος τοῦ Χριστοῦ μηνᾶ τοῦ αἰγυπτίου τοῦ ἐν τῷ κοτυαείῳ μαρτυρήσαντος».

'Αρχ. : «Βασιλεύοντος Διοκλητιανοῦ......».
Τὸ φ. 127 β λευκόν.

.0) φ. 128 α—163 β : «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου 'Αλεξανδρείας τοῦ ἐλεήμονος». 34)

'Αρχ. : «Τὰς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν ἀναγράπτους τίθεσθαι πράξεις..».

.1) φ. 163 β—261 β : «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου». 35)

'Αρχ. : «Καὶ πάντων μὲν τῶν κατὰ Θεὸν πολιτευσαμένων ὁ βίος τῆς εὐσεβέσιν ὠφελιμώτατος........».

.2) φ. 262 α—267 α : «Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον φίλιππον». 36)

---

33) Εἶναι διάφορος τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 81 (φ. 115—122) οὗτινος ἡ ἀρχή : Εἰκόνες καὶ στῆλαι καὶ ἀνδριάντες», καὶ πιθανὸν ὁ βίος αὐτῆς ἐγράφη ὑπὸ Νικήτα Μαγίστρου ἀρχομένου τοῦ Ι'. αἰῶνος (πρ. Κρουμβάχερ. Ἔνθ. ἀνωτέρ. Λ'. 393, 399. 'Αρχικὴ ἔκδοσις τοῦ βίου : ὑπὸ Θεοφίλου 'Ιωάννου «Μνημεῖα ἁγιολογικά», σελ. 1—17. (Κρουμβάχερ : Ἱστορ. τῆς Βυζαντ. Λογοτεχνίας Λ'. 399).

34) Ὅμοιος τῷ ὑπ' ἀριθμ. 81 (φ. 126 α—152 β). Χειρογράφῳ ἁγ. Τριάδος Χάλκης.

35) Ὅμοιος τῷ ὑπ' ἀριθμ. 81 (φ. 152 β—219 β). Χειρογράφῳ ἁγ. Τριάδος Χάλκης.

36) Ὡς καὶ ἐν τοῖς Χειρογράφοις 81 (φ. 219 β—223 α) καὶ 83 (φ. —4 β) ἁγ. Τριάδος Χάλκης.

Ἀρχ. : «Ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος, ἀϊδίως συνὼν τῷ πατρί......».

13) φ. 267 β—287 α : «Μαρτύριον τῶν ἁγίων ὁμολογητῶν σαμωνᾶ, γουρία καὶ ἀβίβου». 37)

Ἀρχ. : «Ἔτος μὲν ἀπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ μακεδόνος ἀρχῆς ἑξακοσιοστὸν ἦν........».

14) φ. 287 α—295 α : «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος πλάτωνος». 38)

Ἀρχ. : «Οὐ ξένα γαλατῶν τὰ παρόντα......».

15) φ. 295 α—302 β : «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν ἀμφιλοχίου, ἐπισκόπου γενομένου ἰκονίου». 39)

Ἀρχ. : «Καὶ τί τῶν καλῶν ἔσται........».

16) φ. 303 α—342 α : «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀμφιλοχίου ἐπισκόπου γενομένου ἀκράγαντος». 40)

Ἀρχ. : «Κάλλιστόν τι χρῆμα ἡ ἀρετή........».

17) φ. 342 α—357 α : «Μαρτύριον τῆς ἁγίας καὶ καλλινίκου μεγαλομάρτυρος τοῦ Χριστοῦ αἰκατερίνης». 41)

Ἀρχ. : «Βασιλεύοντος τοῦ ἀσεβεστάτου μαξεντίου......».

---

37) Ὡς καὶ ἐν τοῖς Χειρογράφοις 81 (φ. 223 α—236 β) καὶ 83 (φ. 4 β—17 α), ἁγίας Τριάδος Χάλκης.

38) Ὅμοιον τοῖς ὑπ' ἀριθμ. Χειρ. 82, (φ. 44 β—55 β) καὶ 83 (φ. 19 β—25 α), ἁγ. Τριάδος.

39) Ὅμοιον τοῦ ὑπ' ἀριθμ. Χειρ. 83, (φ. 51 α—57 α), ἁγ. Τριάδος.

40) Ὅμοιον τοῦ ὑπ' ἀριθμ. Χειρ. 82, (φ. 134—188 β) καὶ 83 (φ. 64 β—93 β), ἁγ. Τριάδος Χάλκης.

41) Ὅμοιον τοῖς ὑπ' ἀριθμ. 82, (φ. 189—205 α) καὶ 83 (101 β—113 α), Χειρογράφῳ ἁγ. Τριάδος.

18) φ. 357 α—415 β : «Βίος τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος κλήμεντος ἐπισκόπου ρώμης, μαθητοῦ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου πέτρου». 42)

Ἀρχ. : «Κλήμης ἰακώβῳ τῷ κυρίῳ ἐπισκόπῳ καὶ ἐπισκόπων ἐπισκόπων............».

19) φ. 415 β—428 α : «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου ἱερομάρτυρος κλήμεντος ἐπισκόπου ρώμης».

Ἀρχ. : «Αὕτη μὲν οὖν πλήρης τῆς ἄνωθεν χάριτος...».

20) φ. 428 α—438 α : «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος καὶ ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας πέτρου».

Ἀρχ. : «Εἶχε μὲν ἡ ἐπιφανὴς νικομήδεια......».

21) φ. 438 α—449 β : «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος τοῦ Χριστοῦ μερκουρίου». 43)

Ἀρχ. : «Δέκιος ἡνίκα καὶ βαλεριανός, ὁ μὲν ἐπὶ τῶν τῆς ρώμης σκήπτρων ἦν......».

22) φ. 450 α—465 β : «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν ἀλυπίου τοῦ κιονίτου».

Ἀρχ. : «Καμοὶ μὲν καὶ οἱ τῶν μαρτύρων ἄθλοι.....».

---

42) Ὁ βίος οὗτος εἶναι ἐκδεδομένος ἐν τῇ Ἑλλ. Πατρολογίᾳ Migne (τόμ. II, στήλ. 470) ὑπὸ τὴν ἐπιγραφήν :

«Κλήμεντος ἐπισκόπου Ρώμης, περὶ τῶν πράξεων, ἐπιδημιῶν τε, καὶ κηρυγμάτων τοῦ ἁγίου καὶ κορυφαίου τῶν ἀποστόλων Πέτρου ἐπιτομή, ἐν ᾗ καὶ ὁ αὐτοῦ συμπεριείληπται βίος, πρὸς Ἰάκωβον ἐπίσκοπον Ἱεροσολύμων.» Εἶναι δὲ ἐκ τῶν ἀμφιβαλλομένων. Ἐν τῷ χειρογράφῳ ὁ βίος οὗτος λήγει εἰς τὰς λέξεις «Κλήμεντος τῶν Πέτρου ἐπιδημιῶν καὶ κηρυγμάτων ἐπιτομή». Ἐν δὲ τῇ ἐκδόσει τοῦ Migne ἕπεται τοῦ βίου τὸ διὰ μαρτυρίου τέλος τοῦ Ἐπισκόπου Ρώμης Κλήμεντος. Ἐν τῷ Χειρογράφῳ εὕρηται τὸ μαρτύριον ἰδιαιτέρως (φ. 415 β—428 α) τοῦ βίου.

43) Ὅμοιον τῷ ὑπ' ἀριθμ. Χειρ. 83 (φ. 113 α—122 α) ἁγ. Τριάδος.

23) φ. 465 6—476 6 : «Μαρτύριον τοῦ ὁσίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος τοῦ Χριστοῦ ἰακώβου τοῦ Πέρσου». 44)

Ἀρχ. : «Ἀρκαδίου τὰ ρωμαίων διέποντος σκῆπτρα........».

Τὸ φ. 476 6 λευκόν.

24) φ. 477—525 6: «Βίος καὶ ἄθλησις τοῦ ἁγίου στεφάνου τοῦ νέου, τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ κωνσταντίνου τοῦ κοπρωνύμου». 45)

Ἀρχ. : «Θεῖόν τι χρῆμα ἡ ἀρετὴ καὶ πολλῶν ἀξία τῶν ἐγκωμίων...».

25) φ. 526—540 α : «Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον τοῦ Χριστοῦ ἀπόστολον ἀνδρέαν τὸν πρωτόκλητον». 46)

Ἀρχ. : «Ἄρτι τοῦ παιδὸς ζαχαρίου.......».

Ἐν τῷ τέλει τοῦ κώδικος φ. 540 6 σεσημείωται :

«† ἡ βίβλος αὕτη ὑπάρχη (sic) τῆς σεβασμίας καὶ ἱερᾶς μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος ἐκ τοῦ ὀλύμπου ὄρους.— Ἐτελειώθη ἐπὶ ἔτος ἑπτάκις χιλιοστῷ ξθ' ἐν μηνί φευφρουαρίου ἡμέρα (sic) θ' καὶ ἐγράφη διὰ συνδρομῆς καὶ ἐξόδου τοῦ ὁσιωτάτου ἐν ἱερομονάχοις παπᾶ κύρ κλίμη (sic) τοῦ οἰκονόμου ἐν τῇ σκήτει τοῦ ἁγίου ὄρους.—

(Συνεχίζεται)

---

44) Ὅμοιον τῷ ὑπ' ἀριθμ. Χειρ. 83, (φ. 173 α—180), ἁγ. Τριάδος.

45) Ὁ βίος Στεφάνου τοῦ νεωτέρου ὑπὸ Στεφάνου, διακόνου ἐν τῇ πόλει μας ταύτῃ, ἐν Analecta Graeca, Paris 1688, σελ. 396—531, ἀνατύπωσις ἐν τῇ Ἑλλ. Πατρ. Migne τόμ. 100, στήλ. 1069—1186, ἐν τῷ ὑπ' ἀρ. 83 (φ. 180 α—205 6), Χειρόγρ. ἁ. Τριάδος Χάλκης.

46) Ὡς καὶ ἐν τῷ Χειρογρ. ἁγ. Τριάδος Χάλκης, ἀριθμ. 83 (φ. 205 6 — 213).

ΕΠΙΣΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΤΟ ΕΝ ΛΑΜΠΕΘ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΗΣ ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Ὡς εἶχεν ἀναγράψει ἐν καιρῷ ἡ «Ὀρθοδοξία», ἐπὶ τῇ προόψει τοῦ ἐπικειμένου ἐν Λάμπεθ Συνεδρίου, προτάσει τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας Δρος Τζώφφρεϋ Φίσερ, ἐγένοντο ἐπικοινωνίαι μεταξὺ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ κατεβλήθησαν ἀπὸ κοινοῦ προσπάθειαι ἐπὶ τῷ τέλει ὅπως αἱ ἀμέσως μετὰ τὸ ἐν ἔτει 1930 Συνέδριον τοῦ Λάμπεθ ἀρξάμεναι δογματικαὶ καὶ μεταξὺ Ἀντιπροσώπων τῶν δύο Ἐκκλησιῶν συζητήσεις συνεχισθῶσι πρὸ τοῦ κατὰ τὸν προσεχῆ μῆνα Ἰούλιον συνερχομένου Συνεδρίου τοῦ Λάμπεθ.

Διαπιστωθέντος ὅμως ἐκ τῶν πραγμάτων ὅτι τὸ ἐν τῷ μεταξὺ χρονικὸν διάστημα δὲν ἐπήρκει διὰ τὰς ἀπαραιτήτους πρὸς τὸν ὡς ἄνω σκοπὸν θεολογικὰς προετοιμασίας, ὡρίσθη ἵνα, ἀναβαλλομένων τῶν ἐπισήμων τούτων συζητήσεων εἰς εὐθετώτερον χρόνον, οἱ Ὀρθόδοξοι Ἀντιπρόσωποι παραστῶσιν ἁπλῶς ἐν ταῖς ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ Συνεδρίου τούτου τελεταῖς, ἀνταλλάσσοντες μετὰ τῶν Ἀγγλικανῶν Ἀντιπροσώπων σκέψεις ἐπὶ τοῦ ἀνακαταρτισμοῦ τῆς Μικτῆς Δογματικῆς Ἐπιτροπῆς.

Κατωτέρω καταχωρίζονται ἥ τε ἐπίσημος πρόσκλησις τῆς Α. Σεβασμιότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας καὶ ἡ εἰς αὐτὴν γενομένη σχετικὴ ἀπάντησις τῆς Ἐκκλησίας.

Τῇ 26ῃ Νοεμβρίου 1957.

Τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ
Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης κ.κ. Ἀθηναγόρᾳ Α΄.

Εἰς Φανάριον.

Παναγιώτατε,

Μετὰ βαθυτάτης χαρᾶς ἐπληροφορήθην περὶ τῆς εὐγενείας καὶ τοῦ πατρικοῦ ἐνδιαφέροντος, ὅπερ ἐπεδείξατε πρὸς τὸν ἐπισκεφθέντα ἐσχάτως Ὑμᾶς Αἰδ. Ἰ. Σάττερθγουεϊτ καὶ ἐπιθυμῶ νὰ ἐκφράσω τῇ Ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι τὰς εἰλικρινεῖς μου εὐχαριστίας διὰ τὴν χριστιανικὴν Αὐτῆς διάθεσιν καὶ τὸ ἀποσταλέν μοι δῶρον Αὐτῆς. Ἐμελέτησα ὡσαύτως μετὰ προσοχῆς τὸ σημείωμα τὸ ὁποῖον ὁ Πατὴρ Σάττερθγουεϊτ ὑπέβαλεν ἐπὶ τῶν συζητήσεων μετὰ τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος καὶ τῶν μελῶν τῆς οἰκείας Συνοδικῆς Ὑμῶν Ἐπιτροπῆς.

Τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μελέτης ταύτης μὲ ἔπεισεν ὅτι θὰ ἦτο ἴσως καλλίτερον ἀντὶ τῆς γραμμῆς ἐνεργείας ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔχομεν ἀνταλλάξει ἀπόψεις, στραφῶμεν πρὸς μίαν ἄλλην κατεύθυνσιν, ἀκολουθοῦντες τῷ προγράμματι τοῦ ἐν ἔτει 1930 Συνεδρίου τοῦ Λάμπεθ. Κατὰ τὴν γραμμὴν ταύτην ἐγὼ ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ Προέδρου τοῦ Συνεδρίου τοῦ Λάμπεθ θὰ γράψω πρὸς τοὺς Ἀρχηγοὺς τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, προσκαλῶν αὐτοὺς εἰς τὰς ἐναρκτηρίους τελετὰς τοῦ Συνεδρίου. Διὰ νὰ ἔχωσι τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἴδωσι ὡρισμένας περιοχὰς τῆς χώρας θέλω προτείνῃ ὅπως ἔλθωσιν ἐνωρίτερον, διὰ νὰ εἶναι ἐλεύθεροι ἡμέρας τινὰς πρὸ τοῦ Συνεδρίου. Θέλω ὡσαύτως εἰσηγηθῇ ὅπως ἡμέραι τινὲς διατεθῶσι διὰ συζητήσεις ὁμοίας πρὸς ἐκείνας, αἵτινες ἔλαβον χώραν μετὰ τῆς «ἐπὶ τῆς Ἑνώσεως Ἐπιτροπῆς τοῦ Συνεδρίου τοῦ Λάμπεθ τοῦ 1930». Αἱ συζητήσεις αὗται δὲν θὰ ἔχωσι τὸν χαρακτῆρα συζητήσεων Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς, ὡς ἐκείνης τοῦ 1931, ἀλλὰ νὰ εἶναι μᾶλλον ἐλεύθεραι καὶ εὐρύτεραι.

Ἐν τῷ γράμματί μου τοῦτο θέλω ἀναφέρῃ ὅτι συνεζήτησα τὴν πρότασιν ταύτην ἐν γενικαῖς γραμμαῖς μετὰ τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος, καὶ ὅτι Αὐτὴ εἶναι ἐν γνώσει τῆς προσκλήσεως ταύτης, προσθέτων ὅμως ὅτι πράττω τοῦτο καθ' ὁλοκληρίαν ὑπὸ τὴν ἰδικήν μου μου εὐθύνην. Θέλω ὡσαύτως νὰ καταστήσω σαφὲς ὅτι ἡ Δογματικὴ Ἐ-

πιτροπὴ τοῦ 1931 δὲν δύναται ν' ἀνανεωθῇ παρὰ διὰ νεωτέρων προσπαθειῶν, ὡς ἐκείνων, αἵτινες προὐτάθησαν Ὑμῖν πρῶτον ὑπὸ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Γιβραλτὰρ κ. Θωμᾶ καὶ εἶτα ὑπὸ τοῦ Αἰδ. Πατρὸς κ. Ἰωάννου Σάτεργουεϊτ. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον προτείνων τὴν ἀποστολὴν γραμμάτων πρὸς τοὺς Ἀρχηγοὺς τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν κατὰ τὸ συνημμένον σχέδιον ἐλπίζω ὅτι θὰ ἔχω τὴν μεγάλην χαρὰν νὰ ὑποδεχθῶ τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα προσωπικῶς ἐπὶ ταῖς εὐκαιρίαις, αἵτινες μνημονεύονται ἐν τῷ γράμματι.

Διατελῶ ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

† ΤΖΩΦΦΡΕΥ
Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας
Πριμᾶτος πάσης Ἀγγλίας καὶ Μητροπολίτης.

Ἀριθμ. Πρωτ. : 163.

Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Καντουαρίας καὶ Πρωθιεράρχα πάσης Ἀγγλίας, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ κύριε Τζώφφρεϋ, χάρις εἴη τῇ Ὑμετέρᾳ Σεβασμιότητι καὶ εἰρήνη παρὰ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Κομισάμενοι ἐν καιρῷ ἀσμένως ἀνέγνωμεν ἰδίᾳ τε καὶ ἐν συνεδρίᾳ τῆς περὶ ἡμᾶς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τὸ ἀπὸ κς' παρελθόντος Νοεμβρίου γράμμα τῆς Ὑμετέρας λίαν ἡμῖν ἀγαπητῆς καὶ περισπουδάστου γερασμίας Σεβασμιότητος, δι' οὗ Αὕτη, διὰ τοὺς ἀναφερομένους λόγους, μὴ ἀναμείνασα τὴν λῆψιν τῆς ἡμετέρας ἀπαντήσεως εἰς τὸ προγενέστερον ἀπὸ ις' παρελθόντος Ὀκτωβρίου γράμμα Αὐτῆς, ἐγνώριζεν ἡμῖν ὅτι, κατόπιν τῆς πρὸς ἡμᾶς τε καὶ πρὸς τὴν ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς Πατριαρχείοις οἰκείαν Ἐπιτροπὴν ἐπικοινωνίας τοῦ ἐν τῷ μεταξὺ ἐνταῦθα ἀφιχθέντος ἐκπροσώπου Αὐτῆς Αἰδεσιμωτάτου κ. Ἰωάννου Σάττερθγουεϊτ, ἤχθη εἰς τὴν σκέψιν ὅτι προτιμότερον ἦν ἂν εἶ γε, ἀντὶ τῆς ἀρχικῆς Αὐτῆς προτάσεως, περὶ συνεχίσεως πρὸ τῆς συγκλήσεως τοῦ προσεχοῦς Συνεδρίου τοῦ Λάμπεθ τῶν ἀμέσως μετὰ τὸ ἐν ἔτει 1930ῷ Συνέδριον τοῦ Λάμπεθ ἀρξαμένων καὶ διακοπεισῶν θεολογικῶν καὶ δογματικῶν συζητήσεων μεταξὺ Ἀντιπροσώπων τῆς κατ' Αὐτὴν σεβασμί-

ας Ἐκκλησίας τῆς Ἀγγλίας καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἁγιωτάτης Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς, κατὰ τὸ προσεχὲς Συνέδριον ἐν Λονδίνῳ ἐτηροῦντο ἡ κατεύθυνσις καὶ τὸ πρόγραμμα τοῦ ἐν ἔτει 1930ῷ συγκληθέντος Συνεδρίου τοῦ Λάμπεθ.

Διασκεψάμενοι Συνοδικῶς καὶ ἐπὶ τῆς νέας ταύτης προτάσεως τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιότητος, σὺν ἄλλοις δὲ λαβόντες ὑπ' ὄψιν καὶ τὸ βραχὺ τοῦ ὑπολειπομένου χρόνου, μὴ ἐξαρκοῦντος διὰ τὰς ἀπαραιτήτους προετοιμασίας, ἐκρίναμεν ταύτης καὶ ἡμεῖς ὡς μᾶλλον συνάδουσαν ταῖς περιστάσεσι, καὶ ἀποδεξάμενοι τὰ προταθέντα, ὡρίσαμεν ὅπως ἡ Ὀρθόδοξος Ἀντιπροσωπεία παραστῇ ἐν ταῖς ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τοῦ Συνεδρίου τελεταῖς, καὶ μὴ κατερχομένη εἰς ἐπισήμους συζητήσεις, ὅλως ἀνεπισήμως ἀνταλλάξῃ μετὰ τῶν Ἀντιπροσώπων τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας σκέψεις ἐπὶ τοῦ ἐπιβαλλομένου ἀνακαταρτισμοῦ τῆς Μικτῆς ἐξ Ὀρθοδόξων καὶ Ἀγγλικανῶν Ἀντιπροσώπων Δογματικῆς Ἐπιτροπῆς, διὰ τὴν ἐπανάληψιν ἐν καιρῷ καὶ συνέχισιν τῶν διακοπεισῶν τότε συνομιλιῶν.

Τὴν κρίσιν ἡμῶν ταύτην καὶ ἀπόφασιν γνωρίζοντες, ἀπαντητικῶς, τῇ Ὑμετέρᾳ φίλῃ Σεβασμιότητι, ἐπιδηλοῦμεν ὅτι ἐγράψαμεν μὲν σχετικῶς τοῖς Μακαριωτάτοις Πατριάρχαις καὶ Προέδροις τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, ὡρίσαμεν δὲ τὸν Ἱερώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Θυατείρων καὶ Ἔξαρχον Εὐρώπης Δυτικῆς καὶ Κεντρώας κ. Ἀθηναγόραν, ἵνα ἀντιπροσωπεύσῃ ἡμᾶς καὶ τὸν καθ' ἡμᾶς Ἁγιώτατον Οἰκουμενικὸν Θρόνον ἐν ταῖς τελεταῖς, καὶ κατασπαζόμενοι Αὐτὴν ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς καὶ ἐξιδιασμένης τιμῆς.

αϡνη' Ἀπριλίου ις'

Τῆς Ὑμετέρας γερασμίας Σεβασμιότητος
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως
ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΠΙ ΤΩ ΠΑΣΧΑ

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΣ

Α Θ Η Ν Α Γ Ο Ρ Α
Τῷ Παναγιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ
Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης
καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ

Χ Ρ Ι Σ Τ Ο Φ Ο Ρ Ο Σ
Πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας
καὶ Πάσης Ἀφρικῆς
ἀσπασμὸν ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι.

Ὥσπερ καὶ κατὰ πάντα ἐνιαυτὸν δοξολογοῦμεν καὶ εὐχαριστοῦμεν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας, καθ' ἃς «τὰ πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια», ὁ δὲ κόσμος ἅπας, ὁρατός τε καὶ ἀόρατος, ἑορτάζει «τὴν ἔγερσιν Χριστοῦ, ἐν ᾗ ἐστερέωται», οὕτω καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκρίναμεν ἀπαραίτητον, ἵνα ἐκ μέσης ψυχῆς καὶ καρδίας εὐχαριστήσωμεν καὶ αὖθις καὶ δοξάσωμεν «τὸν ἐκ τάφου ἀνατείλαντα Ἥλιον τῆς δικαιοσύνης».

Ἀληθῶς ὁ δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν ἐνανθρωπήσας καὶ παθὼν καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, κατὰ τὰς Γραφάς, Ἀναστάς, τοῦτο μὲν ἐλύτρωσεν ἡμᾶς τῆς προγονικῆς ἡμῶν κατάρας, διὰ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀναστάσεως Αὐτοῦ, τοῦτο δὲ εἰσήγαγεν ἡμᾶς καὶ αὖθις εἰς τὸν παράδεισον, τὸν δ' ἀπαρχῆς ἀνθρωποκτόνον ἐνέκρωσε διὰ παντός.

Τί ὅθεν ἕτερον ἐπιβάλλεται ἡμῖν, μετὰ τὰ γεγονότα ταῦτα, ἢ πρῶτον μέν, ἵνα χαίρωμεν ὑπερβαλλόντως, κατὰ

τὰς ἡμέρας ταύτας, εἶτα δὲ δοξάζωμεν τὸν Κύριον ἡμῶν, Ὅστις διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως καὶ διὰ τῆς ἀναστάσεως Αὐτοῦ ἠξίωσεν, ἵνα τέκνα Θεοῦ γενώμεθα καὶ ἀπαλλάξῃ ἡμᾶς παντὸς ἐν τῷ μέλλοντι πειρασμοῦ.

Ἐπὶ πᾶσι τούτοις εὐχόμενοι τῇ Ὑμετέρᾳ ἀδελφικῇ Ἀγάπῃ, ἵνα πάντοτε κατὰ τὰς ἁγίας ταύτας ἡμέρας ἑορτάζῃ μετὰ τοῦ Ποιμνίου Αὐτῆς καὶ τῆς ὅλης Ἐκκλησίας τὴν μεγάλην ταύτην ἑορτήν, διατελοῦμεν.

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, Πάσχα 1958.
† Ὁ Ἀλεξανδρείας ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ
ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς ὅλως πρόθυμος.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Παναγιώτατε καὶ Σεβασμιώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περισπούδαστε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος Κύριε Ἀθηναγόρα, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Παναγιότητα ἀδελφικῶς κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Ἀντηχήσῃ καὶ πάλιν ἀνὰ τὸν Χριστιανικὸν κόσμον ὁ τῆς Ἀναστάσεως νικητήριος παιάν, ὅτι ἐξηγέρθη ὡς ὁ ὑπνῶν Κύριος καὶ ἀνέστη σώζων ἡμᾶς, τοὺς μοχλοὺς τοῦ ᾅδου συνθλάσας καὶ τὸν ἄνθρωπον ἀναστήσας.

Πλὴν αἰῶνες παρῆλθον ἀπὸ τῆς κλητῆς καὶ ἁγίας ἡμέρας, τῆς μιᾶς τῶν σαββάτων καὶ βασιλίδος καὶ κυρίας, καθ' ἣν ὥσπερ ἐκ παστοῦ ἐξέλαμψε Χριστὸς καὶ τὸ ἐκ τοῦ Ζωοδόχου Αὐτοῦ Τάφου ἀνατεῖλαν φῶς οὐκ ἴσχυσε διεισδῦσαι εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς.

Ὁ τῆς δικαιοσύνης χλευασμὸς καὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων καταπάτησις ἐξακολουθοῦσι μαστίζοντες τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ πρὶν ἢ διαλυθῇ ὁ ἐκ τῶν δύο παγκοσμί-

ων πολέμων ἀναθρώσκων καπνός. ὁ βροτολοιγὸς Ἄρης ὀξύνει νέα φονικὰ βέλη, μέχρις αὐτῶν πλέον τῶν ἀστέρων ἐξικνούμενα, πρὸς ἐκμηδένισιν πάσης ζώσης ψυχῆς.

Στένων ὁ ᾅδης ἐκ νέου βοᾷ, τὴν τοῦ Λυτρωτοῦ ἐπικαλούμενος βοήθειαν.

Δι' ὃ καὶ ἡμεῖς, οἱ ἀνεικάστῳ Θείῳ ἐλέει πεπιστευμένοι, τὰ ὄμματα τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας ἡμῶν ὑψοῦντες πρὸς τὸν ἐν φωτὶ ἀϊδίῳ Ὑπάρχοντα, καθῆκον ἔχομεν δεήσεις καὶ προσευχὰς Αὐτῷ προσάγειν καὶ ὅση ἡμῖν δύναμις ἱκετεῦσαι Αὐτὸν διαλῦσαι τὰ τὸν ὁρίζοντα καλύπτοντα ἀπειλητικὰ νέφη καὶ εὐδίαν ποιῆσαι, πρὸς δόξαν τοῦ ἁγίου Αὐτοῦ ὀνόματος.

Ἀλλ' Ἀναστάσεως ἡμέρα καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει. Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν τυχὸν λύπην καὶ βιοτικὴν μέριμναν, ἄσμενοι ἥκομεν εἰς νοερὰν τῆς Ὑμετέρας Σεβασμιοποθήτου Κορυφῆς ἐπίσκεψιν καὶ τὸν ἀδελφικὸν Πασχάλιον ἀσπασμὸν Αὐτῇ ἀποδίδοντες, τὸ ἀγγελόφθεγκτον καὶ ἡδυτερπὲς μήνυμα «Χριστὸς Ἀνέστη» προσφωνοῦμεν, δεόμενοι τοῦ ἐκ νεκρῶν Ἀναστάντος ἀξιοῦν Αὐτὴν πανηγυρίζειν τὴν ἁγίαν τῆς Ἀναστάσεως ἡμέραν ἐν ὑγείᾳ κατ' ἄμφω ἐπὶ ἔτη ὅ,τι πλεῖστα, εἰρηνικὰ καὶ γηθόσυνα, ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἁγιωτάτης Μητρὸς ἡμῶν Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἀξιοῦντες δὲ τὴν Ὑμετέραν Θεοφρούρητον Παναγιότητα διερμηνεῦσαι τοῖς τὴν περὶ Αὐτὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον συγκροτοῦσιν Ἀρχιερεῦσι καὶ ἀγαπητοῖς ἐν Χριστῷ ἀδελφοῖς τὰς Πασχαλίους ἡμῶν προσρήσεις, ἀπονέμομεν Αὐτῇ καὶ αὖθις τὸν ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι ἀσπασμὸν καὶ διατελοῦμεν.

Ἐν Δαμασκῷ, Πάσχα τοῦ 1958.

Τῆς Ὑμετέρας Γερασμιωτάτης Παναγιότητος

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

† Ὁ Ἀντιοχείας ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

ΑΘΗΝΑΓΟΡΑι
Τῷ Παναγιωτάτῳ καὶ Σεβασμιωτάτῳ
Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης
καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ.
ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ
ἐλέῳ Θεοῦ Πατριάρχης τῆς Ἁγίας Πόλεως Ἱερουσαλὴμ
καὶ πάσης Παλαιστίνης.

ἀσπασμὸν ἅγιον ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐκ νεκρῶν Ἀναστάντι.

«Ἀναστάσεως ἡμέρα καὶ λαμπρύνεται τῇ πανηγύρει ἡ Ἁγιωτάτη Μήτηρ Ἐκκλησία καὶ τῷ ἀπροσίτῳ φωτὶ τῆς Ἀναστάσεως ἠγλαϊσμένη, Πάσχα κροτεῖ αἰώνιον, καὶ ἀφθαρσίας ἐνδεδυμένη εὐπρέπειαν, Ὃν, ὡς θνητόν, μετὰ δακρύων ἐζήτει, χαίρουσα προσφωνεῖ ζῶντα Θεόν.»

«Ἀναστάσεως ἡμέρα» καὶ σὺν τῇ Ἐκκλησίᾳ πάσῃ πανηγυρίζουσα, μᾶλλον δὲ τῆς πανηγύρεως ἐξάρχουσα Σιὼν ἡ Γερασμιωτάτη Μήτηρ τῶν Ἐκκλησιῶν, ἑορτάζει μετὰ τοῦ κόσμου παντός, ὁρατοῦ τε καὶ ἀοράτου, καὶ συναγάλλεται τοῖς πανταχόθεν τῆς γῆς ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος συνηγμένοις περὶ τὸν Πανάγιον τοῦ Σωτῆρος Τάφον φωτομόρφοις αὐτοῖς τέκνοις καὶ ᾄδει ἐν ἀγαλλιάσει μετ' αὐτῶν «σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ ὅτι ἀνέστη Χριστός, ὡς παντοδύναμος.»

«Ἀναστάσεως ἡμέρα» καὶ Ἡμεῖς σὺν τῇ παμμήτορι Σιὼν ὕμνον εὐχαριστίας καὶ προσευχὴν ἱκεσίας ἀναφέρομεν πρὸς Χριστόν, τὸ ζῶν τε καὶ ἄθυτον ἱερεῖον, ὑπὲρ τῆς Οἰκουμένης, ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας ἁπάσης, ὑπὲρ πάσης ψυχῆς σεμνυνομένης ἐπὶ τῷ ὀνόματι, τῷ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ἐπὶ Χριστῷ τῷ Θεῷ.

Καὶ μετ' ἀγάπης ἐγκαρδίου, Παναγιώτατε ἐν Κυρίῳ ἀδελφέ, ἐμνημονεύσαμεν σήμερον τοῦ ἱεροῦ καὶ σεπτοῦ ὀνόματος τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος καὶ ηὐχαριστήσαμεν τῷ Κυρίῳ ὑπὲρ Αὐτῆς τε καὶ τῆς Θείῳ βουλήματι ἐγκεχειρισμένης Αὐτῇ Ἁγιωτάτης Ἐκκλησίας καὶ ἔνθερμον

ὑπὲρ Αὐτῆς ἀναπέμπομεν εὐχὰς ἐπὶ τοῦ Παναγίου Τάφου ὅθεν ἀναστὰς ὁ Σωτὴρ συνανέστησε πανγενῆ τὸν Ἀδὰμ καὶ ζωὴν Ἡμῖν ἐδωρήσατο αἰώνιον.

Τὴν δ' αὐτὴν καὶ νῦν ἀναφέροντες εὐχήν, ἄσμενοι ἥκομεν καὶ διὰ τῶνδε τῶν ἀδελφικῶν Ἡμῶν Γραμμάτων κοινωνήσοντες τῆς αἰωνίου εὐφροσύνης Αὐτῇ καὶ πόθῳ Αὐτῇ περιπτυσσόμενοι, τὰ ἥδιστα προσφωνοῦμεν Αὐτῇ Εὐαγγέλια «Χριστὸς Ἀνέστη» καὶ τὸ φίλημα τὸ ἅγιον ἀποδίδομεν Αὐτῇ καὶ ἀπὸ καρδίας εὐχόμεθ' Αὐτῇ ὑγείαν, εἰρήνην, εὐεξίαν, ὄλβον, πᾶν ἀγαθὸν παρὰ τοῦ Ἀναστάντος ἐκ νεκρῶν Σωτῆρος Χριστοῦ, αἰτούμενοι Αὐτοῦ χαρίσασθαι Αὐτὴν τῇ Ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ ἔτη παμπληθῆ, τῶν ἐμπεπιστευμένων Αὐτῇ ψυχῶν τὴν σωτηρίαν τῷ Θείῳ καὶ Πατρὶ προσκομίζουσαν καὶ εἰς δόξαν τοῦ Παναγίου Αὐτοῦ Ὀνόματος πλουσίως συμβάλλουσαν.

Ἐπὶ τούτοις ἀξιοῦντες μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης μεταβιβασθῆναι τοῖς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον συγκροτοῦσι Πανιερωτάτοις Ἀρχιερεῦσι τὰς Πασχαλίους εὐχὰς Ἡμῶν καὶ προσρήσεις, αἰτούμεθα καὶ αὖθις παρὰ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τὰ ἔτη Αὐτοῖς ὅ,τι πλεῖστα, ὑγιεινὰ καὶ εὐφρόσυνα καὶ διατελοῦμεν.

Ἐν τῇ Ἁγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλὴμ Πάσχα 1958.

Τῆς Ὑμετέρας Γεραςμιωτάτης Παναγιότητος

ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς

καὶ ὅλως πρόθυμος.

† Ὁ Ἱερουσαλὴμ ΒΕΝΕΔΙΚΤΟΣ.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα,

τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κύριον Ἀθηναγόραν.

Φανάριον.

Παναγιώτατε, ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι ἀδελφὲ

καὶ συλλειτουργέ,

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς μεγάλης Ἑορτῆς τοῦ Χριστοῦ, χαιρετίζομεν Ὑμᾶς ἀδελφικῶς, διὰ τοῦ ἑορτίου χαιρετισμοῦ

τῆς Ὀρθοδόξου ἡμῶν Ἐκκλησίας : «Αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ».

Ἡ Χριστιανικὴ ἡμῶν αὕτη χαρὰ πηγάζει ἐκ τῆς ἐπιβεβαιώσεως τῆς ἐκ νεκρῶν Ἀναστάσεως τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ. «Καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει Πνεύματος καὶ δυνάμεως» (Α' Κορ. 2, 4—5), τῆς δυνάμεως ἐκείνης, ἥτις ἔθραυσε τὰς σφραγίδας, ἀπεκύλησε τὸν λίθον ἐκ τοῦ τάφου, ἔδωκε ζωὴν εἰς τὸν Ἐσταυρωμένον καὶ κατέρριψεν εἰς τὴν γῆν τοὺς φύλακας τοῦ μνημείου, ὧν ὁ Ἑκατόνταρχος ἐφώνησεν ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ : «ἀληθῶς Θεοῦ Υἱὸς ἦν Οὗτος» (Ματθ. κζ' 54).

Ἡ ἐπὶ τῇ Ἑορτῇ τοῦ Πάσχα Χριστιανικὴ χαρὰ εἶναι ἐν ταὐτῷ καὶ χαρὰ τοῦ Σταυροῦ, ὡς λέγεται ἐν ἑνὶ τῶν παλαιῶν Χριστιανικῶν ὕμνων : «Καὶ γὰρ ἦλθε διὰ τοῦ Σταυροῦ χαρὰ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ».

Ὁ Σωτὴρ ἡμῶν Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ διὰ τὸ καλὸν πάντων (Ρωμ. 5, 7), ἀνέστη δέ, ἵνα ποιήσηται μετόχους τῆς οὐρανίου χαρᾶς πάντας τοὺς εἰς Αὐτὸν πιστεύοντας.

Τὸ νῆμα τοῦ ἀνθρωπίνου βίου συνεχίζει νὰ εἶναι κεκομμένον ὑπὸ τοῦ θανάτου καὶ μετὰ τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Κυρίου. Ἀλλ' οἱ Χριστιανοὶ δὲν δοκιμάζουσι λύπην διὰ τοῦτο, καθὼς «οἱ λοιποί, οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα». Διότι ἔχουσιν οὗτοι βεβαιωθῆ, ὅτι «ὥσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται» (Α' Κορ. ιε', 21). Ἐκεῖνο ὅμως, ὅπερ καταθλίβει τὰς συνειδήσεις τῶν Χριστιανῶν καὶ πληγώνει τὸ θρησκειτικὸν αὐτὸν συναίσθημα, δὲν εἶναι ὁ θάνατος αὐτὸς καθ' ἑαυτόν, ἀλλὰ τὸ ὅτι ὑπάρχουσιν ἐν τῷ κόσμῳ ἄνθρωποι, οἵτινες ἐπιδιώκουσιν, ἵνα ἐν ριπῇ ὀφθαλμοῦ ἐξολοθρεύσωσι χιλιάδας, δεκάδας καὶ ἑκατοντάδας χιλιάδων ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων. Ἐναντίον τῶν τοιούτων ἐξεγείρεται σήμερον ἡ συνείδησις ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος, διότι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δὲν πρέπει νὰ καταπνιγῇ ἡ ἀγάπη

τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὴν ζωήν. «Εἰρήνη ὑμῖν», εἶναι αἱ λέξεις, ἃς ἐχρησιμοποίησεν ὁ Ἰησοῦς Χριστός, χαιρετήσας τοὺς ὑπαντήσαντας Αὐτῷ μετὰ τὴν Ἀνάστασιν Αὐτοῦ. Ἡ φωνή Του δέον τοίνυν, ἵνα ἀκουσθῇ σήμερον ὑφ' ὅλου τοῦ κόσμου, ὡς μία ἁγία προτροπὴ διὰ τὴν διαιώνισιν τῆς ζωῆς, καὶ ὡς μία ἀποφασιστικὴ ἀντίστασις ἐναντίον τῶν βομβῶν καὶ τῶν ἀτομικῶν ὅπλων, τῶν ὑπὸ τοῦ διαβόλου ὑποκινουμένων δολοφόνων τούτων τῆς Ἀνθρωπότητος.

Τοιαῦτα κατὰ νοῦν ἔχοντες, εὐχόμεθα ἐξ ὅλης καρδίας τῇ Ὑμετέρᾳ Παναγιότητι, τοῖς Ἱεράρχαις Μέλεσι τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, τῷ Κλήρῳ καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ τῆς ἀδελφῆς ἣν ποιμαίνει Αὕτη Ἐκκλησίας, ὅπως ἡ χαρὰ τῆς Ἀναστάσεως, ἡ ἐστηριγμένη ἐπὶ τοσοῦτον σταθερῶν θεμελίων, φωτίζῃ καὶ ἐμπνέῃ τὰ ἔργα καὶ τὰς πράξεις πάντων, εἰς ἔπαινον τοῦ ὀνόματος τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ καὶ διὰ τὴν ὕπαρξιν ζωῆς, εἰρηνικῆς καὶ φιλαδέλφου πνεύματος μεταξὺ πάντων τῶν λαῶν τῆς γῆς.

Βουκουρέστιον, Πάσχα τοῦ 1958.
Τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος
ἀγαπητὸς ἐν τῷ Ἀναστάντι Χριστῷ ἀδελφὸς
καὶ συλλειτουργὸς
† ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΣ
Πατριάρχης Ρουμανίας.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΜΟΣΧΑΣ ΚΑΙ ΠΑΣΗΣ ΡΩΣΣΙΑΣ

Τῇ Αὐτοῦ Ἁγιότητι, τῷ Ἁγιωτάτῳ κ. Ἀθηναγόρᾳ, Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ,

Ὑμετέρα Ἁγιότης, ἀγαπητὲ ἐν Κυρίῳ Ἁγιώτατε Δέσποτα!

Χριστὸς Ἀνέστη!

Δέξασθε παρ' ἐμοῦ ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν εἰρήνης, συγχαρητηρίων καὶ ἀγάπης. Ἡ χαρὰ τοῦ Κυρίου στηρίζοι

καὶ ἀνακαινοῖ τὸ πνεῦμα Ὑμῶν, φυλάττοι δὲ ὁ Ἀναστὰς Κύριος, ἡ ἀληθινὴ πηγὴ τῆς κεχαριτωμένης ζωῆς, καὶ ἀνακαινοῖ τὴν ζωὴν Ὑμῶν, ἵνα δι' Ὑμῶν πλουσίως μετοχετεύηται ἡ Θεία Αὐτοῦ δύναμις εἰς τὰς ψυχὰς τοῦ ποιμνίου Ὑμῶν.

Μετ' ἀδελφικῆς ἀγάπης

Πάσχα 1958.

Τῆς Ὑμετέρας Ἁγιότητος ἀφωσιωμένος ἐν Χριστῷ

† ΑΛΕΞΙΟΣ

Πατριάρχης Μόσχας καὶ Πάσης Ρωσσίας

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΣΕΡΒΙΑΣ

Τῇ Αὐτοῦ Παναγιότητι,
τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως
Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ
κυρίῳ Ἀθηναγόρᾳ.

Παναγιώτατε καὶ Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, περιπόθητε καὶ ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος, κύριε Ἀθηναγόρα, ἀδελφικῶς περιπτυσσόμενοι ἐν Κυρίῳ τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα, ἐγκαρδίως προσαγορεύομεν.

Εὐχαριστοῦμεν Κύριον τὸν Θεόν, ὅτι ἐδωρήσατο ἡμῖν τὴν χάριν Αὐτοῦ, ὅπως δυνηθῶμεν ἐν πνευματικῇ χαρᾷ χαιρετίσαι τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα, ἐπὶ τῇ Ἑορτῇ τῶν ἑορτῶν, διὰ τοῦ Χριστιανικοῦ χαιρετισμοῦ

Χριστὸς Ἀνέστη!

Χαιρετίζοντες τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα, ἐπὶ τῇ ἑορτῇ τῆς τοῦ Χριστοῦ Ἀναστάσεως, παρακαλοῦμεν μεθ' Ὑμῶν τὸν Ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἡμῶν, Ὃν ὁ Θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν (Πρ. 3, 15), ὅπως ἁπαλύνῃ τὴν σκληρυνθεῖσαν καρδίαν ἡμῶν καὶ ἀνοίξῃ τὰ ὦτα, τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰς

καρδίας πάντων ἡμῶν (Ματθ. 13, 15), εἰς τὸ ἀκοῦσαι καὶ ἐννοῆσαι τὴν βουλὴν καὶ τὴν διδαχὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ ρύσηται ἡμᾶς ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ καὶ σώσῃ εἰς τὴν βασιλείαν Αὐτοῦ, τὴν ἐπουράνιον (2 Τιμ. 4, 18).

Εὐχόμεθα Ὑμῖν καὶ τῷ Θεοφιλεῖ Ὑμῶν ποιμνίῳ πᾶν ἀπο Κυρίου ἀγαθὸν καὶ πᾶσαν προκοπήν, καὶ διατελοῦμεν τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ συλλειτουργός.

Ἐπὶ τοῦ Πάσχα τοῦ 1958ου ἔτους, Βελιγράδιον.

Ὁ Σέρβος Πατριάρχης

† ΒΙΚΕΝΤΙΟΣ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Παναγιώτατε καὶ Θειότατε Ἀρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὲ Πατριάρχα, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ ἀγαπητὲ ἀδελφὲ ἡμῶν καὶ συλλειτουργὲ κύριε Ἀθηναγόρα, τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα, ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Θεϊκῇ ἐμπνεύσει, ὁ Ἱερὸς Ψαλμῳδός, ἐν χαρᾷ καὶ ἀγαλλιάσει, προεκήρυξε τὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἐκ νεκρῶν ἐξανάστασιν, εἰπὼν «ἀναστήτω ὁ Θεὸς καὶ διασκορπισθήτωσαν οἱ ἐχθροὶ Αὐτοῦ καὶ φυγέτωσαν ἀπὸ προσώπου Αὐτοῦ οἱ μισοῦντες Αὐτόν.» Ἀκολούθως τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀναστάσεως ταύτης προϊδών, ἐμεγάλυνε τὴν ἡμέραν, ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, «αὕτη, λέγων, ἡ ἡμέρα ἣν ἐποίησεν ὁ Κύριος, ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθῶμεν ἐν αὐτῇ».

Ὄντως, οὔτε τοῦ Ἡρώδου αἱ φονικαὶ ἐπίνοιαι, οὔτε τῶν Γραμματέων, τῶν Φαρισαίων καὶ τοῦ ἀγνώμονος Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ αἱ ἀνεξάντλητοι σφοδραὶ ἐπιθέσεις κατὰ τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ, οὔτε τῆς Ρωμαϊκῆς ἐξουσίας αἱ τελεσίδικοι ἀποφάσεις, οὔτε ὁ φρικτὸς σταυρικὸς θάνατος, οὔτε οἱαδήποτε ἄλλη δύναμις τοῦ κακοῦ ἠδυνήθησαν νὰ μετατρέψωσι τὸ Θεῖον σχέδιον προνοίας καὶ ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ἀπεδείχθησαν τὰ πάντα ἀνίσχυρα πρὸ

τῆς δυνάμεως καὶ τῆς βουλῆς Αὐτοῦ.

Ὁ δι' ἡμᾶς παθὼν Λυτρωτὴς τριήμερος ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, σωτηρίαν δωρούμενος τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων.

Τὸ Θεῖον δρᾶμα, ὅμοιον τοῦ ὁποίου αἱ πρὸ αὐτοῦ γενεαὶ τῶν ἀνθρώπων δὲν εἶδον, αἱ δὲ μετ' αὐτὸ δὲν θὰ ἴδωσιν, ἕως τῆς συντελείας τῶν αἰώνων, συνετελέσθη, ἐν πάσαις ταῖς λεπτομερείαις αὐτοῦ, ὡς αὗται πρὸ ἑκατοντάδων ὅλων ἐνιαυτῶν προεμηνύθησαν ὑπ' ἀνδρῶν, Θείῳ κινουμένων φωτισμῷ.

Ἰδοὺ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ καταβὰς προσῆλθεν ἐπὶ τὸ μνῆμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἀπεκύλησε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας καὶ «οὐκ ἔστιν ὧδε, ἠγέρθη καθὼς εἶπε» ἀναφωνῶν διαπρυσίᾳ τῇ φωνῇ, διεσάλπισε τὴν Ἀνάστασιν Αὐτοῦ, ἥτις χαρᾶς τὰ πάντα ἐπλήρωσε, καὶ ἥτις εἶναι ἡ ἀπαρχὴ τῆς κοινῆς τῶν ἀνθρώπων ἀναστάσεως.

Ταύτης τῆς κεφαλαιώδους δι' ἡμᾶς πραγματικότητος, ταύτης τῆς κεντρικῆς ἀληθείας τῆς ἀμωμήτου πίστεως ἡμῶν τὴν ἱερὰν ἀνάμνησιν καὶ αὖθις ποιούμεθα κατ' αὐτάς, ἀφάτῳ ἀγάπῃ τοῦ Θεοῦ. Νικητήριοι ὕμνοι, μετὰ τὸ πένθος τῆς προλαβούσης Μεγάλης Ἑβδομάδος, καὶ ᾠδαὶ πνευματικαί, ὅπου γῆς ὑπάρχει Ὀρθόδοξον Χριστεπώνυμον πλήρωμα, δονοῦσι τοὺς αἰθέρας ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς τριημέρου Ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν.

Ὅθεν, τῆς μεγίστης ταύτης καὶ λαμπρᾶς ἑορτῆς ἐπωφελούμενοι καὶ ἑπόμενοι ἱερῷ ἔθει, ἀπὸ τῶν πρωτοχριστιανικῶν αἰώνων ἀρχομένῳ καὶ μέχρις ἡμῶν διήκοντι, ἐπικοινωνοῦμεν ἐν χαρᾷ διὰ τοῦδε τοῦ ἡμετέρου Ἑορτίου Γράμματος, μετὰ τῆς Ὑμετέρας πεφιλημένης Κορυφῆς, ἵνα συγχαρῶμεν Αὐτῇ ἐπὶ τῇ ἀναμνήσει τῆς τοῦ Χριστοῦ τριημέρου καὶ νικηφόρου Ἀναστάσεως, καὶ ἵνα τὸν Πασχάλιον ἀπευθύνωμεν Ὑμῖν ἀδελφικὸν ἀσπασμόν, παρακαλέσωμεν δὲ ὅμως καὶ τοῖς περὶ Ὑμᾶς Σεβασμιωτάτοις Ἱεράρχαις τὰς ἡμετέρας ἑορτίους προσρήσεις διαβιβάσητε εὐαρέστως, καὶ τῇ Ἁγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ, ἧς Θεοῦ εὐδοκίᾳ προΐστασθε, τὸν ἐγκάρδιον καὶ ἀναστάσιμον ἀπευθύνητε ἡμέτερον ἀσπασμόν, ἐν Χριστῷ τῷ Νικητῇ τοῦ Ἅδου καὶ τοῦ θανάτου. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ δεόμεθα τοῦ Λυτρωτοῦ ἐπὶ τῷ Ἁγίῳ Πάσχᾳ, ἵνα τὴν Ὑμετέραν γεραρὰν

Παναγιότητα ἐπὶ μήκιστον διαφυλάττη ὑγιαίνουσαν καὶ τὸν λόγον τῆς Αὐτοῦ ἀληθείας ὀρθοτομοῦσαν, ἐπ' ἀγαθῷ συμπάσης τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἣν ὁ Κύριος τῷ τιμίῳ Αὐτοῦ αἵματι περιεποιήσατο.

Διέρχεται ὄντως ἡ Ἐκκλησία αὕτη τοῦ Χριστοῦ χειμῶνα πραγμάτων. Πολλοὶ δέ εἰσιν οἱ ταύτην ἐπιβουλευόμενοι καὶ νοθείαν τῇ ἅπαξ δοθείσῃ πίστει καὶ παραδόσει ἐπιχειροῦντες ἐγκατασπεῖραι παντὶ σθένει καὶ πάσῃ σπουδῇ. Διὸ καὶ ἀπαραίτητον θεωροῦμεν τὴν στενωτάτην συνεργασίαν τῶν κατὰ τόπους τμημάτων τῆς Μιᾶς ταύτης Ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν, πρός τε ἀντιμετώπισιν τῶν δυσμενῶν περιστάσεων, ὑφ' ὧν κυκλοῦται αὕτη, καὶ πρὸς κατίσχυσιν τῆς δυνάμεως τοῦ φωτὸς ἔναντι τῶν σκοτίων προσπαθειῶν τῶν ἐκ τῆς Ἐκκλησίας μὲν προερχομένων οὐκ ὄντων δὲ ἐξ αὐτῆς, καὶ μὴ εἰδότων τὸ νόημα τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ.

Εὐχόμεθα ἐπὶ πᾶσι τούτοις, ὅπως τὸ ὑπὲρ τὴν τοῦ ἡλίου λαμπρότητα αὐγάζον τὸ στερέωμα φῶς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ φωτίσῃ τὴν διάνοιαν καὶ τὸν νοῦν τῶν ταγῶν τῆς ἀνθρωπότητος, εἰς τὸ λάμψαι αὐτοῖς τὸν φωτισμὸν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας Αὐτοῦ, ἐπ' ἀγαθῷ συμπάσης τῆς οἰκουμένης.

Καὶ αὖθις δὲ Αὐτὴν κατασπαζόμενοι ἀσπασμῷ καὶ φιλήματι ἀδελφικῆς ἀγάπης, διατελοῦμεν

Τῆς Ὑμετέρας Θεοφρουρήτου Παναγιότητος,
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς καὶ ὅλως πρόθυμος.
Ἀθήνησι, 13 Ἀπριλίου 1958.
† Ὁ Ἀθηνῶν ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ, Πρόεδρος.

ΟΡΟΣ ΣΙΝΑ

Τῷ Παναγιωτάτῳ καὶ Θειοτάτῳ
Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ
κυρίῳ Ἀθηναγόρᾳ.

Φανάριον.

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Πλούσιος ὢν ἐλέει ὁ φιλάνθρωπος Θεός, κατηξίωσεν ἡμᾶς καὶ αὖθις διαπλεῦσαι αἰσίως τὸ τῆς ψυχωφελοῦς νη-

στείας μέγα πέλαγος καὶ φθάσαι τὰς πανσέπτους ἡμέρας ταύτας, καθ' ἃς ἡ ἁγία ἡμῶν Ἐκκλησία, ἡ Θεότευκτος αὕτη κιβωτός, παραλαβοῦσα καὶ φυλάττουσα πιστῶς ὅσα οἱ Θειότατοι Πατέρες, οἱ τὰ πάντα καλῶς διαταξάμενοι, ὥρισαν, προβάλλει τοῖς τέκνοις αὐτῆς εἰς σωτηρίαν.

Καὶ καλεῖ λοιπὸν ταῦτα, ὅπως κεκαθαρμέναις διανοίαις καὶ πνεύματι ταπεινώσεως παρακολουθήσωσι τὸ τελούμενον ἐν αὐταῖς Θεῖον δρᾶμα, τὸ παράδοξον καὶ ἀνεξήγητον καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις :

Τὰ Πάθη τὰ σεπτά, ἅτινα ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν ὁ Θεάνθρωπος Χριστός, ἡμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσωμεν τοῖς ἴχνεσιν Αὐτοῦ· τὸν σταυρικὸν θάνατον, διὰ τοῦ ὁποίου κατήργησε τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου· τὴν εἰς ᾅδου κάθοδον, δι' ἧς ἠλευθέρωσε τοὺς ἀπ' αἰῶνος κρατουμένους δεσμίους ἐν αὐτῷ· τὴν ἔνδοξον Αὐτοῦ ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, δι' ἧς συνήγειρε τὸν νεκρωθέντα τῇ ἁμαρτίᾳ ἄνθρωπον καὶ συνεκάθισεν αὐτὸν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις.

Θαυμάζοντες τοίνυν καὶ ἡμεῖς τὴν ἄπειρον ταύτην τοῦ Κυρίου ἡμῶν συγκατάβασιν, οὕτως ὑπὲρ τοῦ πλάσματος Αὐτοῦ πάντα οἰκονομήσαντος, εὐχαριστοῦμεν Αὐτῷ ὅλῃ ψυχῇ καὶ διανοίᾳ καὶ ἱκετεύομεν Αὐτὸν λιπαρῶς, ὅπως τὴν μὲν ἁγίαν Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν, ἣν περιεποιήσατο διὰ τοῦ τιμίου Αὐτοῦ αἵματος, διατηρῇ ἀσάλευτον ἐπὶ τὴν πέτραν τῆς εἰς Αὐτὸν πίστεως ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, τοὺς δὲ Ποιμένας αὐτῆς, τοὺς ἀγρυπνοῦντας ἐπὶ τὴν ποίμνην Αὐτοῦ τὴν ἐκλεκτήν, ἐνισχύῃ καὶ ἐνδυναμοῖ, ἵνα καθοδηγῶσιν αὐτὴν εἰς νομὰς σωτηρίους, πανηγυρίζωσι δὲ πάντες ἡνωμένοι τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης τὰς πανσέπτους καὶ χαρμοσύνους ταύτας ἑορτὰς ἐπὶ μήκιστον, ἐν χαρᾷ καὶ ἀναλλιάσει, πρὸς δόξαν τοῦ παναγίου Αὐτοῦ ὀνόματος.

Τὰς ὁλοθέρμους ταύτας εὐχὰς εὐλαβῶς ὑποβάλλοντες τῇ Ὑμετέρᾳ Θειοτάτῃ Παναγιότητι, τῷ σεπτῷ Προέδρῳ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἐπικαλούμεθα ἐφ' ἡμᾶς καὶ πᾶσαν τὴν εὐαγῆ ἡμῶν Ἀδελφότητα, τὴν Πατριαρχικὴν

εὐλογίαν καὶ κατασπαζόμενοι τὴν τιμίαν Αὐτῆς δεξιάν, διατελοῦμεν μετὰ σεβασμοῦ βαθυτάτου.

Ἐν Σιναίῳ τῷ Ὄρει, τῇ 5ῃ Ἀπριλίου 1958.

Τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης
καὶ πανσεβάστου ἡμῖν Παναγιότητος
ταπεινὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
καὶ τέκνα πειθήνια

† Ὁ Σιναίου ΠΟΡΦΥΡΙΟΣ.
Καὶ ἡ Ἱερὰ τῶν Πατέρων Σύναξις
† Δικαῖος Ἀρχιμ. ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ.
† Σκευοφύλαξ Ἀρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΣ.
† Οἰκονόμος Ἱερομ. ΕΥΘΥΜΙΟΣ.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τῇ Α. Θ. Παναγιότητι,
τῷ λίαν σεβαστῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ
Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ῥώμης
κυρίῳ Ἀθηναγόρᾳ.

Φανάριον.

Παναγιώτατε καὶ ἀγαπητὲ ἐν Χριστῷ ἀδελφέ,

«Χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει, θάνατος Αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει». (Ρωμ. 69).

Τὰ χαρμόσυνα ἀλληλούϊα, ἅτινα ἀντηχοῦσιν ἀνὰ σύμπαντα τὸν Χριστιανικὸν κόσμον κατὰ τὴν Πασχάλιον ταύτην περίοδον, ἔκδηλον ποιοῦσι τὸν σύνδεσμον τῶν εἰς Χριστὸν πιστευόντων, ἐν τῇ χαρᾷ τῆς Ἀναστάσεως Αὐτοῦ.

Ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ταύτῃ ἑορτῇ τῆς σωτηρίας ἡμῶν, διαβιβάζω Ὑμῖν, ἀδελφὲ περιπόθητε, τὰς ἐνθέρμους μου προσρήσεις, ἀγαλλόμενος, ὅτι ὁμοῦ ἐγενόμεθα κοινωνοὶ τῆς Ἀναστάσεω ςκαὶ τῆς αἰωνίου Αὐτοῦ ζωῆς.

«Χριστὸς 'Ανέστη» διακηρύττει τὸ μήνυμα τῆς ἐπὶ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου νίκης τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν.

Εἶναι ὁ θρίαμβος τῆς πίστεως κατὰ τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς ἐλπίδος κατὰ τῆς ἀπελπισίας. 'Αλλὰ δὲν ὑπάρχει νίκη ἐξωτερικὴ δι' ἡμᾶς — συνετράφημεν οὖν Αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὥσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ Πατρός, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου Αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς 'Αναστάσεως ἐσόμεθα». (Ρωμ. 6. 4).

Ἐν μέσῳ ἀμφιβολιῶν καὶ ἀβεβαιότητος, δοκιμασιῶν καὶ ἀνταγωνισμῶν, ἡ ἀνθρωπότης ἐπικαλεῖται εἰσέτι τὴν ἀπολύτρωσιν. Ὡς μέλη Χριστοῦ μετέχοντες καὶ σήμερον τῶν χαρισμάτων τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἔχομεν τὴν ἀποστολὴν νὰ διακηξωμεν, ὅτι ἡ ἀπολύτρωσις ἐπετεύχθη καὶ ὅτι «ἐν Χριστῷ» καὶ μόνον εὑρίσκομεν τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν εἰρήνην ἡμῶν.

Εὔχομαι, ὅπως ἥ τε 'Υμετέρα Παναγιότης καὶ ἅπαντα τὰ Μέλη τῆ ς'Αγίας Αὐτῆς 'Εκκλησίας μετέχητε πλουσίως τῆ ςἐλπίδος καὶ τῆς χαρᾶς τῆς τοῦ Κυρίου ἡμῶν 'Αναστάσεως.

Εἰλικρινὴς καὶ ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
Λαμπεθιανὸν Μέγαρον Μάρτιος 1958.
† ΤΖΩΦΦΡΕΥ
'Αρχιεπίσκοπος Καντουαρίας,
Πριμᾶτος πάσης 'Αγγλίας
καὶ Μητροπολίτης.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΑΠΑΝΤΗΤΙΚΟΝ ΓΡΑΜΜΑ ΕΠΙ ΤΩ ΠΑΣΧΑ

Μακαριώτατε καὶ Ἁγιώτατε Πάπα καὶ Πατριάρχα Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης γῆς Αἰγύπτου, ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ λίαν ἀγαπητὲ καὶ περιπόθητε ἀδελφὲ καὶ συλλειτουργὲ τῆς ἡμῶν Μετριότητος κύριε Χριστοφόρε, τὴν Ὑμετέραν σεβασμίαν Μακαριότητα ἀδελφικῶς ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι, ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Δόξαν καὶ αἶνον καὶ εὐχαριστίαν ἀναπέμποντες τῷ Παναγάθῳ Θεῷ, τῷ ἀξιώσαντι ἡμᾶς καὶ σύμπασαν τὴν Χριστιανικὴν ἀνθρωπότητα πανηγυρίσαι τὴν Ἑορτὴν τῶν ἑορτῶν καὶ Πανήγυριν πανηγύρεων, ἐν τῇ κλητῇ καὶ ἁγίᾳ ἡμέρᾳ τῆς ἐκ νεκρῶν ἐνδόξου τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἀναστάσεως, ἄσμενοι ἐκομισάμεθα τὰ ἐπὶ ταύτῃ τίμια Γράμματα τῆς Ὑμετέρας σεβασμίας καὶ περιποθήτου Μακαριότητος καὶ ἡδέως πάνυ μετὰ τῶν ἀγαπητῶν ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφῶν, τῶν τὴν περὶ ἡμᾶς Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον συγκροτούντων, ἀπεδεξάμεθα τὸν δι' αὐτῶν διαπεμφθέντα ἡμῖν ἐγκάρδιον ἀδελφικὸν χαιρετισμὸν καὶ τὰς πρόφρονας εὐχὰς Αὐτῆς.

Τὴν ἔνθερμον ἡμῶν εὐχαριστίαν ἐπὶ ταῖς εὐχαῖς Αὐτῆς προσάγοντες τῇ Ὑμετέρᾳ γερασμίᾳ Μακαριότητι, καὶ τὸ «Ἀληθῶς Ἀνέστη» καὶ ἐξ ὀνόματος καὶ τῶν περὶ ἡμᾶς ἁγίων ἀδελφῶν ἀντιπροσφθεγγόμενοι, ἐν αἰσθήμασιν ἁγίας χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης προαγόμεθα, διὰ τῆς παρούσης ἡμῶν ἐπιστολῆς, σὺν τῇ ἐκφράσει τῶν ἡμετέρων εὐχαριστιῶν, περιπτύξασθαι τὴν Ἀγάπην Αὐτῆς ἀδελφικῶς καὶ ἀποδοῦναι ἀπὸ μέσης καρδίας τὸν ἀφ' ἡμῶν καὶ τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας ἐπὶ τῇ μεγάλῃ Ἑορτῇ ἀσπασμόν.

Ἐν τῇ πίστει δ' ὅτι ὁ θριαμβεύσας **τοῦ θανάτου Κύ**ριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, ὁ διελθὼν τὴν νύκτα τῆς ἀν-

θρωπίνης ἀνησυχίας καὶ μεθ' ἡμῶν διαμείνας ἐν τῷ σκότει τοῦ τάφου, ἵνα καταστήσῃ ἧττον σκοτεινὸν καὶ ἀναστήσῃ ἡμᾶς ἐκ τῆς πτώσεως, ἡ αἰώνιος ἡμῶν εὐφροσύνη, ἐν ᾗ ἀνακαινιζόμεθα καὶ στερεούμεθα, ὁ διασκεδάσας τὰς θλίψεις τοῦ κόσμου καὶ τὴν εὔσημον καὶ φαιδρὰν ἡμέραν τῆς Λαμπροφόρου Ἀναστάσεως ἀνατείλας, θέλει φωτίσει τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἀπαλλάξει τῆς κατατρυχούσης αὐτὴν ἀσυμφωνίας μεταξὺ τῶν ρυθμιστῶν τῶν τυχῶν τῶν λαῶν, ὁδηγήσῃ δὲ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς **δικαιοσύνης Αὐτοῦ**, πρὸς ἀνακούφισιν καὶ εὐημερίαν πάντων, εὐχόμεθα τῇ Ὑμετέρᾳ περισπουδάστῳ Μακαριότητι, τῇ κατ' Αὐτὴν Ἁγιωτάτῃ ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῷ εὐσεβεῖ Αὐτῆς Πληρώματι πλουσίαν τὴν χάριν καὶ τὴν χαρὰν τῆς Ἀναστάσεως.

Καὶ αὖθις δ' ἐν τῷ Ἀναστάντι Χριστῷ περιπτυσσόμενοι Αὐτήν, διατελοῦμεν μετ' ἀγάπης ἀδελφικῆς καὶ τιμῆς ἐξιδιασμένης

Τῆς Ὑμετέρας γεραρσμίας Μακαριότητος
Ἅγιον Πάσχα τοῦ αϡνη΄.
ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφὸς
† Ὁ Κωνσταντινουπόλεως ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ

ΣΗΜ. : Παρόμοια σεπτὰ Πατριαρχικὰ ἀπαντητικὰ Γράμματα ἀπεστάλησαν πρὸς τοὺς λοιποὺς Μακαρ. Πατριάρχας καὶ τοὺς Ἀρχηγοὺς τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν· παράλληλα δέ, πρὸς τοὺς Ἀρχηγοὺς τῶν φίλων Ἐκκλησιῶν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΑΠΡΙΛΙΟΥ - ΜΑΐΟΥ - ΙΟΥΝΙΟΥ 1958.

Τὸ Ἅγιον Πάσχα ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Ἐν ἀτμοσφαίρᾳ βαθείας κατανύξεως καὶ ἐκκλησιαστικῆς ἐπιβλητικότητος ἐτελέσθησαν καὶ ἐφέτος ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἅπασαι αἱ Ἱεραὶ Ἀκολουθίαι τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος καὶ τοῦ Ἁγίου Πάσχα.

Κατὰ τὰς ἱ. ἀκολουθίας τὰς ἀρχομένας ἀπὸ τῆς ἑσπέρας τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων μέχρι τῆς πρωΐας τῆς Μ. Τετάρτης, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν τάξιν ἀπὸ τοῦ Παραθρονίου.

Τὴν Μ. Τετάρτην ἑσπέρας, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἔλαβε τὸ χρῖσμα τοῦ Ἁγίου Εὐχελαίου, ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Παρεκκλησίῳ.

Τὴν πρωΐαν τῆς Μ. Πέμπτης, 10ην ἰδίου, ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν Θείαν Λειτουργίαν τοῦ Μ. Βασιλείου, ἣν ἐτέλεσεν ὁ Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Αἰμιλιανὸς μετὰ τοῦ Πανοσ. Διακόνου τῆς Σειρᾶς κ. Εὐαγγέλου.

Κατὰ τὴν Ἱ. Ἀκολουθίαν τῶν Δώδεκα Ἱ. Εὐαγγελίων τῆς Μ. Πέμπτης, τῇ Α. Θ. Παναγιότητι συνεχοροστάτησαν οἱ Σεβ. Συνοδικοὶ Μητροπολῖται Αἴνου κ. Γερμανός, Περγάμου κ. Ἀδαμάντιος, Νεοκαισαρείας κ. Χρυσόστομος, Σάρδεων κ. Μάξιμος, Ἰκονίου κ. Ἰάκωβος καὶ Φιλαδελφείας κ. Ἰάκωβος. Ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀνέγνω τὸ Ἱ. Εὐαγγέλιον τῆς Διαθήκης. Ἐν συνεχείᾳ τὰ λοιπὰ ἀνεγνώσθησαν κατὰ σειρὰν ὑπὸ τῶν ὡς ἄνω Μητροπολιτῶν καὶ τῶν Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου κ. Αἰμιλιανοῦ, Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιμ. κ. Συμεών, Ἀρχιμ. κ. Δωροθέου Φλέγκα, Ἀρχιμ. κ. Φιλαρέτου Παπαχαραλάμπους καὶ Μ. Ἀρχιδιακόνου κ. Γεωργίου.

Κατὰ τὴν Ἱ. Ἀκολουθίαν τῶν Μ. Ὡρῶν, τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Μ. Παρασκευῆς καὶ τῆς Ἀποκαθηλώσεως συνεχοροστάτησαν τῇ Α. Θ. Παναγιότητι οἱ αὐτοὶ Ἅγιοι Συνοδικοὶ Ἀρχιερεῖς, ἐν μέσῳ πυκνοῦ ἐκκλησιάσματος. Τὸν Θεῖον Λόγον ἐκήρυξεν ὁ Πανοσ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Αἰμιλιανός.

Ἡ Ἱ. Ἀκολουθία τοῦ Ἐπιταφίου τὴν Μ. Παρασκευήν, ἑσπέρας, διεξήχθη κατὰ τὸ ἔκπαλαι κρατῆσαν τυπικὸν τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Μετὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος συνεχοροστάτησαν ἐν πλήρει Ἀρχιερατικῇ Ἀμφιέσει, οἱ Σεβ. Συνοδικοὶ Ἀρχιερεῖς.

Παρέστησαν οἱ Ἐντιμ. κ.κ. Ἄγις Καψαμπέλης, Γεν. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς Εὐγεν. μητρὸς κ. Μαρίας καὶ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ δ. Λίνας Καψαμπέλη, Εὐστάθιος Λαγάκος καὶ Δημήτριος Ἡρακλείδης, Πρόξενοι, οἱ Βουλευταὶ Σταμποὺλ κ.κ. Ἀλέξανδρος Χατζόπουλος καὶ Χρῆστος Ἰωαννίδης. Οἱ Ἄρχοντες Ὀφφικιάλοι τῆς Μ. τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας κ.κ. Βλαδίμηρος Μιρμίρογλου, Μ. Ῥήτωρ, Ἀχιλλ. Μόσχος, Μ. Χαρτοφύλαξ, καὶ Γεώργιος Χόλλεμπαχ, Ἄρχων Ρεφερενδάριος.

Οἱ Πατριαρχικοὶ Χοροὶ ἔψαλον λίαν ἐμμελῶς τὰ Ἐγκώμια τοῦ Ἐπιταφίου, καθ' ὃν χρόνον ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐθυμίασεν ἅπαν τὸ ἐκκλησίασμα.

Κατὰ τὴν περιφορὰν τοῦ Ἐπιταφίου ἀνεπέμφθη δέησις ὑπὲρ ὑγείας καὶ μακροημερεύσεως τῆς Α. Ἐξοχότητος τοῦ Προέδρου τῆς Τουρκικῆς Δημοκρατίας κ. Τζελὰλ Μπαγιάρ, τοῦ Ἐξοχ. Πρωθυπουργοῦ κ. Ἀδνὰν Μεντερὲς καὶ τῶν συνεργατῶν αὐτῶν.

Τὸ Μέγα Σάββατον ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐχοροστάτησε κατὰ τὴν Θείαν Λειτουργίαν, τελεσθεῖσαν κατὰ τὸ τυπικὸν τῆς Μ. Ἐκκλησίας ὑπὸ τῶν Πανοσιολ. Ἀρχιγραμματέως καὶ Ὑπογραμματέως.

Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου ἑωρτάσθη διὰ τῆς ἔκπαλαι καθιερωμένης Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Λειτουργίας ἐν βαθείᾳ θρησκευτικῇ κατανύξει.

Οἱ κώδωνες τοῦ Ἱ. Πατριαρχικοῦ Ναοῦ ἔκρουσαν περὶ τὴν 6.30΄ πρωϊνήν, τὴν δὲ 7.30΄ ὁ Πατριάρχης ψάλλων τὸ «Δεῦτε λάβετε φῶς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου φωτὸς» προσέφερεν ἀπὸ τῆς Ὡραίας Πύλης τοῖς πιστοῖς τὸ Φῶς ἐξ οὗ κατηυγάσθη ὁ Ἱ. Ναός.

Ἡ Ἀνάστασις ἐγένετο ἀπὸ ἐξέδρας τοποθετηθείσης ἐν τῷ αὐλογύρῳ τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, ἔνθα ἀνῆλθεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης μετὰ τῶν συλλειτουργησάντων Ἁγίων Ἀρχιερέων καὶ τῶν λοιπῶν Κληρικῶν, ὧν ἁπάντων ἐπανελθόντων εἰς τὸν Ἱ. Ναόν, συνεχίσθη ἡ Θ. Λειτουργία.

Τὴν Πατριαρχικὴν ἐπὶ τῷ Πάσχα Ἀπόδειξιν ἀνέγνω ἀπὸ τοῦ Ἱ. Ἄμβωνος ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου κ. Συμεών.

Κατὰ τὴν ἀπόλυσιν, ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἀνέγνω τὸ Κατηχητικὸν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τὴν συγχωρητικὴν εὐχὴν τῆς Θ. Μεταλήψεως καὶ ἀκολούθως διένειμε τὸ ἀντίδωρον.

Ἐκκλησιάσθησαν ὁ Γεν. Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος κ. Ἄγις Καψαμπέλης μετὰ τῆς Εὐγεν. μητρὸς καὶ ἀδελφῆς αὐτοῦ, ὁ Ἐντιμ. Βουλευτὴς Σταμποὺλ κ. Ἀλέξανδρος Χατζόπουλος μετὰ τῆς Εὐγεν. συζύγου αὐτοῦ, οἱ Ἐντιμολ. Ἄρχοντες Μ. Ῥήτωρ κ. Βλαδ. Μιρμίρογλου καὶ Μ. Ρεφερενδάριος κ. Γ. Χόλλεμπαχ.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐδέχθη ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Γραφείῳ τοὺς Σεβασμ. Ἁγίους Ἀρχιερεῖς, τοὺς Ἐπισήμους καὶ τοὺς Ὀφφικιάλους, οἵτινες καὶ παρεκάθησαν εἰς τὸ πρόγευμα.

Ὁ Ἑσπερινὸς τῆς Ἀναστάσεως ἐτελέσθη περὶ τὴν 15.30΄ μ.μ. διὰ Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Χοροστασίας ἐν μέσῳ πυκνοῦ ἐκκλησιάσματος.

Ἀρξαμένου τοῦ Ἑσπερινοῦ ὁ Πατριάρχης ἐθυμίασε ἅπαν τὸ ἐκκλησίασμα.

Μετὰ τὴν εἴσοδον ἀνεγνώσθη τὸ Ἱ. Εὐαγγέλιον : Ἑλληνιστὶ ὑπὸ τῆς

Α. Θ. Παναγιότητος, ἀπὸ τοῦ Συνθρόνου, Τουρκιστὶ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Περγάμου κ. Ἀδαμαντίου, Λατινιστὶ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Νεοκαισαρείας κ. Χρυσοστόμου, Ἰταλιστὶ ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἰκονίου κ. Ἰακώβου, Σλαβωνιστὶ ὑπὸ τοῦ Αἰδεσιμολ. Μεγ. Οἰκονόμου κ. Γεωργίου, Γαλλιστὶ ὑπὸ τοῦ Πανοσ. Ἀρχιγραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου Ἀρχιμ. κ. Συμεών, Ἀγγλιστὶ ὑπὸ τοῦ Αἰδεσ. Ἀγγλικανοῦ Πρωθιερέως κ. Τ. Πάϊπερ, εἰς Ἡρωϊκὸν Ἑξάμετρον ὑπὸ τοῦ Πανοσ. Συγκέλλου κ. Προκοπίου Μελᾶ μετὰ τοῦ ὁμίλου αὐτοῦ, Ἀραβιστὶ ὑπὸ τοῦ Ἱερ. Διακόνου κ. Ἠλία Νάζμ, Ἱεροσπουδαστοῦ Χάλκης, Ἀρμενιστὶ ὑπὸ τοῦ Αἰδ. κ. Μικαὴλ Πασαγιὰν καὶ πάλιν Ἑλληνιστὶ ὑπὸ τοῦ Πανοσ. Μ. Ἀρχιδιακόνου.

Παρέστησαν ὁ Βουλευτὴς Ἰσταμπούλ κ. Χρῆστος Ἰωαννίδης μετὰ τῆς Εὐγενεστάτης συζύγου καὶ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ, οἱ Ἐντιμολ. Ἄρχων Μεγ. Ρεφερενδάριος κ. Γ. Χόλλεμπαχ καὶ Ἄρχων Μυρεψὸς κ. Βασίλειος Αἰμιλιάδης, Μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀνοικοδομήσεως τῶν Ἱ. Ναῶν καὶ πλῆθος πολύ, οὓς ὁ Πατριάρχης ἐδεξιώθη ἐν τῷ Γραφείῳ καὶ ἀνέπτυξε τὴν σημασίαν καὶ τὴν δύναμιν τῆς Ἀναστάσεως.

Ἡ ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Γεωργίου ἐν τοῖς Πατριαρχείοις.

Ἐπὶ τῇ μνήμῃ τοῦ Ἁγ. Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, τῇ 23ῃ Ἀπριλίου ἐν τῷ ἑορτάζοντι Π. Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ, ἐχοροστάτησεν ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Πατριάρχης, κατὰ τὸν Ἑσπερινόν.

Τὴν δὲ κυριώνυμον ἡμέραν τὴν Θ. Λειτουργίαν ἐτέλεσεν ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Εἰρηνουπόλεως κ. Κωνσταντῖνος, μετὰ τῶν Σεβασμ. Μητροπολιτῶν Αἴνου κ. Γερμανοῦ καὶ Περγάμου κ. Ἀδαμαντίου, συμπαραστατουμένων ὑπὸ τῶν Πανοσιολ. Ἀρχιμανδρ. κ. Δωροθέου Φλέγκα καὶ Φιλαρέτου, καὶ τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων Τριτεύοντος καὶ Σειρᾶς.

Κατὰ τὴν ἀρτοκλασίαν ἀνεπέμφθη δέησις ὑπὲρ ὑγείας τῶν ἐν Ἀμερικῇ καὶ τῇ λοιπῇ Διασπορᾷ εὐσεβῶν τέκνων τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Ἐν τῷ Ἱ. Βήματι παρέστησαν συμπροσευχόμενοι : ἡ Α. Θ. Παναγιότης, οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Νεοκαισαρείας κ. Χρυσόστομος, Ἰκονίου κ. Ἰάκωβος καὶ Φιλαδελφείας κ. Ἰάκωβος.

Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολὴ Χάλκης.

Ἑορτὴ τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Τῇ Δευτέρᾳ, 2ᾳ Ἰουνίου, ἑορτῇ τῆς Ἁγίας Τριάδος, πανηγυρίζοντος τοῦ Ἱ. Ναϋδρίου τῆς Ἱ. Θεολογικῆς ἐν Χάλκῃ Σχολῆς, ἐτελέσθη ἐν αὐτῷ πανηγυρικὴ Θεία Λειτουργία, προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ροδοπόλεως κ. Ἱερωνύμου, Ἐφόρου-ταμίου τῆς Σχολῆς, συμπαραστατουμένου ὑπὸ Ἱερέων καὶ Διακόνων, ἁπάντων Ἱεροσπουδαστῶν.

Παρέστησαν συμπροσευχόμενοι ἐν τῷ Ἱερῷ Βήματι οἱ Σεβ. Μητροπολῖται Κυδωνιῶν κ. Ἀγαθάγγελος, Σάρδεων κ. Μάξιμος καὶ Ἰκονίου κ. Ἰάκωβος, ἐν δὲ τῷ Σωλέᾳ οἱ Καθηγηταὶ τῆς Σχολῆς καὶ πυκνὸν εὐσεβὲς ἐκκλησίασμα.

Ἡ Α. Ἐξοχότης ὁ Πρόεδρος τῆς Δημοκρατίας.

Ἡ Α. Ε. ὁ Πρόεδρος τῆς Χώρας ἡμῶν κ. Τζελὰλ Μπαγιάρ, ἀνταποδί-

δων ἐπίσκεψιν τοῦ Ἐξοχ. Προέδρου τῆς Δυτικῆς Γερμανίας Δρος κ. Χόϊς, ἀνεχώρησεν εἰς Βόννην, τῇ 7ῃ Μαΐου, ἐκ τοῦ ἀεροδρομίου Γεσήλκιοϊ, ἐπιβαίνων τετρακινητηρίου ἀεροπλάνου τῆς Τουρκικῆς Γραμμῆς, ἐν μέσῳ ζωηρῶν ἐκδηλώσεων.

Τὰς Πατριαρχικὰς εὐχὰς κατὰ τὴν προπομπὴν διεβίβασε τῇ Α. Ἐξοχότητι τριμελὴς Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Εἰρηνουπόλεως κ. Κωνσταντίνου καὶ Φιλαδελφείας κ. Ἰακώβου καὶ τοῦ Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου κ. Αἰμιλιανοῦ.

Τὴν Α. Ἐξοχότητα, ἐπανακάμψασαν τῇ 15ῃ Μαΐου, ὑπεδέχθησαν ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ οἱ Ἐξοχ. Πρόεδρος τῆς Μ. Ἐθνοσυνελεύσεως κ. Ρεφὶκ Κοραλτάν, Πρωθυπουργὸς κ. Ἀδνὰν Μεντερές, Ὑπουργοί, Βουλευταί, αἱ Τοπικαὶ Ἀρχαὶ καὶ μέγα πλῆθος ἐνθουσιῶντος λαοῦ.

Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Πατριάρχου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. Ἰάκωβος καὶ ὁ Πανοσ. Μ. Πρωτοσύγκελλος κ. Αἰμιλιανὸς ὑπεδέχθησαν τὸν κ. Πρόεδρον ᾧ τινι διεβίβασαν τὰς Πατριαρχικὰς εὐχὰς ἐπὶ τῇ αἰσίᾳ αὐτοῦ ἐπανόδῳ εἰς τὴν Χώραν.

Πατριαρχικὰ συγχαρητήρια.

Ἐπὶ τῇ ἐθνικῇ ἑορτῇ τῆς Ὁλλανδίας, ὁ Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσύγκελλος, μεταβὰς σεπτῇ ἐντολῇ, τῇ 30ῇ Ἀπριλίου εἰς τὸ ἐνταῦθα Γ. Προξενεῖον αὐτῆς, μετέδωκε τῷ Ἐντίμῳ κ. Ζὰν Βὰν Τούφτ, Προξένῳ, τὰς Πατριαρχικὰς συγχαρητηρίους προσρήσεις καὶ εὐχάς, παρακαλέσας ἅμα, ὅπως διαβιβασθῶσιν αὗται τῇ Α. Μ., τῇ Βασιλίσσῃ Τζουλιάνᾳ.

Ὁ κ. Πρόξενος λίαν συγκεκινημένως ἐκ τῆς Πατριαρχικῆς ἐκδηλώσεως, παρεκάλεσεν ὅπως ὑποβληθῶσι τῇ Α. Θ. Παναγιότητι τὰ σεβάσματα καὶ αἱ εὐχαριστίαι αὐτοῦ, προσεπιδηλώσας ἅμα ὅτι λίαν εὐχαρίστως θὰ διαβιβάσῃ εἰς τὴν Α. Μεγαλειότητα τὰς διερμηνευθείσας αὐτῷ εὐχάς.

— Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς ἐθνικῆς τοῦ Ἰσραὴλ ἑορτῆς, ὁ κ. Γεσουὰ Σάϊ, Γ. Πρόξενος τοῦ Ἰσραήλ, ἐνταῦθα, διωργάνωσε τῇ 24ῃ Ἀπριλίου δεξίωσιν ἐν τῷ Ξενοδοχείῳ Χίλτον.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, προσκληθεῖσα ἀντεπροσωπεύθη ὑπὸ τοῦ Πανοσιολ. Μ. Πρωτοσυγκέλλου, ὅστις διεβίβασε τῷ κ. Γενικῷ Προξένῳ τὰς Πατριαρχικὰς συγχαρητηρίους εὐχὰς καὶ προσρήσεις.

Ὁ κ. Γενικὸς Πρόξενος παρεκάλεσεν, ὅπως ὑποβληθῶσι τῷ Πατριάρχῃ τὰ σέβη καὶ αἱ εὐχαριστίαι αὐτοῦ.

Ἀφίξεις - Ἀναχωρήσεις.

Τῇ Κυριακῇ, 6ῃ Ἀπριλίου ἐ.ἔ., ἀνεχώρησε, μέσῳ Τσανάκκαλε, εἰς τὴν Ἐπαρχίαν αὐτοῦ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Μελίτων, ἵνα διέλθῃ τὴν Μεγ. Ἑβδομάδα τῶν Παθῶν καὶ τὸ Ἅγιον Πάσχα μετὰ τοῦ Ποιμνίου αὐτοῦ.

Ἡ Α. Σεβασμιότης ἐπανέκαμψεν ἐνταῦθα ἐκ τῆς Ἐπαρχίας αὐτῆς τῇ Δευτέρᾳ, 28ῃ Ἀπριλίου ἐ. ἔ., πρὸς συνέχισιν τῶν καθηκόντων αὐτῆς, ὡς παρεδρεύοντος μέλους τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου.

Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, κατά τε τὴν ἀναχώρησιν καὶ τὴν ἄφιξιν τῆς Α. Σεβασμιότητος, προέπεμψε καὶ ὑπεδέχθη αὐτὴν ὁ Πανοσ. Μ. Πρωτοσύγκελλος.

— Τυχὼν τῆς σχετικῆς κανονικῆς ἀδείας, ἀνεχώρησε σιδηροδρομικῶς τῇ Τρίτῃ, 29ῃ Ἀπριλίου ἐ. ἔ. εἰς Θεσσαλονίκην καὶ Ἀθήνας ὁ Σεβ.

Μητροπολίτης Αἴνου κ. Γερμανός, εἰς ὃν τὰς ἐπὶ κατευοδώσει Πατριαρχικὰς εὐχὰς διεβίβασεν ὁ Πανοσ. Μ. Πρωτοσύγκελλος.

Τὴν Α. Σεβασμιότητα ἐπανακάμψασαν ἀτμοπλοϊκῶς ἐνταῦθα, τῇ 17ῃ Ἰουνίου, ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, ὑπεδέχθη ὡσαύτως ὁ Μ. Πρωτοσύγκελλος.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μελίτης.

Τυχὼν τῆς νενομισμένης ἀδείας, ἀφίκετο εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν, τὴν Παρασκευὴν ἑσπέρας, 18ην Ἀπριλίου ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μελίτης κ. Ἰάκωβος, Μόνιμος Ἀντιπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου παρὰ τῷ Π. Συμβουλίῳ Ἐκκλησιῶν, ἐν Γενεύῃ. Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐχαιρέτησεν αὐτὸν ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ, ὁ Πανοσ. Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου κ. Γαβριήλ.

Τὴν ἑπομένην, 19ην, ἐχοροστάτησεν ἐν τῷ Π. Π. Ναῷ κατὰ τὸν Ἑσπερινὸν τοῦ Σαββάτου καὶ τὴν 20ὴν ἐτέλεσε τὴν Θ. Λειτουργίαν κηρύξας ἅμα τὸν θεῖον λόγον.

Τῇ 21ῃ ἀνεχώρησεν ἀεροπορικῶς διὰ Βηρυττόν, ἔνθα ἀντεπροσώπευσε τὸ Πατριαρχεῖον ἐν τῷ Συνεδρίῳ Χριστιανικοῦ Συμβουλίου, Ἐγγὺς Ἀνατολῆς, προπεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ Πανοσ. Ὑπογραμματέως.

Ὁ Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Τῇ Δευτέρᾳ τῆς Διακαινησίμου, 14ῃ Ἀπριλίου, καὶ ὥραν 2.30΄ μ.μ., ἡ Α. Μακαριότης ὁ Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων κ. Καρακὶν Χατζαντουριάν, συνοδείᾳ τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Σαχὰπ Παπαζιὰν καὶ τοῦ Συμβούλου αὐτοῦ κ. Καραμπὲτ Ἀμπραχαμιάν, ἐπεσκέφθη τὴν Α. Θ. Παναγιότητα τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην κ. Ἀθηναγόραν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ Πάσχα τῶν Ὀρθοδόξων.

Ἡ Α. Μακαριότης ἐγένετο δεκτὴ μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Πρωτοκόλλου προβλεπομένων τιμῶν, καθ' ὃν χρόνον οἱ κώδωνες ἤχουν χαρμοσύνως, παρὰ δὲ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος μετὰ πολλῆς ἐγκαρδιότητος.

Κατὰ τὴν ἀναχώρησιν, ἡ Α. Μακαριότης προσεκύνησεν ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ καὶ ηὐχήθη ἅπασι τοῖς παρισταμένοις καλὸν Πάσχα, προπεμφθεῖσα μέχρι τῆς ἐξωτερικῆς πύλης τῶν Πατριαρχείων, μετὰ τιμῶν καὶ ὑπὸ τοὺς ἤχους τῶν κωδώνων τοῦ Ναοῦ.

Μνημόσυνον ἀειμνήστου Γρηγορίου Μαρασλῆ.

Ἡ Ἐφορία τῆς Πατριαρχικῆς Μαρασλείου Σχολῆς, φόρον τιμῆς ἀποτίουσα τῷ κτίτορι αὐτῆς ἀειμνήστῳ Γρηγορίῳ Μαρασλῇ, ἐτέλεσε μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς μακαρίας ψυχῆς αὐτοῦ, ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ τῇ 11ῃ Μαΐου, χοροστατούσης τῆς Α. Θ. Παναγιότητος.

Τὴν Θ. Λειτουργίαν ἐτέλεσεν ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Φιλάρετος μετὰ τοῦ Πανοσ. Διακόνου τῆς σειρᾶς κ. Εὐαγγέλου.

Εἰς τὸ τέλος τῆς Θ. Λειτουργίας ὁ Πατριάρχης, περιβληθεὶς ἐπιτραχήλιον καὶ μικρὸν ὠμόφορον, ἀνέγνω τὸ Τρισάγιον καὶ ηὐχήθη ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ Μεγάλου τούτου εὐεργέτου. Ἐπηκολούθησεν ἐν τῇ Μαρασλείῳ Σχολῇ τελετή, καθ' ἣν ὡμίλησεν ἡ Διευθύντρια τῆς Σχολῆς Δ)νὶς Ἑλένη Καπετανίδου καὶ οἱ μαθηταὶ ἀπήγγειλαν διάφορα ποιήματα.

Παρέστησαν ὁ Πανοσ. Μ. Πρωτο-

σύγκελλας, Πρόεδρος τῆς Ἐφορίας τῆς Μαρασλείου, μετὰ τῶν λοιπῶν ἐφόρων, Κληρικοὶ τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς καὶ πλῆθος εὐσεβῶν Χριστιανῶν.

Ὁ Ἐπίσκοπος Λέζλη Νιούμπιγκιν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Προερχόμενος ἐκ Βηρυττοῦ, ἀφίκετο εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν, ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος τῆς ἐν Νοτίαις Ἰνδίαις Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας κ. Λέζλη Νιούμπιγκιν, συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἕλλεν καὶ τοῦ τέκνου των Ἰωάννου, τῇ 2ᾳ Μαΐου. Προϋπαντηθεὶς ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ ὑπὸ τοῦ Πανοσιολ. Ὑπογραμματέως τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου, τὴν ἐπομένην ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Πατριάρχου καὶ ἐκρατήθη εἰς γεῦμα, εἰς ὃ παρεκάθησαν οἱ Σεβασμ. Μητροπολῖται Χαλκηδόνος, Δέρκων, Φιλαδελφείας, ὁ ἐν Ἰσφαχὰν Περσίας Σεβ. Ἐπίσκοπος τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας κ. Οὐΐλλιαμ Τζέϊμσον Τόμσον, ὁ ἐνταῦθα Ἀγγλικανὸς Ἱερεὺς κ. Κάρολος Πάϊπερ, ὁ Αἰδ. Ἀμερικανὸς Πάστωρ Γιουῶλτερ Γουάϊλεϋ, ὁ κ. Οὐΐλλιαμ Γούλγορθ, πρόεδρος τῆς Κ. Ἐπιτροπῆς τοῦ Συμβουλίου Ἱεραποστολῆς Ἐγγὺς Ἀνατολῆς.

Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος προέπεμψεν αὐτὸν ὁ Πανοσ. Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱ. Συνόδου κ. Γαβριήλ.

Διορισμὸς Ἱερέως.

Τοῦ Αἰδεσιμ. Πρεσβυτέρου κ. Βασιλείου Χρηστίδου, Ἱ. Προϊσταμένου τῆς Κοινότητος Τζιβαλίου, κατόπιν σχετικῆς αἰτήσεως αὐτοῦ, τεθέντος ἀπὸ 1ης Ἰουνίου ἐ. ἔ., ὑπὸ σύνταξιν, εἰς τὴν ὡς ἄνω Προϊσταμενικὴν θέσιν διωρίσθη ὁ Αἰδεσιμ. κ. Νικόλαος Πετροπέλλης, ἐκ τῶν ἀποφοίτων τῆς κατὰ Χάλκην Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς.

Δωρεά.

Ἡ Εὐγενεστάτη κ. Πολυξένη Κουρμπαντζόγλου, ἔκδηλα ποιουμένη τὰ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν εὐλαβῆ καὶ φιλογενῆ αὐτῆς αἰσθήματα, προέβη ὡς καὶ ἄλλοτε, εἰς νέαν ὑπὲρ τοῦ Πατριαρχικοῦ Νεκροταφείου Ἐγρήκαπου δωρεάν, ὑπὲρ ἀνεγέρσεως ἐν αὐτῷ μικρᾶς αἰθούσης διὰ Παρεκκλήσιον καὶ διαρρυθμίσεως τῆς ἤδη ὑπαρχούσης αἰθούσης εἰς Γραφεῖον καὶ Αἴθουσαν ἀναμονῆς.

Διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Πιττακίου ἐξεφράσθη τῇ ὡς ἄνω Δωρητρίᾳ ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἐνταῦθα Γερμανικὴ Εὐαγγελικὴ Παροικία.

Τῇ Δευτέρᾳ, 23ῃ Ἰουνίου, ὁ Αἰδεσιμ. κ. Χέρμαν Χέμπερλε, Πάστωρ τῆς ἐνταῦθα Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας, τῇ συνοδείᾳ τοῦ Ἄρχοντος Μ. Ρεφερενδαρίου κ. Γεωργίου Χόλλεμπαχ, προσελθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἀπεχαιρέτισε τὴν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ ἐξῃτήσατο τὰς εὐχὰς Αὐτῆς προκειμένου ἵνα μεταβαίνων εἰς Γερμανίαν ἀναλάβῃ νέα ἐκεῖσε καθήκοντα.

Σεπτῇ ἐντολῇ, τὸν Αἰδεσ. ἀντεπεσκέφθη ἐν τῷ ἐν Πέραν Πρεσβυτερείῳ τῆς Γερμανικῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας ὁ Πανοσιολ. Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου κ. Γαβριὴλ διαβιβάσας τὰς Πατριαρχικὰς εὐλογίας καὶ εὐχηθεὶς αὐτῷ κατευόδιον.

Ὁ κ. Τζὼν Θάτσερ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Διευθυντὴς τοῦ ἐν Οὐασιγκτῶνι Βυζαντιολογικοῦ Ἰνστιτούτου Νταμπάρτον Ὄουκς, ἀφίκετο καὶ ἐφέτος εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν τῇ 12η Μαΐου, πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν ὑπὸ τοῦ ἄνω Ἰνστιτούτου ἐπιτελουμένων ἐργασιῶν ἀποκαλύψεως τῶν Μωσαϊκῶν τοῦ Μουσείου τῆς Ἁγίας Σοφίας, καὶ τῆς Μονῆς Χώρας καὶ Παμμακαρίστου.

Προσελθὼν οὗτος εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ὑπέβαλε τὰ ἑαυτοῦ σέβη τῇ Α. Θ. Παναγιότητι.

Συνοδικαὶ Συνεδρίαι.

Ἐπὶ τῇ διακοπῇ, λόγῳ τῶν ἑορτῶν τοῦ Ἁγίου Πάσχα, τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου καὶ τῇ ἐπαναλήψει αὐτῶν, μεταξὺ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῶν Σεβ. Συνοδικῶν Ἀρχιερέων ἀντηλλάγησαν αἱ προσήκουσαι εὐχετήριοι προσφωνήσεις καὶ ἀντιφωνήσεις.

Πασχάλιοι χαιρετισμοί.

Ἀνεγνώσθησαν συνοδικῶς τὰ ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τοῦ Ἁγίου Πάσχα συγχαρητήρια τηλεγραφήματα καὶ γράμματα τῶν Μακ. Πατριαρχῶν, τῶν Προέδρων τῶν Ὀρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ, τῶν Ἱεραρχῶν τοῦ Θρόνου καὶ πολλῶν ἐγκρίτων προσώπων, κληρικῶν τε καὶ λαϊκῶν, εἰς οὓς ἐγένοντο αἱ προσήκουσαι ἀπαντήσεις.

Ὡσαύτως, Πασχάλιοι χαιρετισμοὶ ἀντηλλάγησαν διὰ σχετικῶν γραμμάτων μεταξὺ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῶν Ἀρχηγῶν τῶν φίλων Ἐκκλησιῶν, Ἀγγλικανικῆς, τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἐπισκοπελιανῆς καὶ τῶν ἐν Ἑλβετίᾳ Παλαιοκαθολικῶν.

Ἀνασυγκρότησις Συνοδικῶν Ἐπιτροπῶν.

Ἀνασυγκροτηθεισῶν κατὰ τὴν συνοδικὴν συνεδρίαν τῆς 20ῆς Μαΐου τῶν διαφόρων ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Ἐπιτροπῶν, κατηρτίσθησαν αὗται ὡς ἀκολούθως :

Συνοδικαὶ Ἐπιτροπαί :

Ἐφορεία Θεολ. Σχολῆς :

Πριγκηποννήσων
Σάρδεων
Ἰκονίου
Ροδοπόλεως

Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπή :

Χαλκηδόνος
Πριγκηποννήσων
Περγάμου
Λαοδικείας

Κανονικὴ Ἐπιτροπή :

Χαλδίας
Νεοκαισαρείας
Σάρδεων
Φιλαδελφείας
Ἀρχιγραμματεὺς
Μ. Οἰκ. Γ. Ἀναστασιάδης

Ἡ ἐπὶ τῶν Πανορθοδόξων Συνόδων :

Περγάμου
Νεοκαισαρείας
Ἴμβρου
Ροδοπόλεως
Ἀρχιγραμματεὺς
Μ. Οἰκ. Γ. Ἀναστασιάδης
Μ. Πρωτ. Ἐμμ. Φωτιάδης.
Καθ. Κων. Καλλίνικος

Ἡ ἐπὶ τῶν Παγχριστιανικῶν Συνεδρίων :

Σάρδεων
Ἰκονίου
Ἴμβρου
Φιλαδελφείας
Ἀρχιγραμματεὺς
Ἀρχ. Μαξ. Ρεπανέλλης
Διάκ. Χ. Κωνσταντινίδης
Καθ. Β. Ἀναγνωστόπουλος
Καθ. Β. Σταυρίδης

Πνευματικὴ Διακονία :

Δέρκων
Πριγκηποννήσων
Εἰρηνουπόλεως
Ἴμβρου
Ροδοπόλεως

Μοναστηριακὴ Ἐπιτροπή :

Πριγκηποννήσων
Νεοκαισαρείας
Λαοδικείας

Ἡ ἐπὶ τοῦ Ἁγίου Ὄρους :

Δέρκων
Χαλδίας
Λαοδικείας
Ἴμβρου

Ἡ ἐπὶ τῶν Βιβλιοθηκῶν, Ἀρχειοφυλακίου καὶ Περιοδικῶν :

Πριγκηποννήσων
Εἰρηνουπόλεως
Χαλδίας
Σάρδεων
Φιλαδελφείας

Ἡ ἐπὶ τοῦ Σκευοφυλακίου καὶ Μυροφυλακίου :

Ἴμβρου
Ροδοπόλεως

Ἐξελεγκτικὴ Ἐπιτροπή :

Εἰρηνουπόλεως
Αἴνου

Κτηματικὴ Ἐπιτροπή :

Περγάμου
Δ. Γιαγτζόγλου
Ἰ. Παπαδόπουλος
Ν. Σαρρῆς

Ἡ ἐπὶ τοῦ Ταμείου Ἱεραρχίας :

Αἴνου
Ἴμβρου
Φιλαδελφείας

Ἡ ἐπὶ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Πατριαρχικοῦ Μεγάρου :

Δέρκων
Πριγκηποννήσων
Χαλδίας
Νεοκαισαρείας
Ἴμβρου

Ἡ ἐπὶ τοῦ Ταμείου Συντάξεων :

Λαοδικείας
Μ. Πρωτ. Ἐμμ. Φωτιάδης.

Ἡ ἐπὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς :

Προικοννήσου
Λαοδικείας

Ἡ ἐπὶ τοῦ Νεκροταφείου

Ἐγρήκαπου καὶ τῶν Ἱερῶν

Ἁγιασμάτων Βλαχερνῶν

καὶ Βεφᾶ :

Ροδοπόλεως
Πρωτοσύγκελλος

Ἡ ἐπὶ τοῦ Ἁγιάσματος

τοῦ Ἁγ. Θεράποντος :

Θεοδωρουπόλεως

Νομικὸν Συμβούλιον :

Χαλκηδόνος

Χειροτονίαι.

Ἐνεκρίθη συνοδικῶς ἡ εἰς Διάκονον καὶ Πρεσβύτερον χειροτονία τοῦ κ. Βασιλείου Τσινάρη, ἱεροψάλτου, προοριζομένου διὰ τὴν Προϊσταμενικὴν θέσιν τῆς Κοινότητος Ξυλοπόρτης.

Ἡ εἰς Διάκονον χειροτονία τοῦ εἰρημένου ἐτελέσθη τῇ Κυριακῇ τῶν Βαΐων, 6ῃ Ἀπριλίου ἐ. ἔ., ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Βαλατᾶ, ὑπὸ τοῦ Θεοφ. Ἐπισκόπου Ἀργυρουπόλεως κ. Καλλινίκου, ἡ δὲ εἰς Πρεσβύτερον τῇ Κυριακῇ, 11ῃ Μαΐου, ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἁγίου Δημητρίου Ξυλοπόρτης, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Ἀρχιερέως.

— Εἰσηγήσει τῆς Μ. Πρωτοσυγκελλίας, ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινε τὴν εἰς Διάκονον καὶ Πρεσβύτερον χειροτονίαν τοῦ κ. Νικολάου Πετροπέλλη, ἀποφοίτου τῆς κατὰ Χάλκην Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς καὶ ἐκ τῶν Γραμματέων τοῦ Α΄ Πατριαρχ. Γραφείου.

Ἡ εἰς Διάκονον χειροτονία τοῦ εἰρημένου ἐτελέσθη ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τῇ Κυριακῇ τῶν Μυροφόρων, 27ῃ Ἀπριλίου ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἴμβρου καὶ Τενέδου κ. Μελίτωνος, ἡ δὲ εἰς Πρεσβύτερον ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ Ἁγίου Νικολάου Τζιβαλίου τῇ Κυριακῇ τῶν Πατέρων 25ῃ Μαΐου, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ Μητροπολίτου.

— Εἰσηγήσει τῆς Ἐφορίας τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινε τὴν εἰς Πρεσβύτερον χειροτονίαν τῶν ἐκ τῶν τελειοφοίτων τῆς Σχολῆς Ἱερολογιωτάτων Διακόνων Ἐμμανουὴλ Ἀλευροφᾶ, ἐκ Καλύμνου, καὶ Τιμοθέου Μαβιᾶ, ἐκ Χίου.

Ἡ χειροτονία τοῦ μὲν πρώτου ἐτελέσθη τῇ Ἁγίᾳ καὶ Μεγάλῃ Πέμπτῃ, 10ῃ Ἀπριλίου ἐ. ἔ., ἐν τῷ Ἱερῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ Καλύμνου ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Λέρου, Καλύμνου καὶ Ἀστυπαλαίας καὶ Ἰσιδώρου, τοῦ δ' ἑτέρου τῇ Κυριακῇ τῶν Μυροφόρων, 27ῃ Ἀπριλίου ἐ. ἔ., ἐν τῷ Ναϊδρίῳ τῆς Σχολῆς, ὑπὸ τοῦ Σεβασμ. Μητροπολίτου Ροδοπόλεως κ. Ἱερωνύμου.

— Εἰσηγήσει τῆς Π. Κ. Ε. Ἐπιτροπῆς, ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐνέκρινε τὴν εἰς Διάκονον καὶ Πρεσβύτερον χειροτονίαν τοῦ κ. Παναγιώτου Ἐμμανουηλίδου, προοριζομένου διὰ τὴν χηρεύουσαν θέσιν Ἱερατικῶς Προϊσταμένου Ἑξ Μαρμάρων.

Ἡ εἰς Διάκονον χειροτονία τοῦ εἰρημένου ἐτελέσθη τῇ Κυριακῇ, 11ῃ Μαΐου ἐ. ἔ., ἐν τῷ ἐν Κοντοσκαλίῳ Ἱ. Ναῷ τῆς Παναγίας Ἐλπίδος, ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Φιλαδελφείας κ. Ἰακώβου.

Σεβ. Μητροπολίτης Προικοννήσου.

Ἐπὶ τῷ εὐσήμῳ γεγονότι τῆς συμπληρώσεως κατὰ τὸ παρὸν ἔτος πεντηκονταετίας ὅλης ἀπὸ τῆς εἰσόδου

τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Προικοννήσου κ. Φιλοθέου εἰς τὸν Ἱ. Κλῆρον, συνοδικῇ ἀποφάσει, ἐξεφράσθησαν αὐτῷ, διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Πιττακίου, αἱ εὐχαὶ καὶ τὰ συγχαρητήρια τῆς Ἐκκλησίας.

Ἱερὰ Μητρόπολις Ρόδου.

Κατηχητικὰ Σχολεῖα.

Κατὰ τὸ λῆξαν Κατηχητικὸν ἔτος, κατεβλήθη προσπάθεια, ὥστε τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως ταύτης νὰ λειτουργήσωσι κανονικῶς καὶ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς μαθητιώσης νεότητος, λαμβανομένης ὑπ' ὄψει, τῆς ἠθοπλαστικῆς ἐπιδράσεως τῆς θρησκευτικῆς καὶ Κατηχητικῆς διδασκαλίας ἐπὶ τῶν ψυχῶν τῆς εὐπλάστου μαθητικῆς νεολαίας.

Οὕτως εἰς ἁπάσας τὰς Ἐνορίας τῆς Ρόδου, καὶ τῶν λοιπῶν νήσων τῆς Ἐπαρχίας, ἔτι δὲ καὶ εἰς τὰς μικροτέρας, ἐλειτούργησαν Κατώτερα Κατηχητικὰ μὲ Κατηχητὰς τοὺς Ἐφημερίους Ἱερεῖς, καὶ τοὺς Διευθυντὰς τῶν Δημοτικῶν Σχολείων, προθύμως τὴν συνεργασίαν των παρέχοντας.

Ἐν τῇ πόλει Ρόδου ἐλειτούργησαν ἐκ παραλλήλου μὲ τὰ Κατώτερα, καὶ Ἀνώτερα, Μέσα Κατηχητικά, ὡς καὶ τῶν Ἐργαζομένων τοιαῦτα, Ἀρρένων καὶ Θηλέων, εἰς τὰ ὁποῖα ἐδίδαξαν μετὰ προθυμίας καὶ ζήλου οἱ Θεολόγοι Ἱεροκήρυκες τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, οἱ ὑπηρετοῦντες ὡς Καθηγηταὶ ἐν ταῖς ἐνταῦθα Μέσαις Σχολαῖς, εἰς δὲ τὰ τῶν Θηλέων ἡ Προϊσταμένη καὶ αἱ Ἀδελφαὶ τοῦ Ὀρφανοτροφείου Θηλέων, τῶν ὁποίων δέον νὰ ἐξαρθῇ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ πρὸς τὸ καθῆκον αὐτῶν ἀφοσίωσις.

Οὕτως ἐν ὅλῃ τῇ Ἐπαρχίᾳ ἐλειτούργησαν Κατώτερα Κατηχητικὰ 80, Ἀνώτερα 3, ἤτοι Ἀρρένων 2 καὶ Θηλέων 2 καὶ Ἐργαζομένων 3, ἤτοι Θηλέω ν2 καὶ Ἐργαζομένων 3, ἤτοι Ἀρρένων 2 καὶ Θηλέων 1. Ἐφοίτησαν δὲ ἐν αὐτοῖς περὶ τοὺς 6000, μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι.

Ἐπὶ τῇ λήξει τῶν μαθημάτων, ἐτελέσθη τῇ 18ῃ Μαΐου, Κυριακῇ, Ἀρχιερατικὴ Λειτουργία ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τὴν ὁποίαν παρηκολούθησαν αἱ Ἀρχαί, οἱ διδάξαντες Κατηχηταὶ καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν Ἀνωτέρων, Μέσων καὶ τῶν Ἐργαζομένων.

Ἀκολούθως, διωργανώθη ἐν τῷ Δημοτικῷ Θεάτρῳ, τὸ ὁποῖον προθύμως ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Μητροπόλεως ὁ Δῆμος Ρόδου, τελετή, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ρόδου κ. Σπυρίδωνος, τῶν λοιπῶν Ἀρχῶν, ὡς καὶ τῶν Γονέων καὶ Κηδεμόνων τῶν μαθητῶν καὶ πλήθους κόσμου, ἀσφυκτικῶς τὴν μεγάλην Αἴθουσαν τοῦ Θεάτρου πληρώσαντος, καθ' ἣν ἐξετελέσθη λίαν ἐπιτυχῶς πλούσιον πρόγραμμα, εἰσηγουμένου καταλλήλως τοῦ Πανοσ. Πρωτοσυγκέλλου, τοῦ καὶ Διευθυντοῦ τῶν Κατηχητικῶν.

Τὴν τελετὴν ἐπεσφράγισε προσφώνησις τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου, καθ' ἣν ἅπαξ ἔτι ἐξήρθη ἡ σημασία καὶ ἡ σκοπιμότης τῶν Κατηχητικῶν ἐπῃνέθη ἡ προθυμία καὶ ὁ ζῆλος τῶν ἐν αὐτοῖς ἐργασθέντων καὶ ἀπενεμήθησαν εἰς ἅπαντας τοὺς μαθητὰς καὶ μαθητρίας Ἐκκλησιαστικὰ ἐνθύμια, δαπάναις τῆς Μητρὸς πόλεως.

Ἱερὰ Μητρόπολις Καρπάθου καὶ Κάσου.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Καρπάθου καὶ Κάσου κ. Ἀπόστολος, δι' ἐκθέσεως αὐτοῦ ὑπέβαλε περὶ τῶν ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ αὐτοῦ κατὰ τὸ διαρρεῦσαν τρίμηνον πεπραγμένων,

Τῇ Α. Σεβασμιότητι ἐξεφράσθησαν τὰ συγχαρητήρια τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν ζηλωτὴν ποιμαντορικὴν αὐτῆς δρᾶσιν.

— Εὐγενεῖ πρωτοβουλίᾳ καὶ μερίμνῃ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Καρπάθου καὶ Κάσου κ. Ἀποστόλου, κατόπιν σχετικῆς ἐγκρίσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἐγένετο ἡ ἐκ Ρόδου εἰς Κάρπαθον μετακομιδὴ τῶν λειψάνων τοῦ ἀειμνήστου προκατόχου αὐτοῦ Γερμανοῦ.

Κατὰ τὸ καταρτισθὲν σχετικὸν πρόγραμμα, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ρόδου προσκληθεὶς ὑπὸ τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου συνώδευσε τὰ λείψανα, ἀκολούθως δὲ μετέσχε τῶν τελετῶν, αἵτινες διεξήχθησαν ἀπὸ 26ης Μαρτίου μέχρι 2ας Ἀπριλίου, τῇ ἀθρόᾳ συμμετοχῇ τοῦ Ἱ. Κλήρου, τῶν τοπικῶν ἀρχῶν καὶ τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἐπαρχίας. Ἅμα τῇ λήξει τούτων, τὰ λείψανα τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Γερμανοῦ, ὁμοῦ μετὰ τῶν λειψάνων τοῦ ἀειμν. Μητροπολίτου Καρπάθου Εὐγενίου, κατετέθησαν ἐν ἰδιαιτέρῳ καλλιμαρμάρῳ μνημείῳ τῶν Μητροπολιτῶν Καρπάθου, ἀνεγερθέντι, μερίμνῃ τῆς Α. Σεβασμιότητος, ἐν τῷ περιβόλῳ τῆς Ἱ. Πατριαρχικῆς Μονῆς Ἁγίου Γεωργίου Βαρτσῶν.

Τὰ ὡς ἄνω δι' ἐκθέσεως αὐτῶν ὑπέβαλον ὅ τε Σεβ. Μητροπολίτης Ρόδου κ. Σπυρίδων καὶ ὁ οἰκεῖος Μητροπολίτης, πρὸς οὓς, διὰ σεπτῶν Πατριαρχικῶν Γραμμάτων, ἐξεφράσθη ἐπὶ τοῖς οὕτωσὶ τελεσθεῖσιν, ἡ εὐαρέσκεια τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Ἱερὰ Μητρόπολις Σισανίου καὶ Σιατίστης.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σισανίου καὶ Σιατίστης κ. Ἰάκωβος, δι' ἐμπεριστατωμένης αὐτοῦ ἐκθέσεως, ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὰ ἐν τῇ Θεοσώστῳ αὐτοῦ Ἐπαρχίᾳ, κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος, πεπραγμένα, ἅτινα, ἐν κεφαλαίῳ, ἔχουσιν ὡς ἀκολούθως:

— Ἐπύκνωσε τὰς τάξεις τοῦ Ἱ. Κλήρου διὰ νέων στελεχῶν.

— Ἐτέλεσε τὰ ἐγκαίνια τῶν Ἱ. Ναῶν: Γεννήσεως Χριστοῦ Κρυονερίου, Ἁγ. Παντελεήμονος Καλονερίου καὶ Ἁγίων Ἀναργύρων τῆς ὁμωνύμου Κοινότητος.

— Ἐπεμελήθη ὅλως ἰδιαιτέρως τῆς λειτουργίας τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, 4 ἀνωτέρων, 6 μέσων, 4 ἐργαζομένων νέων, καὶ 92 κατωτέρων, καὶ τῶν μαθητικῶν κατασκηνώσεων, εἰς ἃς συμμετέσχον πλέον τῶν 160 μαθητῶν.

— Ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, προεβλήθησαν διδακτικαὶ ταινίαι καὶ ἐγένοντο ὁμιλίαι ἐπὶ μορφωτικῶν καὶ ἠθικοκοινωνικῶν θεμάτων.

— Ἀπένειμε καὶ ἐφέτος ὑποτροφίας εἰς διαφόρους μαθητὰς καὶ φοιτητάς.

— Ἐμερίμνησε διὰ τὴν ὁσονούπω ἀποπεράτωσιν τῶν 40 νέων ἐν τῇ Ἐπαρχίᾳ Ἱ. Ναῶν.

— Τὸ Φιλόπτωχον Ταμεῖον διένειμε, κατὰ τὰς μεγάλας ἑορτάς, διάφορα βοηθήματα ὡς καὶ τὰ ὑπὸ τοῦ Π. Σ. Ε. ἀποσταλέντα τρόφιμα.

— Τὸ ἀγροτικὸν Νηπιοτροφεῖον ἤνοιξε τὰς πύλας αὐτοῦ, περιλαβὸν 100 τροφίμους.

— Τὸ Πρεβαντόριουμ ἡ «Μητέρα τοῦ Χριστοῦ» λειτουργεῖ ἤδη ἀπὸ τῆς 1ης Ἰανουαρίου τοῦ 1957 μὲ δύναμιν 40 τροφίμων.

— Εἰς τὸ Τσοτύλιον Νοσοκομεῖον, κατὰ τὸ διαρρεῦσαν ἔτος, ἐνοσηλεύθησαν ἑκατοντάδες ἐξ ὅλων τῶν χωρίων τῆς περιοχῆς.

— Ἀπὸ τῆς 1ης Ἀπριλίου 1957

ἤρξατο λειτουργοῦσα ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Μικροκάστρου, ὑπὸ τὴν ἄμεσον προστασίαν τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, ἡ Ἐπαγγελματικὴ καὶ Οἰκοκυρικὴ Σχολὴ μετ' Οἰκοτροφείου ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Θεοτόκος», μὲ δύναμιν τό γε νῦν 20 κορασίδων.

— Νέαι προσθῆκαι ἐγένοντο εἰς τὸ κτίριον τῆς Ἱ. Μονῆς Μικροκάστρου, διὰ τὴν συστηματικωτέραν στέγασιν τῆς Ἐπαγγελματικῆς Σχολῆς.

— Τὸ Φιλόπτωχον Ταμεῖον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, αἱ Ἱ. Μοναὶ καὶ οἱ λοιποὶ ἐκκλησιαστικοὶ Ὀργανισμοὶ ἐπροικοδότησαν ἀπόρους κορασίδας.

— Τὸ νέον κτίριον τοῦ Οἰκοτροφείου Τσοτυλίου περατοῦται ἐντὸς ὀλίγου. Θὰ στεγάσῃ ὑπερτριακοσίους ὑποτρόφους.

— Νέα πτέρυξ προσετέθη εἰς τὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην.

— Ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Σισανίου ἀνηγέρθη ξενὼν καὶ ὑδραγωγεῖον.

— Ἐγένοντο ἀνακαινιστικαὶ ἐργασίαι τῶν κτιρίων τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγίας Τριάδος.

— Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς ὑδρεύσεως τῆς Ἱ. Μονῆς Μικροκάστρου, τῶν Ἱδρυμάτων Τσοτυλίου, τῆς Κοινότητος Ἁγίων Ἀναργύρων καὶ τῶν Κοινοτήτων Παλατίου καὶ Πελεκάνου, ἀνηγέρθησαν ὑδραγωγεῖα.

Διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος, ἐξεφράσθησαν τῇ Α. Σεβασμιότητι τὰ συγχαρητήρια καὶ ἡ εὐαρέσκεια τῆς Ἐκκλησίας.

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς.

Οἶκος τοῦ Πρωτοπόρου.

Τῇ 25ῃ Μαΐου, Κυριακῇ τῶν Πατέρων, ἐτελέσθησαν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Μιχαὴλ τὰ ἐγκαίνια τοῦ πρώτου ἐν Γιάγκερς Νέας Ὑόρκης, Γηροκομείου τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἱδρυθέντος προνοίᾳ καὶ ἀγαστῇ μερίμνῃ τοῦ Ἱερατικοῦ Συνδέσμου τῆς Α' Ἐπισκοπικῆς Περιφερείας αὐτῆς.

Παρέστησαν Ἀμερικανοὶ Κληρικοί, αἱ πολιτικαί, στρατιωτικαὶ καὶ δημοτικαὶ ἀρχαὶ τοῦ τόπου καὶ πλεῖστοι ἐκ τῶν Ὁμογενῶν.

Τὴν ὅλην σεμνὴν τελετὴν ἐπεσφράγισεν ὁμιλία τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Μιχαὴλ εὐχαριστήσαντος τοὺς συντελεστὰς τοῦ ἔργου καὶ ἀνακοινώσαντος ὅτι καὶ τρεῖς ἄλλαι ἐπισκοπικαὶ περιφέρειαι χωροῦσιν ἤδη εἰς τὸ ἔργον ἱδρύσεως ἰδίων γηροκομείων.

Ἐξ ἀποφάσεως συνοδικῆς διεβιβάσθησαν εἰς τοὺς ὑπὲρ τοῦ ἔργου τούτου μοχθήσαντας, ἡ εὐαρέσκεια καὶ αἱ εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας, εἰς δὲ τοὺς εὐσεβεῖς δωρητὰς ἡ εὐλογία αὐτῆς.

Ἅγιον Ὄρος.

Διοικητικαὶ μεταβολαί.

Ἡ Ἱ. Μονὴ Βατοπεδίου διὰ γράμματος αὐτῆς, διοβιβασθέντος διὰ τῆς Ἱ. Κοινότητος, ὑπέβαλεν ὅτι ἡ Ἱ. Σύναξις αὐτῆς εἰς συμπλήρωσιν τριῶν ἐν αὐτῇ κενῶν Προϊσταμενικῶν θέσεων, ἐξέλεξε τοὺς Ἱερομόναχον Ἀθηνογένην καὶ Μοναχοὺς Πολύκαρπον καὶ Ζαχαρίαν.

Διὰ τῆς Ἱ. Κοινότητος, διεβιβάσθησαν, κατὰ τὴν τάξιν, πρὸς τὴν ὡς ἄνω Ἱερὰν Μονὴν τὰ προσήκοντα ἀποκαταστατικὰ τῆς Ἐκκλησίας Γράμματα.

— Πρὸς τὴν Ἱ. Μονὴν Παντοκράτορος, ἀναγγείλασαν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν ἐκλογήν, ὡς Προϊσταμένου τοῦ Ἱερομονάχου Εὐθυμίου, εἰς πλήρωσιν τῆς διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀειμνή-

στου Γέροντος Εὐγενίου κενωθείσης θέσεως ἐν τῇ Ἱ. Συνάξει αὐτῆς, ἀπεστάλη τὸ νενομισμένον ἀποκαταστατικὸν γράμμα.

Ἄδειαι μεταβάσεως εἰς Ἅγιον Ὄρος.

Παρεσχέθη ἄδεια πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Ἁγίου Ὄρους τῷ :

— Σεβασμιωτ. Ἀρχιεπισκόπῳ Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρᾳ καὶ τοῖς :

— Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Ζαχαρίᾳ Ξηντάρᾳ, Καθηγητῇ,

— Αἰδεσ. Γάλλοις Ρωμαιοκαθολικοῖς Ἱερεῦσιν Ἀλφρέδῳ Λεσμάσλ, Καθηγητῇ, Ἰωσὴφ Μαντὲκ καὶ Ρενὲ Πενσὰρ καὶ

— τοῖς Ἱερομονάχοις Λοῦντγκερ Βέρναρντ καὶ Χρυσοστόμῳ Ντάχμ, τῆς ἐν Γερμανίᾳ Μονῆς Μαρία Λάαχ.

Ὀργάνωσις ΓΚΑΠΑ.

Τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ὀργανώσεως ΓΚΑΠΑ διὰ γράμματος αὐτοῦ ἐγνώρισε τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅτι τὸ Κ΄ Συνέδριον αὐτῆς πρόκειται ἵνα συνέλθῃ ἀπὸ 20ῆς μέχρι 27ης προσεχοῦς Ἰουλίου ἐν Βαλτιμόρῃ, Μαιρηλάνδης τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ ἐξῃτήσατο τὰς εὐχὰς τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Ἀπαντητικῶς διεβιβάσθησαν, ἐξ ἀποφάσεως Συνοδικῆς, διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Γράμματος, ἡ εὐλογία καὶ αἱ εὐχαὶ τῆς Ἐκκλησίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀντιχιλιαστικὴ ἐξόρμησις.

Συμφώνως πρὸς τὸ περὶ πνευματικοῦ ἔργου πρόγραμμα τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, διωργανώθη ἐντὸς τοῦ παρελθόντος μηνὸς Μαρτίου, εἰς διαφόρους τομεῖς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν οἰκείων Ἐφημερίων, ἐξόρμησις ἀντιχιλιαστικὴ καὶ γενικώτερον ἐναντίον τῶν ξένων προπαγανδιστῶν, οἵτινες ἀπό τινος λυμαίνονται τὸ Ὀρθόδοξον Πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Κατὰ τὴν ἐξόρμησιν ταύτην ἐγένοντο δέκα ἐννέα ἑσπεριναὶ ὁμιλίαι, τριάκοντα καὶ μία ὁμιλίαι ἐπ' Ἐκκλησίαις μὲ ἐπίκαιρα θέματα, δέκα συγκεντρώσεις διαφωτιστικοῦ περιεχομένου, ὁμαδικὸς ἐκκλησιασμὸς τῶν μαθητῶν, διενεμήθησαν δὲ 15.000 ἀντιχιλιαστικὰ ἔντυπα ὑπὸ τὸν χαρακτηριστικὸν τίτλον : «Λύκοι βορεῖς μὲ ἔνδυμα προβάτου».

Συνεστήθησαν πρὸς τοῦτο Ἐνοριακαὶ Ἐπιτροπαί, ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν καὶ καθοδήγησιν τῶν κατὰ τόπους Ἐφημερίων, αἵτινες ἐπιδείξασαι ἀξιέπαινον ζῆλον καὶ δραστηριότητα, ἐπέτυχον πλήρως τοῦ θεαρέστου αὐτῶν σκοποῦ.

Ἱερὸν προσκύνημα εἰς Ἁγίους Τόπους.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἐδέσσης καὶ Πέλλης κ. Διονύσιος, ἡγηθεὶς τῆς εἰς τοὺς Ἁγίους Τόπους «προσκυνηματικῆς θεωρίας», κατὰ τὸ ἐφετεινὸν Ἅγιον Πάσχα, μετὰ προσκυνητῶν, ἄνω τῶν 150, ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔκθεσιν, ἐν ᾗ, μετὰ θρησκευτικοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐν λεπτομερείαις, πε-

ριγράφει τὰ τοῦ Προσκυνήματος τούτου.

Ἀνεχώρησαν ἐκ Πειραιῶς τῇ 2ᾳ Ἀπριλίου, ἐπιβαίνοντες τοῦ ἀτμοπλοίου «Κορινθία». Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ πλοῦ, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης καὶ ὁ κ. Δημήτριος Ρήγας ἐξῆρον ἐναλλὰξ δι' ὁμιλιῶν των τὴν ἣν σημασίαν ἔχει ἡ προσκύνησις εἰς τοὺς Ἱεροὺς Τόπους.

Τὴν πρωΐαν τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων, 6ην ἰδίου, ἔφθασαν εἰς Βηρυττόν, καὶ τὴν μεσημβρίαν εἰς Δαμασκόν, ἔνθα ὑπέβαλον τὰ σέβη των τῷ Μακαριωτάτῳ Πατριάρχῃ Ἀντιοχείας κ. Ἀλεξάνδρῳ. Ἐκεῖθεν ἀφίκοντο εἰς τὴν Ἁγίαν Πόλιν, εἰς τὴν εἴσοδον τῆς ὁποίας ἀπὸ μέρους τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων κ. Βενεδίκτου ὑπεδέχθη τούτους ὁ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Διόδωρος, ὅστις ὡδήγησε τὴν μὲν Α. Σεβασμιότητα εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, γενομένην δεκτὴν καὶ φιλοξενηθεῖσαν παρὰ τῆς Α. Μακαριότητος μετὰ πολλῆς τῆς ἐγκαρδιότητος, τοὺς δὲ λοιποὺς προσκυνητὰς εἰς διάφορα ξενοδοχεῖα.

Καθ' ὅλην τὴν Μεγάλην Ἑβδομάδα καὶ τὸ Πάσχα οἱ προσκυνηταὶ παρηκολούθησαν τὰς Ἱερὰς Ἀκολουθίας, εἰς πλείστας τῶν ὁποίων ἡ Α. Σεβασμιότης ἐχοροστάτησεν ἢ καὶ συνιερούργησε μετὰ τῆς Α. Μακαριότητος, ἐπεσκέφθησαν τὰ ἱερὰ Προσκυνήματα καὶ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὰ νάματα τοῦ Ἰορδάνου. Ἐν μέσῳ δὲ ἱεροῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ θρησκευτικῆς ἀγαλλιάσεως, οἱ προσκυνηταὶ ἀνεχώρησαν τὴν 2αν τῆς Διακαινησίμου 14ην Ἀπριλίου εἰς Βηρυττόν, ἔνθα καὶ ἐπιβιβασθέντες τοῦ ἀτμοπλοίου «Αἰολία», ἐπέστρεψαν μέσῳ Πὸρτ Σαΐδ καὶ Ἀλεξανδρείας εἰς Πειραιᾶ, τὸ Σάββατον 19ην ἰδίου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΦΙΛΛΑΝΔΙΑΣ

Συνέδριον τῆς Ὀρθοδόξου Φιλλανδικῆς Νεολαίας.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Καρελίας καὶ πάσης Φιλλανδίας κ. Γερμανός, διὰ γράμματος αὐτοῦ, διεβίβασεν αἴτημα τῆς ἐν Φιλλανδίᾳ Ὀργανώσεως τῆς Ὀρθοδόξου Πανεπιστημιακῆς Νεολαίας περὶ ἀποστολῆς ἐντεῦθεν Καθηγητοῦ - Ὁμιλητοῦ εἰς τὸ συνερχόμενον ἀπὸ 24ης—28ης Αὐγούστου 1957 ἐτήσιον Συνέδριον αὐτῆς ἵνα μετάσχῃ τῶν ἐργασιῶν αὐτοῦ καὶ ὁμιλήσῃ περὶ τοῦ θέματος : «Ἡ Ἐκκλησία κατὰ τὸ παρελθὸν καὶ τὸ παρόν».

Τοῦ αἰτήματος τούτου γενομένου ἀποδεκτοῦ, ἀπεστάλη, ἐντολῇ τῆς Ἐκκλησίας, ὁ ἐκ τῶν Καθηγητῶν τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς ἐν Χάλκῃ Σχολῆς κ. Βασίλειος Ἀναγνωστόπουλος, ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ τε Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ τῆς Σχολῆς ταύτης εἰς Φιλλανδίαν, ἔνθα γενόμενος δεκτὸς μετὰ τιμῆς ὑπὸ τοῦ ὁρισθέντος ὡς ξεναγοῦ αὐτοῦ Ἐλλογ. Καθηγ. κ. Χεΐκκι Κίρκινεν, μετέσχε τῶν ἐργασιῶν τοῦ ὡς ἄνω Συνεδρίου, ἀναλύσας ἐμπεριστατωμένως τὸ ὡς ἄνω θέμα εἰς δύο διαλέξεις, καθ' ἃς ἀνέπτυξεν εἰς μὲν τὴν πρώτην, τὴν ἱστορικὴν διαμόρφωσιν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Παρτιαρχείου καὶ τὴν καθόλου συμβολὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκχριστιάνισιν τῶν διαφόρων ἐθνῶν καὶ τὴν ἵδρυσιν τῶν Ὀρθο-

δόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, εἰς δὲ τὴν δευτέραν τὴν ἐνεστῶσαν κατάστασιν τῆς Ὀρθοδόξου καθόλου Ἐκκλησίας καὶ τὰς σχέσεις τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου μετὰ τῶν ἄλλων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν καὶ τὴν ἔναντι τῆς Οἰκουμενικῆς κινήσεως θέσιν αὐτοῦ.

Κατὰ τὴν εἰς Φιλλανδίαν παραμονὴν αὐτοῦ, ὁ Ἐλλογ. κ. Καθηγητὴς ἐπεσκέφθη, ἐν συνοδείᾳ τοῦ κ. Χέϊκκι Κίρκινεν, ἐκ τῶν Καθηγητῶν τῆς ἐν Ἑλσίγκι Ὀρθοδόξου Ἱερατικῆς Σχολῆς, ὁρισθέντος ξεναγοῦ αὐτοῦ, τὸν Σεβ. Ἀρχιεπ. κ. Γερμανόν, πρὸς ὃν ἐπέδωκε τὰ σεπτὰ συστατήρια περὶ αὐτοῦ Πατριαρχικὰ Γράμματα καὶ συνεζήτησε μετὰ τῆς Α. Σεβασμιότητος ἐπὶ ζητημάτων ἀφορώντων εἰς τὰς σχέσεις τῆς Αὐτονόμου Φιλλανδικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, καὶ ἐπὶ τῶν προβλημάτων, ἅτινα ἡ Ἐκκλησία αὕτη ἀντιμετωπίζει ἐν τῇ ἀνασυγκροτήσει καὶ διοργανώσει τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς.

Ὡσαύτως ἐπεσκέφθη τὸν ἐν Ἑλσίγκι ἑδρεύοντα Θεοφ. Ἐπίσκοπον Βιΐπούρι κ. Ἀλέξανδρον καὶ τὸν Βοηθὸν παρὰ τῷ Ἀρχιεπισκόπῳ Θεοφ. Ἐπίσκοπον Παῦλον ὡς καὶ τὸν Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον τῆς Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας κ. Σαθόμιες κ. ἄ., ἐκήρυξε δὲ τὸν θεῖον λόγον ἐν τῷ Κοινοτικῷ Ναῷ τῆς Φιλλανδικῆς Πρωτευούσης, καὶ διεβίβασεν εἰς τὸ εὐσεβὲς Ἐκκλησίασμα τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἁπανταχοῦ τῆς Φιλλανδίας ἐπιδειχθεῖσα πρὸς τὸν εἰρημένον ἐκπρόσωπον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου προσοχὴ καὶ φιλόφρων περιποίησις καὶ φιλοξενία ἐμφαίνουσιν ἐν πολλοῖς τὸν σεβασμόν, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀφοσίωσιν τῆς ἐν Φιλλανδίᾳ Ἐκκλησίας πρὸς τὸ Κέντρον τῆς Ὀρθοδοξίας ὑπὸ τὴν κανονικὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται αὕτη, αὐξάνουσα καὶ προκόπτουσα ἐν παντί.

Ὁ ὡς ἄνω Καθηγητὴς ἅμα τῇ ἐπιστροφῇ αὐτοῦ ἐνταῦθα ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ δι' ἐμπεριστατωμένης αὐτοῦ ἐκθέσεως τὰ τῆς ἐπισκέψεως αὐτοῦ ταύτης.

Η ΕΝ ΥΠΕΡΟΡΙΑ ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΕΣΘΟΝΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Ἡ Ἐσθονικὴ Ἐπισκοπὴ τῆς ἐν ὑπερορίᾳ Ὀρθοδόξου Ἐσθονικῆς Ἐκκλησίας ἐπεκτείνει τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῆς πανταχοῦ ὅπου διαβιοῦσιν Ἐσθονοί, ἀριθμοῦσα τό γε νῦν δώδεκα Κοινότητας. Ἐκ τῶν Κοινοτήτων τούτων αἱ ἓξ εὑρίσκονται ἐν Σουηδίᾳ, δύο ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις καὶ ἀνὰ μία ἐν Ἀγγλίᾳ, Καναδᾷ, Γερμανίᾳ καὶ Αὐστραλίᾳ.

Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἐν τῇ διασπορᾷ Ὀρθοδόξων Ἐσθονῶν ἀνέρχεται εἰς τὰς ἑπτὰ χιλιάδας περίπου. Ἐν Ἐσθονίᾳ ἀνήρχετο εἰς διακοσίας χιλιάδας καὶ ἐπέκεινα.

Ὁ Ἐσθονικὸς ἐν τῇ ἐξορίᾳ Κλῆρος ἀριθμεῖ ἕνα Ἐπίσκοπον, τὸν Θεοφιλ. Ραβέννης κ. Γιοῦρι, ἐννέα Ἱερεῖς καὶ τρεῖς Διακόνους. Εἷς ἐκ τῶν Ἱερέων καὶ δύο ἐκ τῶν Διακόνων ἐχειροτονήθησαν ἐν Στοκχόλμῃ τὸ ἔτος 1955 ὑπὸ τῆς Α. Σ. τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρου, κατὰ τὴν ἐκ Λονδίνου ἐκεῖσε μετά-

βασιν αὐτοῦ.

Εἷς ἐκ τῶν Ἱερέων εἶναι ἐπεφορτισμένος ὅπως θεραπεύῃ καὶ τὰς θρησκευτικὰς ἀνάγκας τῶν ἐν Σουηδίᾳ διαμενόντων Ὀρθοδόξων Φιλλανδῶν.

Ἐν Στοκχόλμῃ ὁ Θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Ραβέννης ἔχει ἐν χρήσει Ναόν, ὅστις ἀνήκει εἰς τὴν Σουηδικὴν Λουθηρανικὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλ' ἤδη ἀπὸ τὸ 1953 ἔχει ἐπιτραπῆ ἡ χρησιμοποίησις τούτου, ἄνευ τῆς καταβολῆς ἐνοικίου τινός.

ΠΑΛΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Δρ. Βέρνερ Κιοῦπερς.

Ἀφίκετο εἰς τὴν Πόλιν ἡμῶν σιδηροδρομικῶς τὴν ἑσπέραν τῆς Τετάρτης, 12ης Μαρτίου ὁ Δρ. Βέρνερ Κιοῦπερς, Διευθυντὴς τοῦ ἐν Βόννῃ Παλαιοκαθολικοῦ Σεμιναρίου καὶ στενὸς συνεργάτης τοῦ ἐν Γερμανίᾳ Παλαιοκαθολικοῦ Ἐπισκόπου Δρος Δέμελ, συνοδευόμενος ὑπὸ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἔλσμπεθ καὶ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Δημητρίου Τσάκωνα.

Τὴν ἑπομένην τῆς ἀφίξεως αὐτῶν, προσελθόντες εἰς τὰ Πατριαρχεῖα, ἐγένοντο δεκτοὶ παρὰ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, πρὸς ἣν ὁ Δρ. Κιοῦπερς ὑπέβαλε τὰ σέβη καὶ τὸν χαιρετισμὸν τοῦ Ἐπισκόπου αὐτοῦ Σεβ. Δέμελ καὶ διηρμήνευσε τὰ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον αἰσθήματα τιμῆς καὶ σεβασμοῦ τοῦ Παλαιοκαθολικοῦ κόσμου, ὅστις περὶ πολλοῦ ποιεῖται τῶν μετὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας φιλικῶν σχέσεων. Ὁ Πατριάρχης, ἐπιδαψιλεύσας μετ' εὐαρεσκείας τὴν εὐλογίαν Αὐτοῦ ἐπὶ τῇ ἐπισκέψει ταύτῃ καὶ τοῖς διαδηλωθεῖσιν αἰσθήμασιν ἐζήτησε πληροφορίας περὶ τῆς θέσεως καὶ τῶν προβλημάτων τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, οἱ μεθ' ἧς δεσμοὶ τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου ὑπῆρξαν ἀνέκαθεν στενοί, καὶ ἐτόνισεν, ὅτι ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία ἐπιθυμεῖ τὴν προώθησιν τῶν ὑφισταμένων σχέσεων, ἐκράτησε δὲ τὸν κ. Κιοῦπερς καὶ τὸν κ. Τσάκωνα εἰς τὴν Πατριαρχικὴν τράπεζαν.

Ὁ Δρ. Κιοῦπερς μετὰ τῆς συζύγου καὶ τοῦ κ. Τσάκωνα, παραμείναντες ἐν τῇ Πόλει ἡμῶν ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα, ἐπεσκέφθησαν τὰ μουσεῖα καὶ τὰ διάφορα ἀξιοθέατα, ἐκκλησιασθέντες κατὰ τὴν Ἱ. Ἀκολουθίαν τῶν Χαιρετισμῶν καὶ τῇ Κυριακῇ, 16ῃ Μαρτίου, ἐν τῷ Π. Πατριαρχικῷ Ναῷ.

Ἐν τῇ ἰδιότητι αὐτοῦ ὡς Παλαιοκαθολικοῦ Θεολόγου ὁ Δρ. Κιοῦπερς ἐπεκοινώνησε μετὰ τῆς ἐπὶ τῶν Παγχριστιανικῶν Συνεδρίων Ἐπιτροπῆς, ἀνταλλάξας ὡρισμένας σκέψεις ἐπὶ τοῦ τρόπου προωθήσεως τῶν σχέσεων. Ὡσαύτως, μεταβὰς εἰς τὴν Ἱ. Θεολογικὴν Σχολὴν τῇ Πέμπτῃ, 20ῇ Μαρτίου, ὡμίλησεν ἐν τῷ Ναϋδρίῳ, μεταφράζοντος τοῦ Καθηγητοῦ κ. Κ. Καλλινίκου, περὶ τῶν σχέσεων μεταξὺ Ὀρθοδόξων καὶ Παλαιοκαθολικῶν, ἀναπτύξας τὰ ἀκόλουθα σημεῖα : α) ἡ παροῦσα κατάστασις, β) σχέσεις Παλαιοκαθολικῶν καὶ Ρώμης, γ) συνεργασία ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ, καὶ δ) σχέσεις μετὰ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ ἐπισκέπται ἀνεχώρησαν ἐντεῦθεν ἀεροπορικῶς τῷ Σαββάτῳ, 22ᾳ Μαρτίου, ἐπιστρέφοντες μέσῳ Ἀθηνῶν εἰς Γερμανίαν.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ὁ Γραμματεὺς τῆς Ἐπιτροπῆς Διεκκλησιασιτκῆς Βοηθείας τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Προερχόμενος ἐξ Αἰθιοπίας καὶ Αἰγύπτου, ἀφίκετο εἰς τὴν Πόλιν, τῇ 14ῃ Μαΐου ὁ Αἰδεσιμ. κ. Ρεϋμόνδος Μάξγουελ, Διευθυντὴς τοῦ Τμήματος Διεκκλησιαστικῆς Βοηθείας τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν Γενεύῃ. Τὴν ἑπομένην προσελθὼν εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ἐγένετο δεκτὸς ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος, μετὰ πολλῆς τῆς ἀγάπης καὶ ἐγκαρδιότητος, τὴν δὲ μεσημβρίαν παρεκάθησεν εἰς τὴν Πατριαρχικὴν τράπεζαν.

Τὸ Σάββατον, 17ην τ.μ. ἀνεχώρησεν, ἀεροπορικῶς, ἐπιστρέφων εἰς Γενεύην.

Ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τὴν Α. Αἰδεσιμότητα προέπεμψεν ἐν τῷ ἀεροδρομίῳ, ὁ Πανοσιολ. Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἁγ. καὶ Ἱ. Συνόδου κ. Γαβριήλ, διαβιβάσας αὐτῇ τὰς Πατριαρχικὰς εὐχάς.

ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΓΓΥΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

Ἀπὸ 22—24 παρελθόντος Ἀπριλίου, συνῆλθεν ἐν Βηρυττῷ τὸ ἀνὰ τριετίαν συγκαλούμενον Συνέδριον τοῦ Χριστιανικοῦ Συμβουλίου Ἐγγὺς Ἀνατολῆς, οὗτινος ἱδρυτικὰ μέλη τυγχάνουσιν Ἀγγλικανικαί τινες Ἐπισκοπαὶ καὶ ἕτεραι Προτεσταντικαὶ Κοινότητες τῆς περιοχῆς ταύτης.

Σκοπὸς τοῦ Συμβουλίου τούτου, συμφώνως τῷ Καταστατικῷ, τυγχάνει ἡ προαγωγὴ τῆς φιλίας καὶ συνεργασίας τῶν ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ Ἐκκλησιῶν καὶ Ἐκκλησιαστικῶν Ὀργανώσεων, καὶ ἡ ἀπὸ κοινοῦ μελέτη γενικωτέρων θεμάτων ἱεραποστολικῆς καὶ κοινωνικῆς δράσεως.

Διὰ γράμματος αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, τὸ Συμβούλιον ἐξητήσατο ὅπως ἀποσταλῇ εἰς τὸ Συνέδριον Παρατηρητής. Ὡς τοιοῦτος δ' ἀπεστάλη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μελίτης κ. Ἰάκωβος.

ΘΕΟΛΟΓΙΚΑΙ ΣΥΖΗΤΗΣΕΙΣ ΜΕΤΑΞΥ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΚΑΙ ΛΟΥΘΗΡΑΝΩΝ ΕΝ ΦΙΛΛΑΝΔΙΑ

Κατὰ τὸν παρελθόνατ Μάϊον ἐν τῷ Φιλλανδικῷ Θεολογικῷ Ἰνστιτούτῳ τοῦ Γερβεντὲ διεξήχθησαν συνομιλίαι μεταξὺ Ὀρθοδόξων καὶ Λουθηρανῶν Θεολόγων.

Ἡ ἐπικοινωνία αὕτη, ἀποτελοῦσα

συνέχειαν τῆς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1954 ἐγκατασταθείσης ἐνιαυσίας τοιαύτης, ἠσχολήθη μὲ τὴν ἔρευναν «τῆς κοινῆς εὐθύνηςς ἀμφοτέρων τῶν Ἐθνικῶν Ἐκκλησιῶν. Τὸ ἐφετεινὸν Συνέδριον διωργανώθη ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Ἰνστιτούτου τοῦ Μπωσαί, τοῦ ὁποίου ὁ Διευθυντὴς Δρ. Βὸλφ παρέστη. Κυρίως ἐξητάσθησαν πρακτικὰ προβλήματα, ἀναφερόμενα εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἐν Φιλλανδίᾳ δύο Ἐκκλησιῶν, καὶ ἰδίᾳ τὸ ζήτημα τῶν μικτῶν γάμων. Τὸ Συνέδριον εἰσηγήθη εἰς τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Παιδείας ὅπως τὰ ἀναγνωσματάρια περιλαμβάνωσι μελλοντικῶς σχετικὰ πρὸς τὴν διδασκαλίαν ἑκατέρας Ἐκκλησίας κεφάλαια, ἅτινα θὰ ἔχωσι τὴν ἔγκρισιν τῶν οἰκείων ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ Συνεδρίου ἐπεκράτησεν ἀτμόσφαιρα κατανοήσεως καὶ φιλικῆς συνεργασίας.

ΣΥΝΟΜΙΛΙΑΙ ΜΕΤΑΞΥ ΚΑΘΟΛΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΩΝ ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ἐν τῇ Εὐαγγελικῇ Ἀκαδημίᾳ τοῦ Λόκουμ τῆς Γερμανίας, ἔλαβον χώραν συνομιλίαι μεταξὺ Καθολικῶν καὶ Προτεσταντῶν Καθηγητῶν κατὰ τὸν παρελθόντα Μάρτιον.

Αἱ διεξαχθεῖσαι ἐπὶ τῶν θεμάτων «Καθολικισμὸς καὶ Οἰκουμενισμὸς» συζητήσεις ὑπῆρξαν εἰλικρινεῖς καὶ ὀξεῖαι ἀλλ' οὐχ ἧττον φιλικαί, ὡς ἐδήλωσεν ὁ Αἰδεσιμ. κ. Φράνσις Χάουζ, Βοηθὸς Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ Διευθυντὴς τῆς Διευθύνσεως Οἰκουμενικῆς δραστηριότητος, ὅστις ὑπῆρξεν εἷς ἐκ τῶν ὁμιλητῶν.

Αἱ συζητήσεις περιεστράφησαν περὶ τὰ γενικώτερα σημεῖα διαφορῶν, οἷα ἡ θέσις τῶν ἐν Ἱσπανίᾳ καὶ Κολομβίᾳ Προτεσταντῶν, οἵτινες διαμαρτύρονται ἐπανειλημμένως ὡς πιεζόμενοι καὶ ἐξαιτοῦνται τὴν συμπαράστασιν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου, καί τινες αἱ κυριώτεραι θεολογικαὶ διαφοραὶ μεταξὺ Ρωμαιοκαθολικισμοῦ καὶ Προτεσταντισμοῦ.

Η ΕΝ ΓΕΡΜΑΝΙΑ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Εἰς τὴν Εὐαγγελικὴν Ἀκαδημίαν Ρηνανίας — Βεστφαλίας, ἐν Ἰζερλόν, ἔλαβε χώραν μεταξὺ 4ης καὶ 7ης Μαρτίου Συνέδριον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Κέντρου τοῦ ἐν Φραγκφούρτῃ ἑδρεύοντος Γραφείου ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Σχέσεων τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας τῆς Γερμανίας. Εἰς αὐτὸ ἔλαβον μέρος πολλοὶ Πάστορες τῶν ἀνωτέρω περιοχῶν καὶ ἀντιπρόσωποι τοῦ Π.

Σ. Ἐκκλησιῶν. Τὸ Συνέδριον διηύθυνεν ὁ Δρ. Χ. Κροῦγκερ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Κέντρου τῆς Φραγκφούρτης, ἐχαιρέτησε δὲ ὁ Πρόεδρος τῆς Βεστφαλικῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας Δρ. Γουΐλυ.

Μεταξὺ τῶν εἰσηγητῶν ἦσαν :

Ὁ καθηγητὴς Δρ. Σ. Σοῦλτζε, ἐκ τῶν πρωτεργατῶν τῆς νεωτέρας «Οἰκουμενικῆς Κινήσεως», ὅστις ἀνέπτυξε τὸ θέμα : «Τὸ πρόβλημα τοῦ πολέμου εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν τοῦ 20οῦ αἰῶνος». Κατὰ τὴν ὁμιλίαν του αὐτὴν ἀνεφέρθη εἰς τὰς ἐκδηλώσεις τῶν Ἐκκλησιῶν, διὰ τὴν ἀποτροπὴν τῶν πολεμικῶν συρράξεων εἰς τὸ παρελθόν, ἔκαμε δὲ μνείαν καὶ τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Θυατείρων Γερμανοῦ.

Ὁ Ὁλλανδὸς καθηγητὴς Δρ. Ε. ντὲ Βρίες μὲ θέμα : «Ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις καὶ τὸ πρόβλημα τῶν ταχέων κοινωνικῶν μεταβολῶν».

Ὁ Κόπτης Δρ. Σ. Ζαμπίμπ, τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἀμβούργου, μὲ θέμα : «Οἱ Κόπται καὶ ἡ σύγχρονος Αἴγυπτος».

Οἱ Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μοῦνστερ Δρ. Ρ. Στούππεριχ μὲ θέμα : «Ἱστορικαὶ μεταβολαὶ καὶ συνθῆκαι ζωῆς τοῦ Σλαυϊκοῦ Προτεσταντισμοῦ», καὶ Δρ. Ε. Κίνδερ μὲ θέμα : «Λουθηρανισμὸς καὶ Οἰκουμενικὴ Κίνησις».

Τέλος ὁ Δρ. Χ. Κροῦγκερ ἀνέπτυξε γενικῶς τὰ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως ὡς ἔχει σήμερον, καὶ τὰ προβλήματα ποὺ ἀντιμετωπίζει. Ἀνεφέρθη δὲ καὶ εἰς τὰς σχέσεις της μετὰ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Εἰς τὸ ἀνωτέρω Συνέδριον προσκληθεὶς παρευρέθη καὶ Ὀρθόδοξος Ἕλλην Θεολόγος ἐν Γερμανίᾳ.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΤΗΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Τὴν 27ην Νοεμβρίου 1957 ὁ Σεβ. Λουθηριανὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Βερολίνου καὶ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῆς ἐν Γερμανίᾳ Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας Δρ. Ὄττο Διβέλιους, ἔκαμε τὴν ἐπίσημον ἔναρξιν τοῦ Ἰνστιτούτου Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μοῦνστερ, μόνου τοιούτου ἐν Γερμανίᾳ, ὁμιλήσας ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν τελετῶν τοῦ Πανεπιστημίου. Κατ' αὐτὴν παρευρέθησαν πολλοὶ Καθηγηταὶ καὶ Φοιτηταί. Διευθυντὴς τοῦ Ἰνστιτούτου εἶναι ὁ Καθηγητὴς Δρ. Ρ. Στούππεριχ, εἰδικὸς ἐπὶ τῶν Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν. Σκοπὸς τοῦ Ἰνστιτούτου αὐτοῦ εἶναι ἡ μελέτη Οἰκουμενικῶν προβλημάτων ἐν γένει. Κατ' ἀρχὴν καὶ κυρίως θὰ ἀπασχολῆται μὲ τὰς Προτεσταντικὰς Γερμανικὰς Ἐκκλησίας, αἵτινες εὑρίσκονται εἰς τὴν Ἀνατολικὴν ζώνην καὶ ἐν συνεχείᾳ μὲ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἰδιαιτέρως δὲ τὴν Ρωσσικήν.

Τὸ Ἰνστιτοῦτον Ἀνατολικῶν Ἐκκλησιῶν διαθέτει βιβλιοθήκην, πραγματοποιεῖ δὲ τὸν σκοπόν του, διὰ διαλέξεων τακτικῶν, μαθημάτων καὶ

φροντιστηρίων κατὰ τὰς διακοπάς. Πρώτη φροντιστηριακὴ ἐργασία ἐγένετο κατὰ τὸν παρελθόντα Ὀκτώβριον, μὲ συμμετοχὴν Φοιτητῶν ἀπὸ πολλὰς Γερμανικὰς Προτεστ. Θεολογικὰς Σχολάς. Κατ' αὐτὴν παρηκολούθησαν καὶ εἰδικὴν Ὀρθόδοξον Λειτουργίαν ἐν τῷ Ὀρθοδόξῳ Παρεκκλησίῳ τοῦ Μοῦνστερ, τελεσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Σέρβου Πρωθιερέως Αἰδεσ. κ. Πάνοβιτς.

Τὸ Προτεσταντικὸν Σεμινάριον Θρησκευτικῆς Ὑπηρεσίας, ἐν τῇ βιομηχανίᾳ, ἤρχισε τὴν δευτέραν αὐτοῦ ἡμιετησίαν σειρὰν μαθημάτων, ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Πάστορος Αἰδεσ. κ. Σ. Σιμανόβσκυ, εἰς Γκόσνερχάους, παρὰ τὸ Μ. Κάστελ. Εἰς αὐτὸ ἀντιπροσωπεύονται ἕνδεκα Γερμανικαὶ Ἐκκλησίαι καὶ μία Ἀμερικανική. Οἱ Πάστορες, οἵτινες παρακολουθοῦν εἰς αὐτὸ ἐπὶ ἕνα τετράμηνον μαθήματα, θὰ ἀκολουθήσουν θεωρητικὴν διδασκαλίαν, ἐπὶ τῶν προβλημάτων εἰς τὴν βιομηχανικὴν κοινωνίαν, καὶ ἐπὶ δίμηνον θὰ ἐργασθοῦν εἰς διαφόρους βιομηχανικὰς περιοχάς, ὡς βοηθητικοὶ ἐργάται. Ἀκολούθως θὰ τοποθετηθοῦν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς των Ἀρχῆς, εἰς ζωτικὰς θέσεις, διὰ τὴν Θρησκευτικὴν Ὑπηρεσίαν εἰς τὴν βιομηχανίαν.

(†) Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ

ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Μετὰ πολλοῦ ψυχικοῦ ἄλγους, ἀπὸ τηλεγραφήματος τοῦ Σεβ. Τοποτηρητοῦ τοῦ Ἀποστολικοῦ καὶ Πατριαρχικοῦ Θρόνου Ἀντιοχείας, ἐγνώσθη τῇ 19ῃ Ἰουν., ἡ πρὸς Κύριον ἐκδημία τοῦ ἀοιδίμου γεραροῦ Προκαθημένου τῆς τῶν Ἀντιοχέων Ἐκκλησίας κυροῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ'.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ἐν συνοχῇ καρδίας ἐξαγγείλασα, ἐν τῇ Συνοδικῇ συνεδρίᾳ τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τὸ θλιβερὸν γεγονός, ἐξῆρε τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀποιχομένου Πρωθιεράρχου, τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας αὐτοῦ ὑπηρεσίας πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ τὴν βαθεῖαν ἀφοσίωσιν καὶ ἀγάπην αὐτοῦ πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, καί, ἐγερθεῖσα ὁμοῦ μετὰ τῶν Σεβ. Ἁγίων Συνοδικῶν Ἀρχιερέων, ηὐχήθη ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς μακαρίας αὐτοῦ ψυχῆς.

Ἐν συνεχείᾳ, ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος, ἀπεφάσισεν ὅπως ἀποσταλῇ συλλυπητήριον τηλεγράφημα τῇ ἀπορφανισθείσῃ ἀδελφῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀνατεθῇ δὲ τῷ Σεβ. Τοποτηρητῇ, ἵνα εἷς ἐκ τῶν Ἱεραρχῶν τοῦ Θρόνου Ἀντιοχείας ἐκπροσωπήσῃ, κατὰ τὴν κηδείαν, τήν τε Α. Θ. Παναγιότητα καὶ τὴν Ἁγίαν καὶ Μεγάλην τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν.

Μετὰ τὸ πέρας τῆς συνεδρίας τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἐψάλη ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος ἐν τῷ Παρεκκλησίῳ, παρουσίᾳ τῶν Σεβ. Ἁγίων Ἀρχιερέων καὶ τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, τρισάγιον, ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου, ἀκολούθως δ' ἐξεδόθη σχετικὸν ἀνακοινωθέν, δημοσιευθὲν ἐν τῷ ἐνταῦθα Τύπῳ.

Ὁ ἀοίδιμος Πατριάρχης Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς Ἀλέξανδρος ὁ Γ', κατὰ κόσμον Ἀλέξανδρος Μιχαὴλ Ταχάν, ἐγεννήθη ἐν Δαμασκῷ τῷ 1869. Διδαχθεὶς τὰ πρῶτα γράμματα ἐν τῇ γενετείρᾳ αὐτοῦ ἐνεγράφη ἀκολούθως ἐν ἔτει 1887 εἰς τὴν κατὰ Χάλκην Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολήν, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησε τῷ 1894.

Τὸ αὐτὸ ἔτος χειροτονηθεὶς Διάκονος ἐν τῷ Ναϋδρίῳ τῆς Σχολῆς ὑπὸ τοῦ μ. Μητροπολίτου Αἴνου Λουκᾶ, ὑπηρέτησεν ἐπὶ τριετίαν ἐν Ἐμμέσῃ. ἀκολούθως δ' ἐνεγράφη εἰς τὴν Θεολογικὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Κιέβου, ἐξ ἧς ἀποφοιτήσας, ἐπέστρεψε τῷ 1900 εἰς Δαμασκόν, ἔνθα ἐχειροτονήθη εἰς Πρεσβύτερον. Ὀλίγον ἀργότερον ἐξελέγη Μητροπολίτης Ταρσοῦ, χειροτονηθεὶς ὑπὸ τοῦ ἀοιδίμου Πατριάρχου Ἀντιοχείας Μελετίου, τῷ δὲ 1908 προήχθη εἰς Μητροπολίτην Τριπόλεως, ἐξ ἧς τῷ 1931 ἐκλήθη, ἵνα κλε-

ἴσῃ τὸν Θρόνον Ἀντιοχείας.

Ἐν ἔτει 1953 ἐπισκεφείς, ἐν συνοδείᾳ Ἱεραρχῶν τοῦ Θρόνου Ἀντιοχείας, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, πρὸς πραγμάτωσιν ἱεροῦ πόθου, ἠγήθη τῆς πρὸς τὴν τροφὸν Ἱ. Θεολογικὴν Σχολὴν πορείας, ἐν τῇ ἰδιότητι τοῦ ἀρχαιοτέρου ἐκ τῶν ἐν τῇ ζωῇ ἀποφοίτων αὐτῆς.

Ὁ πεπνυμένος καὶ σοφὸς Πατριάρχης, ὑπὸ τὸ βάρος τῶν ἐτῶν καὶ τῶν καθηκόντων τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ ἀξιώματος, εἶχε πρό τινων μηνῶν ἀποθέσει μέρος τῶν διοικητικῶν αὐτοῦ εὐθυνῶν εἰς εἰδικὴν Συνοδικὴν Ἐπιτροπήν. Εὐλογηθεὶς δὲ παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἑορτάσῃ κατὰ Ἰούλιον τοῦ ἔτους 1954 τὸ Ἰωβηλαῖον τῆς 50ετίας ἀπὸ τῆς ἀνυψώσεως αὐτοῦ εἰς τὸ τῆς Ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα, ἀπῆλθεν ἠρέμως ἐκ τῶν προσκαίρων πρὸς τὰ ἐπουράνια καὶ τὰ αἰώνια, ἐν μέσῳ ἀμερίστου σεβασμοῦ καὶ ἀγάπης παρὰ τοῖς Ὀρθοδόξοις καὶ εὐρύτερον, ὡς φυσιογνωμία φωτεινή, χαρακτὴρ χαλύβδινος καὶ ἔνθερμος τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως ὑπέρμαχος καὶ προασπιστής.

Ὑπῆρξε γλυκὺς καὶ ἀπέριττος τοὺς τρόπους, πρᾶος τὸν χαρακτῆρα, ἐφελκύσας τὴν ἀφοσίωσιν καὶ ἀγάπην τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ, ὑπὲρ οὗ μυρίας ὅσας κατέβαλε προσπαθείας, ἵνα διαφυλάξῃ τοῦτο ἀλώβητον ἀπὸ πάσης ξένης ἐπιρροῆς.

Διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἡ Ὀρθόδοξος κατ' Ἀνατολὰς Ἐκκλησία ἀποστερεῖται διακεκριμένης Πρωθιεραρχικῆς φυσιογνωμίας, ἐργασθείσης καθ' ὅλον αὐτῆς τὸν βίον ὑπὲρ τῆς εὐσταθείας καὶ τοῦ μεγαλείου αὐτῆς.

Ἡ Μήτηρ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία πολλὰ ἔσχε, κατὰ διαφόρους καιροὺς καὶ τελευταίως δείγματα τῆς πρὸς Αὐτὴν βαθείας ἀγάπης καὶ εὐλαβείας τοῦ ἀποιχομένου Πατριάρχου.

Ἡ κηδεία αὐτοῦ ἐτελέσθη τῇ Κυριακῇ, 22α λήγ. μηνὸς Ἰουνίου, ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ ὑπὸ τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Θρόνου Ἀντιοχείας. Κατ' αὐτὴν παρέστησαν Ἀντιπροσωπεῖαι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, τῶν Πατριαρχείων Ἀλεξανδρείας, Ἱεροσολύμων, Ρωσσίας καὶ τῶν ἄλλων Πατριαρχείων, ὡς καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, Ἀντιπροσωπεία τῶν Ἰθυνόντων τῆς Χώρας αὐτοῦ, τὸ Διπλωματικὸν Σῶμα, Ἐκκλησ. Ὀργανώσεις καὶ Σωματεῖα καὶ μέγα πλῆθος εὐσεβοῦς πληρώματος, ἀθρόως προσελθόν, ἵν' ἀποτίσῃ τὸν ὕστατον φόρον τιμῆς καὶ σεβασμοῦ πρὸς τὸν σεπτὸν Πρωθιεράρχην Ἀντιοχείας.

Εἴη αἰωνία καὶ ἀγήρως ἡ μνήμη αὐτοῦ.

(†) Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ
Πρ. ΝΕΥΡΟΚΟΠΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ὅλως αἰφνιδίως καὶ εἰς ἡλικίαν 77 ἐτῶν, ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον ὁ Μητροπολίτης π. Νευροκοπίου κυρὸς Γεώργιος, ἐν Ἀθήναις, τῇ 6ῃ Ἀπριλίου ἐ. ἔτους.

Ὁ ἀείμνηστος, κατὰ κόσμον Γεώργιος Παπαγεωργιάδης, ἐγεννήθη τῷ 1881, ἐν Νεοχωρίῳ Καλλιπόλεως. Ἀποφοιτήσας τῆς Ἱ. Θεολ. Σχολῆς Χάλκης τῷ 1906, καὶ τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1908 χειροτονηθεὶς εἰς Τραπεζοῦντα Διάκονος, ὑπὸ τοῦ ἀειμν. Μητροπολίτου Κωνσταντίνου, τὸν δὲ Νοέμβριον τοῦ 1910 εἰς Πρεσβύτερον ἐν Σουφλίῳ ὑπὸ τοῦ ἀειμν. οἰκείου Μητροπολίτου Διδυμοτείχου Φιλαρέτου, διετέλεσεν Ἀρχιερατ. Ἐπίτροπος παρ᾽ αὐτῷ, ἐν Κερασοῦντι, ἐν Προύσῃ, ἀπὸ δὲ τοῦ 1914 μέχρι τοῦ 1942 ἐν Πειραιεῖ καὶ Ἀθήναις ὡς Προϊστάμενος Ἐνοριῶν, ὅτε τῇ 8ῃ Μαρτίου τοῦ 1942 προήχθη εἰς Μητροπολίτην Νευροκοπίου, χειροτονηθεὶς ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ Ἀθηνῶν ὑπὸ τοῦ ἀειμν. Ἀθηνῶν Δαμασκηνοῦ μετ᾽ ἄλλων μελῶν τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Μὴ δυνηθεὶς ὅμως νὰ μεταβῇ εἰς τὴν Ἐπαρχίαν αὐτοῦ ποσῶς, παρῃτήθη κατὰ Ὀκτώβριον οὗ 1945, καὶ συνέχισε παραμένων ἐν Ἀθήναις, μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ.

Ἔγραψε περὶ τὰς 25 μελέτας, ἐν αἷς διακρίνεται ἡ ἰδιαιτέρα αὐτοῦ ἐπίδοσις εἰς τὰ Κανονικά, Δογματικὰ καὶ Νομικὰ ζητήματα, διατελέσας ἅμα καὶ Ἔξαρχος τοῦ Μακαρ. Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας ἐν Ἀθήναις.

Ἡ Α. Θ. Παναγιότης, ὁ Πατριάρχης, ἅμα τῇ λήψει τῆς ἀγγελίας τοῦ θανάτου, ἐδεήθη ὑπὲρ ἀναπαύσεως μακαρίας ψυχῆς τοῦ ἀειμν. Ἱεράρχου καὶ τηλεγραφικῶς ἐξέφρασε τὴν πολλὴν αὐτοῦ συμπάθειαν πρὸς τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν.

Τῆς κηδείας αὐτοῦ ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ Ναῷ τελεσθείσης τῇ 7ῃ ἰδ., προέστη ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος μετὰ μελῶν τῆς Ἱ. Συνόδου.

Τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου πρ. Νευροκοπίου Γεωργίου εἴη ἡ μνήμη ἀγήρως.

(†) Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΝΟΥΒΙΑΣ ΑΝΘΙΜΟΣ

Τῇ 26ῃ Ἀπριλίου ἐ. ἔ., ἐξεδήμησε πρὸς Κύριον, ἐν Θεσ)νίκῃ, συνεπείᾳ συγκοπῆς τῆς καρδίας, ὁ Μητροπολίτης Νουβίας κυρὸς Ἄνθιμος, ἐκλεκτὸς Ἀρχιερεὺς τοῦ Ἀλεξανδρινοῦ Θρόνου καὶ δόκιμος Καθηγητὴς τοῦ Κανονικοῦ Δικαίου καὶ τῆς Ποιμαντικῆς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Ὁ ἀείμνηστος ἐγεννήθη τὸ 1890 ἐν Πύργῳ Καρδίτσης. Ἀποφοιτήσας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ χειροτονηθεὶς ὑπηρέτησεν εἰς διαφόρους θέσεις, τῷ δὲ 1927 μεταβὰς εἰς Βιέννην, παρηκολούθησε Φιλοσοφίαν, μαθήματα Κανονικοῦ Δικαίου καὶ Κοινωνιολογίαν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ. Ἐπιστρέψας, ἤσκησε τὸ ἔργον τοῦ συνηγόρου, ἐνώπιον τῶν Πνευματικῶν Δικαστηρίων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ ἀκολούθως διωρίσθη Διευθυντὴς τοῦ Ἱεροδιδασκαλείου Λαμίας.

Μετακληθεὶς εἰς τὸ Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας, ὑπηρέτησεν ὡς Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου καὶ Καθηγητὴς τῶν Ἑλληνικῶν Ἐκπαιδευτηρίων.

Τῷ 1940 ἐξελέγη Μητροπολίτης Νουβίας καὶ Πτολεμαΐδος, μὲ ἕδραν τὸ Χαρτοὺμ τοῦ Σουδάν, τῷ δὲ 1952 Καθηγητὴς ἐν Θεσσαλονίκῃ.

Ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία τοῦ ἐκλιπόντος Ἱεράρχου ἐψάλη τῇ ἑπομένῃ τοῦ θανάτου ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας, προεξάρχοντος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονος, παρουσίᾳ τοῦ Πρυτάνεως, τῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου, τῶν Ἀρχῶν καὶ φοιτητῶν καὶ πλήθους κόσμου.

Ἐπικήδειον ἐκ μέρους τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ἐξεφώνησεν ὁ Καθηγητὴς τῆς Πατρολογίας κ. Π. Χρήστου.

Ὁ ἀείμνηστος διεκρίνετο διὰ τὴν ἀρτίαν ἐπιστημονικὴν αὐτοῦ μόρφωσιν, τὸ μειλίχιον καὶ πρᾷον τοῦ χαρακτῆρος, καὶ τὴν προσήλωσιν εἰς τὰ Χριστιανικὰ ἰδεώδη καὶ τὸ καθῆκον.

Εἴη αὐτοῦ αἰωνία ἡ μνήμη.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Ἀνδρέου Ἰ. Φυτράκη, Καθηγητοῦ τῆς Θεολ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν : «Αἱ ἀντιδράσεις κατὰ τῆς τιμῆς τῶν Ἁγίων ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ καὶ τὰ αἴτια αὐτῶν». σελ. 49. Ἀνάτυπον ἐκ τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδος τῆς Θεολ. Σχολῆς Ἀθηνῶν. Ἀθῆναι 1956.

Ὁ Καθηγητὴς κ. Ἀνδρέας Φυτράκης, ἀσχολούμενος περὶ τὴν Ἁγιολογίαν καὶ τὸν Μοναχισμόν, μετὰ τὸ περισπούδαστον αὐτοῦ ἔργου «λείψανα καὶ τάφοι μαρτύρων κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας», ἔδωκεν εἰς τὴν δημοσιότητα νέαν ὑπὸ τὸν ὡς ἄνω τίτλον μελέτην, ἐν ᾗ ἐξετάζει μὲ ἐπιστημονικότητα καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ἀρχαίων πηγῶν καὶ νεωτέρων συγγραμμάτων ἐνδιαφέρον θέμα, τὸ ὁποῖον ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ, ἔχει πάντοτε ἐπικαιρότητα ἐν τῇ Ὀρθοδόξῳ Θεολογίᾳ.

Ἡ μελέτη διαιρεῖται εἰς δύο κεφάλαια :

α´) οἱ ἐθνικοὶ πολέμιοι καὶ β´) αἱ ἐκ τῆς χριστιανικῆς αὐλῆς ἀντιδράσεις.

Ἐν τῷ πρώτῳ κεφλααίῳ ὁ συγγραφεὺς παραθέτει τὰς ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν κατηγορίας τῶν ἐθνικῶν, καθ' ἃς οἱ μὲν μάρτυρες ἐθεωροῦντο ἄσημοι καὶ ταπεινοί, οἱ δὲ Χριστιανοὶ ὑπελαμβάνοντο ὡς θεοποιοῦντες θνητοὺς ἀνθρώπους. Τοιαῦτα ἐφρόνουν περὶ τῶν Χριστιανῶν ὁ Ἰουλιανὸς ὁ Παραβάτης, ὁ Εὐνάπιος καὶ ἄλλοι, τοὺς ὁποίους ἀνήρεσαν οἱ ἀρχαῖοι ἀπολογηταὶ καὶ πατέρες οἷοι Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας, Ἀστέριος ὁ Ἀμασείας, Θεοδώρητος ὁ Κύρου κ. ἄ. Τὸ ὕφος τῶν ἀπολογητῶν μαρτυρεῖ ὅτι αἱ κατηγορίαι τῶν ἐθνικῶν δὲν ἐκέκτηντο οὐδεμίαν διὰ τοὺς Χριστιανοὺς βαρύτητα.

Ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ κεφαλαίῳ ὁ σ. ἀναλύει τοὺς λόγους, δι' οὓς ἡ ἀρχαία Ἐκκλησία ἠρνεῖτο ν' ἀναγνωρίζῃ τοὺς αἱρετικοὺς μάρτυρας, ἀπαγορεύσασα μάλιστα διὰ τῶν Κανόνων 9 καὶ 34 τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου τὴν ἀπὸ μέρους Χριστιανῶν τινῶν γενομένην ἐπίσκεψιν τῶν τάφων τῶν αἱρετικῶν. Ἐκ τῶν αἱρετικῶν οἱ Μοντανισταὶ ἐτίμων τὸ μαρτύριον καὶ τὸ ἐπεδίωκον ἐνῷ οἱ γνωστικοὶ καὶ Μανιχαῖοι τὸ ἀπεστρέφοντο, κατηγοροῦντες τοὺς Χριστιανοὺς ὡς θεοποιοῦντας τοὺς μάρτυρας. (σελ. 28).

Ὅτε ἐξέλιπον οἱ διωγμοὶ καὶ ἤρξατο ἀναπτυσσόμενος ὁ Μοναχισμὸς

ἐφάνησαν ἀντιδράσεις τινες, ὀφειλόμεναι τοῦτο μὲν εἰς τὰς καταχρήσεις, τοῦτο δὲ εἰς τὰς αἱρετικὰς δοξασίας (σελ. 30—31). Οὕτω οἱ περὶ τὸν Σεβαστείας Εὐστάθιον ἀρνούμενοι, ἐξ ἐνθουσιαστικῶν τάσεων, τὸν γάμον, τὴν ἐν τῷ κόσμῳ ζωήν, τὸν πλοῦτον καὶ καταγινώσκοντες τὰς συνάξεις τῶν μαρτύρων, προὐκάλεσαν τὴν καταδίκην τῆς ἐν Γάγγρᾳ Συνόδου. Τοῦ μοναχικοῦ βίου ἀποκτήσαντος κατὰ τὸν δ΄ καὶ ε΄ αἰῶνα μεγάλην διὰ τοὺς Χριστιανοὺς σημασίαν, τινὲς ἀντέδρασαν, ἀποκρούοντες τὴν φυγὴν καὶ τὴν ἄσκησιν, ὑπὲρ ὧν ἠμύνθησαν ὁ Ἰ. Χρυσόστομος καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος. Καὶ ἐ τῇ Δύσει ἐνεφανίσθησαν μεμονωμέναι ἀντιδράσεις ἰδίᾳ τοῦ λαϊκοῦ Ἑλβιδίου, τοῦ Ἰοβιανοῦ καὶ τοῦ Βιγιλαντίου. Ἰσχυριζόμενοι οὗτοι ὅτι δὲν ὑπάρχει διαβάθμισις μεταξὺ τῶν δικαίων, δὲν ἀνεγνώριζον ἀνωτέραν τινα θέσιν εἰς τοὺς μάρτυρας καὶ κατέκρινον τὴν τιμὴν τῶν λειψάνων. Τούτους ἀνήρεσεν ὁ Ἱερώνυμος. (40—43).

Ὁ συγγραφεὺς ἐξάγει τὸ συμπέρασμα ὅτι αἱ κατὰ τῶν ἁγίων ἀντιδράσεις ἦσαν ἄνευ σημασίας προερχόμεναι ἀπὸ μέρους αἱρετικῶν ἐπιδράσεων.

Ἐν τῇ συνειδήσει τῆς ἀρχαίας ἐπισήμου Ἐκκλησίας ὑπῆρχεν ἡ ἀκλόνητος πεποίθησις ὅτι «οἱ διὰ τὴν εἰς Χριστὸν πίστιν των καθ' οἱονδήποτε τρόπον μαρτυροῦντες εἶναι πνευματοφόροι καὶ χριστοφόροι» (48).

Ἡ πρωτότυπος καὶ λαμπρὰ αὕτη μελέτη τοῦ Καθηγητοῦ κ. Φυτράκη τοποθετεῖ εἰς τὰ ἱστορικὰ πλαίσια τῶν πέντε πρώτων αἰώνων ἓν σπουδαῖον θέμα καὶ ἀποτελεῖ τὴν βάσιν πρὸς περαιτέρω ἔρευναν τοῦ θέματος κατὰ τὴν εἰκονομαχίαν καὶ τοὺς μετέπειτα χρόνους.

† Ὁ Φιλαδελφείας ΙΑΚΩΒΟΣ.

«Η ΔΥΤΙΚΗ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ»

(L'ORTHODOXIE OCCIDENTALE par Léon Zander — Paris 1958)

Ὑπὸ τὸν ὡς ἄνω τίτλον καὶ εἰς Γαλλικὴν γλῶσσαν, ἐξεδόθη τελευταίως ἀξιοπρόσεκτος μελέτη τοῦ γνωστοῦ Ρώσσου καθηγητοῦ Λέων Ζάντερ.

Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐννοεῖ ὁ συγγραφεὺς ὑπὸ «Orthodoxie Occidentale» εἶναι, ὅπως ὁ ἴδιος λέγει εἰς τὴν σελ. 3, «διάφορα φαινόμενα, συχνάκις χωρὶς πολλὴν σχέσιν μεταξύ των», τὰ ὁποῖα κατονομάζει εἰς τὴν σελίδα 9. Εἶναι δὲ ταῦτα, κατὰ τὸν συγγραφέα πάντοτε τὰ ἑξῆς :

1. Ὅτι ὑπάρχουν Δυτικοί, οἱ ὁποῖοι ἔχουν γίνει ἐπισήμως μέλη τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

2. Ἐνέργειαι, αἱ ὁποῖαι γίνονται ἐκ μέρους τῶν Ὀρθοδόξων, διὰ νὰ προσεγγίσουν τὴν «Ὀρθοδοξίαν» τῶν Δυτικῶν ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ τὴν καταστήσουν πλέον ἀντιληπτὴν εἰς αὐτούς.

3. Τὸ ἐνδιαφέρον περὶ τὴν Ὀρθοδοξίαν, τὸ ὁποῖον παρατηρεῖται μεταξὺ τῶν μὴ Ὀρθοδόξων Δυτικῶν, καὶ τὸ ὁποῖον προέρχεται ἐξ ἀγάπης πρὸς αὐτήν.

4. Ὅτι ὑπάρχουν πολλὰ στοιχεῖα εἰς τὴν Θρησκευτικὴν ζωὴν τῆς Δύσεως, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ περιεχόμενόν των εἶναι Ὀρθόδοξα.

Ὁ συγγραφεὺς οἱωνεὶ δικαιολογῶν ἑαυτὸν προσθέτει ἐν ὑποσημειώσει εἰς τὴν σελ. 9, ὅτι ἐννοεῖ ὅλην τὴν σχετικότητα τοῦ ὅρου του Δυτικὴ Ὀρθοδοξία) καὶ ὅτι τὸν προτείνει ὡς ὑπόθεσιν ἐργασίας «comme hypothèse de Travail».

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον θὰ μᾶς ἀπασχολήσῃ κατωτέρω δὲν εἶναι τὸ εὔστοχον ἢ μὴ τοῦ χρησιμοποιουμένου ὅρου, ἀλλὰ ἡ πραγματικὴ ἀξία τῶν «φαινομένων» τὰ ὁποῖα ἀριθμεῖ καὶ τὰ ὁποῖα εὑρίσκει νὰ δικαιολογοῦν ἔστω καὶ σχετικῶς μόνον τὴν χρῆσιν τοῦ ὅρου.

1. Τὸ ὅτι ὑπάρχουν Δυτικοί τινες, οἱ ὁποῖοι ἠσπάσθησαν τὴν Ὀρθοδοξίαν, θὰ ἔπρεπε κατὰ τὸν συγγραφέα (Σελ. 11), νὰ ὁδηγήσῃ «εἰς μίαν σύνθεσιν τῶν θετικῶν στοιχείων τοῦ Δυτικοῦ πολιτισμοῦ μετὰ τῶν ἀληθειῶν τῆς Ὀρθοδοξίας». Ἡ στάσις τῆς ἱεραρχίας μας, ἡ ὁποία ἐκφράζεται — κατὰ τὸν συγγραφέα — συνήθως μὲ τὰς λέξεις : «ἐὰν θέλουν νὰ ἐπιστρέψουν εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν ἂς τὴν δεχθοῦν ἐν τῷ συνόλῳ της, ὅπως εἶναι», δὲν τὸν εὑρίσκει σύμφωνον. Κατὰ τὴν γνώμην του οἱ προσερχόμενοι εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν τὸ κάμουν εἴτε διότι ἠπατήθησαν εἰς τὰς προσδοκίας των ἐκ μέρους τῶν Ἐκκλησιῶν των ἢ διότι εὑρίσκουν εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν τὴν ἱκανοποίησιν τῆς πνευματικῆς των δίψης. Ζητοῦν ὡς ἐκ τούτου εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν μίαν παγκόσμιον ἀλήθειαν.

Τί εἴδους ὅμως εἶνε αὐτὴ ἡ παγκόσμιος ἢ καθολικὴ ἀλήθεια δὲν μᾶς τὸ λέγει ὁ συγγραφεύς. Λέγει μόνον τοῦτο «ὅτι οἱ προσερχόμενοι εἰς τὴν Ὀρθοδοξίαν ἐλπίζουν νὰ εὕρουν μίαν καθολικότητα, ἡ ὁποία θὰ τοὺς ἐξασφαλίσῃ τὸν σε-

βασμὸν δηλ. τὸ νὰ τηρήσουν τὰ ἐθνικὰ καὶ πολιτιστικὰ χαρακτηριστικά των» (σελ. 12).

Καταλήγει ὡς ἐκ τούτου ὁ συγγραφεὺς εἰς τὴν εὐχήν, ὅπως «οἱ Ἀνατολικοί, μολονότι παραμένοντες ἐρριζωμένοι εἰς τὸ ἔδαφος ἑνὸς ἱστορικοῦ πολιτισμοῦ,ἀποκτήσουν συνείδησιν τοῦ πεπερασμένου χαρακτῆρός του καὶ ἐργασθοῦν νὰ δείξουν τὴν Ὀρθοδοξίαν εἰς τὴν Δύσιν, ἀλλ' ἐντὸς μορφῶν, αἱ ὁποῖαι θὰ τοὺς εἶναι καὶ περισσότερον καταληπταὶ καὶ περισσότερον ἐγγὺς πρὸς τὴν νοοτροπίαν καὶ ψυχοσύνθεσίν των».

Θὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ κρίνωμεν τὰς ἀπόψεις τοῦ συγγραφέως, ἐὰν ἦσαν εἰδικώτεραι. Ἐκφράζονται ὅμως μὲ πολὺ ἀφῃρημένην γενικότητα.

Καὶ αἱ γενικότητες πολλάκις ἀφίνουν χῶρον καὶ διὰ παρανόησιν καὶ διὰ χιλίας ὑποθέσεις.

Ἡ μετάβασις ἀπὸ τὴν ἀνάλυσιν τοῦ πρώτου φαινομένου εἰς τὴν τοῦ δευτέρου εἶναι μία ἀνομολόγησις τῆς δυσκολίας τοῦ προβλήματος, τὸ ὁποῖον ὁ ἴδιος δημιουργεῖ. Λέγει π. χ. ὅτι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐννοεῖ δὲν εἶναι τὸ νὰ προσαρμοσθῇ ἡ Ὀρθοδοξία πρὸς τὰς ὀρέξεις καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ καθενός, ἀλλὰ παρὰ ταῦτα τονίζει, ὅτι κάτι πρέπει νὰ γίνῃ, διότι ἄλλως ἡ Ὀρθοδοξία μένει «κεκλεισμένη» καὶ δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἀπήχησιν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Δυτικῶν.

2. Τὸ δεύτερον ἐκ τῶν φαινομένων, τὰ ὁποῖα συνθέτουν τὴν «Δυτικὴν Ὀρθοδοξίαν», εἶναι αἱ ἐνέργειαι τὰς ὁποίας κάμουν οἱ Ὀρθόδοξοι, ὄχι διὰ νὰ γνωρίσουν τὴν Ὀρθοδοξίαν εἰς τοὺς Δυτικούς, ἀλλὰ διὰ νὰ πλησιάσουν τρόπον τινὰ τὴν ἔμφυτον, θὰ ἐλέγομεν, Ὀρθοδοξίαν τῶν Δυτικῶν καὶ νὰ τὴν καταστήσουν πλέον ἀντιληπτὴν εἰς αὐτούς.

Ὡς τοιαύτας ἐνεργείας εὑρίσκει ὁ συγγραφεύς :

1. τὴν χρησιμοποίησιν τῆς Ἀγγλικῆς ἢ Γαλλικῆς εἰς τὸ κήρυγμα,

2. τὰς «κινήσεις» ὅπως ἡ ἀδελφότης «Ἁγίων Ἀλβανοῦ καὶ Σεργίου» ἐν Ὀξφόρδῃ ἢ τὸ «Κέντρον Ὀρθοδόξων σπουδῶν» ἐν Παρισίοις, αἱ ὁποῖαι ἀποσκοποῦν εἰς τὸ νὰ καταστήσουν γνωστὴν τὴν Ὀρθοδοξίαν εἰς τοὺς Δυτικούς,

3. τὰς θεολογικὰς συνεντεύξεις Ὀρθοδόξων - Λατίνων καὶ Λουθηρανῶν, αἱ ὁποῖαι λαμβάνουν χώραν ἐτησίως τῇ πρωτοβουλίᾳ τῶν Λουθηρανικῶν Ἐκκλησιῶν Γερμανίας καὶ Σκανδιναυϊκῶν χωρῶν.

Ὅλας τὰς ἐνεργείας αὐτὰς (τῶν ὁποίων εἰρήσθω ἐν παρόδῳ τὴν πρωτοβουλίαν δὲν ἔχουν πάντοτε οἱ Ὀρθόδοξοι) τὰς εὑρίσκει ἀνεπαρκεῖς ὁ συγγραφεύς.

Εἰσηγεῖται τὴν χρῆσιν τῆς Ἀγγλικῆς, Γαλλικῆς, Γερμανικῆς καὶ Σουηδικῆς (τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ὁμιλουμένης ἑκασταχοῦ γλώσσης) καὶ εἰς τὴν Λειτουργίαν. Καὶ εἰς τοῦτο δὲν χρησιμοποιεῖ μόνον παραδείγματα ἢ ἐπιχειρήματα ἐκ τοῦ ἀντιθέτου, ἀλλὰ καὶ ἐνθουσιαστικὴν γλῶσσαν καὶ συγκινοῦντα λυρισμόν. «Ἡ Ὀρθόδοξος λατρεία — λέγει —ἡ ὁποία ὁμοιάζει μὲ σαρκωμένην Βίβλον, τὴν ὁποίαν ζοῦν οἱ πιστοί, καὶ ἡ ἀφοσίωσίς των, ἡ ὁποία εἶναι ὡσὰν νὰ δίδῃ σάρκα καὶ ὀστᾶ εἰς τὸ δόγμα, ἰδοὺ τί ἑλκύει τὴν Δύσιν πρὸς τὴν Ὀρθοδοξίαν». (σελ. 25). Στηρίζει δὲ τὴν γνώμην του ταύτην εἰς προσωπικήν του πεῖραν, τὴν ὁποίαν περιγράφει ὡς ἑξῆς : «Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον βεβαιοῦμεν στηρίζεται ἐπὶ τῆς πείρας «κοινῆς προσευχῆς» εἰς Ὀρθοδόξους ναοὺς μετ' ἀντιπροσώπων τῆς Δύσεως. Αἱ ἐντυπώσεις των καὶ οἱ ὁραματισμοὶ (εἰς τοὺς ὁποίους περιέπεσαν κατὰ τὴν Θείαν Λειτουργίαν) ἐπαναλαμβάνουν τὸν ὡς ἄνω χαρακτηρισμὸν τῆς Λατρείας μας, τὸν ὁποῖον οὔτε καὶ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι κάμομεν.

Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν καὶ ἡμεῖς ἐκ πείρας εἶναι, ὅτι ἄλλο ὁ λυρισμὸς καὶ οἱ ὁραματισμοὶ καὶ ἄλλο ἡ πραγματικότης. Ἐκεῖ ὅπου ἐτελέσθη ἡ Θεία Λειτουργία μας ἐν γλώσσῃ ξένῃ καὶ ἐψάλησαν οἱ ὕμνοι μας ὄχι μόνον ἐν μὴ Βυζαντινῇ γλώσσῃ, ἀλλ' οὔτε καὶ Βυζαντινῇ Μουσικῇ, οἱ παριστάμενοι «ψυχικῶς Ὀρθόδοξοι Δυτικοὶ» ἐδήλωσαν, ὅτι δὲν θὰ προσήρχοντο ἄλλοτε, ἐὰν ἡ Θεία Λειτουργία ἐτελεῖτο εἰς ἄλλην γλῶσσαν, ἀπὸ ἐκείνην, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγράφη.

Τὸ παράδειγμα ἄλλως τε τῆς χρήσεως τῆς Λατινικῆς, τῆς Σλαυωνικῆς καὶ τῆς πρωτοτύπου Ἑλληνικῆς καὶ σήμερον ἀκόμη, θὰ ἔπρεπε νὰ πείσῃ τὸν συγγραφέα, ὅτι ἡ λειτουργία δὲν εἶναι ἁπλῶς γλῶσσα, ἀλλὰ καὶ βαθύτερον βίωμα,

πνευματικόν, ψυχικὸν καὶ ἱστορικὸν καὶ ὅτι τοιαῦτα βιώματα δὲν ἐκριζώνονται χωρὶς κινδυνωδεστάτας συνεπείας καὶ διὰ τὸν ἐκριζοῦντα καὶ διὰ τὸ ἐκριζούμενον. Καὶ ναὶ μὲν υἱοθετήθη ἡ Σλαυωνικὴ ἢ ἡ 'Αραβική, ἀλλ' ἐπρόκειτο περὶ μαζῶν ἢ λαῶν, οἱ ὁποῖοι προσῆλθον εἰς τὴν 'Ορθοδοξίαν, ὄχι περὶ ἀτόμων.

Ποία 'Εκκλησία δι' ὀλίγους «ἐπιστραφέντας» ἐξέτρεψεν ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς ἱστορικῆς τροχιᾶς της;

3. Τὸ τρίτον φαινόμενον, τὸ ὁποῖον ἐξετάζει ὁ συγγραφεὺς εἶναι τὸ ἐνδιαφέρον, τὸ ὁποῖον παρατηρεῖται μεταξὺ τῶν μὴ 'Ορθοδόξων Δυτικῶν, διὰ τὴν 'Ορθοδοξίαν. Τὸ ἀποδίδει ἄνευ οὐδεμιᾶς δυσκολίας εἰς τὴν ἀγάπην, ἣν τρέφουν οὗτοι πρὸς τὴν 'Ορθόδοξον 'Εκκλησίαν, καὶ εὑρίσκει, ὅτι αὕτη δύναται νὰ ἀξιοποιηθῇ καὶ νὰ ἀποβῇ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς 'Εκκλησίας μας.

Τὸ ἐνδιαφέρον τῶν φιλορθοδόξων Δυτικῶν τὸ βλέπει πρῶτον εἰς τὰ συγγράμματα ἐνίων, ὡς καὶ εἰς τὴν πρωτοβουλίαν μερικῶν Λουθηρανῶν Κληρικῶν νὰ ὀργανώνουν ἢ λειτουργίας 'Ορθοδόξους ἢ συσκέψεις μεταξὺ 'Ορθοδόξων, Λατίνων καὶ Λουθηρανῶν.

Καὶ περὶ μὲν συγγραφέων καὶ συγγραμμάτων οὐδὲν λέγει. Ἴσως νὰ ἀναφέρηται εἰς βιβλία καὶ ὁμιλίας, ὅπως τοῦ 'Αγγλικανοῦ ἱερέως Peter Hammond. Ὑπῆρξαν πάντοτε καὶ μεταξὺ τῶν Γάλλων καὶ μεταξὺ τῶν Γερμανῶν θεολόγων, οἱ ὁποῖοι εἰς ἄρθρα δημοσιευθέντα ἢ εἰς ὁμιλίας ἐξεφράσθησαν μὲ ἔξαρσιν περὶ τῆς 'Ορθοδόξου 'Ανατολῆς.

'Αναφερόμενος ὅμως εἰς τὰς φιλορθοδόξους πρωτοβουλίας ἐνίων Λουθηρανῶν, ὁμιλεῖ μὲ συγκίνησιν περὶ τῆς πρωτοβουλίας τοῦ Λουθηρανοῦ πάστορος Schleswig (Γερμανία) καὶ τοῦ συναδέλφου του τῶν Σουηδικῶν χωρίων Narova καὶ Petchory, οἱ ὁποῖοι ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν 'Ορθοδοξίαν» ὠργάνωσαν 'Ορθοδόξους λειτουργίας διὰ τοὺς διεσκορπισμένους Ρώσους πρόσφυγας, καταβαλόντες καὶ τὰ ὁδοιπορικὰ ἀκόμη τῶν Ρώσων 'Επισκόπων καὶ 'Ιερέων.

Καταλήγει δὲ μὲ δύο σκέψεις — εἰσηγήσεις. Κατὰ τὴν πρώτην: «ἐὰν ἡμεῖς οἱ 'Ορθόδοξοι θεωροῦμεν, ὅτι τὰ ἔργα τῶν μὴ 'Ορθοδόξων ἀδελφῶν μας... εἶναι φαινόμενα μαρ-

τυροῦντα τὴν ὕπαρξιν Δυτικῆς Ὀρθοδοξίας, ὀφείλομεν νὰ τοὺς εἴπωμεν, ὅτι ἡ ἀγάπη των πρὸς τὴν Ὀρθοδοξίαν, ἐξ ἧς ἐμπνεόμενοι ἔγραψαν τὰ ἔργα των, πρέπει νὰ συνοδεύηται καὶ ἀπὸ ἓν αἴσθημα εὐθύνης· εὐθύνης πρὸς τὴν Ὀρθοδοξίαν τοῦ παρόντος καὶ τοῦ μέλλοντος. Πρὶν ὅμως τὸ εἴπωμεν πρέπει νὰ ἀναλογισθῶμεν, ὅτι τοῦτο εἶναι κυρίως ἰδικόν μας καθῆκον».

Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐννοεῖ ὁ συγγραφεύς, τὸ ἀναλύει εἰς τὴν δευτέραν σκέψιν — πρότασίν του. Συμφώνως πρὸς αὐτὴν «ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ ἀξιοποιήσῃ ὅλας τὰς φιλικὰς ἐκδηλώσεις ἐνδιαφέροντος πρὸς τὴν Ὀρθοδοξίαν, νὰ δώσῃ γραμμὴν καὶ μορφὴν συγκεκριμένης ἑνότητος εἰς ὅσους γράφουν ὑπὲρ τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τέλος νὰ προσπαθήσῃ νὰ ἱδρύσῃ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΝ τινα, ὁ ὁποῖος θὰ ἠδύνατο νὰ ἑνώσῃ ὅλους, ὅσοι μὴ ὄντες Ὀρθόδοξοι, ὅμως ἀγαποῦν τὴν Ὀρθοδοξίαν καὶ θέλουν νὰ τὴν ὑπηρετήσουν».

Τὸ τρίτον αὐτὸ φαινόμενον «Δυτικῆς Ὀρθοδοξίας» δὲν δύναται κανεὶς νὰ τὸ ἀρνηθῇ. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ἡ Ἐκκλησία μας καυχᾶται διὰ τοὺς θαυμαστάς Της, καὶ ὅτι ἐγράφη ἀκόμη καὶ ἀξιόλογον βιβλίον ἐπὶ τοῦ θέματος ὑπὸ τὸν τίτλον «Νοσταλγία τῆς Ὀρθοδοξίας», εἶναι ὅμως ἀληθὲς ἐπίσης, ὅτι ἡ Ὀρθοδοξία ἐν τῷ συνόλῳ Της δὲν ἔκαμέ ποτε τίποτε οὔτε διὰ νὰ δημιουργήσῃ αὐτὴ τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μὴ Ὀρθοδόξων πρὸς αὐτὴν (αὐτὸ προῆλθεν ἐκ τῆς μελέτης ἢ γνωριμίας τῶν ἐνδιαφερομένων πρὸς τὴν Ὀρθοδοξίαν) οὔτε δὲ καὶ διὰ νὰ τὸ συγκρατήσῃ, μορφοποιήσῃ ἢ ὀργανώσῃ καὶ συστηματοποιήσῃ.

Συμφωνοῦμεν μετὰ τοῦ συγγραφέως, ὅτι «ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι ὀφείλομεν νὰ ἴδωμεν τοὺς ἀγνώστους ἢ γνωστοὺς αὐτοὺς Δυτικούς, ὡς ΣΥΝΕΡΓΑΤΑΣ μας εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας μας», θὰ προσεθέτομεν δ' ἐπὶ πλέον, ὅτι πρέπει νὰ τοὺς βλέπωμεν καὶ ὡς ΥΠΟΜΝΗΣΤΑΣ τοῦ ἰδικοῦ μας χρέους ἔναντι τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας μας.

4. Τὸ τέταρτον φαινόμενον εἶναι «σειρὰ φαινομένων», τὰ ὁποῖα — ἂν καὶ Ὀρθόδοξα κατὰ τὸ περιεχόμενόν των — δὲν ἔχουν κανένα δεσμὸν πρὸς τὴν Ὀρθοδοξίαν τῆς ἱστο-

ρίας. Εἶναι δὲ ταῦτα τὰ φαινόμενα, κατὰ τὸν συγγραφέα, τὰ ἑξῆς τέσσαρα :

α. Ἡ «Μυστηριακὴ» κίνησις, ἥτις ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ ἀποκατασταθῇ καὶ ἐνισχυθῇ ἡ μυστηριακὴ ζωὴ ἐν ταῖς Δυτικαῖς Ἐκκλησίαις.

β. Ἡ «Λειτουργικὴ» κίνησις, ἡ ὁποία ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ δώσῃ νέαν μορφὴν καὶ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν χρῆσιν παλαιοὺς λατρευτικοὺς τύπους ἢ ἀκολουθίας.

γ. Ἡ «Μοναστικὴ» κίνησις, ἡ ὁποία ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ ἱδρύῃ νέας μοναστικὰς κοινότητας, κυρίως μεταξὺ τῶν Λουθηρανῶν καὶ τῶν Καλβινιστῶν.

δ. Αἱ νέαι τάσεις τῆς Δογματικῆς σκέψεως, ὥστε νὰ ὁδηγηθῇ ἡ Προτεσταντικὴ θεολογία πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἀλήθειαν.

Καὶ ὁ συγγραφεὺς ἐπάγεται (Σελ. 35) : «Μολονότι αἱ «κινήσεις» αὐταὶ εἶναι σποραδικαὶ καὶ ἡμι - ὠργανωμέναι, ἐν τούτοις ἡ Ὀρθόδοξος συνείδησις δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ μείνῃ ἀδιάφορος... διότι οἱ ἄνθρωποι, οἱ συμμετέχοντες εἰς αὐτὰς ζοῦν μὲ τὰς αὐτὰς ἰδέας καὶ μὲ τὰς αὐτὰς ἐλπίδας, αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὸ θεμέλιον καὶ τῆς Ὀρθοδόξου ζωῆς. Χωρὶς νὰ ἀνήκουν εἰς τὸ ἴδιον γενεαλογικὸν δένδρον μὲ ἡμᾶς εἶναι ἀδελφοί μας κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἑνότητα τῆς πνευματικῆς ζωῆς, τὴν ὁποίαν ζοῦν ὅπως καὶ ἡμεῖς. Αὐταὶ αἱ σκέψεις πρέπει νὰ καθορίσουν τοὺς δεσμούς μας πρὸς αὐτούς, δεσμούς, οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ ἔχουν μεγάλην σπουδαιότητα τόσον δι' αὐτοὺς ὅσον καὶ δι' ἡμᾶς» (σελ. 36).

Αἱ ὑπόλοιποι σελίδες (36—47) τοῦ μικροῦ, ἀλλὰ περισπουδάστου τούτου ἔργου τοῦ καθηγητοῦ Ζάντερ, ἀφιερώνονται εἰς τὴν «Δυτικὴν Ὀρθοδοξίαν», τῆς Ἀγγλικανικῆς, τῆς Παλαιοκαθολικῆς καὶ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, πρὸς τὰς ὁποίας ἀπευθύνει τὴν πρόκλησιν νὰ εἶναι εἰλικρινέστεραι πρὸς ἑαυτάς, ὅταν ὁμιλοῦν ἐπὶ τῶν ὁμοιοτήτων των πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Αἱ σελίδες 47—51 ἀποτελοῦν τὴν ἀνακεφαλαίωσιν καὶ τὸν ἐπίλογον τῆς μελέτης. Ὁ συγγραφεὺς δὲν παραλείπει νὰ τονίσῃ ἐκ νέου τὸν προσωπικὸν χαρακτῆρα τῶν ἐκτιθεμένων σκέψεών του καὶ νὰ ὑπογραμμίσῃ τὸ χρέος τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὅπως μελετήσῃ αὐτὴν τὴν φαινομενολογίαν, τὴν ὁποίαν ὁ ἴδιος ὀνομάζει «Δυτικὴν Ὀρθοδοξίαν» καὶ διὰ τὴν ὁποίαν φρονεῖ,

ὅτι εἶναι ἀσφαλῶς τὸ καλύτερον ὅπλον εἰς τὰς χεῖρας τῆς Ὀρθοδοξίας, ἵνα συνεχίσῃ αὐτὴ τὴν ἱστορίαν καὶ τὸν προορισμόν της καὶ συμβάλῃ εἰς τὸν ἐκχριστιανισμὸν τοῦ συγχρόνου κόσμου. (σελ. 51).

Τὸ ὀλιγοσέλιδον τοῦτο βιβλίον τοῦ καθηγητοῦ Ζάντερ παρουσιάζει πολλὰς ὄψεις τοῦ καθήκοντος τῆς Ὀρθοδοξίας, ἔναντι τοῦ Δυτικοῦ ἢ συγχρόνου κόσμου. Διαπνέεται ἀπὸ πολλὴν Ὀρθοδοξότητα καὶ ὅλους τοὺς ὁραματισμοὺς τοῦ ἀνθρώπου, ποὺ ζῇ τὸ παρὸν τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τὴν ἀγωνιώδη προσμονὴν μιᾶς ἰσχυρᾶς καὶ καθολικῆς Ὀρθοδοξίας. Ἐὰν προχωρῇ μέχρι τοῦ σημείου νὰ θέτῃ ἑαυτὸν ἐκτὸς πραγματικότητος, τοῦτο πρέπει νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν εὐγενῆ ἀνησυχίαν καὶ βίαν του νὰ ἴδῃ τὴν Ἐκκλησίαν του ἐπὶ τὸ ἔργον.

Ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον παρουσιάζει τὸ πόνημα τοῦτο τοῦ κ. Ζάντερ διὰ τοὺς ἐν τῇ διασπορᾷ (Εὐρώπη, Ἀμερικὴ καὶ Αὐστραλία) ποιμαίνοντας καὶ ποιμενομένους καὶ δι' ὅσους ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἀναβίωσιν τοῦ ἱεραποστολικοῦ πνεύματος καὶ τὴν προβολὴν τῆς Ὀρθοδοξίας μας, τὴν ὁποίαν κρατῶμεν ὑπὸ τὸ μόδιον.

Αἱ μικραί μας διαφωνίαι πρός τινας ἀπόψεις τοῦ συγγραφέως οὐδαμῶς σμικρύνουν τὴν ἀξίαν ἢ ἐπικαιρότητα τοῦ ἔργου, τὸ ὁποῖον μαρτυρεῖ καὶ ἀντικειμενικότητα καὶ ἀκρίβειαν καὶ βαθεῖαν καὶ ὡλοκληρωμένην γνῶσιν τῆς καταστάσεως τοὐλάχιστον ἐν Εὐρώπῃ.

Διὰ τοῦτο καὶ κατακλείομεν τὴν ταπεινὴν — καὶ ὡρισμένως καὶ ἐλλιπῆ — κρίσιν μας μὲ ἕνα θερμότατον «εὐχαριστῶ», διότι καὶ εἰς πάντα ἀναγνώστην καὶ εἰς ἡμᾶς προσφέρει πολλὰς ἀφορμὰς βαθυτέρας σκέψεως, ἀλλὰ καὶ συναισθήσεως τῆς εὐθύνης μας, ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας μας, τῶν εὐκαιριῶν της καὶ τῶν προβλημάτων της.

† Μητροπολίτης Μελίτης ΙΑΚΩΒΟΣ

Κωνσταντίνου Γ. Μπόνη, Δημήτριος Σ. Μπαλᾶνος, Ἀθῆναι, 1957, σελ. 49 (Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ τιμητικοῦ ἀφιερώματος τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδος τῆς Θεολογ. Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν).

Ἡ ὡριμότης μιᾶς κοινωνίας ἀνθρώπων ἐκδηλοῦται ἀπὸ τὴν προσφορὰν τοῦ δικαίου ἐπαίνου καὶ τῆς τιμῆς πρὸς τοὺς ἀξίους ἐργάτας τοῦ πνεύματος, πρὸς ὅσους ἔδωκαν τὴν ζωήν των εἰς τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν ἀρίστων ἰδανικῶν. Καὶ ἡ προσφορὰ αὕτη ἀποκτᾷ μεγαλυτέραν ἀξίαν ὅταν οἱ τιμώμενοι ζοῦν καὶ εὑρίσκονται μεταξὺ ἡμῶν.

Ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν μᾶς δίδει ἓν λαμ-

πρὸν παράδειγμα διὰ τῆς τιμητικῆς ἀφιερώσεως τῆς Ἐπετηρίδος τοῦ ἔτους 1955—6 πρὸς τὸν Ὁμότιμον Καθηγητὴν αὐτῆς κ. Δημήτριον Σίμου Μπαλάνον. Τὴν βιογραφίαν καὶ τὴν ἐν γένει δρᾶσιν τοῦ ἀνδρὸς παρουσιάζει ὁ Καθηγητὴς τοῦ αὐτοῦ Πανεπιστημίου καὶ διάδοχος τοῦ κ. Μπαλάνου εἰς τὴν ἕδραν τῆς Πατρολογίας καὶ Ἑρμηνείας τῶν Πατέρων κ. Κωνσταντῖνος Γ. Μπόνης.

Ὁ σ. ἀναλύει τὸν βίον καὶ τὸ ἔργον τοῦ τιμωμένου Καθηγητοῦ ἐκ τῶν ἔσω, διότι ἀπὸ φοιτητὴς τοῦ Πανεπιστημίου εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ συνδεθῇ μετὰ τοῦ κ. Μπαλάνου. Δίδει τὴν εἰκόνα αὐτοῦ ὡς συγγραφέως καὶ θεολόγου, ὡς ἐπιστήμονος ἀλλὰ καὶ ὡς ἀνθρώπου, ὡς διδασκάλου ἀλλὰ καὶ ὡς παιδαγωγοῦ καὶ ἐκλαϊκευτοῦ, ὡς ἀγωνιστοῦ τοῦ πνεύματος καὶ ὡς κοινωνικοῦ ἀναμορφωτοῦ. Μολονότι χρησιμοποιεῖ ὕφος ἐγκωμιαστικὸν δὲν παραλείπει ἀπὸ τοῦ νὰ τονίση τὰς κυριωτέρας πτυχάς, αἵτινες συνιστοῦν τὸν βίον καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ διδασκάλου του.

Ὁ κ. Μπαλᾶνος ἐγεννήθη ἐν Ἀθήναις τῇ 1)14 Δεκ. 1878. Ἐσπούδασεν εἰς τὰ Πανεπιστήμια Ἀθηνῶν, 2 ἔτη ἐν τῇ Νομικῇ Σχολῇ (1893—5) καὶ 4 ἐν τῇ Θεολογικῇ (1895—9), τῆς Ἰένης, Λειψίας, Ἅλλης καὶ Βρεσλαυΐας ἐν Γερμανίᾳ (1900—4). Τὸ 1915 ἐξελέγη Ὑφηγητὴς τῆς Δογματικῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν καὶ τὸ 1924 Τακτικὸς Καθηγητὴς τῆς Πατρολογίας καὶ Ἑρμηνείας τῶν Πατέρων, παραμείνας μέχρι τοῦ 1948, ὅτε λόγῳ ἡλικίας ὠνομάσθη Ὁμότιμος Καθηγητής. Τὸ 1931 ἐξελέγη Ἀκαδημαϊκός. Διετέλεσε δὶς Ὑπουργὸς Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας. Μετέσχεν ἐνεργῶς πολλῶν ἐπιστημονικῶν καὶ θεολογικῶν Συνεδρίων. Ἀπὸ δὲ τοῦ 1951—1956 διηύθυνε καὶ τὸ Ὀρφανοτροφεῖον Χατζηκώνστα.

Εἰς τὸ δεύτερον μέρος τῆς παρούσης ἐργασίας παρατίθεται ὁ κατάλογος τῶν ἔργων τοῦ κ. Μπαλάνου, 215 π. τὸν ἀριθμὸν ἐκτὸς τῶν ὑποδιαιρέσεων κ. ἄ., μετὰ μιᾶς συντόμου ἀναλύσεως τοῦ περιεχομένου ἐνίων ἐξ αὐτῶν, γινομένης ὑπ' αὐτοῦ τοῦ κ. Μπαλάνου, καὶ τῶν ὧν ἔτυχον ἐν καιρῷ κρίσεων. Ἡ τοιουτότροπος παράθεσις τῶν συγγραμμάτων καθίσταται διττῶς ὠφέλιμος, διότι ἀφ' ἑνὸς ἔχομεν πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν κατάλογον τῶν ἔργων καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰ καὶ οὐχὶ συστηματικῶς, τὸ περιεχόμενον διδασκαλίας, τὸν ἰδεολογικὸν κόσμον, τὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας ἐπίστευε καὶ ἐδίδασκεν ὁ κ. Μπαλᾶνος. Εἰς τὰς ἐργασίας του οὗτος προβάλλει ὡς «ἐκλεκτικὸς ἐπιστήμων καὶ ἐρευνητὴς θεμάτων, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ, ἐπικαίρων καὶ γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος» (σ. 16). Ἡ προσφορά του εἰς τὴν Θεολογίαν καὶ ἰδίως τὴν Πατρολογίαν καὶ τὴν ἐν γένει Ἐκκλησιαστικὴν Γραμματολογίαν εἶναι σπουδαιοτάτη. Μετὰ τὴν Πατρολογίαν του (1930), καὶ τοὺς Βυζαντινοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς Συγγραφεῖς ἀπὸ τοῦ 800—1453 (1951), ἀναμένει καὶ εὔχεται ἡ Θεολογικὴ Ἐπιστήμη καὶ τὴν ἔκδοσιν, ἣν ὑπεσχέθη ὅτι θὰ κάμῃ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς σταδιοδρομίας αὐτοῦ, τῆς ἀπὸ

τῆς Ἁλώσεως μέχρι τῆς σήμερον Ἐκκλησιαστικῆς καὶ Θεολογικῆς Συγγραφικῆς Παραγωγῆς. Ἄλλωστε πολλαὶ αὐτοτελεῖς ἐργασίαι του ἀνάγονται εἰς τὸν τομέα τοῦτον.

Εἰς τὴν σελ. 30ήν καὶ γρ. 31ην δὲν ἠδυνήθημεν νὰ ἀνεύρωμεν τὸ οὐσιαστιαστικόν, εἰς τὸ ὁποῖον ἀναφέρεται ἡ ἔκφρασις «τινὰς ἐξ αὐτῶν». Εἰς τὴν σ. 35ην ἐκ παραδρομῆς ἴσως, ὁ ἀείμνηστος Θυατείρων Γερμανὸς ὀνομάζεται Ἀρχιεπίσκοπος, ἐνῷ μέχρι τοῦ θανάτου του ἔφερε τὸν Ἐκκλησιαστικὸν τίτλον τοῦ Μητροπολίτου.

Ἡ μελέτη τοῦ κ. Μπόνη δίδει ἀνάγλυφον τὴν εἰκόνα ἑνὸς ἐκ τῶν κορυφαίων συγχρόνων Ὀρθοδόξων Θεολόγων καὶ παρέχει εἰς ἡμᾶς, τοὺς ἔχοντας τὸ εὐτύχημα τοῦ διδάσκειν, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἱστορουμένου Καθηγητοῦ ἓν πρότυπον ἄξιον πρὸς μίμησιν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ

Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Βυζαντινῶν Σπουδῶν, ἔτος ΚΖ΄, Ἀθῆναι 1957, σχ. 8 μέγα, σσ. 484. (Διευθυντὴς ὁ καθηγητὴς Νικόλαος Β. Τωμαδάκης, ὁδὸς Μασσαλίας 4, Ἀθῆναι).

Εἰς τὸν νέον τοῦτον τόμον τῆς ΕΕΒΣ, δημοσιεύονται πρῶτον αἱ ἀκόλουθοι ἐργασίαι :

Τωμαδάκη, Ν. Β., Οἱ λόγοι τοῦ Δεσποτάτου τῆς Ἠπείρου σσ. 3—62. Συμβολὴ εἰς τὴν βιογράφισιν τῶν Ἀποκαύκου, Βαρδάνη καὶ Χωματιανοῦ. Ἰδιαιτέρα προσοχὴ ἀποδίδεται εἰς τὰς ἐπιστολὰς αὐτῶν. Τῶν δύο πρώτων δημοσιεύονται αἱ ἀρχοτέλειαι συγγραφῶν. Ἑκάστου κεφαλαίου προτάσσεται βιβλιογραφία. (Πρβλ. Νικολάου Β. Τωμαδάκη, Τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς Βυζαντινῆς Φιλολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Βυζαντινὴ Γραμματολογία (1204—1453), Φραγκοκρατία καὶ Παλαιολόγειοι χρόνοι. Τεῦχος πρῶτον, ὁ δέκατος τρίτος αἰών. Ἐν Ἀθήναις Τυπογραφεῖον Μυρτίδη, 1957, σσ. 39—92, ἔνθα δημοσιεύεται ἡ αὐτὴ ἐργασία ἄνευ τῶν «Ἰωάννου Ἀποκαύκου συγγραφῶν ἀρχοτέλειαι» καὶ «Γεωργίου Βαρδάνη ἐνδείξεις ἀλληλογραφίας» ἀλλὰ μετὰ «ἐγγράφων σχετικῶν μὲ τὸν Ἀπόκαυκον καὶ Βαρδάνην» ἐν παραρτήματι).

Guilland, R. Le Grand Palais sacré de Byzance. Le Palais de la Magnaure. σσ. 63—74.

Γριτσοπούλου, Τ. Ἀθ., Αἱ πηγαὶ τῆς Ἱστορίας τῆς Μονῆς Φιλοσόφου. σσ. 75—88. (Πρβλ. Τ. Ἀθ. Γριτσοπούλου, Ἡ Μονὴ Φιλοσόφου κατὰ τὸν ΙΗ΄ αἰ-

φία, ΑΕΚΔ, ΙΒ (1957), σσ. 97—114, 167—185, Τοῦ αὐτοῦ, Μονῆς Φιλοσόφου τὰ δύο καθολικά, Πελοποννησιακά, Β (1957), σσ. 180—218, Τοῦ αὐτοῦ Πατριαρχικὰ γράμματα ὑπὲρ τῆς Μονῆς τοῦ Φιλοσόφου, ΕΕΒΣ, Κς (1956), σσ. 198—230).

Loeneziz, Raymundus J., Gregorii Acindyni epistulae selectae IX, ex codice Veneto Marciano 155, σσ. 89—109, 478.

Ζώρα, Γ. Θ., Πανάρετος, μια άπροσεκτος λαϊκὴ διασκευὴ τῆς Ἐρωφίλης, σσ. 110—126. Καταγραφὴ ἐν Ἀμφιλοχίᾳ λαϊκῆς παραλλαγῆς τοῦ ἔργου τοῦ Γεωργίου Χορτάτζη, δημοσιευομένη «πιστῶς, ἄνευ ἀλλαγῆς τινος, ἐξαιρέσει ἐπουσιωδῶν μεταβολῶν διὰ μετρικὰς ἰδίᾳ ἀπαιτήσεις». Προτάσσεται περιληπτικὴ εἰσαγωγὴ καὶ ἀκολουθοῦν σημειώσεις.

Πάλλα, Δ. Ι., Ὁ ἐπιτάφιος τῆς Παραμυθιᾶς, σσ. 127—150. Περιγραφικὴ μελέτη τοῦ μεγάλου κεντητοῦ ἐπιταφίου τοῦ φυλασσομένου εἰς τὴν Μητροπολιτικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Παραμυθιᾶς, τὸ ἄλλοτε καθολικὸν τῆς Μονῆς τῆς Θεοτόκου τῆς Παραμυθιᾶς.

Browning, R.— Λαούρδα, Β., Τὸ κείμενον τῶν ἐπιστολῶν τοῦ κώδικος ΒΜ 36749, σσ. 151—212, 391—392. (Πρβλ. Β. Λαούρδας, Ἡ συλλογὴ ἐπιστολῶν τοῦ κώδικος ΒΜ, Add. 36749, Ἀθηνᾶ, ΝΗ (1954), σσ. 176—198 καὶ R. Browning, The correspondence of a tenth century byzantine scolar, Byzantion XXIV (1956), σσ. 397—452).

Katicic, R., Ἄννα ἡ Κομνηνὴ καὶ ὁ Ὅμηρος, σσ. 213—223.

Κομίνη, Ἀθ. Δ., Πηγαὶ τοῦ εἰς τὸν Νιπτῆρα ὕμνου Ρωμανοῦ τοῦ Μελῳδοῦ, σσ. 224—232. (Πρβλ. Ρωμανοῦ αἶνος εἰς τὸ Πάθος καὶ τὴν Ἀνάστασιν, ἐν Ρωμανοῦ τοῦ Μελῳδοῦ Ὕμνοι, τ. Γ΄, Ἀθῆναι 1957, σσ. 43 ἑξ.).

Διονυσιάτου, Εὐθ., μοναχοῦ +, Συμπληρωματικὸς κατάλογος ἑλληνικῶν χειρογράφων Ἱερᾶς Μονῆς Διονυσίου Ἁγίου Ὄρους. σσ. 232—271, 387—390. Διακόσιοι δέκα ἑπτά, διότι ἐλλείπει ἡ ὑπ' αὔξ. ἀριθμ. 714, περιγραφαὶ ἑλληνικῶν χειρογράφων (αὔξ. ἀριθμ. 587—788), εἰληταρίων (αὔξ. ἀριθμ. 789—798), καὶ Σλαυϊκῶν κωδίκων (αὔξ. ἀριθμ. 799—804) τοῦ Ἁγίου Ὄρους, συμπληροῦσαι τὸν ὑπὸ τοῦ Σπ. Λάμπρου (1895—1900) δημοσιευθέντα «Κατάλογον τῶν ἐν ταῖς Βιβλιοθήκαις τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἑλληνικῶν χειρογράφων». Τὴν δημοσίευσιν συμπληροῦν πίνακες «Συγγραφέων ἀναφερομένων εἰς τοὺς κώδικας», «Κωδίκων κατὰ χρονολογικὴν σειρὰν» καὶ «Γραφέων τῶν κωδίκων» συνταχθέντες ὑπὸ τοῦ φ. Φ., Κ. Α. Μανάφη.

Γκίνη, Δ. Σ., Ἀνέκδοτον ἐγχειρίδιον περὶ τῆς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομικῆς διαδοχῆς κατὰ τὸ ὀθωμανικὸν δίκαιον, σσ. 272—291. Ἔκδοσις τοῦ ἐγχειριδίου ὑπὸ τὸν τίτλον «Μοιρασιὰ κατὰ τοὺς νόμους τῶν Τούρκων» περιεχομένου εἰς τὸν ὑπ' ἀριθμ. 2237 κώδικα τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης Ἀθηνῶν.

Μερεντίτου, Κ. Ι., Ὁ Ἰουδαῖος λόγιος Ἀρτάπανος καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ (Γλωσσικόν, Φιλολογικὸν καὶ Θρησκειολογικὸν ὑπόμνημα εἰς κείμενα τῆς ἑλληνιστικῆς γραμματείας), σσ. 292—339. Πρόλογος, Ι. Τὸ ἔργον τοῦ Ἀρταπάνου, ΙΙ. Τὸ πρόσωπον τοῦ συγγραφέως καὶ ὁ χαρακτὴρ τοῦ ἔργου αὐτοῦ, ΙΙΙ. Ἀνάλυσις καὶ ἑρμηνεία τῶν τριῶν ἀποσπασμάτων τῆς «Περὶ Ἰουδαίων» συγγραφῆς τοῦ Ἀρταπάνου.

Μανούσακα, Μ. Ι., Ὁ ποιητὴς Λεονάρδος Ντελαπόρτας ὡς πρεσβευτὴς τῆς Βενετίας εἰς Τυνησίαν κατ' ἀνέκδοτα Βενετικὰ ἔγγραφα (1389). σσ. 340—368. (Πρβλ. Μ. Ι. Μανούσακα, Περὶ ἀγνώστου Κρητὸς Ποιητοῦ πρὸ τῆς ἁλώσεως. Ὁ Λεονάρδος Ντελαπόρτας καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ, ΠΑΑ, ΚΘ (1954), σσ. 34—44, Τοῦ αὐτοῦ La Litterature crétoise à l'époque vénitienne, L'Hellenisme Contemporain, IX (1955), σ. 97).

Μαμώνη, Κ., Περί τινα ἀνέκδοτον ἀκολουθίαν εἰς Μᾶρκον Εὐγενικόν. σσ. 369—386. Μελέτη πραγματευομένη ἀνέκδοτον ἀκολουθίαν Μάρκου Εὐγενικοῦ περιεχομένην εἰς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 19 χειρόγραφον τοῦ Μπενακείου Μουσείου Ἀθηνῶν. (Πρβλ. Κ. Μαμώνη, Μᾶρκος ὁ Εὐγενικός, Ἀθῆναι 1954).

Ἀκολουθεῖ νεκρολογία εἰς Ἰωάννην Β. Παπαδόπουλον (1875—1957), ὑπὸ Νικολάου Β. Τωμαδάκη σσ. 393—395.

Ἐν συνεχείᾳ δημοσιεύονται αἱ ἑξῆς βιβλιοκρισίαι :

α) Legiuirea Caragea, Editie critica. Editura Academiei Republicii Populare Romine (Adunarca izvoarelor vechiului drept rominesc scris), 1955 σελ. XXVI καὶ 336.

β) Pravilniceasca Condica 1780, Editie critica. — Editura Academiei Republicii Populare Romine (Adunarea izvoarelor vechiului drept roucinesc scris, II), 1957, σελ. 268, ὑπὸ Παν. Ι. Ζέπου, σσ. 396—401. Βιβλιοκρισία τῶν δύο κριτικῶν ἐκδόσεων τῆς Ρουμανικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Βουκουρεστίου, εἰς τὴν συλλογὴν τῶν πηγῶν τοῦ ἀρχαιοτέρου ἐγγράφου ρουμανικοῦ δικαίου. Ὁ Α΄ τόμος περιέχει τὸν Βλαχικὸν κώδικα τοῦ Γ. Καρατζᾶ (1818) καὶ ὁ Β΄ τὸ Συνταγμάτιον Νομικὸν τοῦ Ἀλεξ. Ὑψηλάντη (1780).

Γεωργίου Α. Πετροπούλου, Νομικὰ ἔγγραφα Σίφνου τῆς Συλλογῆς Γ. Μαριδάκη (1684—1835) μετὰ συμβολῶν εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ μεταβυζαντινοῦ Δικαίου. Τεῦχος 1ον. (Μνημεῖα τῆς ἑλληνικῆς Ἱστορίας. Τόμ. Γ΄., τεῦχος Ι. Νομικὰ ἔγγραφα τῆς Ἑλλάδος τῆς περιόδου τῆς Τουρκοκρατίας. — Γραφεῖον δημοσιευμάτων τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν) 1956. Εἰς 4ον, σσ. κζ΄ 517 καὶ 2 ἄ. ἀ.

Τοῦ ἰδίου, Ὁ κῶδιξ τοῦ νοταρίου Ἀθηνῶν Παναγῆ Πούλου, 1822—1833 (Παράρτημα τῆς Ἐπιστημονικῆς Ἐπετηρίδος τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ

Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν (1957). Εἰς σχ. 8ον μέγα, σ. ς´ καὶ 786, ὑπὸ Δημητρίου Σ. Γκίνη, σσ. 402—404.

Ν. Κ. Μουτσοπούλου, Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μοναστηρίων τῆς Γορτυνίας, ἐν Ἀθήναις 1956, σσ. ιε´ καὶ 238, ὑπὸ Τάσου Ἀθ. Γριτσοπούλου, σσ. 404—407.

Κ. Ἀ. Ἀλεξανδρῆ, ναυάρχου ἐ. ἀ., Ἡ θαλασσία δύναμις εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, Ἀθῆναι 1957, σελ. 526 (ἐκδ. Ἱστορικῆς Ὑπηρεσίας Β. Ν.), ὑπὸ Γεωργίου Τ. Κόλια, σσ. 407—410.

The Akathistos Hymn. Introduced and trascribed by Egon Wellesz Copenhagen, 1957, 8o, σσ. XCII † 108. Union Academique Internationale. Monumenta Musicae Byzantinae Transcripta... vol. IX., ὑπὸ Βασιλείου Μανδηλαρᾶ, σσ. 410—416.

Franz Babinger, Maometto il conquistatore e il suo tempo, 1957. Giulio Einandi editore, 8o, σσ. 795 (καὶ 3) καὶ πίν, ὑπὸ Νικολάου Β. Τωμαδάκη, σσ. 417—419. Ἰταλικὴ μετάφρασις τοῦ μνημειώδους ἔργου τοῦ ἐν Μονάχῳ τουρκολόγου καθηγητοῦ κ. Φ. Μπάμπινγκερ περὶ τοῦ Μωάμεθ τοῦ Πορθητοῦ καὶ τῆς ἐποχῆς του.

Asterii Sophistae, Commentariorum in Psalmos quae supersunt. Accedunt aliquot homiliae anonymae. Edidit Marsel Richard Osloae, 1956, 8o, σσ. XXXIV † 273 (Symbolae Osloenses fasc. supplet. XVI), ὑπὸ Νικολάου Β. Τωμαδάκη, σ.σ. 420—421.

Κωνσταντίνου Ι. Ἀμάντου, ὁμοτίμου καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Ἀντεπιστεῖου, Ἱστορία τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους, ἔκδοσις δευτέρα, Ἀθῆναι 1953—1957 (Ὀργανισμὸς Ἐκδόσεως Σχολικῶν Βιβλίων, τ. Α´ σ. [illegible] καὶ Β´, σ. 405), ὑπὸ Γεωργίου Τ. Κόλια, σσ. 421—425.

[illegible]

Μανουὴλ Πανσελήνου, κείμενο Ἀνδρέα Ξυγγοπούλου, ἀντίγραφα, σχέδια καὶ κοσμήματα Φώτη Ζαχαρίου, Ἐκδόσεις Ἀθηνῶν, 1956.

Βυζαντινὰ Μνημεῖα Ἀττικῆς καὶ Βοιωτίας, ἀρχιτεκτονικὴ - ψηφιδωτὰ - τοιχογραφίες, κείμενο : Μ. Χατζηδάκη, σχέδια : Ἀ. Τάσσου, ἀντίγραφα : Φ. Ζαχαρίου, Ἐκδόσεις Ἀθηνῶν, Ἀθῆναι 1956.

Ἀν. Κ. Ὀρλάνδου, Ἀρχεῖον τῶν Βυζαντινῶν Μνημείων τῆς Ἑλλάδος, τόμος Η´, 1955—1956, τεῦχος 2, Ἀθῆναι, ὑπὸ Νικολάου Β. Δρανδάκη.

Ἄννα Μαραβᾶ-Χατζηνικολάου, Πάτμος μὲ 200 φωτογραφίες ἐκτὸς κειμένου. Ἀθήνα 1957, 8ο, σσ. 82 καὶ CXVICollection de l'Institut Français d'Athènes dirigée par Octave Merlier. No. 68. (Πόλεις καὶ τοπία τῆς Ἑλλάδος), ὑπὸ Ν. Β. Τ(ωμαδάκη).

α) Le Destan d'Umar pacha (Düsturnamei Enveri). Texte, traduction et notes par Irène Melikoff - Sayar, Paris 1954, 4ο, σσ. 155 († 5).

6) L'Emirat d'Aydın Byzance et l'Occident. Recherches sur «La geste d'Umur pacha» par Paul Lemerle, Paris 1957, 8ο, σσ. 276. (Bibliotheque Byzantines Etudes No. 2), ὑπὸ Ν. Β. Τ.

Στεργίου Γ. Σπανάκη, Συμβολὴ στὴν ἱστορία τοῦ Λασιθίου κατὰ τὴ Βενετοκρατία. Ἡράκλειον 1957, 8ο σσ. 159. (Κρητικὴ ἱστορικὴ Βιβλιοθήκη, ἀριθμ. Ι. Ἐκδόσεις Ἑταιρείας Κρητικῶν Σπουδῶν), ὑπὸ Ν. Β. Τ.

Ἀναστασίου Π. Χριστοφιλοπούλου, Θέματα Βυζαντινοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου ἐνδιαφέροντα τὴν σύγχρονον πρακτικήν, Ἀθῆναι 1957, 8ο, σσ. 116, ὑπὸ Ν. Β. Τ.

Ἀναστ. Π. Χριστοφιλοπούλου, Τὸ Ἑλληνικὸν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησιαστικὸν Δίκαιον κατὰ τὰ ἔτη 1954 καὶ 1955 (ἀνάτυπον ἐκ τοῦ περ. Θεολογία, ΚΗ΄, 1957), 8ο, σσ. 43, ὑπὸ Ν. Β. Τ.

Ἰωάννου Ν. Καρμίρη, Ἡ Ἑλληνικὴ Θεολογικὴ Βιβλιογραφία τῆς τελευταίας δεκαετίας (1944—1955), Ἰσταμποὺλ 1957, 8ο, σσ. 20, ὑπὸ Ν.Β.Τ.

Ἰωάννου Ν. Καρμίρη, Σύνοψις τῆς δογματικῆς διδασκαλίας τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐν Ἀθήναις, 1957, 8ο, σσ. 115. (Ἐπ. Θεολ. Σχολῆς Πανεπ. Ἀθηνῶν 1955—1956), ὑπὸ Ν. Β. Τ.

Ρωμανοῦ τοῦ Μελῳδοῦ, Ὕμνοι, τόμος τρίτος, μέρος Α΄. Κονδακάρια τοῦ Σινᾶ ὑπὸ Νικολάου Α. Λιβαδάρα, πτυχιούχου Φιλολογίας. Ἐν Ἀθήναις 1957, 8ο, σσ. υνη΄ (καὶ 6), ὑπὸ Ν. Β. Τ.

Anthologie Grecque. Première partie. Anthologie Palatine, tome VII (livre IX, épigr. 1—358). Texte établi par Pierre Waltz, traduit par Guy Soury, Paris 1957, 8ο, σσ. LXIII et 143 et 143 (et 5). (Collection des Universitès de France, poublié sous la patronage de l' Association Guillaume Budé), ὑπὸ Ν. Β. Τ.

Franz Babinger, Schiftenverzeichneis 1952—1957. Werkdund — Drucherei Würzburg, August 1957, 8ο, σσ. 8, ὑπὸ Ν. Β. Τ.

Franz Babinger, Die Aufrcichnungen der Genuesen, Jacopo de romantorio de Campiis über den Osmanenstaat in 1947, Munchen 1957, 12ο, σσ. 95. (Bayerische Akademie der Wisseschaften, Phil. — historische klasse. Litzungsberichte — Jahrgang 1956, Heft. 8), ὑπὸ Ν. Β. Τ.

Βυζαντινὰ κείμενο, ἐπιμελείᾳ Διον. Α. Ζακυθηνοῦ. Βασικὴ Βιβλιοθήκη, ἀριθ. 3, Ἀθῆναι (1957), 8ο, σσ. ις΄ καὶ 358 (καὶ 2), ὑπὸ Ν. Β. Τ.

The Byzantin Manuscript Tradition of the tragedies of Euripides, by Alexander Turyn, Urbana 1957, 8o, σσ. X†415†XXIV (Illinois Studies in Language and Literature : Vol. 43), ὑπὸ Ν. Β. Τ.

Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία 1800—1863. Ἀναγραφὴ τῶν κατὰ τὴν χρονικὴν ταύτην περίοδον ὅπου δήποτε ἑλληνιστὶ ἐκδοθέντων βιβλίων καὶ ἐντύπων ἐν γένει, ὑπὸ Δημητρίου Σ. Γκίνη καὶ Βαλερίου Γ. Μέξα (1937). Τόμος τρίτος, περιέχων τὰ ἔντυπα τῶν ἐτῶν 1856—1863, τὰς προσθήκας τῶν ἐτῶν 1800—1855 καὶ τὸ εὑρετήριον τῶν κυρίων ὀνομάτων. Ἐν Ἀθήναις 1957, 4ο, σσ. IX καὶ 625. (Πραγματεῖαι τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, τόμος ΙΙος), ὑπὸ Ν.Β.Τ.

Silloge Bizantina in onore di Silvio Giuseppe Mercati, Roma 1957, 8ο, σσ. XXIII καὶ 426 καὶ 1 πίναξ. (Studi Bizantini e Neoellenici... volume nono), ὑπὸ Ν. Β. Τ.

Studia Patristica et Byzantina : (2 Heft). Die Theologische Arbeitsweise des Johannes von Damaskus von Basilius Studer 1956 8ο, σσ. XVII καὶ 141. (3 Heft) Christliche metaphysik in Byzanz. I. Die Illuminationslehre des Michael Psellos und Joannes Italos von Pericles Joannou, 8ο, σσ. VIII καὶ 152.

(4 Heft) Joannes Italos, Quaestiones Ruadlibetales, editio prinseps von Perikles Joannou, 1956, 8ο, σσ. XII καὶ IV καὶ 192, ὑπὸ Ν. Β. Τ.

P. Joannou : Das Menologion des Despoten I. Palaiologos, BZ, 50, 1957, σσ. 307—309, ὑπὸ Ν. Β. Τ.

The Hymns of the Hirmologium part III. 2. Transcribed by Aglaia Ayoutanti, revised and annotated by H. J. W. Tillyard. Copenhagen, 1956, 8ο μέγα, σσ. IX καὶ 95, ὑπὸ Ν. Β. Τ.

Franz Dölger, Byzantinische Diplomatik, 1956, 8o, σσ. XVI καὶ 419 καὶ πίν., ὑπὸ Ν. Β. Τ.

Charles Diehl, Byzantium : Greatness and decline translated from the French by Naomi Walford. With introduction and bibliography, by Peter Charanis. Rutgers University Press, New Brunswick — New Jersey, 1957, 8ο, σσ. XVIII καὶ 366, ὑπὸ Ν. Β Τ.

Νικολάου Β. Τωμαδάκη, Βυζαντινὴ Γραμματολογία (1204—1453). Φραγκοκρατία καὶ Παλαιολόγειοι χρόνοι. Τεῦχος πρῶτον : Ὁ δέκατος τρίτος αἰών. Ἐν Ἀθήναις 1957, 8ο, σσ. 128, ὑπὸ Β. Μ., καὶ

Const. Papas, L'urbanisme et l'architecture populaire dans les Cyclades, Paris, 1957 ὑπὸ Α. Κ. Ο.

Ἐν συνεχείᾳ δημοσιεύεται Βιβλιογραφία, ἰδίᾳ τῶν ἐτῶν 1956—1957, ῶν ὑπὸ Ἑλλήνων δημοσιευθεισῶν μελετῶν σχετιζομένων κατά τινα τρόπον ιὲ τὸν ὑπὸ τῆς Ἐπετηρίδος ἐπιδιωκόμενον σκοπόν, τὴν ὁποίαν συνέταξαν οἱ). Φ. Κ. Α. Μανάφης καὶ Δ. Ν. Πάγκαλος, σσ. 435—456. Περιλαμβάνει 9 μέη: 1. Γενικὰ (καὶ κωδίκων κατάλογοι), 2. Γλῶσσα, 3. Φιλολογία (Λογία, κκλησιαστικὴ καὶ δημώδης), 4. Ἱστορία, 5. Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, 6. Τέχνη (Ἀρχαιολογία καὶ Μουσική), 7. Λαογραφία, 8. Θεολογία καὶ 9. Δίκαιον.

Εἰς τὴν σ. 457 δημοσιεύεται ὁ κατάλογος τῶν περιοδικῶν μεθ' ὧν ἀνταλλάσσεται ἡ Ἐπετηρί,ἐν οἷς καὶ ἡ Ὀρθοδοξία (Ὁ παρὼν τόμ. τῆς ΕΕΒΣ νταλλάσσεται μὲ τὸν ΛΒ΄, 1957 τῆς Ὀρθοδοξίας).

Ἀκολουθοῦν Εἰδήσεις ἀφορῶσαι τὰ Γενικὰ Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους, τὰ Ἀρχεῖα τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν (μόνον τὸ Μεσαιωνικὸν καὶ τὸ Λαογραφικόν), ὸ Βυζαντινὸν Μουσεῖον, τὰς ἐργασίας ἀναστηλώσεως καὶ συντηρήσεως Βυαντινῶν Μνημείων κατὰ τὸ 1957, τὴν ἔκδοσιν τοῦ Ρωμανοῦ (ἐκυκλοφόρησε αὶ ὁ Γ΄ τόμος ἀφιερωμένος εἰς τὸν ἐμπνευστὴν τῆς ἐκδόσεως σεβαστὸν καθηγητὴν κ. Νικόλαον Β. Τωμαδάκην, ἐπὶ τῇ κατὰ τὸ 1957 συμπληρώσει τοῦ 50οῦ τους τῆς ἡλικίας του), τὰς Βιβλιογραφίας. (Εἰς τὴν ΕΕΒΣ δημοσιεύεται ἡ Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία τῶν Βυζαντινῶν καὶ Μεταβυζαντινῶν Σπουδῶν, εἰς ὴν «Ἀθηνᾶν» ἡ Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχαιογνωσίας καὶ ἰς τὸ ΔΙΕΕ ἡ Ἑλληνικὴ Βιβλιογραφία τῆς Νεοελληνικῆς Ἱστορίας), τὸν θάατον τοῦ Ἀγαθαγγέλου Ξηρουχάκη, Ἐπισκόπου Κυδωνίας καὶ Ἀποκορώνου αὶ τὸ Γλωσσικὸν Διαγώνισμα εἰς μνήμην Γεωργίου Χατζηδάκη τοῦ Πανεπιστηίου Ἀθηνῶν.

Τὸν τόμον κλείουν τὰ ὑπὸ τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἑταιρείας ατὰ τὸ 1957 πεπραγμένα, καὶ οἱ κατάλογοι τῶν Ἱδρυτῶν, Μεγάλων Εὐεργεων, Εὐεργετῶν, Δωρητῶν, Ἐπιτίμων μελῶν, Τακτικῶν Μελῶν καὶ Ἀντεπιτελλόντων τῆς Ἑταιρείας. Παρατίθενται δὲ καὶ γαλλιστὶ περιλήψεις τῶν ημοσιευομένων μελετῶν.

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΣΤ. ΑΝΕΣΤΙΔΗΣ

«ORTODOKSIA» — Ahlâki ve Dinî Resale
Imtiyaz sahibi ve Umum Neşriyat Müdürü
Adalar Metropoliti, DOROTEOS YEORGIADIS
Basıldığı yer ve tarih : 4-8-1958.
Mahal Idare : Büyükada, Kanarya sokak, No. 16.
Rum Patrikhanesi adına, Vasil Vasiliadis Matbaası.

«Ο Ρ Θ Ο Δ Ο Ξ Ι Α»
Τριμηνιαῖον Ἠθικοθρησκευτικὸν Περιοδικὸν
Ἰδιοκτήτης — Διευθυντής :
Ὁ Μητροπολίτης Πριγκηποννήσων ΔΩΡΟΘΕΟΣ.